

पारदर्शी

वर्ष १८, अङ्क १, ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालको बुलेटिन, २०७६ वैशाख

सुशासनका लागि
राजनीतिक शुद्धीकरण

- खेमराज रेग्मी

सीपीआई २०१८ को
विश्लेषण: नेपाल विशेष

- मुकुन्द बहादुर प्रधान

राजनीतिक दलहरूको
आर्थिक पारदर्शिता र
निर्वाचन खर्चमा
मितव्ययिता

- भोजराज पोखरेल

देउताभन्दा
एक मानव बन्नु राम्रो,
तर त्यो बढी
मुश्किल छ !

- डा. गौरीशङ्कर लाल दास

राजस्व प्रशासनका कमजोरी छिटो सच्याऔं

महालेखा परीक्षकको कार्यालयले आर्थिक वर्ष ०७४/०७५ को वार्षिक प्रतिवेदन सार्वजनिक गरेको छ । महालेखा परीक्षकद्वारा तयार गरिएको यो ५६ औं प्रतिवेदनले अर्थप्रशासनका क्षेत्रमा रहेका विविध विकृतिलाई औल्याएको छ । प्रस्तुत प्रतिवेदनअनुसार अर्थप्रशासनका क्षेत्रमा अनुशासनहीनता बढ्दै गएको छ । यसरी अनुशासनहीनता बढ्नुको मुख्य कारण भनेको आर्थिक सुशासनमा देखिएका कमजोरी सच्याउनेतर्फ ध्यान दिन नसक्नु नै हो ।

अर्थ प्रशासनका लागि जिम्मेवार सरकार र यसका प्रतिनिधि सार्वजनिक समारोहमा उपस्थित हुँदा आर्थिक सुशासनमा जोड दिएको अभिव्यक्ति दिन्छन् । तर, सुधारका लागि आवश्यक कार्य गर्ने सन्दर्भले कहिले पनि प्राथमिकता पाउन नसकेको तथ्य महालेखा परीक्षकको ५६ औं प्रतिवेदनले नै उजागर गरिरहेको छ ।

प्रतिवेदनअनुसार थुप्रै व्यापारिक कम्पनी, सार्वजनिक संस्थान र विभिन्न सरकारी निकायले राजस्व रकम नतिर्दा बक्यौता हरेक वर्ष बढ्दै गएको छ । अर्थ प्रशासनका लागि जिम्मेवार सरकार र तिनका प्रतिनिधिले गम्भीर र संवेदनशील भएर बक्यौता उठाउन राजस्व प्रशासनलाई सक्रिय बनाएको भए बक्यौता रकम बढ्नुको सट्टा घट्ने थियो । अहिले राजस्व प्रशासनको मात्र होइन अर्थ प्रशासनका लागि जिम्मेवार सबै पक्षको क्षमता र नियतमाथि प्रश्न गर्नु स्वभाविक हुँदै गएको छ ।

महालेखा परीक्षकको ५६ औं प्रतिवेदनअनुसार आर्थिक वर्ष २०७३/०७४ मा एक खर्ब ६९ अर्ब ९६ करोड रूपैयाँ बक्यौता रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०७४/०७५ मा बढेर दुई खर्ब ५२ अर्ब ९३ करोड पुगेको छ । यसले के प्रष्ट हुन्छ भने राजस्व निर्धारण र संकलनमा प्रशस्त बेथिति छन् । मूल्य अभिवृद्धि कर (भ्याट), आयकर, भन्सार महसुल, अन्तःशुल्क निर्धारणमा पनि बढ्मासी हुने गरेको छ ।

मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन २०५२ को दफा १० को (ख) (४) मा राजस्व प्रशासनले व्यवसायीले दाखिला नगरेको कर यस्ता करदाताको साभेदारबाट, संयुक्त वा बेग्लाबेग्लै असुल गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । कानूनी प्रावधान यस्तो भए पनि आन्तरिक राजस्व कार्यालय त्रिपुरेश्वर, भद्रपुर, वीरगञ्ज र धरानलगायतका १६ कार्यालयका तीन सय पाँच करदाताले विभिन्न उपभोक्ता, व्यवसायी, सरकारी निकायबाट उठाएको मूल्य अभिवृद्धि

कर राज्यकोषमा दाखिला गरेका छैनन् । यिनीहरूले उठाएको भ्याटबापतको रकममात्रै ३४ करोड १४ लाख २२ हजार रूपैयाँ असुल गर्नुपर्ने कुरा प्रतिवेदनले उल्लेख गरेको छ ।

प्रतिवेदनका अनुसार कतिपय कम्पनीलाई कम महसुल तोकिएको छ, सार्वजनिक संस्थान, निजी व्यावसायिक फर्म, उद्योग र निकायलाई विभिन्न बहानामा राजस्व नतिर्ने छुट दिइएको छ । यसबाट के प्रष्ट हुन्छ भने राजस्व संकलनमा ताकेता नगर्ने राजस्व प्रशासनका कर्मचारीलाई सरकारी संरक्षण प्राप्त छ । मिलोमतोमा राजस्व संकलन नगर्ने सरकारी अधिकारीको संलग्नता भएकै कारण आर्थिक अनुशासनहीनता बढ्दो छ । यसकुराको पुष्टि गर्दै प्रतिवेदनले बक्यौता रकममध्ये अर्थ मन्त्रालय मातहतको भाखा नाघेको साँवा व्याजमात्रै ९३ अर्ब ३७ करोड रूपैयाँ पुगेको उल्लेख गरेको छ ।

यसैगरी, प्रतिवेदनअनुसार भन्सार मूल्याङ्कन यथार्थपरक छैन र बिलिङ सफ्टवेयरको कार्यान्वयन पनि प्रभावकारी ढङ्गले हुन सकेको छैन । यसको एउटा उदाहरण रसुवा भन्सार कार्यालयबाट ७१ पैठारीकर्ताले चार अर्ब ३७ करोड ७० लाख रूपैयाँ मूल्यको स्याउ आयात गर्दा लिनुपर्ने १० प्रतिशत भन्सार महसुलको सट्टा पाँच प्रतिशत कृषि सुधार शुल्कमात्र तिर्दा राज्यकोषमा जम्मा हुनुपर्ने २९ करोड ८९ लाख आठ हजार राजस्व गुमेको छ ।

महालेखा परीक्षकको कार्यालयले दिएका सुझाव गम्भीर प्रकृतिका छन्, र यी सुझाव राजस्व प्रशासनका क्षेत्रमा देखिएका कमी-कमजोरी सच्याउन उत्तिकै सहयोगी पनि छन् । महालेखा परीक्षकले राजस्वको प्रक्षेपण प्रणालीमा सुधार गर्न, कर तथा गैरकरलाई समसामयिक बनाइ लक्ष्य निर्धारण गर्न, करका विभिन्न क्षेत्र पहिचान गरी कानूनी दायरामा ल्याउन सुझाव दिएका छन् । त्यस्तै, वस्तु तथा सेवाको बिक्रीमा न्यून बीजकीकरण र न्यून मूल्याङ्कन नियन्त्रण गरेर विविध पेशा र व्यवसायलाई करको दायरामा ल्याउन पनि सुझाएका छन् ।

महालेखा परीक्षकका सुझाव आत्मसात गरी राजस्व प्रशासनका क्षेत्रमा देखिएका कमी-कमजोरी सच्याउन सरकार, राजस्व प्रशासनका लागि जिम्मेवार अर्थमन्त्रालयको ध्यानाकृष्ट हुन नसकिरहेको अवस्थामा सम्बद्ध सबै पदाधिकारीहरू त्यसतर्फ प्रतिवद्ध हुनु आजको आवश्यकता भएको छ ।

निम्न संस्थाहरूको सहयोगमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूबाट यो बुलेटिन प्रकाशन गरिएको हो ।

त्यागबन्दः यो बुलेटिन ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालद्वारा सुशासन तथा सदाचार प्रवर्द्धनका लागि प्रकाशन गरिएको हो । यस बुलेटिनमा प्रकाशित आलेख लेखकका निजी विचार हुन् । यिनले प्रकाशक संस्थाको आधिकारिक धारणा प्रतिविम्बित गर्ने छैनन् ।

बुलेटिनः पारदर्शी । प्रकाशकः ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपाल छकुबकु मार्ग, नयाँबानेश्वर, काठमाडौं, नेपाल । पोष्ट बक्स नं. ११४८६ फोनः ००९७७-१-४४७५२६२, ४४७५०६२ । फ्याक्सः ००९७७-१-४४७५११२ एलाक टोलफ्री नं. १६६०-०१-२२-२११ । नोटिस बोर्ड सेवाः १६१८-०१-४४-७५-११२ Email: trans@tinepal.org । Web: www.tinepal.org । f /tinepal (वरिष्ठ अधिकृत ठमनाथ घिमिरेद्वारा सम्पादन गरिएको ।)

यस अङ्क भित्र

सुशासनका लागि
राजनीतिक शुद्धीकरण

■ खेमराज रेग्मी
अध्यक्ष, टीआई नेपाल

पृष्ठ
४

सीपीआई २०१८ को
विश्लेषण: नेपाल विशेष

पृष्ठ
६

■ मुकुन्द बहादुर प्रधान
महासचिव, टीआई नेपाल

राजनीतिक दलहरूको
आर्थिक पारदर्शिता र
निर्वाचन खर्चमा मितव्ययिता

■ भोजराज पौखरेल
सदस्य, टीआई नेपाल

पृष्ठ
१६

भ्रष्टाचार नियन्त्रणमा
सञ्चारक्षेत्रको
प्रभावकारी संलग्नता

पृष्ठ
२४

■ हरिबहादुर थापा
सदस्य, टीआई नेपाल

- सार्वजनिक सेवा प्रवाहसम्बन्धी अध्ययन २०१८ >> १३
- देउताभन्दा एक मानव बन्नु राम्रो,
तर त्यो बढी मुश्किल छ ! >> २८
- टीआई नेपालको २३औं साधारणसभा महासचिवद्वारा
प्रस्तुत कार्यप्रगति विवरण २०७४/०७५ >> ३१
- २३ औं वार्षिक साधारणसभाका प्रस्ताव
र निर्णयसम्बन्धी छलफल प्रतिवेदन >> ३१
- २३ औं वार्षिक साधारणसभामा कोषाध्यक्षद्वारा
लेखा परीक्षण प्रतिवेदन प्रस्तुत >> ४१
- प्रेस विज्ञप्ति >> ४३
- टीआई नेपालको सङ्क्षिप्त गतिविधि >> ५१
- टीआई नेपाल आबद्ध संस्थाहरूको भेला २०७५ >> ५९
- टीआईएनको रणनीतिक योजना २०१८-२०२२ >> ६५
- आईपीईआरआर कार्यक्रमअन्तर्गत सम्पन्न गतिविधि >> ६७
- एलाक आउटरिच परियोजना सम्पन्न गतिविधि >> ८३
- Climate Finance Governance
(March 2017 - December 2018) >> ८७
- पदाधिकारी र कार्यसमिति सदस्यको
जिल्ला कार्यक्रममा सहभागिता >> ८८
- आय/व्यय विवरण >> ९०
- ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल
साधारणसभा सदस्य >> ९२
- फोटो विविध >> ९६

सुशासनका लागि राजनीतिक शुद्धीकरण

□ खेमराज रेग्मी
अध्यक्ष, टीआई नेपाल

सुशासनका दृष्टिले नेपाल निकै पछाडि परेको तथ्याङ्कहरूले देखाएका छन् । अदम्य साहस र इमान्दार छवि बनाएको नेपाली जाति आज सदाचारको कसीमा आलोच्य श्रेणीमा पर्नु स्वाभिमानी नेपालीको लागि अवश्य पनि सुखद पक्ष होइन । विना परिश्रम, विना लगानी रातारात करोडपति बन्न चाहने लालसाले राजनीतिक नेतृत्व तह, कर्मचारी वर्ग र न्यायिक क्षेत्रलाई मात्र गाँजेको छैन, समाजका हरेक वर्ग र तप्का यस रोगबाट अछुतो रहन सकेको छैन ।

हालैमात्र ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनलले प्रकाशन गरेको सन् २०१८ को भ्रष्टाचार अवधारणा सूचकाङ्क (CPI) अनुसार विश्वका १८० देशहरूमध्ये नेपालको स्थान १२४ औँ रहेको छ । कम भ्रष्टाचार हुने मुलुकमा गणना हुन १०० पूर्णाङ्कमा ५० अङ्क वा सोभन्दा माथिको अङ्क प्राप्त गर्नुपर्नेमा जम्मा ३१ अङ्क प्राप्त गरी नेपाल निकै भ्रष्टाचार हुने मुलुकको श्रेणीमा

दरिएको छ । भ्रष्टाचार तथा अनियमितता नियन्त्रण गर्ने संवैधानिक निकायहरू र सरकारी संयन्त्रहरू सक्रिय नै देखिन्छन् । पर्याप्त कानूनी व्यवस्थाहरू पनि छन्, भ्रष्टाचार गर्न पाईदैन भनी नागरिक आवाजहरू पनि चर्के स्वरमा आइरहेका छन्, राजनीतिक नेतृत्व तह पनि भ्रष्टाचारमा शून्य सहनशीलता अपनाइनेछ भनेर बारम्बार दोहोर्न्याइरहेको छ, तैपनि किन भ्रष्टाचार नियन्त्रण हुन सकिरहेको छैन त ? प्रश्न असजिलो छ ।

सामान्यतः कुनै पनि ठूला भ्रष्टाचारका काण्डहरू राजनीतिक नेतृत्वको संलग्नता विना हुन प्रायः असम्भव छ । विभिन्नखाले प्रभाव र दवाब सिर्जना गरेर कर्मचारी प्रशासनलाई अनियमित कार्य गर्न बाध्य पार्ने, तर राजनीतिक नेतृत्व पानीमाथिको ओभानो हुने प्रवृत्ति नेपालमा प्रशस्तै छ । सुडान घोटाला काण्ड यसको एउटा ज्वलन्त उदाहरण हो । मुलुकलाई हरेक क्षेत्रमा सही दिशा-निर्देश गर्ने जिम्मेवारी र कर्तव्य राजनीतिक नेतृत्वको नै हो, यसमा कर्मचारी प्रशासनको भूमिका मूलतः सहयोगी संयन्त्रको रूपमा रहने गर्दछ । यस अर्थमा मुलुकको सही विकास र समृद्धिको लागि भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी सुशासन कायम गर्ने प्रमुख जिम्मेवारी राजनीतिक नेतृत्वको नै हो । भ्रष्टाचार विरुद्धको प्रतिवद्धतासहित दृढ इच्छा शक्ति भएको नेतृत्वले नै कर्मचारी संयन्त्रलाई विश्वासमा लिई सुशासन कायम गर्न सक्दछ ।

‘राजनीति’ समाज सेवाको उच्चतमस्वरूप हो भन्ने बुझाई अहिले प्रायः समाप्त भएभैँ देखियो । राजनीतिलाई अर्थोपार्जन गर्ने सजिलो व्यवसायको रूपमा अपनाउने प्रवृत्ति मौलाउँदो छ । व्यापारी तथा ठेकेदारहरूमात्र होइन, अवैध धन्दाबाट ठूलै आर्थिक हैसियत बनाएका व्यक्तिहरूको पनि राजनीतिमा बाहुल्यता देखिन थालेको छ । आर्थिक जोगाड विना राजनीतिक सफलताको कल्पनासम्म पनि हुन छाड्यो । आर्थिक जोगाडका

सामान्यतः कुनै पनि ठूला भ्रष्टाचारका काण्डहरू राजनीतिक नेतृत्वको संलग्नता विना हुन प्रायः असम्भव छ । विभिन्नखाले प्रभाव र दवाब सिर्जना गरेर कर्मचारी प्रशासनलाई अनियमित कार्य गर्न बाध्य पार्ने, तर राजनीतिक नेतृत्व पानीमाथिको ओभानो हुने प्रवृत्ति नेपालमा प्रशस्तै छ । सुडान घोटाला काण्ड यसको एउटा ज्वलन्त उदाहरण हो ।

लागि डन, गुण्डाहरु परिचालन हुनेमात्र होइनन्, तस्कर कालाबजारियालगायतका अपराधिक मानसिकता भएका व्यक्तिहरुलाई पनि पार्टी प्रवेश गराउने वा पार्टीबाट संरक्षण प्रदान गर्ने कुरा सामान्य हुनथाल्यो । यस्ता अस्वस्थ परिपाटीले पार्टीहरु क्रमशः भ्रष्टीकरणतर्फ मात्र होइन, अपराधीकरणतर्फ उन्मुख भइरहेको महसूस हुन्छ । तसर्थ, यस्ता दुश्चक्रहरुलाई तोडेर राजनीतिको शुद्धीकरण नगरेसम्म सुशासन केवल ठट्टाको विषयमात्र रहन्छ ।

सुशासनको सफल कार्यान्वयनका लागि आधारभूत आवश्यकताहरु पारदर्शिता, जवाफदेहिता र लोकतान्त्रिक मूल्य-मान्यता हुन् । संसदीय क्षेत्र विकास कोषका योजना बाँडफाँडदेखि भुक्तानीसम्मका प्रक्रियाहरुमात्र होइन, राष्ट्रिय गौरवका ठूला आयोजनाहरुसमेत अपारदर्शी हिसाबले ठेक्कापट्टा र सम्झौता गरिन्छन् । १२ सय मेगावाटको बुढीगण्डकी जलविद्युत् आयोजना यसको एउटा ज्वलन्त उदाहरण हो । हजारौं विकास तथा निर्माण आयोजनाहरु दशौं वर्षदेखि अलपत्र अवस्थामा छन्, तर न ठेकेदार न आयोजना प्रमुख न त विभागीय प्रमुख नै जवाफदेही हुनुपर्ने ! कस्तो हाईसञ्चोको व्यवस्था ?

सर्वोच्च अदालतदेखि उच्च अदालतका न्यायाधीश नियुक्तिलागायत सरकारी संस्थानका कार्यकारी प्रमुख नियुक्ति गर्दा न स्वस्थ प्रतिस्पर्धाको अवसर दिनुपर्ने न योग्यता क्षमताको निश्चित मापदण्डमा खरो उत्रनुपर्ने ! कसैको भनसुन वा नातागोताकै आधारमा सडकबाट टप्प टिपेर नियुक्ति पाउने परिपाटीलाई कसरी लोकतान्त्रिक मूल्यको कसीबाट हेर्नु ! 'समान अवसर योग्यतमको छनौट' लोकतान्त्रिक पद्धतिको आत्मा हो । कानूनी शासनको उपेक्षा स्वतन्त्र प्रेसमाथिको नियन्त्रण, प्रतिपक्ष तथा नागरिक आवाजको दमन लोकतान्त्रिक मूल्य-मान्यताविपरीत तथा अधिनायकवादी प्रवृत्तिका सूचक हुन्, जुन सुशासनका लागि ग्राह्य छैनन् ।

हामीकहाँ कानूनको अभावले सुशासन कमजोर भएको वा भ्रष्टाचार बढेको भन्नु 'गलत प्रवृत्ति'को नियतलाई साथ दिनु हो । राजनीतिकर्मिले सुशासन कायम गर्न

र भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्नुलाई बेवास्ता गर्दाको परिणाम हो । यो परिस्थितिबाट बाहिर निस्कन नागरिक र नागरिक समाजबीचको सञ्जाल सबल बनाउन सके केही सहयोग पुग्नेछ । नागरिक समाज र यस्ता सञ्जालको भूमिका गौण बन्दा-बनाउँदा विश्वमा कहाँ पनि न त सुशासन कायम हुन सकेको छ, न त लोकतन्त्र संस्थागत नै भएको छ । त्यसैले गर्दा भएका कानून कार्यान्वयन गर्दै सदाचार प्रवर्द्धन गर्नेतर्फ सबै दत्तचित्त हुनु नै अहिले आवश्यक देखिएको छ ।

सुशासनको सफल कार्यान्वयनका लागि आधारभूत आवश्यकताहरु पारदर्शिता, जवाफदेहिता र लोकतान्त्रिक मूल्य-मान्यता हुन् । संसदीय क्षेत्र विकास कोषका योजना बाँडफाँडदेखि भुक्तानीसम्मका प्रक्रियाहरुमात्र होइन, राष्ट्रिय गौरवका ठूला आयोजनाहरुसमेत अपारदर्शी हिसाबले ठेक्कापट्टा र सम्झौता गरिन्छन् ।

अतः सुशासनका माध्यमबाट मुलुकलाई समृद्ध बनाउन र नेपाली जनतालाई सुखी बनाउन सर्वप्रथम राजनीतिक शुद्धीकरणको अभियान आजैबाट गर्नेप्रण गर्नुपर्दछ । समाजलाई भ्रष्टीकरण हुनबाट जोगाउन पार्टीका कार्यकर्ताहरुलगायत विद्यार्थी नेताहरुसमेतले दलाली तथा विचौलियाको काम गर्ने प्रवृत्तिको अन्त्य गर्नुपर्दछ । सदाचारी राजनीतिक नेतृत्वले मात्र कर्मचारी संयन्त्र, न्यायिक क्षेत्र तथा सुरक्षा निकायमा हुने अनियमितता र अव्यवस्था रोक्न सक्दछ र रोक्नुपर्दछ भन्ने नैतिक अधिकार प्राप्त गर्न सक्दछ । आउनुहोस्, भ्रष्टाचार नियन्त्रणमा सहभागी बनौं, समृद्ध नेपालको सपना साकार पारौं ।

नगरौं, नगराऔं, नसहौं: भ्रष्टाचार देशका लागि अति उत्तम हो सदाचार

सीपीआई २०१८ को विश्लेषण: नेपाल विशेष

■ मुकुन्द बहादुर प्रधान
महासचिव, टीआई नेपाल

भ्रष्टाचार विरुद्धको दिवसका दिन संयुक्त राष्ट्रसंघका महासचिवले सन् २०१८ मा दिनुभएको सन्देशअनुसार मात्राको हिसाबले धेरै वा थोरै भए पनि भ्रष्टाचारजन्य क्रियाकलाप सबैजसो मुलुकमा देखिएको छ । यसले समाजको शिक्षा, स्वास्थ्य र यस्तै महत्वपूर्ण सेवालाई पनि छाडेको छैन र धेरैजसो मुलुकहरूमा विकासको बाधक भ्रष्टाचार भएको हुँदा भ्रष्टाचारको व्यापकता अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा समेत सबैले महसूस गरिरहेको अवस्था छ । विश्व बैंकको भनाइअनुसार संसारमा व्यवसायी वा व्यक्तिहरूले वार्षिक १ ट्रिलियन डलर घुसको रूपमा बुझाउँछन् । यस्तै, वर्ल्ड इकोनोमिक फोरमको आँकडाअनुसार विश्वभरि भ्रष्टाचारको मूल्य २.६ ट्रिलियन डलर अर्थात् कूल विश्व ग्राहस्थ उत्पादनको ५ प्रतिशत छ । यो भयावह भ्रष्टाचार कुन मुलुकमा कति छ भन्ने जिज्ञासा मेटाउन बेला-मौका विभिन्न संस्थाहरूले धेरै प्रकारका अध्ययन गरेर सार्वजनिक गर्दैआएका छन् । भ्रष्टाचार मापन गर्ने यस्तै प्रतिवेदनहरूमध्ये ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनलले सार्वजनिक गर्दैआएको भ्रष्टाचार अवधारणा सूचकाङ्क (Corruption Perception Index) विश्वको सबैभन्दा भरपर्दो र प्रचलित सूचकाङ्क हो ।

सीपीआई के हो ?

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) ले सन् १९९५ देखि प्रत्येक वर्ष करप्सन पर्सेप्सन इण्डेक्स (सीपीआई) अर्थात् भ्रष्टाचार अवधारणा सूचकाङ्क सार्वजनिक गर्दैआएको छ । टीआईबाट प्रत्येक वर्ष विश्वका प्रतिष्ठित १२ स्वतन्त्र संस्थाहरूका १३ सर्भेक्षण प्रतिवेदनहरूको मूल्यांकन र विश्लेषण गरी तयार गरिने सीपीआईले सर्भेक्षणमा परेका मुलुकहरूको सार्वजनिक क्षेत्रको भ्रष्टाचारबारे विज्ञ र व्यवसायीहरूको अवधारणा मापन गर्दैआएको छ । ती संस्थाहरू हुन्: १. अफ्रिकन डेभलपमेन्ट बैंक,

२. बर्टेल्समन फाउण्डेशन, ३. इकनोमिक इण्टेलिजेन्स युनिट, ४. फ्रिडम हाउस, ५. ग्लोबल इनसाइट, ६. इण्टरनेशनल इन्स्टिट्यूट अफ मेनेजमेन्ट, ७. पोलिटिकल एण्ड इकनोमिक रिस्क कन्सल्टेन्सी, ८. पीआरएस ग्रुप इन्क, ९. वर्ल्ड बैंक, १०. वर्ल्ड इकनोमिक फोरम, ११. वर्ल्ड जस्टिस प्रोजेक्ट, र १२. भेराइटिज अफ डेमोक्रेसी ।

सीपीआईलाई भ्रष्टाचारको स्थिति दर्शाउने विश्वव्यापीस्तरको भरपर्दो सूचकको रूपमा लिइन्छ । यसको मुख्य कारण सीपीआईको लागि प्रथमतः १२ विभिन्न स्वतन्त्र संस्थाबाट गरिएको सर्भेक्षणमा सार्वजनिक क्षेत्रमा भ्रष्टाचारको स्थिति देखाउन प्रकाशित तथ्यहरू र टीआईबाट डिजाइन गरिएका केही प्रश्नहरूको उत्तर समेतलाई विश्लेषण गरिएको हुन्छ । यसमा विभिन्न विज्ञहरूको अवधारणा पनि उल्लेख गरिएको हुन्छ । सीपीआईले विश्वको अधिकतम भौगोलिक क्षेत्रहरू ओगटेको हुन्छ । सीपीआई भरपर्दो हुनुको अर्को कारण यसको लागि अध्ययन गरिएका विभिन्न संस्थाहरूको प्रतिवेदनहरूलाई वैज्ञानिकरूपमा अध्ययन गरी औषत तथ्यांकमात्र राखिन्छ । कुनै पनि मुलुक वा क्षेत्रको सीपीआईको लागि कम्तिमा ३ संस्थाहरूको सर्भेक्षण प्रतिवेदनको आवश्यकता पर्दछ । यस सूचकाङ्कमा १०० अङ्कले अति स्वच्छ र ० अङ्कले अति भ्रष्टाचार रहेको जनाउँदछ । सार्वजनिक क्षेत्रमा हुने भ्रष्टाचार एक क्षेत्रमात्रको अध्ययनले प्रष्ट नहुने हुँदा विभिन्न क्षेत्रहरूको सर्भेक्षण अध्ययन गरी सोको तथ्याङ्कलाई औषतरूपमा सीपीआईमा समावेश गरिन्छ ।

सीपीआई भरपर्दो हुनुको अर्को कारण यसको लागि अध्ययन गरिएका विभिन्न संस्थाहरूको प्रतिवेदनहरूलाई वैज्ञानिकरूपमा अध्ययन गरी औषत तथ्यांकमात्र राखिन्छ ।

सीपीआई विश्वासिलो हुनुको अर्को मुख्य कारण यसमा प्रयोग हुने तथ्याङ्कहरूको प्रयोग र यिनको भरपर्दो वैज्ञानिक विधि पनि हो । सीपीआई निकाल्नुअघि स्वतन्त्र संस्थाहरूले आफ्नो सर्भेक्षणमा प्रयोग गरिएको विधि, पद्धति, स्रोत र तथ्याङ्कशास्त्रका उपकरणहरूको प्रयोगलाई ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनलले सूक्ष्म समीक्षा गरेको हुन्छ । यसबाहेक बेला-बेलामा सीपीआईको वैधता परीक्षणका लागि द यूरोपियन कमिशन ज्वाइण्ट रिसर्च सेण्टरले स्वतन्त्र लेखापरीक्षण पनि गरेको हुन्छ ।

सीपीआई तयार गर्दा समावेश गरिने तथ्याङ्क

- घुस
- सरकारी कोषको प्रयोग,
- सरकारद्वारा सार्वजनिक क्षेत्र/पदाधिकारीहरूको काम कारबाहीमा निगरानीको स्थिति
- नागरिक समाजलाई राज्यका काम-कारबाहीको जानकारीमा पहुँच
- आयात निर्यात, सार्वजनिक सेवा, कर भुक्तानी, टेक्कापट्टा र न्याय प्राप्तिका लागि घुसको आवश्यकता
- व्यापार, व्यवसाय, टेक्कापट्टा, आयात निर्यातमा भ्रष्टाचार
- सार्वजनिक पद दुरुपयोगमा कारबाही र सरकारबाट भ्रष्टाचार नियन्त्रण
- सरकार, न्यायालय, संसद् र सुरक्षा निकायका प्रतिनिधिहरूद्वारा निजी स्वार्थको लागि पदको दुरुपयोग
- सरकारी कर्मचारी भर्ना गर्दा नातावाद, कृपावादको स्थिति
- भ्रष्टाचार मौलाउन सहयोग पुऱ्याउने अत्यधिक प्रशासनिक भार
- भ्रष्टाचार विरोधी कार्य गर्ने वा भ्रष्टाचारजन्य कार्यलाई नङ्ग्याउने काम गर्ने whistle blower, पत्रकार वा खोजकर्ताहरूलाई रक्षा वा बचाउ गर्ने कानूनी प्रावधान
- राजनीतिक भ्रष्टाचारको व्यापकता

सीपीआईको दायरा सीमित छ । यसले सार्वजनिक क्षेत्रमा हुने भ्रष्टाचार विभिन्न प्रकाशनहरू एवं व्यावसायिक व्यक्तित्वहरू र विज्ञहरूको अवधारणामात्र समेटेको हुन्छ । अतः सीपीआईमात्रले कुनै मुलुकको भ्रष्टाचारको स्थिति छर्लङ्गिने होइन । भ्रष्टाचारको स्थिति भल्काउने अन्य थुप्रै प्रतिवेदनहरू पनि छन् । ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनलले नियमितरूपमा

निकाल्ने प्रमुख अध्ययन प्रतिवेदनहरूमा आम-नागरिकको अवधारणा तथा भ्रष्टाचारको अनुभव समेटिएको ग्लोबल करप्सन ब्यारोमिटर (जीसीबी), मुख्य निर्यातमूलक मुलुकका व्यवसायीहरूले विदेशमा दिनुपर्ने घुसका अवधारणा भल्काउने प्रतिवेदन ब्राइब पेयर्स इण्डेक्स (बीपीआई), कुनै विशेष क्षेत्र वा शासनसम्बन्धी मुद्दामा विज्ञद्वारा विषयगतरूपले गरिएको अध्ययन तथा विश्लेषण र केस स्टडिजयुक्त ग्लोबल करप्सन रिपोर्ट (जीसीआर), सुशासन र सदाचारसँग सम्बन्धित प्रमुख राष्ट्रिय संस्थाहरूको शक्ति र कमजोरीबारे विस्तृत अध्ययन गरिएको नेशनल इण्टेग्रेटी सिस्टम एसेसमेण्ट्स (एनआईएस) आदि हुन् ।

सीपीआईमा समावेश नहुने तथ्याङ्क

- आम नागरिकको अवधारणा तथा भ्रष्टाचारको अनुभव
- कर छली
- अवैध आर्थिक कारोबार
- भ्रष्टाचारका सहजकर्ताहरू (वकिल, लेखापाल, वित्तीय सल्लाहकार आदि)
- सम्पत्ति शुद्धिकरण निजीक्षेत्रको भ्रष्टाचार
- अनौपचारिक आर्थिक गतिविधि तथा बजार

टीआईले कुनै पनि वर्षको सीपीआई प्रकाशनको लागि साधारणतः विगत २ वर्षका अध्ययन विश्लेषणको आधारमा निकालिएको हुन्छ । यसैअनुसार सन् २०१८ को सीपीआईमा सन् २०१७ र सन् २०१८ को सुरुका महिनाहरूमा प्रकाशित तथ्याङ्कहरू समावेश गरिएका छन् ।

सीपीआई २०१८

हरेक वर्षभैँ यसपालि पनि २०१९ जनवरी २९ का दिन ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) द्वारा सीपीआई (भ्रष्टाचार अवधारणा सूचकाङ्क २०१८) सार्वजनिक भयो ।

सीपीआई २०१८ ले १८० देशमा सार्वजनिक क्षेत्रको भ्रष्टाचारबारे विज्ञ र व्यवसायीको अवधारणा मापन गरेको छ । सन् २००४ देखि यस सूचीमा नेपाल पनि समावेश हुँदैआएको छ ।

सीपीआई २०१८ लाई विश्लेषण गर्दा यस वर्ष समावेश भएका मुलुकहरूमध्ये दुईतिहाई मुलुकले ५० भन्दा कम अर्थात् औषत ४३ अङ्क (स्कोर) पाएका छन् । धेरै देशहरू भ्रष्टाचार विरुद्ध प्रतिवद्ध प्रयास गर्न चुकेका देखिन्छन् । भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न नसक्दा धेरै देशको प्रजातन्त्र/लोकतन्त्र सङ्कटमा देखिन थालेको छ । धेरै

भ्रष्टाचार हुने मुलुकमा नियमन र नागरिक अधिकारको स्थिति कमजोर रहेको देखिन्छ । संसारभरि नै निरङ्कुश र पपुलिष्ट नेताले लोकतान्त्रिक मूल्य र शक्ति सन्तुलनविपरीत काम गर्दै भ्रष्टाचार नियन्त्रणको एजेन्डा आफूअनुकूल बनाएको सीपीआई २०१८ को सन्देश छ । भ्रष्टाचार कम भएको मुलुकमा कानूनी शासन, स्वतन्त्र नियमनकारी निकाय, स्वतन्त्र प्रेस र नागरिक समाजलाई खुलापन छ भने भ्रष्टाचार बढी हुने मुलुकहरूमा राजनीतिक अधिकारमा कमी, नियन्त्रित मिडिया र फितलो कानूनी शासन रहेको सीपीआई २०१८ ले जनाएको छ ।

यस वर्षको सूचकाङ्कमा समावेश १८० देशमध्ये डेनमार्क कुल १०० मा ८८ अङ्क प्राप्त गरी सबैभन्दा कम भ्रष्टाचार हुने मुलुक भएको छ भने सोमालिया १० अङ्क प्राप्त गरी सबैभन्दा बढी भ्रष्टाचार हुने मुलुकको रूपमा सूचीकृत भएको छ ।

दक्षिण एशियाली राष्ट्रहरूमध्ये भुटान ६८ अङ्क प्राप्त गरी २५ औं स्थान, भारत ४१ अङ्क प्राप्त गरी ७८ औं स्थान, श्रीलङ्का ३८ अङ्क प्राप्त गरी ८९ औं स्थान, मालदिभ्स ३१ अङ्क प्राप्त गरी १२४ औं स्थान, नेपाल ३१ अङ्क प्राप्त गरी १२४ औं स्थान, पाकिस्तान ३३ अङ्क प्राप्त गरी ११७ औं स्थान, बङ्गलादेश २६ अङ्क प्राप्त गरी १४९ औं स्थान र अफगानिस्तान १६ अङ्क प्राप्त गरी १७२ औं स्थानमा रहेका छन् । छिमेकी मुलुक चीन ३९ अङ्क प्राप्त गरी ८७ औं स्थानमा रहेको छ ।

नेपालको सन्दर्भमा सन् २०१७/०१८ मा विश्व बैङ्क, वर्ल्ड इकोनोमिक फोरम, ग्लोबल इनसाइट, बर्टेल्सम्यान फाउन्डेसन, वर्ल्ड जस्टिस प्रोजेक्ट, र भीडेम समेत गरी ६ वटा संस्थाद्वारा गरिएका सर्वेक्षणका आधारमा सीपीआई २०१८

मा नेपालले १०० मा ३१ अङ्क (गतवर्ष जति नै) प्राप्त गरेको छ । ती संस्थाहरूले सर्वेक्षण गर्दा मूलतः विश्व बैङ्कले सरकारद्वारा सार्वजनिक क्षेत्र/पदाधिकारीहरूको काम/कारबाहीमा निगरानीको स्थिति र नागरिक समाजलाई राज्यका काम/कारबाहीको जानकारीमा पार्नुबारे सर्वेक्षण गरेको छ भने वर्ल्ड इकोनोमिक

फोरमले आयात निर्यात, सार्वजनिक सेवा, कर भुक्तानी, ठेक्कापट्टा र न्याय प्राप्तिका लागि घुस विषयमा र ग्लोबल इनसाइटले व्यापार, व्यवसाय, ठेक्कापट्टा, आयात निर्यातमा भ्रष्टाचारबारे सर्वेक्षण गरेको छ । यस्तै, बर्टेल्सम्यान फाउन्डेसनले सार्वजनिक पद दुरुपयोगमा कारबाही र सरकारबाट भ्रष्टाचार नियन्त्रणबारे र वर्ल्ड जस्टिस प्रोजेक्टले सरकार, न्यायालय, संसद् र सुरक्षा निकायका प्रतिनिधिहरूद्वारा निजी स्वार्थको लागि पदको दुरुपयोग विषयमा र भेराइटिज अफ डेमोक्रेसी प्रोजेक्ट (भीडेम) ले राजनीतिक भ्रष्टाचारको व्यापकताजस्ता विषयहरू समेटेका छन् ।

सीपीआई २०१८ मा समाविष्ट विभिन्न संस्थाले गरेका सर्वेक्षणअनुसार निर्वाचनपछि पनि नेपालको सार्वजनिक क्षेत्रमा भ्रष्टाचार, व्यापार/व्यवसायमा घुस, सार्वजनिक पद र अधिकारको दुरुपयोग, अनुगमन र कारबाहीमा कमी, सूचनामा नागरिकको पहुँचमा कमी, राजनीतिमा भ्रष्टाचार जस्ता दीर्घकालीन समस्या विद्यमान रहेको देखिन्छ । भ्रष्टाचार अवधारणा सूचकाङ्कमा नेपालले पाएको स्कोरले भ्रष्टाचारको स्थिति चिन्ताजनक रहेको जनाएको छ ।

सीपीआईमा नेपाल

वर्ष (सन्)	२०१८	२०१७	२०१६	२०१५	२०१४	२०१३	२०१२
स्कोर/कुल अङ्क	३१/१००	३१/१००	२९/१००	२७/१००	२९/१००	३१/१००	२७/१००
स्थान/कुल देश	१२४/१८०	१२२/१८०	१३१/१७६	१३०/१६८	१२६/१७५	११६/१७७	१३९/१७६

नेपालको सीपीआई स्कोरका लागि प्रयोग भएका तथ्याङ्क र सम्बद्ध संस्था

वर्ष	विश्व बैङ्क	वर्ल्ड इकोनोमिक फोरम	ग्लोबल इनसाइट	बर्टेल्सम्यान फाउन्डेसन	वर्ल्ड जस्टिस प्रोजेक्ट	भीडीईएम
२०१८	३५	३३	३५	२५	३२	२५
२०१७	३५	३४	३५	२५	३२	२५
२०१६	३५	२६	३४	२४	३१	२१
२०१५	३५	३३	२२	२३	२४	-
२०१४	३५	३१	२२	२८	३१	-
२०१३	३५	२८	३२	२८	३२	-

दक्षिण एशियाली राष्ट्रहरूको तुलनात्मक विवरण हेर्ने हो भने भुटानले मात्र ५० भन्दा बढी अङ्क प्राप्त गरी कम भ्रष्टाचारयुक्त मुलुक हुन पुगेको छ, बाँकी सबै भ्रष्टाचार युक्त मुलुकको रूपमा रहेको छ । नेपालको सीपीआई सन् २००४ मा सर्वप्रथम सार्वजनिक हुँदा २.८/१० स्कोर थियो । त्यस वर्ष भारतको स्कोर पनि २.८/१० नै

थियो । बङ्गलादेश र पाकिस्तानको नेपालको भन्दा कम क्रमशः १.५/१०, र २.१/१० स्कोर थियो ।

दक्षिण एशियाली राष्ट्रहरूको तुलनात्मक विवरण

मुलुक/वर्ष	२०१८	२०१६	२०१२	२००८	२००४
नेपाल	३१/१००	२९/१००	२७/१००	२७/१०	२८/१०
अफगानिस्तान	१६/१००	१५/१००	८/१००	१.५/१०	
बंगलादेश	२६/१००	२६/१००	२६/१००	२.१/१०	१.५/१०
भुटान	६८/१००	६५/१००	६३/१००	५.२/१०	
भारत	४१/१००	४०/१००	३६/१००	३.४/१०	२.८/१०
माल्दिभ्स	३१/१००	३६/१००		२.८/१०	
पाकिस्तान	३३/१००	३२/१००	२७/१००	२.५/१०	२.१/१०
श्रीलंका	३८/१००	३६/१००	४०/१००	३.२/१०	३.५/१०
चीन	३९/१००	४०/१००	३९/१००	३.६/१०	३.४/१०

सीपीआई स्कोर साधारण त पाँच वा छ अङ्कले घटबढ नभएसम्म तात्त्विक फरक भएको मानिंदैन । यस

हिसाबले नेपालको स्कोरमा सन् २००४ देखि २०१८ को दौरानमा २८ प्रतिशतबाट ३१ प्रतिशत भई ३ प्रतिशतको मात्र परिवर्तन देखिएकोले यसलाई स्थिर नै रहेको र सदाचारमा कुनै प्रगति नभएको भनेर बुझिन्छ । यस

सम्बन्धमा छिमेकी मुलुकहरूको विश्लेषण गर्दा भारतले सन् २००४ मा नेपाल बराबरको २.८/१० अर्थात् २८ प्रतिशत सीपीआई प्रत्येक वर्ष बढ्दै गएर सन् २०१८ मा नेपालको (३१/१००) भन्दा बढी ४१/१०० प्राप्त गर्न सफल भएको छ ।

त्यस्तै, सन् २००४ मा नेपालको भन्दा कम स्कोर भएको पाकिस्तानले सन् २०१८ मा नेपालको भन्दा बढि ३३/१०० प्राप्त गर्न सफल भएको छ । बङ्गलादेशले पनि नेपालभन्दा बढी स्कोर प्राप्त नगरे पनि सन् २००४ को

अङ्कमा ११ प्रतिशत बढी २६ स्कोर प्राप्त गर्न सकेको

नेपालका विभिन्न समयका प्रधानमन्त्री, सम्बन्धित राजनीतिक दल र सीपीआई विवरण

प्रधानमन्त्री र सम्बन्धित पार्टीको विवरण				सीपीआई विवरण		
प्रधानमन्त्री पार्टी	शुरु दिन	अन्तिम दिन	कूल दिन	वर्ष (सन्)	सीपीआई	स्थान
सूर्यबहादुर थापा, रा.प्र.पा	५ जुन २००३	३ जुन २००४	३६४	२००४	२.८/१०	९०/१४६
शेरबहादुर देउवा, ने.का. (प्र)	३ जुन २००४	१ फेब्रुअरी २००५	२४३	२००५	२.५/१०	११७ /१५९
श्री ५ ज्ञानेन्द्र वीर विक्रम शाह, प्रत्यक्ष साशन	१ फेब्रुअरी २००५	२५ अप्रिल २००६	४४८	२००६	२.५/१०	१२१ /१६३
गिरिजाप्रसाद कोइराला, ने.का.	२५ अप्रिल २००६	२८ मे २००८	७६४			
गिरिजाप्रसाद कोइराला, ने.का.	२८ मे २००८	१८ अगष्ट २००८	८२	२००७	२.५/१०	१३१ /१८०
पुष्प कमल दाहाल, एकीकृत ने.क.पा (माओवादी)	१८ अगष्ट २००८	२५ मे २००९	२८०	२००८	२.७/१०	१२१ /१८०
माधव कुमार नेपाल, ने.क.पा., ए.माले	२५ मे २००९	६ फेब्रुअरी २०११	६२२	२००९	२.३/१०	१४३ /१८०
				२०१०	२.२/१०	१४६ /१७८
भलनाथ खनाल, ने.क.पा., ए.माले	६ फेब्रुअरी २०११	२९ अगष्ट २०११	२०४	२०११	२.२/१०	१५४ /१८३
डा. बाबुराम भट्टराई, एकीकृत ने.क.पा (माओवादी)	२९ अगष्ट २०११	१४ मार्च २०१३	५६३	२०१२	२.७/१००	१३९ /१७६
खिलराज रेग्मी, स्वतन्त्र, अध्यक्ष, मन्त्रीपरिषद्	१४ मार्च २०१३	११ फेब्रुअरी २०१४	३३४	२०१३	३१/१००	११६ /१७७
सुशील कोइराला, ने.का.	११ फेब्रुअरी २०१४	१२ अक्टोवर २०१५	६०८	२०१४	२९/१००	१२६ /१७५
				२०१५	२.७/१००	१३० /१६८
खड्गप्रसाद ओली, ने.क.पा., ए.माले	१२ अक्टोवर २०१५	४ अगष्ट २०१६	२९७	२०१६	२९/१००	१३१ /१७६
पुष्पकमल दाहाल, एकीकृत ने.क.पा (माओवादी)	४ अगष्ट २०१६	७ जुन २०१७	३०७	२०१७	३१/१००	१२२ /१८०
शेरबहादुर देउवा, ने.का.	७ जुन २०१७	१५ फेब्रुअरी २०१८	२५३	२०१८	३१/१००	१२४ /१८०
खड्गप्रसाद ओली, ने.क.पा	१५ फेब्रुअरी २०१८	वर्तमान				

छ । यसबारे नेपाल गम्भीर बन्नु आवश्यक देखिन्छ । भ्रष्टाचार न्यूनीकरण गर्ने सन्दर्भमा विश्वभरिकै समस्या करिब एकै छ । कालोधनलाई स्रोतमै कसरी नियन्त्रण गर्ने, सार्वजनिक खरिद र संरचना निर्माणमा कालोधनको सन्दर्भ कसरी घटाउने, राजनैतिक दलको चन्दा र स्रोत संकलन कसरी पारदर्शी बनाउने, दल र लोकतान्त्रिक व्यवस्थाको शुद्धिकरण कसरी गर्ने जस्ता विषयहरूको छलफल सबै मुलुकका सदाचारीहरूबीच चल्ने गरेको छ । विभिन्न विश्लेषणको आधारमा लोकतन्त्र, स्थायी सरकार, र सीपीआईको सम्बन्ध निकै नजिक रहेको हुन्छ । जुन मुलुकमा लोकतन्त्रको कमी छ, सरकार अस्थिर छ, त्यस मुलुकमा सरकार टिक्न टिकाउन अत्यधिक राजनैतिक चलखेल हुने हुँदा सरकारमा रहेका पार्टी र व्यक्तित्वहरूबाट सार्वजनिक हितका कार्यहरू भन्दा सरकार टिकाउने कसरत धेरै गर्ने हुन्छ । फलस्वरूप त्यस्ता देशहरूमा सीपीआई स्कोरमा प्रगति गर्नसक्ने अवस्था रहँदैन । विगत डेढ दशकको नेपालको अवस्था यस्तै देखियो ।

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनलबाट सार्वजनिक गर्ने सीपीआईको लिष्टमा सन् २००४ देखि नेपाल पर्न थालेको हो । नेपालका सन् २००४ देखि सन् २०१८ सम्मको १४ वर्षको दौरानमा सरकारको नेतृत्वको स्थिति हेर्ने हो भने तत्कालिन राजा ज्ञानेन्द्र सहित १४ प्रधानमन्त्री वा सरकार प्रमुख परिवर्तन भई हाल १५औँ प्रधानमन्त्रीको रूपमा खड्ग प्रसाद ओली देखिएको छ । साधारणतः विगत २ वर्षको अध्ययन विश्लेषणको आधारमा निकालिने सीपीआई नेपालको लागि कहिल्यै अनुकूल देखिएन । कारण एउटा सरकारले योजना तर्जुमा गर्ने, अर्को सरकारले बजेटको तर्जुमा गर्ने र अर्को सरकारले बजेट खर्च गर्नेजस्तो गरी थोरै अवधिमै परिवर्तन भैरहने सरकारहरू नै हो

भन्दा अत्युक्ति नहोला । अझ सन् २००९ देखि २०११ को सीपीआई २२ वा २३ प्रतिशतमात्र भई भयावह नै देखिएको छ ।

१५ फेब्रुअरी २०१८ देखि हालको प्रधान मन्त्री सदनमा दुई तिहाई बहुमत भएको पार्टीको अध्यक्ष प्रतिनिधि भएको हुँदा आउँदो सरकार विगतका दिन जस्तै सहजै सरकार परिवर्तन हुने अवस्थामा छैन । बलियो र स्थिर भएकै कारणले मात्र सदाचार पलाउने होइन । यो सरकारले भ्रष्टाचार न्यूनीकरण गर्न आवश्यकताअनुसार विद्यमान ऐन कानूनमा सुधार गरी कालो धन नियन्त्रण गर्ने, कालोधन सम्बद्ध अदृश्य कम्पनीहरू र पेशाकर्मिहरूको भूमिका न्यून गर्ने, राजनीतिक र सार्वजनिक स्वार्थ बीचको द्वन्द्व नियन्त्रण गर्ने, सार्वजनिक सेवा प्रदान गर्ने कार्यालयहरूमा ढिलासुस्ती र विचौलिया हटाउने, अपारदर्शी प्रभाव हटाउनेजस्ता विषयवस्तुमा ध्यान दिन सकेमा आउँदो सीपीआईमा उल्लेखनीय सुधार आउने देखिन्छ ।

अन्तमा भ्रष्टाचार सबै मुलुक र सबै क्षेत्रमा नै देखिएको एक प्रकारको रोग भएको हुँदा भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियानको लागि सदाचारमा लागेको तगारो हटाउन सरकारमात्रको प्रयासले सम्भव हुँदैन । यसको लागि मुलुकका सबै निजीक्षेत्र, नागरिक समाज, सामाजिक संस्थाहरू र सञ्चारकर्मीहरूसमेत एकजुट भई सहकार्य गर्न अत्यावश्यक हुन्छ ॥◀◀

सन्दर्भ सामग्री

www.transparency.org

www.transparency.org/cpi2018

https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Prime_Ministers_of_Nepal

www.tinepal.org

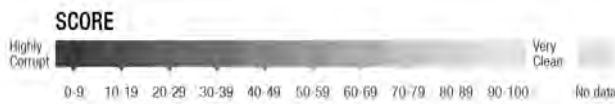
भूकम्पपछिको पुनर्निर्माणमा सदाचार अपनाऔँ ।

CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX 2018

**180 COUNTRIES.
180 SCORES.**

**HOW DOES
YOUR COUNTRY
MEASURE UP?**

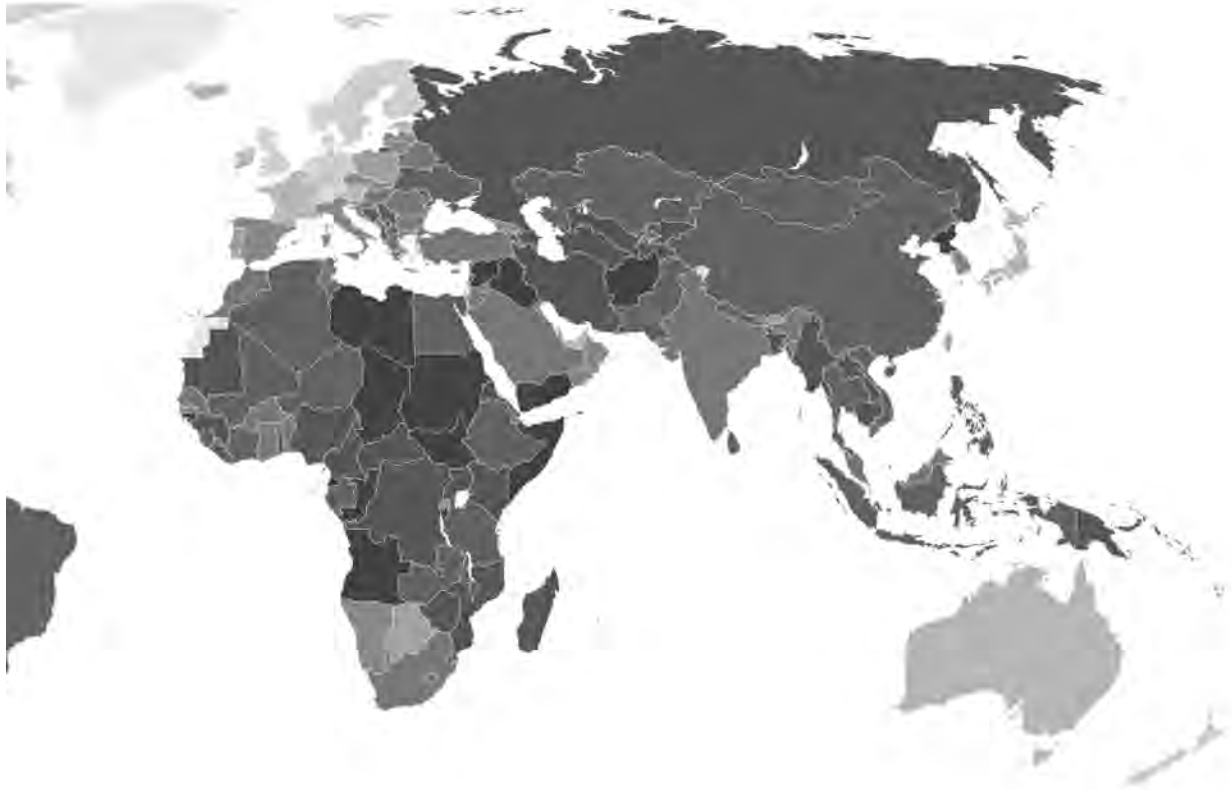
The perceived levels of public sector corruption
in 180 countries/territories around the world.

GLOBAL ANALYSIS

SCORE	COUNTRY/TERRITORY	RANK	68	Bhutan	25	53	Namibia	52
88	Denmark	1	67	Chile	27	52	Grenada	53
87	New Zealand	2	66	Seychelles	28	52	Italy	53
85	Finland	3	65	Bahamas	29	52	Oman	53
85	Singapore	3	64	Portugal	30	51	Mauritius	56
85	Sweden	3	63	Brunei Darussalam	31	50	Slovakia	57
85	Switzerland	3	63	Taiwan	31	49	Jordan	58
84	Norway	7	62	Qatar	33	49	Saudi Arabia	58
82	Netherlands	8	61	Botswana	34	48	Croatia	60
81	Canada	9	61	Israel	34	47	Cuba	61
81	Luxembourg	9	60	Poland	36	47	Malaysia	61
80	Germany	11	60	Slovenia	36	47	Romania	61
80	United Kingdom	11	59	Cyprus	38	46	Hungary	64
77	Australia	13	59	Czech Republic	38	46	Sao Tome and Principe	64
76	Austria	14	59	Lithuania	38	46	Vanuatu	64
76	Hong Kong	14	58	Georgia	41	45	Greece	67
76	Iceland	14	58	Latvia	41	45	Montenegro	67
76	Belgium	17	58	Saint Vincent and the Grenadines	41	45	Senegal	67
73	Estonia	18	58	Spain	41	44	Belarus	70
73	Ireland	18	57	Cabo Verde	45	44	Jamaica	70
73	Japan	18	57	Dominica	45	44	Solomon Islands	70
72	France	21	57	Korea, South	45	43	Morocco	73
71	United States	22	56	Costa Rica	48	43	South Africa	73
70	United Arab Emirates	23	56	Rwanda	48	43	Suriname	73
70	Uruguay	23	55	Saint Lucia	50	43	Tunisia	73
68	Barbados	25	54	Malta	51	42	Bulgaria	77
						41	Burkina Faso	78

CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX 2018

41	Ghana	78	35	Algeria	105	29	Bolivia	132	23	Mozambique	158
41	India	78	35	Armenia	105	29	Honduras	132	23	Uzbekistan	158
41	Kuwait	78	35	Brazil	105	29	Kyrgyzstan	132	22	Zimbabwe	160
41	Lesotho	78	35	Côte d'Ivoire	105	29	Laos	132	20	Cambodia	161
41	Trinidad and Tobago	78	35	Egypt	105	29	Myanmar	132	20	Democratic Republic of the Congo	161
41	Turkey	78	35	El Salvador	105	29	Paraguay	132	20	Haiti	161
40	Argentina	85	35	Peru	105	28	Guinea	138	20	Turkmenistan	161
40	Benin	85	35	Timor-Leste	105	28	Iran	138	20	Angola	165
39	China	87	35	Zambia	105	28	Lebanon	138	19	Chad	165
39	Serbia	87	34	Ecuador	114	28	Mexico	138	19	Congo	165
38	Bosnia and Herzegovina	89	34	Ethiopia	114	28	Papua New Guinea	138	18	Iraq	168
38	Indonesia	89	34	Niger	114	28	Russia	138	18	Venezuela	168
38	Sri Lanka	89	33	Moldova	117	27	Comoros	144	17	Burundi	170
38	Swaziland	89	33	Pakistan	117	27	Guatemala	144	17	Libya	170
37	Gambia	93	32	Vietnam	117	27	Kenya	144	16	Afghanistan	172
37	Guyana	93	32	Liberia	120	27	Mauritania	144	16	Equatorial Guinea	172
37	Kosovo	93	32	Malawi	120	27	Nigeria	144	16	Guinea Bissau	172
37	Macedonia	93	32	Mali	120	26	Bangladesh	149	16	Sudan	172
37	Mongolia	93	32	Ukraine	120	26	Central African Republic	149	14	Korea, North	176
37	Panama	93	31	Djibouti	124	26	Uganda	149	14	Yemen	176
36	Albania	99	31	Gabon	124	25	Azerbaijan	152	13	South Sudan	178
36	Bahrain	99	31	Kazakhstan	124	25	Cameroon	152	13	Syria	178
36	Colombia	99	31	Maldives	124	25	Madagascar	152	10	Somalia	180
36	Philippines	99	31	Nepal	124	25	Nicaragua	152			
36	Tanzania	99	30	Dominican Republic	129	25	Tajikistan	152			
36	Thailand	99	30	Sierra Leone	129	24	Eritrea	157			
			30	Togo	129						

सार्वजनिक सेवा प्रवाहसम्बन्धी अध्ययन २०१८

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालले २०७५ साल पुसदेखि फागुनका बीचमा विभिन्न जिल्लामा सार्वजनिक सेवा प्रवाह सम्बन्धी अध्ययन सम्पन्न गरेको थियो ।

यो अध्ययन टीआई नेपालमा आबद्ध रहेका भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियान- चितवन, पारदर्शी नेपाल सिद्धार्थनगर- रूपन्देही, सुशासन अभियान- गुल्मी, सदाचारका लागि सामाजिक पहल- कैलाली, नागरिक सरोकार संघ- सुर्खेत, सुशासनका लागि नागरिक समाज- कास्की जिल्लाका स्थानीय गैरसरकारी संस्थामार्फत सम्पन्न गरिएको थियो ।

प्रस्तुत अध्ययन सेवा प्रदायक १० वटा सरकारी कार्यालयहरू- यातायात कार्यालय, न.पा/गा.पा, मालपोत कार्यालय, विद्युत प्राधिकरण, राजस्व कर कार्यालय, नापी कार्यालय, प्रहरी कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था, शैक्षिक संस्था, र जिल्ला प्रशासन कार्यालयले प्रवाह गर्ने सेवामा केन्द्रित रहेर गरिएको थियो ।

१. उत्तरदाताको जनसङ्ख्या तथा सामाजिक-आर्थिक अवस्था

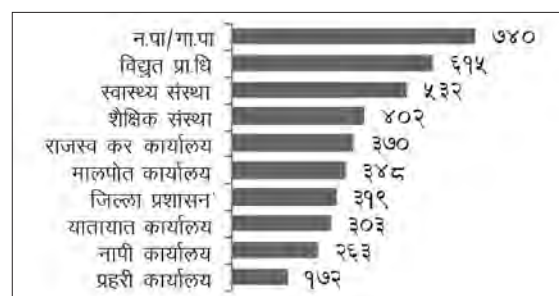
सर्वेक्षण गरिएका ६ जिल्लामा जम्मा ९०० जना उत्तरदाता मध्ये ५४३ (६०५) पुरुष र ३५७ (४०५) महिला रहेका थिए । उमेरको आधारमा (१८(२४) वर्षको उमेरका १०३ (१२ ५), (२५-३९) उमेरका ३४६ (३८५), (४०-५४) उमेरका २९७ (३३५) र ५५ भन्दा माथि उमेरका १५४ (१७५) रहेका थिए । यसै गरी पढाइको आधारमा ३१ (३५) जना अशिक्षित, ११७ (१३५) जना साधारण लेखपढ गर्न सक्ने, १४९ (१७५) जनाले प्राथमिक तहको शिक्षा हासिल गरेको, २४० (२७५) जनाले माध्यमिक तह र बाँकी ३६३ (४०) जनाले उच्च माध्यमिक वा सो भन्दा माथिल्लो तहको शिक्षा हासिल गरेको पाइएको थियो । घरधुरीको मुख्य आयस्रोतको आधारमा व्यापार/व्यवसाय ३६५, कृषि २३५, सेवा १४ ५, ज्याला मजदुरी ६५, बेरोजगार ७५ र अन्य १४५ पाइएको थियो ।

२. सेवा प्रदायक कार्यालयहरूबाट सेवा प्राप्त गरेका उत्तरदाताहरूको संख्या

पछिल्लो एक वर्षको अवधिमा ९००

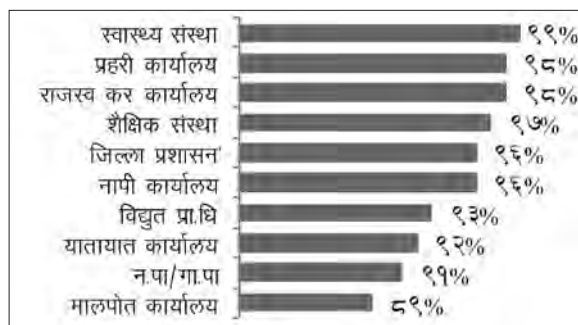
जना उत्तरदातामध्ये ७४० जनाले

नगरपालिका/गाउँपालिकाबाट सेवा प्राप्त गरेको र प्रहरी कार्यालयबाट १७२ जनाले मात्र सेवा प्राप्त गरेको पाइएको थियो ।

३. सेवा प्रदायक कार्यालयहरूको कार्य सम्पन्नता दर

सर्वेक्षणमा समावेश गरिएका १० सार्वजनिक सेवा प्रदायक कार्यालयहरूमध्ये सबैभन्दा बढी कार्य सम्पन्नता दर स्वास्थ्य संस्था (९९ प्रतिशत) र कम कार्य सम्पन्नता दर मालपोत कार्यालय (८९ प्रतिशत) पाइएको थियो ।

४. कार्य सम्पन्न गर्नको लागि लाग्ने अधिकतम समय

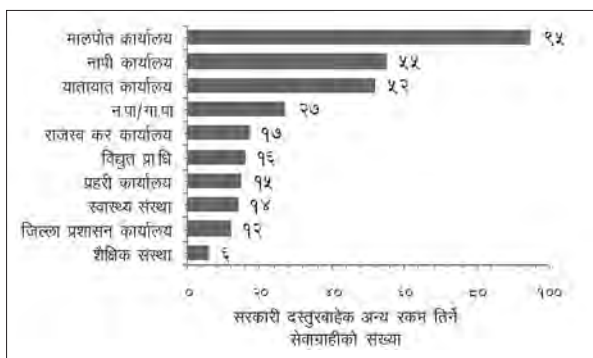
यस सर्वेक्षणमा सबैभन्दा चाँडो कार्य सम्पन्न हुने कार्यालयमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय रहेको थियो

जहाँ कार्य सम्पन्न गर्नका लागि केही दिनदेखि १ हप्तासम्म समय लाग्ने पाइएको थियो भने यातायात कार्यालयमा बढीमा ६ महिनासम्म समय लाग्ने पाइएको थियो ।

क्रसं	सेवा प्रदायक कार्यालय	कार्य सम्पन्न गर्नका लागि लाग्ने अधिकतम समय
१	यातायात कार्यालय	६ महिना
२	न.पा/गा.पा	४ महिना
३	मालपोत कार्यालय	३ महिना
४	विद्युत प्राधि	२ महिना
५	राजस्व कर कार्यालय	४५ दिन
६	नापी कार्यालय	१ महिना
७	प्रहरी कार्यालय	१ महिना
८	स्वास्थ्य संस्था	२० दिन
९	शैक्षिक संस्था	१० दिन
१०	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	१ हप्ता

५. कार्य सम्पन्न गर्नका लागि सरकारी दस्तुरबाहेक अन्य रकम तिरेको/नतिरेको

यस सर्वेक्षणमा, काम सम्पन्न गर्नका लागि ९५ जनाले मालपोत कार्यालयमा र शैक्षिक संस्थामा ६ जनाले सरकारी दस्तुरबाहेक अन्य रकम तिरेको पाइएको थियो ।

६. सेवा प्रदायक कार्यालयहरूमा कार्य सम्पन्न गर्नको लागि तिरिएको अधिकतम रकम

यस सर्वेक्षणमा उत्तरदाताले मालपोत कार्यालयमा कार्य सम्पन्न गर्नको लागि १,५०,०० सम्म रकम तिरेका भनी टिप्पणी गरेका थिए । त्यसै गरी शैक्षिक संस्थामा केही व्यक्तिले मात्र थप दस्तुर तिरेको र बढीमा ३०० सम्म तिरेको पाइएको थियो । यसैगरी, प्रहरी कार्यालयमा रकम नभई ५ तोला सुनसमेत दिएको भनी टिप्पणी गरिएको थियो ।

क्रसं	सेवा प्रदायक कार्यालय	तिरेको अधिकतम रकम
१	नापी कार्यालय	१,५०,०००/-
२	यातायात कार्यालय	५०,०००/-
३	विद्युत प्राधि	२३,०००/-
४	नापी कार्यालय	२०,०००/-
५	स्वास्थ्य संस्था	१३,०००/-
६	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	११,०००/-
७	न.पा/गा.पा	१०,०००/-
८	राजस्व कर कार्यालय	१०,०००/-
९	प्रहरी कार्यालय	१०,०००/-
१०	शैक्षिक संस्था	३००/-

नोट: प्रहरी कार्यालयमा कार्य सम्पन्न गर्नको लागि ५ तोला सुन दिएको भनी टिप्पणी गरेको पाइएको थियो ।

७. सेवा प्रदायक कार्यालयहरूमा कार्य सम्पन्न हुनुको मुख्य कारण

सेवा प्रदायक कार्यालयहरूमा धेरै जसो उत्तरदाताहरूले आफ्नो सम्पूर्ण कागजात पूरा भएको कारण कार्य सम्पन्न भएको भनी बताएका थिए भने ९ प्रतिशत उत्तरदाताले घुस दिएको भनी बताएका थिए ।

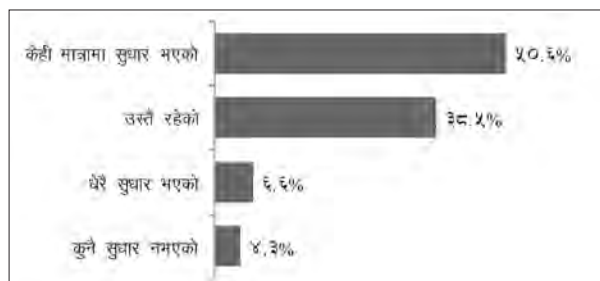
८. सेवा प्रदायक कार्यालयमा उत्तरदाताहरूले भोगेका मुख्य समस्या

धेरैजसो सेवाग्राहीहरूले सेवा प्रदायक कार्यालयहरूमा ढिलासुस्ती र लापरवाहीजस्ता समस्याहरू भोग्ने गरेको र केहीले नातावादजस्ता समस्या भोग्ने गरेको पाइएको थियो ।

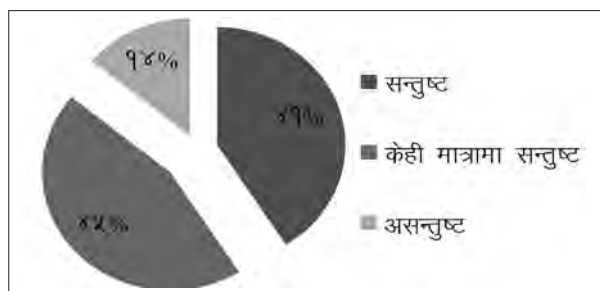
९. सेवा प्रदायक कार्यालयहरूले प्रदान गर्ने सेवाप्रति उत्तरदाताहरूको अनुभव

यस सर्वेक्षणमा सेवाग्राहीहरूलाई सेवा प्रदायक कार्यालयहरूले प्रदान गर्ने सेवामा सुधार/गिरावट आएको छ/छैन भनी सोधिएको थियो जसमा ५०.६ प्रतिशतले केही मात्रामा सुधार आएको छ भनेका थिए भने ४.३ प्रतिशतले कुनै सुधार नआएको भनी बताएका थिए ।

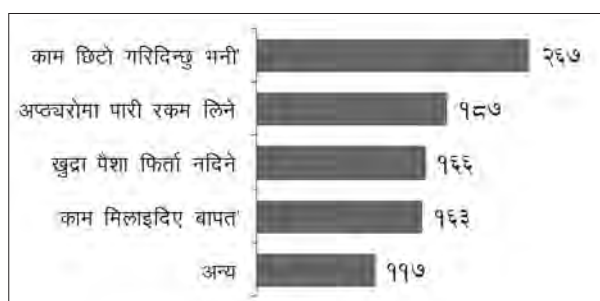
१०. सेवा प्रदायक कार्यालयहरूले प्रदान गरेको सेवाप्रति उत्तरदाताहरूको सन्तुष्टि

यस सर्वेक्षणमा ४१ प्रतिशत उत्तरदाताहरू सेवाप्रति सन्तुष्ट रहेको, ४५ प्रतिशत केही मात्रामा सन्तुष्ट रहेको र १४ प्रतिशत असन्तुष्ट रहेको पाइएको थियो ।

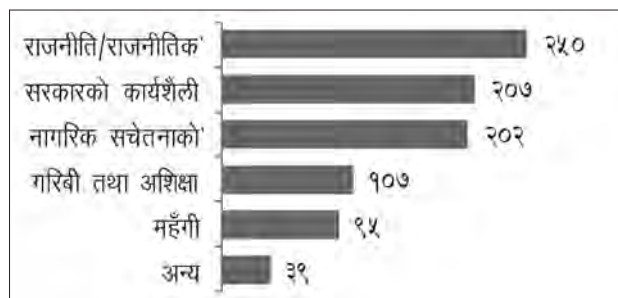
११. सेवा प्रदायक कार्यालयहरूमा हुने गरेको भ्रष्टाचारको प्रकारप्रति उत्तरदाताहरूको अवधारणा

यस सर्वेक्षणमा, २६७ उत्तरदाताहरूले सेवा प्रदायक कार्यालयहरूमा काम छिटो गरिदिनको लागि रकम लिने गरेको भनी आफ्नो अवधारणा राखेका थिए भने १६३ जनाले काम मिलाएबापत रकम लिने गरेको भनी बताएका थिए ।

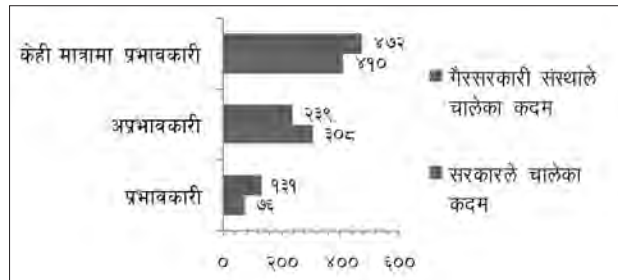
१२. भ्रष्टाचारको मुख्य कारकप्रति उत्तरदाताहरूको अवधारणा

धेरैजसो उत्तरदाताहरूले भ्रष्टाचारको मुख्य कारक देशको राजनीति तथा राजनीतिक दल हो भनी टिपोट गरेका थिए भने केहीले बढ्दो महङ्गीलाई प्राथमिकता दिएका थिए ।

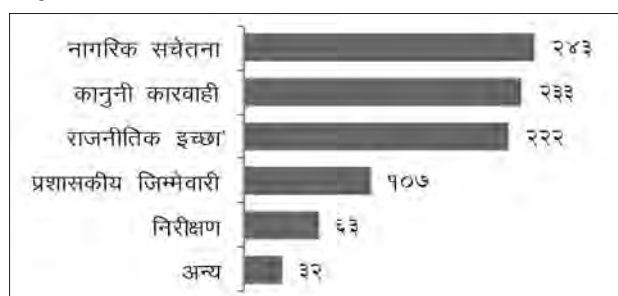
१३. भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न सरकार तथा गैरसरकारी संस्थाहरूले चालेका कदमप्रति उत्तरदाताहरूको अवधारणा

यस सर्वेक्षणमा उत्तरदाताहरूले भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न सरकारले चालेका कदमहरू भन्दा गैरसरकारी संस्थाहरूले चालेको कदमहरू केही मात्रामा प्रभावकारी रहेका बताएका थिए ।

१४. भ्रष्टाचार निवारणका लागि उत्तरदाताहरूको अवधारणा

भ्रष्टाचार निवारणका लागि २४३ जना उत्तरदाताहरूले नागरिक जनचेतना अत्यावश्यक छ भनेका थिए भने ६३ जनाले अनुगमन तथा निरीक्षणलाई बढी प्राथमिकता दिनुपर्छ भनेका थिए ।

(यस सर्वेक्षणबारे प्राप्त तथ्याङ्कको विश्लेषण र प्रस्तुति उत्तम राउतले गर्नुभएको हो ।)

राजनीतिक दलहरूको आर्थिक पारदर्शिता र निर्वाचन खर्चमा मितव्ययिता

□ भोजराज पोखरेल

यो कार्यपत्रले राजनीति र दलसँग सम्बद्ध दुईवटा (१) राजनीतिक दलको आर्थिक पारदर्शिता र (२) निर्वाचन खर्चको मितव्ययिताका (एक-अर्कासँग आवद्ध र कतिपय अवस्थामा स्वतन्त्ररूपमा रहेका) विषयमा संक्षिप्तरूपमा चर्चा गर्नेछ । यस विवेचनाको मूल उद्देश्य ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालले आफ्नो आगामी कार्यक्रममा यस विषयलाई समावेश गर्ने विषय खोजी गर्ने छलफलमा सहयोग पुऱ्याउने रहेको छ ।

विषय प्रवेश

स्वभावतः राजनीतिक दलहरूले खेल्ने बहुआयामिक भूमिका निर्वाह गर्न साधन/स्रोतको आवश्यकता पर्छ नै । यसका लागि विविध मुलुकले आफ्ना ढंगबाट निकास दिएका छन् । नेपालमा दलहरूको यस्तो खर्चको व्यवस्था आफ्नै आन्तरिक आम्दानी र दाताबाट प्राप्त हुने सहयोग वा चन्दा आदिबाट समेत चलाउने कानूनी प्रावधान रहेको छ । नेपाललगायत विश्वका अधिकांश मुलुकका राजनीतिक दलहरूमा दाताबाट प्राप्त हुने सहयोग एवं खर्चलगायतमा पारदर्शिता नहुने भनी दलहरू आलोचित हुँदै आएका छन् । लोकतन्त्रको प्रमुख खम्बाकोरूपमा रहेका र शासनको मुहानका रूपमा रहेका राजनीतिक दलहरूमा जति वेसी स्वच्छता र पारदर्शिता कायम हुन्छ त्यति नै शासन व्यवस्थाले शुद्धताको अनुभूत गर्न पाउँछ ।

त्यस्तै, स्वच्छ निर्वाचन स्वच्छ सरकार र लोकतन्त्रको कडीको रूपमा रहेको हुन्छ । तर, निर्वाचनको स्वच्छतामा धेरै तत्त्वहरूले प्रभाव पारेका हुन्छन् । यसमा असर पार्ने धेरै तत्त्वमध्ये निर्वाचन खर्च एक महत्त्वपूर्ण पाटो भएको कुरा यस क्षेत्रमा

गरिएका धेरै अनुसन्धानले औल्याएका छन् । कोफी आन्ननको अध्यक्षतामा गठित Global Commission on Democracy, Election and Security ले सन् २०१२ को आफ्नो प्रतिवेदनमा “uncontrolled, undisclosed and opaque political finance poses a fundamental threat to the integrity of elections.”

भन्ने निष्कर्ष निकाल्दै सोको व्यवस्थापनका लागि राज्यहरूले— “Control political finance by regulating donations and expenditures, public financing of political campaigns, disclosure and transparency of donations and expenditures, and sanctions and penalties for non-compliance.”

जस्ता विषयमा केन्द्रित हुन सुझाएको छ । वास्तवमा राजनीतिमा पैसाको प्रभावले निर्वाचनको वैधतादेखि प्रजातन्त्र, सरकार र विकासमा समेत नराम्रो असर गरेको छ । राजनीतिक दलको आर्थिक व्यवस्थापन र निर्वाचन खर्चका कुरा गरिवदेखि अत्यन्त सम्पन्न मुलुकमा समेत धेरै चासो र चिन्ताको विषय रहँदैआएको छ ।

दल र निर्वाचन खर्च व्यवस्थापनमा भएका प्रयास

दल र निर्वाचनको खर्चको व्यवस्थापन गर्न तथा दलहरूलाई पारदर्शी र उत्तरदायी बनाउन विभिन्न मुलुकहरूले विविध उपायको अवलम्बन गरेको देखिन्छ । यसमा खासगरी, पब्लिक फण्डिङको व्यवस्था लिन वा दिन पाउने सहयोगको रासीमा सीमा; खर्च सीमामा नियन्त्रण; आय-व्ययमा पारदर्शिता; निर्वाचन प्रचार-प्रसारमा नियमितता; आदि जस्ता उपायको अवलम्बन भए/गरेको देखिन्छ ।

खासगरी दलहरूको खर्चको व्यवस्थापनका लागि सामान्यतया देहायका स्रोतहरू प्रचलनमा

रहेको पाइन्छ ।

क) सरकारी फण्ड: उरुग्वेले १९२० मा राजनीतिक दल सञ्चालनका लागि सरकारी स्रोतबाट सहयोग सुरु गरेकोमा (Scarrow-2007) हाल संसारका धेरै मुलुकमा यसको विस्तार भएको छ । सहयोगको आधार विभिन्न मापकलाई बनाइएको छ । उदाहरणका लागि जर्मनीले आम-चुनावमा ०.५% या सोभन्दा बेसी मत प्राप्त गर्ने दललाई तोकिएका आधारमा मत प्रतिशतसँग आवद्ध गरी सहयोग गर्ने गरेको छ । यूरोपका केही देशमा दल सञ्चालन र निर्वाचन प्रचारसमेतको खर्चको ६७% सम्म यस्तै फण्डबाट हुने गरेको (IIIDEA-2014) छ भने यूरोपकै स्पेन, बेल्जियम, इटाली, पोर्चुगलमा दलको आम्दानीको ८०% सरकारी कोषबाट हुने गरेको छ । अफ्रि स्लोभानियामा दलको आम्दानीको सबै स्रोत सरकारी फण्ड हुने गरेको छ । (Stefanick-2015)

यहाँ स्मरणयोग्य कुरा के पनि छ भने, सरकारी अनुदान प्राप्त गर्दैमा दलहरूले गर्ने अवैधानिक आम्दानी र खर्चमा कमी नआएको पनि यस्तो अनुदान कम दिइएका टर्की, मेक्सिको आदि मुलुकमा गरिएका अध्ययनले देखाएका छन् । (Mietzner-2015)

ख) लेवी: अधिकांश मुलुकमा दलहरूको तर्फबाट निर्वाचित वा अन्य जिम्मेवारी पाउने व्यक्तिहरूको पारिश्रमिकबाट लेभीस्वरूप उठाइन्छ । अर्जेण्टिनाले पेरोलमा ४०% सम्म लेभी उठाउने गरेको छ भने ब्राजिलमा यसलाई अवैधानिक मानिएको छ ।

ग) दलको आफ्नै स्रोत: मलेसिया, म्यानमार लगायत कतिपय मुलुकहरूमा राजनीतिक दलहरूलाई आफ्नो लगानीबाट ब्यापार वा व्यवसाय सञ्चालन गरी नाफा कमाउन पाउने व्यवस्था गरेको छ ।

घ) सदस्यता शुल्क: अधिकांश मुलुकमा दलहरूले सदस्यहरूबाट सदस्यता शुल्क उठाउने र त्यसबाट राम्रो आदानी गरेको पाइन्छ । नेदरल्याण्डका दलहरूको आम्दानीको ४५% सम्मको हिस्सा यस्तो शुल्कबाट हुने गरेको देखिन्छ (आईडिया: २०१४) ।

ङ) वैयक्तिक/निजी (कर्पोरेटलगायत) सहयोग: सामान्यतया संसारभरमै दलहरूले दल सञ्चालन वा निर्वाचन व्यवस्थापनका लागि सबैभन्दा बेसी भर पर्ने स्रोत नै निजी दान-दातव्य वा चन्दाको रूपमा रहेको छ । यस्ता सहयोगका रासीलाई पारदर्शी गर्ने; लिन वा दिन पाउनेको अधिकतम सीमा निर्धारण; सहयोग गर्नेलाई सहयोगको रकममा करलगायतमा छुट दिने; को-कस्तोबाट सहयोग लिन पाउने वा नपाउने; एउटै दल वा उम्मेदवारका लागि वार्षिक वा आवधिकरूपमा

दिने सहयोगको अधिकतम हद निर्धारण; लेन-देन चेक वा बैंकिङ कारोवारबाट मात्र गर्ने/गराउने; आदि माध्यमबाट व्यवस्थित गर्न खोजिएको देखिन्छ । खासगरी इन्टरनेट प्रविधिको विकासपछि विकसित मुलुकका दल वा उम्मेदवारहरूले यसरी प्राप्त सहयोगको राशी तुरुन्त अनलाइनमार्फत् सार्वजनिक गर्ने गरेका छन्, जसको थालनीको श्रेय २००८ का अमेरिकी राष्ट्रपतिका उम्मेदवार ओवामामा जान्छ । सोसल मेडियाको प्रयोग गरी सानो रकमको संकलनबाट उनले ठूलो धनराशी आम-नागरिकबाट उठाउन सकेका थिए । साथै, उनले यसरी पाएको सहयोग राशी तत्काल अनलाइनमार्फत् सार्वजनिक पनि गरे ।

निर्वाचन खर्च: केकेलाई समेट्ने

निर्वाचन खर्च केलाई मान्ने र क-कसले गरेको खर्चको लेखाजोखा गर्ने भन्ने अर्को महत्वपूर्ण सवाल रहेको छ । निर्वाचन खर्च भन्नाले सामान्यतया निर्वाचनको सञ्चालन

खासगरी इन्टरनेट प्रविधिको विकासपछि विकसित मुलुकका दल वा उम्मेदवारहरूले यसरी प्राप्त सहयोगको राशी तुरुन्त अनलाइनमार्फत् सार्वजनिक गर्ने गरेका छन्, जसको थालनीको श्रेय २००८ का अमेरिकी राष्ट्रपतिका उम्मेदवार ओवामामा जान्छ ।

र खासगरी निर्वाचन प्रचार-प्रसारमा हुने खर्च हो भन्ने आम बुझाई रहेको देखिन्छ । जबकि यस्तो खर्चमा अरु धेरै खर्चका क्षेत्र परेका हुन्छन् । मोटामोटीरूपमा निर्वाचन खर्चका क्षेत्रहरू- मतदाता नामावली तयारी; मतदाता परिचय-पत्र; क्षेत्र निर्धारण; निर्वाचन सञ्चालन, मतदान र व्यवस्थापन; मतगणना र परिणाम व्यवस्थापन; विवाद निरूपण व्यवस्थापन; नागरिक शिक्षा; मतदाता शिक्षा; र जानकारी (दल, आयोग, सरकार, गैरसरकारी निकाय सबैबाट हुने); दल तथा उम्मेदवारबाट हुने प्रचार-प्रसार र निर्वाचन तयारी खर्च; आन्तरिक वा अन्तर्राष्ट्रिय पर्यवेक्षण आदि पर्दछन् । यी सबैले गर्ने वा हुने खर्चको समावेशबाट मात्र वास्तविक खर्चको अनुमान गर्न सकिने हुन्छ । यी त देखिनेखालका निर्वाचन खर्च भए, तर हाम्रा सन्दर्भमा अनेकौँ अरु निर्वाचन खर्चको चर्चा हुने वा आरोप लाग्ने गरेका छन्, जसको कतै कुनै गणना भएको वा हुनसक्ने अवस्था छैन ।

उदाहरणका लागि, उम्मेदवारीको टिकट नै बिक्री हुने, समानुपातिकको सूचीको अग्रभागमा रहन वा छनौटमा पर्ने विशेष लगानी गर्नुपर्ने, मतदाताले आफ्नो मत मत नै पैसा वा जिन्सीमा साट्ने, निर्वाचनको मौन समयमा उम्मेदवारले भित्र-भित्रै गर्ने पैसाको लेनदेनबाट अत्यधिक मत प्रभावित हुने, आदि, इत्यादि ।

खर्चका क्षेत्रमा विविधता भएजस्तै खर्च गर्ने निकायहरूमा पनि त्यति नै विविधता रहेको हुन्छ । यस्ता निकायमा, निर्वाचन सञ्चालन गर्ने निकाय, दल र उम्मेदवारका अतिरिक्त सरकार (केन्द्र, प्रादेशिक, स्थानीय); सुरक्षा निकाय; न्यायपालिका; गैरसरकारी संघ-संस्था; निजी क्षेत्र आदिबाट हुने खर्चलाई समेत समावेश गरी गरिएको हिसाब-किताबले मात्र निर्वाचन खर्चको यथार्थ र प्रवृत्ति बुझ्न र बुझाउन सहज हुने हुन्छ । अझ

नेपालको निर्वाचन खर्च हेर्दा व्यवस्थापन वा दल-उम्मेदवार सबैतिरको खर्चमा अन्यत्रको भैं बढोत्तरी नै भएको देखाउँछ । दी हिमालयनले नोभेम्बर १०, २०१७ मा प्रकाशित एक लेखमा नेपालको प्रतिमतदाता खर्च सन् २००८ मा रु. २७९, २०१३ मा रु. ९८६ र २०१८ मा ४००० भनेर उल्लेख गरेको छ ।

कतिपय अवस्थामा दातृ निकायहरूले निर्वाचनका विविध कार्यक्रममा सिधै सहयोग पुऱ्याएका र त्यस्ता खर्च पारदर्शी नहुने गरेको गुनासा पनि रहने गरेका छन् ।

निर्वाचन खर्चको प्रवृत्ति

निर्वाचनका विविध प्रक्रियामा असीमित हिसाबले बढ्दै गएको खर्चले लोकतन्त्रकै भविष्यमाथि प्रश्न उठाउने गरेको छ । निर्वाचन व्यवस्थापनमा हुँदै गएको अत्यधिक खर्च र दल वा उम्मेदवारले गर्ने खर्चका आयामहरू र आयतन अस्वाभाविकरूपमा बढ्दै जानु सबै मुलुकका लागि चिन्ता, चासो र सरोकारका विषय रहे भएका छन् । अमेरिकाको हालै भएको मध्यावधि निर्वाचनमा प्रचार-प्रसारमा उम्मेदवारहरूबाट करिब ५ अर्ब डलर खर्च भएको अनुमान गरिएको छ, जबकि ८ वर्ष अगाडिको २०१० को मध्यावधि चुनावमा करिब ३.५ अर्ब डलर भएको रहेछ । भारतमा सन् २०१४ मा बम्बैको प्रदेश सभा सदस्यका केही स्थानमा भएको खर्चको अनुसन्धान गरेका अनुसन्धान दाताले प्रतिउम्मेदवार ३५ लाख सीमा तोकिएको ठाउँमा १ देखि १६ करोडसम्म खर्च गरेको र यस्तो खर्चको १९ देखि ६४% सम्मको

खर्च मतदातालाई उपहार दिन प्रयोग भएको निष्कर्ष निकालेका छन् । पाकिस्तानको भर्खरै सम्पन्न आम-चुनावमा उम्मेदवारले प्रतिमतदाता अधिकतम रु. २१ सम्म खर्च गर्न पाउने हद तोकिएकोमा वास्तविकतामा प्रतिमतदाता रु. ४१५१ सम्म खर्च भएको पर्यवेक्षकहरूको अनुमान रहेको छ । २०१८ को पाकिस्तानको यो चुनावमा करिब ४ खर्ब ४० अर्ब पाकिस्तानी रुपैयाँ (सरकार तथा दल वा उम्मेदवारबाट) खर्च भएको अनुमान गरिएको छ । त्यस्तै, त्यहाँको निर्वाचन आयोगले ब्यवस्थापनमा प्रतिमतदाता २००८ मा २२ खर्च गरेको मा २०१३ मा रु. ५८ र २०१८ मा रु. १९८ पुऱ्याएको देखिन्छ ।

निर्वाचन व्यवस्थापनतर्फ हाल विश्वको सालाखाला खर्च प्रतिमतदाता ३ देखि २०० डलरसम्म हुने गरेको छ । यस्तो खर्चको सीमा निर्वाचन प्रणाली र परिस्थिति, प्रजातन्त्रको प्रौढता, द्वन्द्वको अवस्था आदि विभिन्न कारणले तल-माथि हुने गरेका छन् । नेपालको निर्वाचन खर्च हेर्दा व्यवस्थापन वा दल-उम्मेदवार सबैतिरको खर्चमा अन्यत्रको भैं बढोत्तरी नै भएको देखाउँछ । दी हिमालयनले नोभेम्बर १०, २०१७ मा प्रकाशित एक लेखमा नेपालको प्रतिमतदाता खर्च सन् २००८ मा रु. २७९, २०१३ मा रु. ९८६ र २०१८ मा ४००० भनेर उल्लेख गरेको छ ।

२०७४ सालमा सम्पन्न तीनवटै निर्वाचनमा भएको खर्चको लेखाजोखा गरेको अर्को अनुसन्धानले दल वा सरकारबाट हुनेभन्दा उम्मेदवारबाट धेरै बेसी खर्च हुने तथ्य सार्वजनिक गरेको छ । यस अनुसन्धानकाअनुसार यी तीनै चुनावमा सरकार, दल वा उम्मेदवारको गरी करिब १ खर्ब ३१ अर्ब ६३ करोड खर्च भएको अनुमान छ । यसमध्ये स्थानीय तहमा उम्मेदवार र दलबाट करिब ५० अर्ब ९५ करोड र सरकारीतर्फ १८ अर्ब ४६ करोड गरी जम्मा ६९ अर्ब ४२ करोड र प्रतिमतदाता रु. ४९२३ खर्च भएको दावी गरेको छ । त्यस्तै, केन्द्रीय र प्रादेशिक सांसदको चुनावमा दल, उम्मेदवार वा तिनका समर्थकबाट रु. ४५ अरब ९५ करोड, सरकारतिरबाट १६ अर्ब २६ करोड गरी कुल ६२ अर्ब २१ करोड र प्रतिमतदाता रु. ४०४० खर्चको अनुमान छ । यहाँ उल्लेखित यी सबै खर्च सरकारी वा दल वा उम्मेदवारको खर्च निर्वाचन व्यवस्थापन र सञ्चालनको अवधिमा भएका हुन् । निर्वाचनका अरु चरणमा गरिएका अरु खर्चहरू समावेश गर्दा यी रकमको आयतन अझै मोटाउनेछ ।

यी तथ्य र तथ्यांकले स्पष्ट देखाउँछ कि चाहे त्यो सरकार वा दल वा उम्मेदवार सबैका लागि निर्वाचन

महंगो हुँदै गएको छ । निर्वाचनमा पैसाको प्रभावबाट परिणाम प्रभावित हुने गरेका अनेकौं अनुसन्धानले देखाएका छन् । नेपाललमै पनि २०७४ को संसदीय चुनावको क्रममा काठमाडौंका १० निर्वाचन क्षेत्रका प्रमुख ५ दलका तीसजना उम्मेदवारले गरेको खर्चको सूक्ष्म अनुगमनले के देखायो भने ५७% उम्मेदवारले सीमाभन्दा ३ देखि १३६% सम्म बेसी खर्च गरेका र ९०% उम्मेदवारले आयोगमा पेश गरेका खर्च ढाँटेका छन् । त्यस्तै, जसले बेसी खर्च गऱ्यो, उसले बेसी मत पाएको देखाएको छ । विजयी सांसदको खर्च सालाखाला २ करोड १३ लाख देखिन्छ भने निकटतम प्रतिद्वन्दीको रू. १ करोड ४९ लाख खर्च भएको देखाइएको छ । स्मरणीय कुरा के छ भने आयोगले केन्द्रीय संसदको प्रतिउम्मेदवार २५ लाखसम्म खर्च गर्न पाउने अधिकतम सीमा तोकेको छ । साथै, राजनीतिक दलहरूले आयोगमा पेश गर्नुपर्ने आम्दानी खर्चको विवरण समयमै नबुझाउने रोग त छँदैछ, त्योभन्दा ठूलो रोग भनेको उनीहरूले पेश गरेको विवरण सत्यको नजिक छ भनेर पत्याउन भनै गाह्रो छ । त्यस्तै, अवस्था निर्वाचनका उम्मेदवारहरूले पेश गर्ने खर्च विवरणको रहेको छ ।

पैसाले निर्वाचन परिणाम प्रभाव पारेको र वास्तविक राजनीतिज्ञ निर्वाचनबाट पाखा लाग्ने र पैसावालले तीनको ठाउँ लिने गम्भीर चिन्ताको कुरा हुने डर पसेको छ । निर्वाचनका क्रममा कतिपय स्वच्छ छविका राजनीतिज्ञहरूले चुनाव लड्न आफूसँग पैसा नभएकाले टिकट फिर्ता गरेका उदाहरण हामीबीच नै छन् ।

योभन्दा पनि ठूलो डर चुनावका लागि प्रयोग हुने यति ठूलो रकमको स्रोत के-कसरी र कहाँबाट जुटोस् यीमध्ये कति वैध वा अवैध स्रोत हुन र यदि अवैध स्रोतको प्रयोगबाट निर्वाचन परिणाम प्रभावित भएको भए त्यसबाट दीर्घकालीनरूपमा शासन र समस्त लोकतन्त्रलाई पार्न सक्ने गम्भीर दुस्परिणाम आजको सर्वाधिक चासो र चिन्ताको विषय हो ।

दल र निर्वाचन खर्च व्यवस्थापनमा नेपालले गरेका प्रयास

दलका आयव्यय

राजनीतिक दलको काम-कारबाही तथा आर्थिक व्यवस्थापनलाई पारदर्शी र जिम्मेवार बनाउनका लागि राजनीतिक दलसम्बन्धी ऐनले विविध व्यवस्था गरेको छ । दलको कोषमा सदस्यता शुल्क वा नवीकरण शुल्क; स्वेच्छिक आर्थिक सहयोग; दलले कुनै कार्यक्रम आयोजना गरी सङ्कलित रकम; दलको प्रकाशन आदिको बिक्रीबाट प्राप्त आय; बैंक मौज्दातबाट प्राप्त ब्याज;

सदस्यबाट नियमितरूपमा पाउने सहयोग रकम आदि आम्दानीको स्रोत हुने र यस्तो आम्दानी बैंक खातामा जम्मा गरी दलको नामबाट हुने सबै खर्च कोषबाट ब्यहोरिने व्यवस्था भएको छ । त्यस्तै, दललाई कसले सहयोग गर्न सक्ने र कसले नपाउने भन्ने कुरा पनि कानूनले तोकेको छ । नेपाली नागरिक वा संगठित संस्थाले स्वेच्छाले आर्थिक सहयोग गर्न सक्ने, तर सरकारी कार्यालय, वा सरकारी लगानी भएका संघ-संस्था वा सर्वसाधारणको शेयर लगानी रहेको पब्लिक लिमिटेड कम्पनी वा सरकारी वा सामुदायिक शैक्षिक वा प्राज्ञिक संस्था वा राष्ट्रिय वा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संघ-संस्था वा विदेशी सरकार वा संस्था वा ब्यक्ति, नाम नखुलेको ब्यक्ति वा संस्था आदिबाट आर्थिक सहयोग लिन बन्देज लगाएको छ, दफा (३८) । प्राप्त सहयोग र खर्चलाई पारदर्शी बनाउन पच्चीस हजार बेसी सहयोग गर्दा बैंकिङ कारोवारमार्फत् गर्नुपर्ने, आयोगले तोकेकोभन्दा बेसी सहयोग लिँदा आयस्रोत खुलाउनुपर्ने, सहयोग लिएको रसिद दिनुपर्ने, सहयोग गरेवापत ब्यक्तिगत स्वार्थपूर्ति गर्ने उद्देश्यबाट समेत सहयोग लिन नहुनेजस्ता कुराको व्यवस्था ऐनमा गरिएको छ ।

दुरुस्त लेखा राख्नुपर्नेदेखि ऐन बाहिर गई सहयोग लिए/दिएको देखिएमा आयोगले जाँचबुझ गरी जरिवानासमेत गर्न सक्ने अधिकार दिएको छ । साथै, दलहरूले आर्थिक वर्ष सकिएको ६ महिनाभित्र लेखापरीक्षण गराई सोको एक महिनाभित्र परीक्षण प्रतिवेदन आयोगमा बुझाउने र त्यस्तो प्रतिवेदन दलले सार्वजनिक गर्नुपर्ने, आयोगले त्यस्तो प्रतिवेदन परीक्षण गर्न सक्ने, दलका केन्द्रीय पदाधिकारीले सम्पत्ति विवरण बुझाउनुपर्ने र नबुझाउनेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्ने, र दलहरूलाई आयोगले पचास हजारसम्म जरिवाना गर्न सक्ने (दफा ५४) जस्ता व्यवस्थाहरू ऐनमै गरिएका छन् ।

दल वा उम्मेदवारको निर्वाचन खर्च

निर्वाचन खर्च र त्यसको व्यवस्थापन र नियमितता वा कारबाही गर्ने सम्बन्धमा निर्वाचन आयोग ऐन, २०७३; निर्वाचन (कसूर तथा सजाय) ऐन, २०७३ तथा निर्वाचन आचारसंहिताले उम्मेदवारले गर्ने निर्वाचन खर्चलाई वाञ्छित सीमाभित्र राख्न, यसमा पारदर्शिता सुनिश्चित गर्न र अटेर गर्नेउपर दण्डात्मक कारबाही गर्नेसम्मको व्यवस्था गरेको छ । निर्वाचन आयोग ऐन, २०७३ ले निर्वाचन आयोगलाई निर्वाचनको प्रयोजनमा उम्मेदवारले खर्च गर्न पाउने हद तोक्ने अधिकार, निर्वाचनलाई स्वच्छ बनाउन निर्वाचन आचारसंहिता जारी गर्ने र सो लागू गर्ने तथा सुद्ध आचरण नगर्ने उम्मेदवारको उम्मेदवारी

रद्द गर्नसमेत सक्ने, त्यस्तै तोकिएभन्दा वेसी खर्च गर्ने, खर्चको विवरण नबुझाउने वा भूटो विवरण बुझाउने दल वा उम्मेदवारलाई पाँच लाखसम्म जरिवानादेखि ६ वर्षसम्म निर्वाचनमा भाग लिन नपाउने गरी सजाय गर्न सक्ने अधिकार दिएको र यसरी सजाय पाएकाको हकमा निर्वाचित भएको अवस्थामा सो निर्वाचन स्वतः रद्द हुनेसम्मका दण्ड-सजायको व्यवस्था गरेको छ ।

निर्वाचन आचारसंहिताले पनि निर्वाचन खर्चलाई थप व्यवस्थित गर्नका लागि थप प्रावधानहरूको ब्याख्या गरेको छ । उदाहरणका लागि, निर्वाचन खर्चका लागि अलग्गै खाताको प्रयोग गर्ने, त्यस्तो खाताको रकम खर्च आधिकारिक ब्यक्तिबाट मात्र गराउने, पाँच हजारभन्दा वेसीको सहयोग-चन्दा लिँदा बैकमार्फत् लिनुपर्ने, रकम लिएको भर्पाई दिनुपर्ने, खर्चका वील भर्पाई राख्ने, तोकिएको समयमा आयोगमा विवरण बुझाउनुपर्ने आदि कुरालाई निर्वाचन आचारसंहिताभित्र समावेश गरिएको छ । यहाँ स्मरणीय कुरा यो छ कि हामी निर्वाचन आचारसंहिता नाम दिए पनि यो केवल आचारसंहितामा सीमित नभै कानूनीरूपमा बाध्यात्मक रहेको र पालना नगर्नेउपर प्रचलित कानूनबमोजिम दण्ड-जरिवाना हुने व्यवस्थासमेत रहेको छ ।

नेपालको कानूनले निर्वाचनमा कानून वा आचारसंहिताले तोकेको हदभन्दा वेसी खर्च गर्ने, मतदान प्रयोजनका लागि नगद वा जिन्सी दिए वा लिएमा, सहयोग लिन नहुने भनिएकाबाट सहयोग लिएमा, तोकिएको ब्यक्तिबाहेक अरुबाट खर्च गराएमा, समयमा विवरण नबुझाएमा, भूटो विवरण पेश गरेमा, निषेधित कामका लागि खर्च लिएमा वा प्रयोग गरेमा, वा तोकिएको विवरण समयमै सार्वजनिक नगरेमा जस्ता कसूरमा कसूरको मात्रानुसार आयोग वा सम्बन्धित अदालतहरूबाट विभिन्न किसिमका दण्ड, तथा कारागारसम्मको सजाय हुने व्यवस्था गरेको छ । निर्वाचित उम्मेदवारले निर्वाचनमा प्रचलित कानूनबमोजिम तोकिएको हदभन्दा बढी खर्च गरेको वा निजले अस्वाभाविकरूपले वा गैरकानूनी प्रयोजनको लागि खर्च गरेको वा गैरकानूनीरूपमा सहयोग प्राप्त गरेको प्रमाणित भएमा अदालतले निर्वाचित उम्मेदवारको निर्वाचन बदर गर्न सक्ने सम्मको कानूनी प्रावधान गरेको छ । कतिपय विषयलाई सम्बोधन गर्ने कानूनको पर्याप्तता वा अभाव रहेको सम्बन्धित विग्यहरूको भनाई रहेको छ ।

राजनीतिक दलहरूको खर्चलाई पारदर्शी बनाउने तथा निर्वाचनको खर्चलाई वाञ्छित सीमाभित्र राख्नका निमित्त नेपालले गरेका उक्त प्रयासहरू अन्तर्राष्ट्रिय परिपाटीअनुरूप नै रहे भएका पाइन्छन् । तर, व्यवहारमा

भने आम-जनताले त्यसको अनुभूत गर्न नपाएको र राजनीतिक फण्डको नाममा ठूल-ठूला काण्डहरू अपारदर्शी ढंगबाट हुने गरेका र तिनले भ्रष्टाचारको बढावादेखि सुशासन कायम गर्ने कुरामा समेत अवरोध गरेका समाचारहरू सञ्चारमाध्यमका नियमित स्तम्भ बनेका मात्र होइनन् कि ट्रान्सपरेन्सीलगायत अरु क्षेत्रबाट गरिएका अध्ययनहरूले समेत राजनीतिक क्षेत्र बढी भ्रष्ट भएको बताएका छन् । त्यस्तै, निर्वाचन अति महंगो भएको, निर्वाचन परिणामको स्वच्छतामा पैसाले प्रभाव पारेको आदि कुराहरू पनि अध्ययनबाट देखाएका र निर्वाचन खर्च मुलुकले धान्नै नसक्ने गरी बढेकोमा गहिरो चासोको कुरा भएको छ ।

यी विषयवस्तुहरूले नेपालको सन्दर्भमा खासगरी देहायका प्रमुख प्रवृत्ति देखाउँछन् :

क) नीति, कानून र संरचना बनाइएका छन्, तर तिनको पालना वा कार्यान्वयन हुन नसकेका तथा तिनलाई लागू गर्ने क्षमता पर्याप्त छैन, र केही क्षेत्रमा थप (कडा) कानून निर्माण गर्न जरूरी छ,

ख) दल वा उम्मेदवारहरूमा आम्दानी र खर्चका दुवै तहमा पारदर्शिताको अभाव छ,

ग) सरकार, दल वा उम्मेदवारले निर्वाचनमा गर्ने खर्च धान्नै नसकिने गरी बढ्दै गएको र महंगो निर्वाचनका कारणले निर्वाचन र राजनीति अन्ततोगत्वा अपराधीको कब्जामा जाने डर बढेको, र

घ) दल वा उम्मेदवारहरूले प्राप्त गर्ने सहयोग र गर्ने खर्चको पारदर्शिता र तीनको प्रभावकारी अनुगमन र पालना नगरेको अवस्थालाई निर्ममतापूर्वक कारबाही गर्न जरूरी भएको ।

दलहरूलाई पारदर्शी बनाउन र निर्वाचन खर्च मितव्ययी बनाउन थप के-कस्ता व्यवस्था गर्न सकिएला ?

राजनीतिक दलको आर्थिक पारदर्शिता बढाउन तथा निर्वाचनलाई अति खर्चिलो (सरकारी, दल वा उम्मेदवार) हुन नदिन के-कसो गर्न सकिएला भन्ने विषयमा देहायका केही सम्भावित उपाय छलफलका लागि सुझाइएका छन् ।

१. राजनीतिक दलहरूको सुशासन र आर्थिक पारदर्शीता बढाउन

१.१ दलहरूलाई आम-निर्वाचनमा प्राप्त गरेको मतलाई आधारमानी दल सञ्चालनका लागि राज्य कोषबाट अनुदान दिने: यो गर्दा दलहरूले पारदर्शी हुन कर लाग्ने, दलहरूको आय-व्ययको परीक्षण

महालेखा-परीक्षकबाट हुने र दल सञ्चालनका नाममा राजनीतिक फण्ड भनी अपारदर्शी ढंगबाट लेनदेन गर्ने क्रियालाई हतोत्साही बनाउन मद्दत गर्ने,

१.२ दललाई दिइने चन्दाको रकममा राज्यले कर छूट

दिने: चन्दा दाताले चन्दाको रकममा कर छुटको लाभ लिन उनीहरूलाई पारदर्शी हुन मद्दत गर्ने,

१.३ दलहरूको आम्दानी खर्चको सम्पूर्ण विवरण स्वतः अनलाइनमा राख्न र सोमा आम-नागरिकबाट निगरानी बढाउनेसमेत विशेष व्यवस्था गर्ने,

१.४ राजनीतिक दलहरूको आन्तरिक प्रजातन्त्र सुदृढ बनाउन, सुशासन कायम गराउने दिशामा भित्र-बाहिर सबैतिरबाट अर्थपूर्ण दबाब दिने,

१.५ दलहरूको आम्दानी खर्चलाई पूर्ण पारदर्शी बनाउन र तीनको प्रयोग र पालना नगर्ने दलहरूको दर्ता खारेजसम्म हुने तथा त्यसो नगर्ने पदाधीकारीहरूको पद अन्त्य हुनेसम्मका प्रावधान राखी कठोर कानून निर्माण गर्ने,

१.६ दलको फण्डमा नाममा सहयोगका नाममा हुने भ्रष्टाचार र उच्चस्तरबाट (मन्त्रिपरिषद् लगायत) हुने नीतिगत भ्रष्टाचारलाई दुरुत्साहन गर्न त्यस्ता क्रियाकालापको सुक्ष्म अनुगमनगरी सार्वजनिक दबाब सिर्जना गर्न नागरिक समाजले अग्रणी भूमिका निर्वाह गर्ने ।

२. निर्वाचन खर्च मितव्ययी बनाउनका लागि

२.१ सरकारी खर्च

२.१.१ मतदाता नामावली संकलनको काम स्थानीय सरकारको जिम्मामा दिने,

२.१.२ निर्वाचनको व्यवस्थापनको काम स्थानीय तहमा प्रत्यायोजन गर्ने: निर्वाचनका लागि चाहिने सेन्सिटिभ (मतपत्रजस्ता) सामानबाहेक अन्य सबै सामान स्थानीय तहबाट व्यवस्थापनलगायत निर्वाचन व्यवस्थापनका काम स्थानीय तहले गर्ने,

२.१.३ निर्वाचन व्यवस्थापनमा स्थानीय भोलेन्टियरको प्रयोग: निर्वाचन व्यवस्थापनको काममा आयोगबाट हुने खर्चहरूमा सबैभन्दा वेसी खर्च निर्वाचनका लागि खटिने कर्मचारीको व्यवस्थापन र भ्रमणभत्ताको शीर्षकमा हुने गरेको छ । हाल टाढाबाट कर्मचारी खटिने परिपाटीले गर्दा यो अवस्था आएको हो । यसलाई नियन्त्रण गर्न स्थानीयस्तरमै उपलब्ध जनशक्तिको प्रयोग गर्ने । स्थानीय तहमा रहेका कर्मचारी, सेवानिवृत्त कर्मचारी वा विश्वविद्यालयका विद्यार्थीलाई भोलेन्टियरको रूपमा प्रयोग

गर्न सकिन्छ, अन्य मुलुकमा यस्ता धेरै उदाहरण छन्,

२.१.४ प्रत्यक्ष र सामानुपातिक दुवै निर्वाचनमा एउटै

मतपत्र प्रयोग गर्ने: संसदीय निर्वाचनमा प्रत्यक्ष र सामानुपातिक प्रणालीका लागि छुट्टाछुट्टै मतपत्र प्रयोग गर्दा निर्वाचन व्यवस्थापनमा दोब्बर वेसी खर्च हुने गरेको छ । जबकी विगत तीन निर्वाचनका परिणामले यी दुवै प्रणालीबाट पाउने मतको भिन्नता भने ज्यादै न्यून रहने गरेको सन्दर्भमा प्रत्यक्षतर्फ दलले पाएको मतकै आधारमा सामानुपातिक सिटको बाँडफाँड हुनेगरी कानूनी व्यवस्था गरी खर्च घटाउन सकिने,

२.१.४ मतगणना मतदान स्थलमै गर्ने: संसदीय

निर्वाचनका मतपेटिका सदरमुकामसम्म हुने ओसार-पसार र त्यसको सुरक्षामा ठूलो खर्च हुने गरेको सन्दर्भमा

विगत अनुभवले निर्वाचन व्यवस्थापनभन्दा पनि सुरक्षामा वेसी खर्च हुने गरेको पाइन्छ । यसो हुनुमा प्रमुख दुई कारण देखिन्छन्, पहिलो, निर्वाचन सुरक्षाको कुरा केन्द्रीकृत तथा सुरक्षाकर्मीमुखी हुनु तथा दोस्रो, सुरक्षाकर्मीको कमी हुन नदिन अस्थायी प्रहरी राख्ने बाध्यता ।

यसलाई घटाउन मतदान भएकै ठाउँमा मत गणना हुने व्यवस्था गर्ने,

२.१.५ निर्वाचनमा हुने सुरक्षा खर्च घटाउने: विगत अनुभवले निर्वाचन व्यवस्थापनभन्दा पनि सुरक्षामा वेसी खर्च हुने गरेको पाइन्छ । यसो हुनुमा प्रमुख दुई कारण देखिन्छन्, पहिलो, निर्वाचन सुरक्षाको कुरा केन्द्रीकृत तथा सुरक्षाकर्मीमुखी हुनु तथा दोस्रो, सुरक्षाकर्मीको कमी हुन नदिन अस्थायी प्रहरी राख्ने बाध्यता । यसबाट हुने खर्चमा कमी ल्याउन निर्वाचनको सुरक्षामा आम-नागरिक र निर्वाचित प्रतिनिधिको भूमिका बढाउनका लागि निर्वाचन सुरक्षालाई स्थानीय तहमा विकेन्द्रित गर्ने तथा हालको जस्तो चुनावकै प्रयोजनका लागि अस्थायी प्रहरी भर्ना गरी प्रयोग गर्ने परिपाटीको अन्त्य गर्ने,

२.१.६ निर्वाचन आयोगलगायत निर्वाचनमा संलग्न हुने निकायबाट गरिने अनुत्पादक खर्चको नियन्त्रण गर्नुकासाथै यी निकायबाट हुने सबै खर्चको पूर्णपारदर्शिताको प्रत्याभूतिमा जोड दिने,

२.१.७ व्यावहारिक हुने गरी खर्चको सीमा तोक्ने: उम्मेदवारका लागि हाल तोकिएको निर्वाचन खर्चको सीमा यथार्थभन्दा निकै कम रहेको सम्बन्धितहरूको गुनासो रहेको सन्दर्भमा खर्चको सीमालाई यथार्थपरक बनाउने,

२.१.८ प्रविधिको प्रयोगमा जोड: निर्वाचन व्यवस्थापन खर्च कम गर्न उपलब्ध प्रविधिको प्रयोग गर्ने तथा दल वा उम्मेदवारबाट हुने निर्वाचन खर्चको अनुगमनमा प्रविधिको प्रयोगबाट समेत व्यापक अनुगमन एवं आम-नागरिकबाट सूचना संकलन गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।

२.२ प्रणाली, दल र उम्मेदवार

२.२.१ निर्वाचन मिति संविधान र कानूनमै तोक्ने: हाल निर्वाचन मिति सरप्राइज प्याकेजको रूपमा आउने र निर्वाचन तयारीको कामलाई इमरजेन्सीको रूपमा गर्न/गराउनुपर्दा समयको चापलाई समेत देखाएर अन्धाधुन्ध तरिकाबाट खर्च हुने र कतिपय अनुत्पादक क्षेत्रमा पनि खर्च हुने गरेका छन् । योलगायत राजनीतिक स्थिरता, दलीय र उम्मेदवारी व्यवस्थापनलगायतका हिसाबले समेत कानूनमै आवधिक निर्वाचन हुने मिति (कुन महिनाको कुन दिन) तोक्ने,

२.२.२ दलहरूले उम्मेदवार तय गर्ने कुरालाई विकेन्द्रित गरी तत्-तत् तहमा निर्वाचन हुने पदमा सोही तहका समितिले निर्णय गर्ने गरी अधिकार दिने, साथै उम्मेदवार छनौटका पारदर्शी आधार तय गरी पैसाको लेनदेनबाट टिकट पाउने अवस्था आउन नदिने,

२.२.२ निर्वाचन प्रचार-प्रसारको समय कटौती गर्ने: हाल निर्वाचन प्रचार-प्रसारका लागि दिइने समय सीमा अत्यन्त लामो छ, जसले गर्दा खासगरी उम्मेदवारको खर्चमा वेसी चाप परेको छ । यस हिसाबले निर्वाचन प्रचार-प्रसारको समयलाई उल्लेख्यरूपमा कटौती गरी खर्च बचाउने सम्भावना हेर्ने । जापानले प्रचारको समयलाई १२ दिनमा भाारेको छ भने हालैका दिनहरूमा बेलायतले पनि निर्वाचन प्रचार समयको कटौतीबाट ६०% सम्म खर्च कटौती गरेको उदाहरण छन्,

२.२.३ निर्वाचन प्रणालीमा पुनरावलोकन गर्ने: निर्वाचन प्रणालीउपर पनि पुनरावलोकन गर्ने विकल्प छ, खर्च घटाउन । अध्ययनहरूले पहिलो हुने निर्वाचित हुनेभन्दा समानुपातिक प्रणालीको निर्वाचन कम खर्चिलो र कम हिसायुक्त हुने देखाएका छन् । साथै, हाल हामीले प्रयोगमा ल्याएका तीनै तहको निर्वाचन प्रणालीमा हालसम्म गरिएका तीनवटा निर्वाचनको अभ्यासबाट प्राप्त अनुभवका आधारमा पुनरावलोकन गर्ने,

२.२.४ निर्वाचन प्रचार-प्रसारमा हुने खर्चको अनुगमनमा नागरिक सम्बद्धता बढाउने: दल वा उम्मेदवारले निर्वाचन प्रचार-प्रसारमा कार्यमा गर्ने खर्चको नागरिक समाजलगायत आम-मतदाताबाट सूक्ष्मरूपमा अनुगमन गर्ने कार्यलाई उच्च प्राथमिकता दिने वातावरण बनाउने,

२.२.६ निर्वाचन खर्चको सीमा तोकेपछि त्यसभित्रका तपसिलका सीमा नराख्ने: दल वा उम्मेदवारले निर्वाचनमा गर्न सक्ने अधिकतम हद तोकिएको साथै त्यो हदभित्रको तपसिलका खर्चका क्षेत्रमा समेत हद सीमा तोकिएको गरेको हालको परिपाटीको अन्त्य गर्ने । तोकिएको अधिकतम हदको खर्च उम्मेदवारको आवश्यकताको काममा खर्च गर्न पाउने स्वतन्त्रता दिने जसले गर्दा उम्मेदवारको भन्कट कम हुनुका अतिरिक्त अनियमित हिसाबले वील बनाउने प्रक्रिया बन्द हुने,

२.२.७ नागरिक र मतदाता शिक्षामा विशेष जोड: स्वयं नागरिक र मतदाताले विकृतिका विरुद्ध पूर्णरूपले प्रतिकार गर्न सक्ने क्षमता नभएसम्म अन्य पक्षबाट मात्र हुने प्रयासबाट मात्र अपेक्षित परिणाम दिन नसक्ने यथार्थतालाई विचार गरी नागरिकस्तरबाट दबाबमूलक कार्य हुने वातावरण निर्माणमा नागरिक शिक्षामा विशेष जोड दिने,

२.२.८ राजनीतिक चरित्र निर्माणमा जोड: निर्वाचन महंगो हुनुको एक प्रमुख कारण निर्वाचनका क्रममा संलग्न हुने राजनीतिक दलका कार्यकर्ताहरूको परिचालन निकै महंगो (खान-पिन-भ्रमणलगायतमा) परेको गुनासो दल र उम्मेदवारहरूबाटै आउने गरेको सन्दर्भमा दलहरूले आफ्ना कार्यकर्तालाई मितव्ययी बन्न विशेष प्रशिक्षण दिन जरुरी छ,

२.२.९ कुन स्रोतबाट ल्याएर खर्च भयो सोको विवरण प्रस्तुत गराउने : हाल दल वा उम्मेदवारले गर्ने खर्चको अनुगमनमा मात्र हाम्रा नीति, कानून वा व्यवहार केन्द्रित रहेकोमा दल वा उम्मेदवारले कुन स्रोतबाट निर्वाचन खर्चको व्यवस्था गरेका हुन्, सोको विवरण पारदर्शी बनाउने गरी आवश्यक सबै व्यवस्था मिलाउन जोड दिने,

२.२.१० उम्मेदवारी दिँदा: उम्मेदवारले आफ्नो सम्पूर्ण सम्पत्ति विवरण पेश गर्ने र सोको सार्वजनिक गरी मतदातालाई यसको आधारमा मूल्यांकन गर्न सक्ने वातावरण बनाउन जोड दिने ।

३. निर्वाचन आयोगको सुदृढीकरण

दल तथा निर्वाचन दुवै क्षेत्रको व्यवस्थापनदेखि रेगुलेटरी भूमिकासम्म निर्वाह गर्नुपर्ने निर्वाचन आयोगको भूमिकाले

दलहरूलाई पारदर्शी र उत्तरदायी बनाउन, निर्वाचनलाई स्वच्छ एवं कम खर्चिलो बनाउनसमेत महत्वपूर्ण भूमिका हुने हुँदा यसलाई आफ्नो भूमिका सशक्तरूपले निर्वाह गर्न सक्ने गरी सुदृढ बनाउन

३.१ नियुक्ति प्रक्रियामा सुधार: संवैधानिक परिषद्ले निर्वाचन आयुक्तलगायत संवैधानिक पदमा नियुक्तिको सिफारिस गर्दा दलीय निकटता र भागवण्डाभन्दा क्षमता, दक्षता, र स्वतन्त्रदृष्टिबाट कार्य सम्पन्न गर्न सक्ने र शाख भएको सार्वजनिक सुनुवाईका माध्यमबाट समाजले पत्थार गरी सिफारिस गरिएकालाई समेत आधार मान्ने परिपाटी बसाल्ने,

३.२ व्यवस्थापन एवं नियमनकारी भूमिका प्रभावकारी र चुस्तसँग निर्वाह गर्न सक्ने गरी आयोगको क्षमता अभिवृद्धिमा जोड दिने,

३.३ रि-एक्टीभभन्दा प्रो-एक्टीभ भई काम गर्ने गरी निर्वाचन आयोगलाई रि-ओरिएन्टेसन गर्ने,

३.४ आयोगका व्यवस्थापकीय कामलाई बढीसेबढी विकेन्द्रित गर्ने र नवीनतम् अनुसन्धान, नियमन, सुधारका क्षेत्रमा आयोगलाई केन्द्रित गराउने गरी यसको भूमिकामा समेत पुनरावलोकन गर्ने ।

४. निर्वाचन न्याय

४.१ निर्वाचन अपराध (निर्वाचन खर्चसमेत) सम्बन्धी मुद्दा हेर्ने छुट्टै अदालत गठन गर्ने: राजनीतिक दलहरू निर्वाचन आयोगका अत्यन्त नजिकका हिस्सेदार हुन्, जहाँ दुवै क्षेत्रको निरन्तर सहकार्यले निर्वाचन सम्पादनमा सहयोग पुऱ्याउँछ । आयोगलाई यति नजिकको हिस्सेदारका विपक्षमा निर्णय गर्न कतिपय अवस्थामा सहज नहुन पनि सक्छ । यस सन्दर्भमा,

निर्वाचन आचारसंहिताविपरीतका कार्यलगायतका निर्वाचन अपराधसम्बन्धी हाल निर्वाचन आयोगबाटै हेर्दैआएका मुद्दासमेत हेर्ने कार्यक्षेत्र दिई छुट्टै निर्वाचनसम्बन्धी अदालतबाट गठन गर्ने,

अन्त्यमा,

समस्त मुलुक नै सुशासनका अभावबाट आक्रान्त भएको सन्दर्भमा यी क्षेत्रमा त्यसको प्रभाव रहनु अस्वाभाविक होइन । तर, सुशासनको मुहानको रूपमा रहेको राजनीतिक क्षेत्र स्वयं धमिलो हुँदा अरु क्षेत्रमा जे-जस्तो प्रयास गरिए पनि ती प्रयासले सार्थकता पाउन कठिनाई हुने हुँदा राजनीतिक दल र निर्वाचनलाई बढी स्वच्छ तथा पारदर्शी बनाउन सबै क्षेत्रबाट विशेष प्रयास हुन जरुरी छ ।

यसै सन्दर्भमा, यहाँ सुझाइएका वा छलफलबाट उम्याइएका अन्य विषयहरूमध्ये ट्रान्सपरेन्सीले आफ्नै कार्यक्रमा समावेश गर्ने, आफैँले पैरवी वा दबाब दिने र साभेदारी वा सहकार्यबाट अन्य सम्बद्ध पक्षलाई आवश्यक सुझाव, दबाब वा पैरवी गर्ने विषयहरूको पहिचान गरी तदनुसृतका कदम चालिनु पर्दछ । ट्रान्सपरेन्सीले यावत् विषयलाई आफ्नो कार्य क्षेत्रमा समावेश गर्ने सम्भव नहुने सन्दर्भमा उसले आफ्नो कार्य क्षेत्र खासगरी पारदर्शिताका विषयमा बढी केन्द्रित रहनु वाञ्छित हुन सक्छ । अन्य देशका केही ट्रान्सपरेन्सी च्याप्टरहरूले पनि दल र निर्वाचनसँग सम्बद्ध कार्यमा हुने आम्दानी खर्च निगरानीलगायत तीनलाई पारदर्शी बनाउने कार्यक्रम सञ्चालन गरेका छन्, तिनका अनुभवबाट पनि यस्ता कार्यदिशा तयार गर्न मदत मिल्नेछ ।

(पोखरेल टीआई नेपालका सदस्य एवं निर्वाचन आयोगका पूर्व प्रमुख आयुक्त हुन् ।)

**अष्टाचार विरुद्ध
आजैबाट सक्रिय होऔं ।**

भ्रष्टाचार नियन्त्रणमा सञ्चारक्षेत्रको प्रभावकारी संलग्नता

□ हरिबहादुर थापा

पृष्ठभूमि

भ्रष्टाचार न्यूनीकरणमा पत्रकारिता र मिडिया जगतको महत्वपूर्ण भूमिका हुन्छ भन्ने विश्वव्यापी रूपमा स्वीकारिएको मान्यता हो । राज्य सञ्चालक, तिनीहरू संरक्षित पात्रहरूबाट भ्रष्ट कर्म र खराब निर्णय खोजबिन गरी सार्वजनिक गर्ने माध्यम भनेको मिडिया र त्यहाँ कार्यरत सञ्चारकर्मी हुन् । पत्रकारले राज्य संयन्त्रबाट भएका अनुचित, सार्वजनिक सम्पत्तिको दुरुपयोग र खराब निर्णयसम्बन्धी क्रियाकलापको बेलीबिस्तारमा खोज्ने र त्यसलाई विश्लेषणात्मक तवरमा प्रस्तुत गर्न सकेको खण्डमा सजाय निम्ति माहौल सिर्जना गर्न सकिन्छ ।

खासमा मिडियाले नागरिक समाजलाई भ्रष्टाचार विरुद्ध माहौल सिर्जना गर्न र त्यस्ता कर्म न्यूनीकरण अभियान जगाउने काम गर्छ । विश्वभरि नै मिडियाले राज्य संयन्त्रका भ्रष्ट कार्यशैली र चरित्र उजागर गरेका छन् र आम-नागरिकलाई सचेत तुल्याएका छन् । मिडियाको सक्रियता

बढेको खण्डमा राज्यका संयन्त्र र नागरिक करमा सञ्चालित निकायहरूलाई पारदर्शी बन्न बाध्य तुल्याउँछ । त्यस निम्ति सञ्चारकर्मीको खोजी, लेखन र प्रस्तुति शैली महत्वपूर्ण हुनुपर्छ ।

प्रेसलाई राज्यको चौथो अङ्ग मानिन्छ, यद्यपि संवैधानिक या कानूनी हैसियत प्राप्त अंग होइन । अर्थात्, प्रेसलाई कुनै पनि खाले विशेषाधिकार प्राप्त छैन । प्रेसले निर्वाह गरेको भूमिकाका कारण अनौपचारिकरूपमा चौथो अङ्गको दर्जा प्राप्त भएको हो । कार्यपालिका, व्यवस्थापिका र न्यायपालिकाका काम/कारबाहीमा प्रेसले 'वाचडग'को काम गर्दैआएको छ । विश्वभर प्रेसलाई 'वाचडग' अर्थात् राज्यको हतियारविहीन पहरदार मानिन्छ । त्यस निम्ति सञ्चारकर्मीले आफ्नो पेशागत धर्म निर्वाह गर्न हरेक कोणबाट सक्षम हुनुपर्छ ।

प्रेसको मूलभूत दायित्व तीन अङ्गलाई सन्तुलन राख्ने हो । त्यहीकारण असल र खराबबीचको भेद छुट्याउन कुनै पनि पत्रकार सक्षम हुनुपर्छ । बदनियत र सदनियत खुट्याउन सक्ने क्षमता हुनुपर्छ । नेपालमा प्रेसले साहसिक काम नगरेका होइनन्- राज्यका तिनै अङ्ग, कार्यपालिका, न्यायापालिका र व्यवस्थापिकाका खराब कार्य र प्रवृत्ति चिरफार गर्न पत्रकारहरू पछि परेका छैनन् ।

भ्रष्टाचार नियन्त्रणमा सञ्चारक्षेत्रको संलग्नता

इतिहासमा लिपिबद्ध छ, पत्रकारले खोजेको सत्य/तथ्य समाचारले शक्तिशाली राष्ट्र अमेरिकाका राष्ट्रपतिले समेत राजीनामा दिन बाध्य बनायो । सन् १९७४ मा अमेरिकी राष्ट्रपति रिचर्ड निक्सनका गलत क्रियाकलाप अनुसन्धान गरी सार्वजनिक गर्ने

खासमा मिडियाले नागरिक समाजलाई भ्रष्टाचारविरुद्ध माहौल सिर्जना गर्न र त्यस्ता कर्म न्यूनीकरण अभियान जगाउने काम गर्छ । विश्वभरि नै मिडियाले राज्य संयन्त्रका भ्रष्ट कार्यशैली र चरित्र उजागर गरेका छन् र आमनागरिकलाई सचेत तुल्याएका छन् ।

क्रममा पत्रकार र मिडियाले सफलता प्राप्त गरेको हो । राष्ट्रपतिको पदीय दुरुपयोगलाई पत्रकारद्वय बब उडवाड र कार्ल वर्नस्नीले पर्दाफास गरेका थिए । तिनको रिपोर्टिङका आधारमा निक्सन राजीनामा दिन बाध्य भए । जुन 'वाटरगेट काण्ड'बाट विश्वभर परिचित छ ।

यो प्रकरणमा वासिङ्टन पोष्टले २२ वटा प्रमुख समाचार, दर्जनभन्दा बढी विश्लेषण र सम्पादकीय शुङ्खला प्रकाशित गरेको थियो । अनुसन्धानमूलक रिपोर्टिङ, फलोअप, विश्लेषण र सम्पादकीय नेतृत्वको दह्रो खुट्टा टेकाइमा 'वाटरगेट'ले मूर्त रूप प्राप्त गरेको हो । यसले के देखाउँछ भने ठूला काण्डमा एक रिपोर्टिङमात्र पर्याप्त हुँदैन, निरन्तरता कायम भएको खण्डमा शक्तिशालीहरूलाई तह लगाउन सकिन्छ ।

फिलिपिन्समा सन् २००२ मा शक्तिशाली राष्ट्रपति जोसेफ एस्ट्रेडाले राज्यसत्ताको चरम दुरुपयोग गरेर जोडेको धनसम्पत्तिको खोजविन मिडियाबाटै भएको थियो । त्यहाँको खोज पत्रकारिता केन्द्रको गहकिलो र तथ्यपरक खोजले एस्ट्रेडाले पद गुमाउनुपऱ्यो । नियमित भएका तथ्यपरक रिपोर्टिङका कारण एस्ट्रेडाको शासनविरुद्ध जनता सडक ओर्लिए । अन्ततः उनी सत्ताच्युत भए ।

पत्रकारको दायित्व

पत्रकारिता- सरकार र सत्तारूढ पार्टीको गोटी बन्यो भने लोकतान्त्रिक अभ्यास र पद्धति कृत्रिमतामा परिणत हुन्छ । सञ्चारमाध्यम स्वयंमा पनि कमजोर हुन पुग्छ । शासकहरूको औजारमा परिणत हुन्छ । पत्रकारिताको काम सार्वजनिक पद धारकहरूलाई 'जवाफदेही' र ' जिम्मेवार' बनाउनु हो ।

भ्रष्टाचारका सन्दर्भमा संयुक्त राष्ट्र संघ, विश्व बैंक हुँदै ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेसनलसम्मको लगभग एकैखाले सिद्धान्त छ, 'निजी फाइदाका लागि सार्वजनिक पद, अधिकार र शक्तिको दुरुपयोग गर्नु ।'

जसमा ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेसनलको अलि विस्तृत वाक्यांश छ, 'सार्वजनिक क्षेत्रमा काम गर्ने पदाधिकारी र राजनीतिक वा सरकारी पदाधिकारी/अधिकारीहरूले आफूलाई सुम्पिएको अख्तियारी र शक्तिको दुरुपयोग गरी कुनै पनि व्यक्ति वा सम्बद्ध व्यक्तिहरूको निजी फाइदाको लागि गरिने गैरकानूनी काम ।'

मिडियाको काम भ्रष्टाचार, आर्थिक अनियमिता, आर्थिक अपराध र अवैध कारोवारको अनुसन्धान गरी वास्तविकता बाहिर ल्याउन केन्द्रीय तहको भूमिका निर्वाह गर्नु हो । तिनको अनुसन्धानात्मक रिपोर्टिङका

आधारमा भ्रष्टाचार विरुद्धको कारबाहीलाई अघि बढाउन मद्दत पुऱ्याउँछ ।

भ्रष्टाचारका हकमा भन्ने गरिन्छ, यसका सहस्र टाउका हुन्छन् । केवल यसलाई नियन्त्रण गर्न सकिन्छ, पूरै निर्मूल गर्न सकिँदैन । पत्रकारको खोजले तिनको टाउको काट्दै जाने हो ।

पत्रकारका अनुसन्धानमूलक समाचार र लेखले पनि भ्रष्टाचार र घूसखोहरू न्यूनीकरण गर्ने विष तयार गर्न सक्छन् । अर्थात् छानविन र कारवाहीको तहसम्म पुऱ्याउने माहौल निर्माण गर्न सक्छ । हामी कहाँ उत्पन्न धेरैजसो प्रकरणका हकमा पत्रकारहरूले तथ्य बाहिर ल्याएपछि संसदीय समिति, अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग र सरोकारवाला निकायहरू थप छानविनमा अघि बढेका अनेकन उदाहरण छन् । यतिखेर बहुचर्चामा रहेको नेपाल वायुसेवा निगमको वाइड-बडी प्रकरणमा अन्नपूर्ण दैनिकको निरन्तर

पत्रकारका खोजीमूलक समाचारको कारणले नेपालमा पनि धेरै उच्च अधिकारी कारबाहीका भागीदार बनेका उदाहरण छन् र भ्रष्टाचारविरुद्ध कडा कानून निर्माण गर्न बल पुऱ्याएका छन् । ऐनसेल, आयल निगम जग्गा प्रकरण, कर छलीदेखि पुराना काण्डहरू एलसी, मल काण्ड, लेबीको चिनी, जहाज खरिद, भाडा काण्ड, एयरपोर्ट ठेक्का उदाहरण हुन् ।

लेखनका कारण पनि संसद्को लेखासमितिले छानविन गर्न बाध्य भयो ।

पत्रकारका खोजीमूलक समाचारको कारणले नेपालमा पनि धेरै उच्च अधिकारी कारबाहीका भागीदार बनेका उदाहरण छन् र भ्रष्टाचार विरुद्ध कडा कानून निर्माण गर्न बल पुऱ्याएका छन् । ऐनसेल, आयल निगम जग्गा प्रकरण, कर छलीदेखि पुराना काण्डहरू एलसी, मल काण्ड, लेबीको चिनी, जहाज खरिद, भाडा काण्ड, एयरपोर्ट ठेक्का उदाहरण हुन् ।

अदृश्य थलोमा भ्रष्टाचार र घूसखोरीले अड्डा जमाउँछ । अदृश्य खेललाई दृश्यमा ल्याइदिने र अँध्यारो ठाउँलाई पारदर्शी तुल्याउने काम मिडियाको हो ।

अनुसन्धानमूलक पत्रकारिता अचूक अस्त्र मानिन्छ,

भ्रष्टाचारी र बदमासी नियन्त्रणका सवालमा । गोप्य वा रहस्यमय विषयको गहिराइसम्म पुगेर सत्यतथ्य सार्वजनिक बाहिर ल्याउन सकेको खण्डमा भ्रष्ट पात्रहरूलाई सजाय दिलाउन सकिन्छ । तर, लुकेका तथ्य अनुसन्धान गर्न सजिलो हुँदैन । यस्ता कार्यमा शक्तिशालीको संलग्नता हुने हुँदा अनुसन्धान कार्य चुनौती र जोखिमपूर्ण हुन्छ ।

सामान्य रिपोर्टिङ गर्ने पत्रकारबाट अनुसन्धान पत्रकारिता हुन सक्दैन । घटनाको तथ्य फेला पार्न महिनौं तथा वर्षौं लाग्न सक्छ । धैर्यपूर्वक अन्वेषण गर्नुपर्ने हुन्छ । भर्खरै खोज पत्रकारिता केन्द्र र अन्तर्राष्ट्रिय अनुसन्धान पत्रकारिता केन्द्रको संयुक्त खोजमा 'नेपाल लिक्स' बहुचर्चामा छ ।

अनुसन्धान पत्रकारिताको चुनौती स्वीकार नगर्ने हो भने धेरै सिकने र नाम कमाउने अवसर गुम्छ । एउटै अनुसन्धानले पनि पत्रकारलाई चर्चाको शिखरमा

मन्त्रिपरिषद् र संसदका नीतिगत निर्णयमा अन्तर्निहित स्वार्थ खोतल्नैपर्ने अवस्था सिर्जना भएको छ । किनभने पछिल्लो समयमा नीति र कानूनी प्रावधानमै 'छूट र छिद्र' राख्ने खेल बग्रेल्ली मात्रामा आएको हुँदा तिनको 'बदनीयत' खोतल्नु पनि पत्रकारको दायित्व भएको छ ।

पुन्याउँछ । साहसी पत्रकारहरू चुनौती मोलेर आफूलाई स्थापित गराउन चाहन्छन् ।

पत्रकारले खोतल्ने विषय

मन्त्रिपरिषद् र संसदका नीतिगत निर्णयमा अन्तर्निहित स्वार्थ खोतल्नैपर्ने अवस्था सिर्जना भएको छ । किनभने पछिल्लो समयमा नीति र कानूनी प्रावधानमै 'छूट र छिद्र' राख्ने खेल बग्रेल्ली मात्रामा आएको हुँदा तिनको 'बदनीयत' खोतल्नु पनि पत्रकारको दायित्व भएको छ । सार्वजनिक पदाधिकारीका बदनीयत र बदमासी उजागर गर्न पत्रकारहरूको सक्रियता आवश्यक छ ।

नीतिगतरूपमा वृहद् प्रकृतिका भ्रष्टाचार अन्तर्निहित हुन्छन्, त्यो अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको छानविनको दायराबाट बाहिर पारिएको हुँदा त्यसमा पत्रकारहरूले विश्लेषणात्मक तथ्यहरू सार्वजनिक गरी आममानिसलाई सचेत तुल्याउने र शासकहरूलाई

जवाफदेही बनाउनुपर्छ ।

विकास-निर्माणमा अथाह लगानी हुन्छ, त्यो प्राविधिक सवाल भएको हुँदा पत्रकारहरूले धेरै खोजी गर्न सकेको पाइँदैन । त्यो पक्षलाई उजागर गर्ने खेलमा पत्रकारहरूको सक्रियता आवश्यक छ ।

स्वार्थको द्वन्द्व हाम्रा निम्ति नौला विषय हुन् । यो विषयमा गहन रिपोर्टिङ हुन बाँकी छ । निर्णयकर्ताको स्वार्थ पहिचान गर्नु र तिनको स्वार्थ खोतल्ने पत्रकारहरूले अनुसन्धानसम्बन्धी सक्रियता बढाउनुपर्छ ।

सरकारी संयन्त्रमा स्वार्थ नमिलेका बखतमा मात्र भ्रष्टाचारका सूचना र तथ्यहरू बाहिर आउने गर्छ । मिलेमतो र साँठगाँठमा भ्रष्टाचार पहिचान गर्न कठिन हुन्छ । सामान्य तहका कर्मचारीसँग संगत बढाएर पनि लुकाउन खोजिएको तथ्य बाहिर ल्याउने प्रयत्न मिडियाकर्मीले गर्नुपर्ने हुन्छ ।

सरकारी संयन्त्रका पात्रहरू मिडियाकर्मीलाई आफ्नो अनुकूल पनि प्रयोग गर्न खोज्छन् । पत्रकारले शंकालु जातको कित्तामा आफूलाई उभ्याउनुपर्छ, तिनीहरू यतिखेर त्यो सूचना किन दिँदैनन् भनी शंका गर्नेपर्छ । तिनीहरूको 'म्यानुपुलेट' गर्ने शैलीबाट बच्न प्राप्त सूचनालाई अनेकन कोणबाट परीक्षण गर्नुपर्छ । कुनै पनि विषय (इस्यु) मा धेरै जनासँग सम्पर्क गर्दा भिन्न-भिन्न स्वार्थ र द्वन्द्वबाट बच्न सकिन्छ ।

सारमाभन्दा पत्रकारका रिपोर्टिङ र लेखनशैली वस्तुनिष्ठ, तथ्यपरक हुनुपर्छ ।

सरकारी बदनीयत

सरकारी कुर्सीमा आसिन पात्रहरू स्वतन्त्र र तथ्यपूर्ण आलोचना खप्न सक्दैनन्, जुनसुकै राजनीतिक वाद या तन्त्रमा विश्वास गर्ने भए पनि । उनीहरू तथ्यपूर्ण आलोचना सुन्न सक्दैनन् । आफूविरुद्ध लेख्ने र बोल्नेलाई शक्ति र सुविधाको दुरुपयोग गरी सञ्चारमाध्यमलाई दुःख दिन्छन् ।

तथ्य संकलनका दौरानमा दुःख, डर धम्की तथा चुनौतीको सामना गर्नुपर्नेदेखि अनुसन्धान रिपोर्ट सार्वजनिक भइसकेपछि अनेक चेतावनी र भन्फट बेहोर्नुपर्ने हुन्छ ।

तथ्यपरक आलोचनायुक्त समाचार र विश्लेषण प्रस्तुत अखबार र पत्रकार दुवैलाई शासकहरूले तारो बनाउन कुनै कसर बाँकी राख्दैनन् । त्यो कहिले घुमाउरो प्रकृतिको हुन्छ, त कहिले प्रत्यक्ष । २०५८ मा लुडडा कान्ड फेहरिस्त आएपछि तत्कालीन प्रधानमन्त्री

गिरिजाप्रसाद कोइराला कान्तिपुर पब्लिकेशन्ससंग रिसाउन पुगे, त्यसपछि डा. बाबुराम भट्टराईको लेखमा आपत्ति जनाउँदै राजद्रोहको मुद्दा लगायो, व्यवस्थापन र सम्पादकलाई ।

दुई तिहाईको शक्तिशाली सरकारसंगै 'अरिङ्गाल' शब्द बहुचर्चामा छ । यो शब्द अरूले 'क्वाइन' गरेका होइनन्, स्वयं प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली सिर्जित शब्द हो । सरकारले आफ्ना कमजोरी औल्याउन आग्रह गर्नुपर्ने हो । तर, उल्टो प्रधानमन्त्रीबाटै आलोचना गर्नेहरूलाई 'सिध्याउन' कार्यकर्ता र समर्थकलाई 'अरिङ्गाल' बन्न निर्देशन दिनु स्वयं खतरनाक अवस्था हो । यस्ता निर्देशनले हिंसात्मक वातावरण सिर्जना गर्न सक्छ ।

अर्कातिर सरकारसंग भरपूर स्रोत-साधन हुन्छ र 'अनौपचारिक' रूपमा उत्तिकै मात्रामा स्रोत खेलाइरहेका हुन्छन् । प्रधानमन्त्रीले 'अरिङ्गाल' बन्न उत्प्रेरित गरेलगत्तै 'सामाजिक सञ्जाल'मा सरकारको प्रतिरक्षामा ओर्लने संख्या ह्वात्तै बढ्यो । त्यसरी सरकारी अस्त्र बनेकाहरू मध्ये कतिपयले सरकारी स्वामित्वका संस्थानमा जागीर पाइरहेका छन् भने 'अरिङ्गाल' बन्नेहरू शासकहरूबाट अनौपचारिकरूपमा रकम बुझिरहेको टिप्पणी आइरहेका छन् ।

नागरिकको करमा सञ्चालित सरकारले नागरिकमाथि प्रहार गर्ने खेल चिर्नु आवश्यक छ । अरिङ्गालको संख्या बढ्दै जानु भनेको लोकतन्त्रकै निम्ति दुर्भाग्य हुनेछ । किनभने अरिङ्गाल अघि लगाउँदै हिँड्ने सरकारले नागरिक स्वतन्त्रता हरण गर्न बेर लगाउने छैन ।

सरकार र सत्ताधारी दलको प्रयत्न हुन्छ- मिडियामा प्रभुत्व बढाउने । आफ्नो पक्षमा नभएको खण्डमा मिडियालाई दुःख दिने सवालमा छिमेकी भारतमा पनि अनगिन्ती घटना सार्वजनिक भएका छन् । भ्रष्टाचारका विषय उदाङ्गो पारेको रिसमा तामिलनाडु राज्यका अखबारविरुद्ध एक सयभन्दा बढी मुद्दा दायर भएका थिए- सन् २०००-२००९ का बीचमा । सरकारी कुर्सीमा रहेका उब्जेका प्रश्नको जवाफ दिने र खराबकर्ममा संलग्नहरूलाई कारबाहीको दायरामा पुर्‍याउने होइन कि लेख्ने पत्रकार र मिडिया हाउसलाई दिने कस्ट जही कही पनि देखिन्छ । तर, त्यति हुँदाहुँदै पनि पत्रकारले आफ्नो धर्म भुल्नु हुन्न ।

बलियो जनमत निर्माण

भ्रष्टाचारीका सम्बन्धमा विश्वव्यापी प्रचलित सिद्धान्त हो- भ्रष्टाचार तथा आर्थिक अनियमितताका सन्दर्भमा प्रत्यक्ष फाइदा र चुकाउनुपर्ने नोक्सानी मात्रामा जुन बढी 'लाभदायक' हुन्छ, त्यही पक्ष हावी बन्छ । नेपालको हकमा खतराको मात्रा कम भएपछि भ्रष्टाचार गर्नेहरू प्रोत्साहित भएका हुन् । मिडियाकर्मीले भ्रष्ट कर्ममा संलग्नहरूका कर्तृत बाहिर ल्याउन सकेको खण्डमा तिनलाई डर सिर्जना गर्न सकिन्छ । समाजमा तिनलाई फरक दृष्टिकोणबाट हेर्ने वातावरण निर्माण गर्न सकिन्छ ।

प्रधानमन्त्रीले 'अरिङ्गाल' बन्न उत्प्रेरित गरेलगत्तै 'सामाजिक सञ्जाल'मा सरकारको प्रतिरक्षामा ओर्लने संख्या ह्वात्तै बढ्यो । त्यसरी सरकारी अस्त्र बनेकाहरू मध्ये कतिपयले सरकारी स्वामित्वका संस्थानमा जागीर पाइरहेका छन् भने 'अरिङ्गाल' बन्नेहरू शासकहरूबाट अनौपचारिकरूपमा रकम बुझिरहेको टिप्पणी आइरहेका छन् ।

सिंगापुर, ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनलको सूचीमा कम भ्रष्ट दस मुलुकभित्र पर्छ । त्यहाँ शासकीय संरचनालाई कम भ्रष्ट बनाउन पूर्व प्रधानमन्त्री ली क्वान यूको नाम आउँछ । उनको शब्दमा- 'भ्रष्टाचारको सबभन्दा बलियो नियन्त्रणविधि जनमत हो । जहाँ कडा निन्दा वा आलोचना हुन्छ, त्यहाँ भ्रष्टाचार गर्न कठिन हुन्छ । प्रचारको माध्यमले जनतामा परेको छापले एउटा भ्रष्टाचारीलाई यति नंग्याउँछ कि उसलाई जेलको सजायभन्दा पनि बढी हुन्छ- ऊमाथि लागेको दाग पखाल्न ।'

अर्थात्, भ्रष्टाचार विरुद्ध जनमत निर्माण गर्न त्यससम्बन्धी खोजमूलक रिपोर्ट प्रकाशन गर्नु पत्रकारको धर्म हो । असल पत्रकारिताले जनताको पिर, मार्का र भ्रष्टाचार प्रकरण जनतासमक्ष ल्याउन सक्छ ।

(थापा टीआई नेपालका सदस्य एवम् अन्नपूर्ण पोष्ट दैनिकका प्रधान सम्पादक हुन् ।)

देउताभन्दा एक मानव बन्नु राम्रो, तर त्यो बढी मुश्किल छ !

□ डा. गौरीशङ्कर लाल दास

अहिलेसम्मको जीवनयात्रालाई कसरी सम्झन
चाहनुहुन्छ ?

अहिलेसम्मको मेरो जीवन यात्रामा आरोह/अवरोह,
फूल एवं काँडा, दारुण दुःख र अनिर्वचनीय सुख
सबै आए । माखनलाल चतुर्वेदीले भनेका छन्,
"मै नही चाहता चिर सुख
मै नही चाहता चिर दुःख
सुख दुःखकी आँख-मिचौनी
खेले मेरा जीवन !!"

पहिले समाजको मान्यता थियो, "परोपकारः
पुण्याय, पापाय परिपीडनम्" र अहिले
भएको छ, "यावत् जीवेत् सुखं जीवेत्,
ऋणं कृत्वा घृतम् पीवेत्"

मेरो जीवन यात्रा पनि तदनुसार नै अगाडि बढ्यो ।
भावी सन्ततिले मलाई एक साधारण मानवको रूपमा
याद गर्नु, यही मेरो आशा/आकाङ्क्षा छ । यस्तो
एक भला आदमी जसमा मानव-सुलभ गुण-अवगुण,
कमी-कमजोरी, दुर्बलता-सवलता सबै थिए ! शायरले
भनेका छन् :

"फरिश्ते से बेहतर है, इन्सान बनना
मगर इसमें पड़ती है, मुश्किल ज्यादा है !!"

देउताभन्दा एक मानव बन्नु राम्रो तर त्यो बढी
मुश्किल छ !

यहाँको युवा अवस्था/सरकारी सेवा प्रवेशको

समयमा नेपाली समाज कस्तो थियो ?

मैले २००९ साल फागुन १८ का दिन सेवा प्रवेश
गरें— ६५ वर्ष अगाडि । त्यसबेलाको सामाजिक
अवस्थाको कल्पना गर्न कठिन छ । काठमाडौँमा
धेरै खुला ठाउँ थियो । बागमती, विष्णुमतीलाई
हामी पुण्यसलिला भन्थौं, सफा, स्वच्छ, निर्मलजल
भएको । मानिसको मन पनि निष्कलुष थियो ।
धेरैले ताल्वा पनि मार्दैनथे— मलाई सम्झना छ ।
म हेलम्बुको तारकेध्याङ जाँदा ताल्वा मार्ने चलन
थिएन त्यहाँ; केही घरका मानिसहरू 'बमहिला'
भारतमा जीविकोपार्जनका लागि गएका थिए, परन्तु
घरहरू त्यसै खुला छोडेर ! वायु प्रदूषण थिएन;
गाडी, मोटरसाइकिल इक्का-दुक्का थिए । स्वास्थ्य
स्थिति नराम्रो थियो । अहिले जस्तो शौचालय
थिएन, म्यानुअल क्लिनिङ्ग (Manual Cleaning)
गर्ने चलन थियो । दिसा खेतमा मलजस्तो हाल्ने
चलन थियो । फलस्वरूप, जुकाबाट धेरै पीडित
हुन्थे; स्यान्टोनिन औषधि दिइन्थ्यो र यसका लागि
त्रिपुरेश्वरको वैद्य परिवारको नाम चलेको थियो ।

नेपाली डाक्टरहरूको संख्या धेरै कम थियो; बंगाली
डाक्टरहरूबाट नै स्वास्थ्य सेवा सञ्चालित थियो !
काठमाडौँमा एकमात्र वीर अस्पताल थियो— वीर
मेल र वीर फिमेल, लिङ्गानुसार विभाजित खान र
मूषिक वंशका लागि खुल्ला !!

क्षयरोगीलाई टोखा स्वास्थ्य निवास वि.सं. १९९१
देखि सञ्चालित थियो । यो अब सेनाको तालिम
केन्द्र बनेको छ ।

शिक्षाको कमी थियो । शिक्षाको लागि धेरैजसो भारत जाने चलन थियो । तराईमा सम्भ्रान्त परिवारका नारीहरू 'असूर्यम्पश्या थिए'— घरबाट बाहिर नजाने । घुम्तो हाल्ने चलन थियो !

लामो समय सरकारी सेवामा रहनुभयो, कुनै अविस्मरणीय घटना सम्झनु हुन्छ ?

म स्वास्थ्य मन्त्रालयको प्रमुख योजना अधिकृत हुँदाको घटना हो । मन्त्रालयले राष्ट्रिय योजना आयोगमा लक्ष्यअनुसारको प्रगति विवरण प्रस्तुत गर्नुपर्ने चलनअनुसार हामीले पनि प्रगति विवरण पेस गर्नुपर्ने र त्यसमा आयोगले टिप्पणी गरेको थियो । हामीले मन्त्रालयमा आएर त्यसको जवाफ बनाउँदैथ्यौ । अकस्मात् तत्कालीन सचिवले आएर हामीलाई बेस्सरी गाली गर्नुभयो— तपाईंहरू काम चोर हुनुहुन्छ, भागेर आउनुभयो आदि अपशब्दहरू प्रयोग गरेर !

मभन्दा धेरै कनिष्ठ व्यक्तिबाट अनाहक यस्तो दुर्व्यवहार मलाई सह्य भएन र मैले राजीनामा पेस गरिदिँँ । राजीनामा प्रेषित भएर मन्त्रिमण्डलमा पुग्यो ।

तत्कालीन मन्त्रिमण्डलको अध्यक्ष स्व. तुलसी गिरी हुनुहुन्थ्यो । वहाँले मलाई डाकेर भन्नुभयो, 'तपाईं जहाँ चाहनुहुन्छ, म पोष्टिङ्ग गरिदिन्छु, राजीनामा फिर्ता लिनुस्' संयोगवश उक्त समयमै सामाजिक सेवा राष्ट्रिय समन्वय परिषद्को गठन भएको थियो र स्वास्थ्य सेवा समन्वय समितिको सदस्यसचिवको पद खाली थियो । उक्त समितिको सभापति हुनुहुन्थ्यो तत्कालीन श्री ५ अधिराजकुमारी प्रिन्सेप शाह । प्रिन्सेप शाह नेपाल

रेडक्रस सोसाइटीको पनि अध्यक्ष हुनुहुन्थ्यो र म कार्यसमितिको सदस्य थिएँ । वहाँले मलाई स्वास्थ्य सेवा समन्वय समितिमा काजमा पठाइदिन 'श्री ५ को सरकार' लाई लेख्नुभयो र मलाई काजमा पठाइयो । त्यहाँ काजमा कार्यरत रहँदै मेरो नियुक्ति २०३५ सालमा नेपाल लोकसेवा आयोगको सदस्य पदमा भयो ।

संयोगवश केही समयपश्चात् उही सचिवको सरुवा लोकसेवा आयोगमा भयो हाम्रो अन्तर्गत ! वहाँको मनोदशा के भएको होला विचार गर्न लायक छ !! भनिएको छ 'खुदा के घरमै देर है पर अन्धेर नहीं !'

चिकित्सा सेवा र सरकारी सेवा कुनमा बढी रमाउनुभयो ? सन्तुलन कसरी मिलाउनुभयो ?

चिकित्सा सेवामा एक प्रकारले केन्द्रीय उरस् चिकित्सालयको मेडिकल सुपरिटेन्डेन्टको पदमा रहेसम्म थिएँ । २०२४ सालमा स्वास्थ्य विभागको निर्देशक भएपछि त प्रशासनिक पदमा मात्रै थिएँ । त्यसैले केही सन्तुलन मिलाउनु परेन ।

धेरै मानिसले कसैलाई व्यंग्य गर्नुपर्दा अवसर नपाएकाले भ्रष्टाचार नगरेको हो भन्छन्, पाउँदा पनि सदाचारी हुन के गर्नुपर्ने रहेछ ?

मानिसको जीवनमा धेरै प्रकारका प्रलोभन आइरहन्छन्, विशेषतः जागिर खाँदा ! त्यो आकर्षणबाट बच्न असीम नैतिक बल चाहिँदो रहेछ ।

अकस्मात् तत्कालीन सचिवले आएर हामीलाई बेस्सरी गाली गर्नुभयो— तपाईंहरू काम चोर हुनुहुन्छ, भागेर आउनुभयो आदि अपशब्दहरू प्रयोग गरेर ! मभन्दा धेरै कनिष्ठ व्यक्तिबाट अनाहक यस्तो दुर्व्यवहार मलाई सह्य भएन र मैले राजीनामा पेस गरिदिँँ । राजीनामा प्रेषित भएर मन्त्रिमण्डलमा पुग्यो । तत्कालीन मन्त्रिमण्डलको अध्यक्ष स्व. तुलसी गिरी हुनुहुन्थ्यो । वहाँले मलाई डाकेर भन्नुभयो, 'तपाईं जहाँ चाहनुहुन्छ, म पोष्टिङ्ग गरिदिन्छु, राजीनामा फिर्ता लिनुस्'

यहाँको अनुभवमा नेपालमा सुशासन कायम गर्न के गर्नुपर्छ ?

नेपालमा सुशासन कायम गर्न सर्वप्रथम निर्वाचन प्रणालीमा परिवर्तन गर्नुपर्दछ । उम्मेदवार कम्तीमा एस.ई.ई. सम्मको शिक्षाप्राप्त हुनुपर्दछ । अहिले करोडौं खर्चेर चुनाव जित्ने परिपाटी रहेकोले उक्त लगानी वसुल गर्नेतर्फ लाग्छन्, नेता-नेतृहरू— भ्रष्टाचार गरेर । तसर्थ उम्मेदवारहरूलाई सरकारबाट नै यथोचित रकम दिएर चुनाव लड्न दिनुपर्दछ एवं मतदातालाई प्रलोभनमा पार्ने कार्यबाट विमुख गर्न कडाईसाथ निर्वाचन आचारसंहिता लागू गर्नुपर्दछ ।

ईमान्दार मन्त्री भएपछि कर्मचारी पनि ईमान्दार हुन कर लाग्छ । भ्रष्टाचार गरेमा उदाहरणीय सजाय दिनुपर्दछ ।

नेपालमा सुशासन कायम गर्न सर्वप्रथम निर्वाचन प्रणालीमा परिवर्तन गर्नुपर्दछ । उम्मेदवार कम्तीमा एस.ई.ई. सम्मको शिक्षाप्राप्त हुनुपर्दछ । अहिले करोडौं खर्चेर चुनाव जित्ने परिपाटी रहेकोले उक्त लगानी वसुल गर्नेतर्फ लाग्छन्, नेता-नेतृहरू— भ्रष्टाचार गरेर । तसर्थ उम्मेदवारहरूलाई सरकारबाट नै यथोचित रकम चुनाव लड्न दिनुपर्दछ एवं मतदातालाई प्रलोभनमा पार्ने कार्यबाट विमुख गर्न कडाईसाथ निर्वाचन आचारसंहिता लागू गर्नुपर्दछ

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगका सदस्यहरूमा पनि इमान्दार व्यक्ति नियुक्त गर्नु आवश्यक छ !!

अहिले के कस्ता सामाजिक सेवामा संलग्न हुनुहुन्छ ?

म नेपालमा सामाजिक सेवा विकासको प्रत्यक्ष दर्शी हुँ । सर्वप्रथम क्षय रोग निवास संस्थामा संलग्न भएको थिएँ । यो संस्था वि.सं. २०१० मा गठन भएको हो । त्यसपछि नेपाल रेडक्रस सोसाइटीको स्थापनाकाल (२०२० साल भाद्र १९ गते) देखि नै केन्द्रीय कार्यसमितिको सदस्यमा रहेको थिएँ र राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोगको

सदस्यमा नियुक्त भएपछि २०५८ (?) मा छोडेको । नेपाल रेडक्रस सोसाइटीमा एक कार्यकाल कोषाध्यक्षमा र एक कार्यकाल विशेष सल्लाहकारको रूपमा पनि रहेको थिएँ । २०२६ सालमा नेपाल कुष्ठरोग निवारण संस्थाको संस्थापक उपाध्यक्ष र पछि अध्यक्ष एवं हाल पनि केन्द्रीय कार्यसमितिको सदस्यमा सक्रिय छु ।

२०४८ सालमा पूर्व कर्मचारी सेवा परिषद्को संस्थापक सदस्य र हाल सल्लाहकार एवं २०४८ सालमै प्रौढकल्याण संघ, नेपालको संस्थापक सदस्य र हाल केन्द्रीय कार्यसमितिको सदस्य; २०५० सालमा इम्याक्ट नेपालको संस्थापक ट्रस्टी र हाल पनि कार्यसमिति सदस्य; २०६१ सालमा वी.पी. नेत्र प्रतिष्ठानको संस्थापक ट्रस्टी र हाल कार्यसमिति सदस्य; २०६० सालमा राष्ट्रिय ज्येष्ठ नागरिक संस्था सञ्जालको संस्थापक सदस्य र २०६८ मा राष्ट्रिय ज्येष्ठ नागरिक महासंघको संस्थापक अध्यक्ष र हाल पूर्वअध्यक्ष पदमा रहेको । यस्तै, नेपाल निर्वाचन पर्यवेक्षण समितिको संस्थापक सदस्य, जवाफदेही निगरानी समितिको संस्थापक सदस्य, चित्रगुप्त प्रतिष्ठानको संस्थापक अध्यक्ष र सिरहाली समाजको संस्थापक सदस्य र पूर्वअध्यक्षमा रहेको व्यहोरा अवगत गराउन चाहन्छु ।

समाज र राजनीतिको मूल्य मान्यतामा कस्तो परिवर्तन भएको छ ?

पहिले समाजको मान्यता थियो, “परोपकारः पुण्याय, पापाय परिपीडनम्” र अहिले भएको छ, “यावत् जीवेत् सुखं जीवेत्, ऋणं कृत्वा घृतम् पीवेत्” ।

जीवनको महत्वपूर्ण बुझाइ/सिकाइ के रह्यो ?

जीवनको सिकाइ ‘भला किसीका कर न सको तो, बुरा किसीका न करना !’

युवा वर्गलाई के सन्देश दिन चाहनुहुन्छ ?

युवा वर्गलाई मेरो सन्देश छ— ‘ज्येष्ठ नागरिकको सम्मान गर, कारण एक दिन तिमी पनि ज्येष्ठ नागरिक हुने छौ ।’

(डा. दास प्रतिष्ठित समाज सेवी र टीआई नेपालबाट राष्ट्रिय सदाचार सम्मान २०७५ द्वारा सम्मानीत व्यक्तित्व हुन् ।)

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालको २३ औं साधारणसभा महासचिवद्वारा प्रस्तुत कार्यप्रगति विवरण २०७४/०७५

१. पृष्ठभूमि

राष्ट्रिय सदाचार प्रणालीका सन्दर्भमा आव २०७४/०७५ मा केही सकारात्मक कार्यहरू भए । यस वर्ष लामो समयसम्म अन्योलमा रहेको संघीयताको विषयलाई टुंगो लगाउन आवश्यक तिनै तहका निर्वाचनहरू सम्पन्न भएका छन् । प्रतिपक्ष र असन्तुष्ट पक्षसँग समेत वार्ता भई राष्ट्रिय सहमतिमा राज्यको पुनर्संरचनाका कामहरू र राजनीतिक प्रक्रियाहरू अघि बढेका छन् । देशमा सातवटा प्रदेश गठन भई ७५३ वटै स्थानीय सरकार गठन भएका छन् । देशका दुई ठूला कम्युनिष्ट दलहरू एउटै राजनीतिक दलमा परिणत भई बहुमतको सरकार गठन र हाल अन्य दलसमेत सरकारमा आएपछि दुईतिहाईको बहुमतको सरकार छ । त्यसैगरी, देशमा २७५ सदस्यीय प्रतिनिधि सभा र ५९ सदस्यीय राष्ट्रियसभा गठन भएर संघीयता लागू गर्न र गणतन्त्र नेपालको संविधानको अक्षरशः पालनार्थ आवश्यक विभिन्न विधेयक संसदमा पेश भई पारित गर्ने काम भइरहेको छ । यी राष्ट्रिय जीवनका आधार स्तम्भहरू

लामो अलमलपछि पुनर्जीवित भएका छन् ।

निर्वाचनका दौरान राजनीतिक दलहरूले जनतासमक्ष मीठा आश्वासन र धेरै प्रतिबद्धता जाहेर गरेका थिए । चुनावपश्चात् गठित बहुमतको सरकारले यातायातलगायतका क्षेत्रमा हुने सिन्डिकेट तोड्ने, तस्करी रोक्ने, पुनर्निर्माणमा देखिएको ढिलासुस्ती हटाउने, सरकारी कोषको दुरुपयोग रोक्ने, अनावश्यक विदेश भ्रमण रोक्ने, अर्थतन्त्रमा अराजकता रोक्ने जस्ता कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्‍यो । भलै यी प्रतिज्ञाहरू के कति पूरा भए र अब होलान् लेखाजोखा गर्न बाँकी छ । आशा गरौं- सरकारले आफ्ना बाचाहरू पूरा गर्न भगीरथ प्रयत्न गर्नेछ ।

औपचारिकरूपमा हाल नेपालमा कुनै राजनीतिक समस्या छैन । सुशासन र सदाचारका लागि आवश्यक लोकतान्त्रिक संस्थाहरू आ-आफ्ना ठाउँमा छन् । राजनीतिक अस्थिरताले अहिले विराम पाएको छ र अब सरकारले आफ्ना मूल मुद्दा आर्थिक विकास, स्थायित्व र स्थिरता भएको बताएको छ । तथापि,

२३ औं वार्षिक साधारणसभाका प्रस्ताव र निर्णयसम्बन्धी छलफल प्रतिवेदन

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपाल को २३ औं वार्षिक साधारणसभा २०७५ असोज १९ गते काठमाडौंमा आयोजना गरियो । साधारणसभामा टीआई नेपालका ७५ मध्ये सदस्यता नवीकरण गर्ने मतदाता सदस्य ६३, अन्य २ सदस्य र मानार्थ ५ सदस्यलाई आमन्त्रण गरिएको थियो । सभामा ५६ सदस्यको उपस्थिति रहेको थियो । उपस्थितिबाट साधारणसभाको गणपूरक संख्या पुगेको हुँदा संस्थाका अध्यक्ष श्रीहरि अर्यालको अध्यक्षतामा पूर्वनिधारित निम्न कार्यसूचीउपर छलफल र निर्णय गर्न सभा आरम्भ गरियो ।

अध्यक्ष अर्यालले शुभकामना मन्तव्य दिँदै भन्नुभयो- साधारणसभामा उपस्थित सबैलाई भ्रष्टाचार विरुद्धको संघर्षमा थप जागरुक एवम् क्रियाशील बनाउन

बडादशैले प्रेरित गर्न सकोस्, भ्रष्टाचार विरुद्धको यो अविरल यात्रामा हाम्रो सामूहिक प्रयास अझ सशक्त बन्न सकोस् । सर्वप्रथम त म वर्तमान कार्यसमितिका तर्फबाट यहाँहरूलाई हृदयदेखि नै शुभकामना व्यक्त गर्दछु भन्नुभयो ।

अध्यक्ष अर्यालले सभालाई सम्बोधन गर्दै भन्नुभयो- मेरो नेतृत्वमा रहेको कार्यसमितिले २ वर्ष पूरा गरेको छ । अग्रजहरूले बालेको दियो निरन्तर बलिरहेको छ । हामीले सदनियतका साथ काम गर्‍यौ । आफ्नो विवेकले भ्याएसम्मका काम गरेका छौ । मुलुकमा जताततै बेथिति र विकृति छन् । यी हाम्रा लागि चुनौती पनि हुन् । यस्तो चुनौती सामना गर्न सक्ने नेतृत्व आवश्यक परेको छ । संस्था चलाउन संकीर्णता होइन, उदारता आवश्यक हुन्छ । यसका

हाल देशमा अराजकता, दण्डहीनता, महँगीलगायतका समस्या ज्यूँकात्थूँ छन् । भूकम्पबाट भत्केका संरचनाहरू पुनर्निर्माण हुन बाँकी नै छन् । दूरदराजका अधिकांश भूकम्पपीडित अभै पनि पूर्णरूपले आफ्नो पुरानो अवस्थामा फर्किन सकिरहेका छैनन् । दिनानुदिन जघन्य अपराध, भ्रष्टाचार, कुरीति, बेथितिका घटना विभिन्न मिडियाबाट आइरहेका छन् । यस पृष्ठभूमिमाझ टीआई नेपालले संस्थाको रणनीतिक कार्यदिशाअनुरूप आफ्ना गतिविधि सञ्चालन गरिरहेकोछ । टीआई नेपालले गतवर्ष सम्पन्न गरेका कार्यक्रमको विस्तृत विवरण सदस्य महानुभावसमक्ष उपलब्ध वार्षिक प्रतिवेदनमा समाविष्ट छ । संस्थाको महासचिवका हैसियतले संस्थाको कार्यप्रगतिबारे आफ्नो यो संक्षिप्त प्रस्तुति गर्न चाहन्छु ।

२. मुख्य कार्यक्रम र उपलब्धि

टीआई नेपालले गतवर्ष निम्न चार प्रमुख कार्यक्रमहरू मार्फत् आफ्ना गतिविधि सञ्चालन गरेको थियो ।

(क) एलाक आउटरिच, (ख) आईपीईआरआर, (ग) बीएनआईएन, र (घ) क्लाइमेट फाइनान्स गर्भर्नेन्स ।

एलाक आउटरिच परियोजनामार्फत् टीआई नेपालले नागरिकहरूबाट गुनासो सुनेर समाधानका लागि पहल गर्दैआएको छ । यस परियोजनामार्फत् नागरिकलाई भ्रष्टाचार विरुद्ध उजुरी गर्न प्रेरित गर्दै सेवाप्रवाह गर्ने संस्थालाई सेवाग्राहीप्रति उत्तरदायी र जवाफदेही बन्न प्रेरित गरिँदैआएको छ । हाल यो परियोजना ६ जिल्लामा सञ्चालन हुँदैआएको छ । यो कार्यक्रम आगामी वर्ष २०१९ को अगस्ट महिनासम्म सञ्चालन हुने छ । यस परियोजनामा नागरिकले आफ्ना पीरमर्का गुनासोका रूपमा दर्ता गराउने गरेका छन् । मूलतः मोबाइल एलाक (गुनासो संकलन कार्यक्रम), बजेट ट्र्याकिङ, डीपी मिटिङ, एनजीओ अलाइन्सजस्ता क्रियाकलाप यस परियोजनाअन्तर्गत सञ्चालन गर्ने गरिएको छ । यस आर्थिक वर्षमा मात्रै करिब ५०० वटा गुनासो दर्ता भएको देखिन्छ । यसरी प्राप्त गुनासोहरू समाधान गरिदिन सम्बद्ध कार्यालयमा गई भेटघाट गर्ने गरिएको छ । त्यसैगरी, ६ वटा जिल्लामा १४ पटक सरोकारवाला गैससहरूसँग समन्वय र छलफलहरू भएका छन्, १३ वटा सार्वजनिक सुनवाई र सार्वजनिक खर्च विवरणबारे छलफल भएका छन् । ६ जिल्लामा १५ वटा डीपी मिटिङहरू सम्पन्न भएका छन् ।

लागि त्यस्तै साथीहरू नेतृत्वमा ल्याउन सबैले सहयोग गरौं र त्यस पुनित कार्यमा सामेल होऔं ।

यसपछि साधारणसभामा छलफलका लागि निर्धारित कार्यसूची निम्नानुसार रहेका छन् भनी कार्यसूची वाचन गर्नुभयो ।

२३ औं वार्षिक साधारणसभाको कार्यसूची

१. २२ औं वार्षिक साधारणसभाको निर्णयको जानकारी ।
२. महासचिवद्वारा संस्थाको वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन २०७४/०७५ को प्रस्तुति र सोको स्वीकृति ।
३. कोषाध्यक्षद्वारा संस्थाको आर्थिक तथा लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन २०७४/०७५ को प्रस्तुति र सोको स्वीकृति ।
४. आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ का लागि लेखापरीक्षकको नियुक्ति र पारिश्रमिक निर्धारण ।
५. मानार्थ सदस्य वरिष्ठ अधिवक्ता कृष्णप्रसाद भण्डारीको मन्तव्य ।
६. कार्यसमितिको रिक्त हुने अध्यक्ष-१ (एक), सदस्य-७ (सात) र संस्थागत सदस्य (१) मध्ये अध्यक्ष (१) र कार्यसमिति सदस्य (७) को निर्वाचन (निर्वाचन अधिकृत, कार्यसमिति सदस्य लीलाप्रसाद

सापकोटा)

७. अध्यक्षको शपथग्रहण ।

सभाध्यक्ष अर्यालले साधारणसभाले तय गरेका एजेन्डाअनुरूप आव २०७४/०७५ को वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन प्रस्तुत गरिदिन महासचिव पद्मिनी प्रधानाङ्गलाई अनुरोध गर्नुभयो ।

महासचिव पद्मिनी प्रधानाङ्गले संस्थाको २३ औं (आव २०७४/०७५ को) वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्नुभयो ।

महासचिवद्वारा प्रस्तुत प्रतिवेदनमा संस्थाद्वारा एक वर्षभित्र सम्पन्न गरिएका क्रियाकलाप, संस्थाद्वारा सञ्चालित परियोजना, संस्थाको रणनीति आदिका बारेमा चर्चा गरिएको छ ।

यस अतिरिक्त महासचिवद्वारा प्रस्तुत प्रतिवेदनमा औपचारिकरूपमा हाल नेपालमा कुनै राजनीतिक समस्या छैन । सुशासन र सदाचारका लागि आवश्यक लोकतान्त्रिक संस्थाहरू आ-आफ्ना ठाउँमा छन् । राजनीतिक एजेन्डाले अहिले विराम पाएको छ र अब सरकारले आफ्ना मूल मुद्दा आर्थिक विकास, स्थायित्व र स्थिरता भएको बताएको छ । तथापि हाल देशमा अराजकता, दण्डहीनता, महँगीलगायतका समस्या ज्यूँकात्थूँ छन् । भूकम्पबाट

त्यसैगरी, टीआई नेपालले अर्को भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनामा सदाचार (आईपीईआरआर) कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेको छ । यस कार्यक्रमले भूकम्पबाट अतिप्रभावित १४ वटै जिल्लामा भूकम्पपछिको पुनःस्थापना र पुनर्निर्माणमा पारदर्शिता प्रवर्द्धन गर्न विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्दैआएको छ । मूलतः नागरिककै सहयोगमा पुनर्निर्माणसँगै सम्बन्धित सरकारी कार्यालयहरूसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने गरिएको छ । नीतिगतरूपमा देखिएका समस्याबारे सरकारी प्रतिनिधिसँग छलफल गर्दैआएको छ । एनआरए, नेपाल सरकार र स्थानीय सरोकारवाला सरकारी निकायसमेतलाई विभिन्न ३२ वटा शीर्षकमा समसामयिक समस्या, जनगुनासा, प्राविधिक र नीतिगत समस्याका बारेमा पत्राचार भएका छन् । व्यक्तिगत भेटघाट र सार्वजनिक सुनवाईमार्फत् अवगत भएका छन् । स्थानीय सरकारसँग ४० वटा अन्तरक्रिया, व्यापारिक संस्थाले १३ पटक छलफल, पत्रकारसँग ९ पटक, स्थानीय सामाजिक परिचालकसँग ११ पटक र स्वयमसेवकसँग २७ पटक अन्तरक्रिया भएका छन् । त्यसैगरी, नीतिगत छलफल १३ पटक, स्थानीय साभेदारसँग १९ पटक र जिल्लामा कार्यरत गैसससँग १३ पटक छलफल भएका छन् । प्राविधिज्ञ र मिडियासँग पुनर्निर्माणको विषयलाई उजागर गर्न नियमित छलफल र परामर्श भएका छन् । सूचना

प्रवाहका लागि २४ ठाउँमा होर्डिड बोर्ड, २४ पटक सहायता डेस्क सञ्चालन भएका छन् । कार्यक्रमको नियमित आन्तरिक समीक्षा भएका छन् । कार्यसमिति र पूर्व पदाधिकारी महानुभावसमेतबाट स्थानीयस्तरमा विद्यालय र व्यक्तिगत घरहरूको अवलोकन भएका छन् । पीडितहरूका गुनासाहरू सम्बन्धित पक्षबाट समाधानका लागि पहल होस् भनी २५ वटा सार्वजनिक सुनुवाई भएका थिए । भूकम्पका बारेमा सचेतना फैलाउन जनगारण अभियान र विभिन्नखालका प्रचार-प्रसार सामाग्री वितरण भएका छन् ।

त्यसैगरी, शाही नर्वेजियन राजदूतावासको आर्थिक सहयोगमा बीएनआईएन कार्यक्रम २०१८ अप्रिलमा सम्पन्न भएको छ । विशेषगरी ८ जिल्लामा कार्यक्षेत्र रहेको यस कार्यक्रमअन्तर्गत संस्थाले ६ वटा समसामयिक विषयक अनुसन्धान, अध्ययन सम्पन्न गरेको छ ।

नयाँ वर्ष २०७५ सालको वार्षिक क्यालेण्डरलगायतका सामाग्री उत्पादन गरिएको छ । यस क्यालेन्डरमा देशमा विद्यमान भ्रष्टाचारको अवस्था र बेथिति उजागर गर्ने खालका विषयमा केन्द्रित रही कार्टुनिष्टकलबले कार्टुनहरू उपलब्ध गराएको छ । यस्ता सामग्रीले जनमानसलाई सुसूचित गर्ने विश्वास राखिएको छ ।

भत्केका संरचनाहरू पुनर्निर्माण हुन बाँकी नै छन् । दूरदराजका अधिकांश भूकम्पपीडित अभै पनि पूर्णरूपले आफ्नो पुरानो अवस्थामा फर्किन सकिरहेका छैनन् । दिनानुदिन जघन्य अपराध, भ्रष्टाचार, कुरीति, बेथीतिका घटना विभिन्न मिडियाबाट आइनेरहेका छन् । यस पृष्ठभूमिमा टीआई नेपालले रणनीतिक कार्यदिशाअनुरूप आफ्ना गतिविधि सञ्चालन गरी नै रहेको उल्लेख गरिएको छ ।

यसैगरी, सभाध्यक्ष अर्यालले आर्थिक वर्ष २०७४।०७५ को आर्थिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदन प्रस्तुतिका लागि कोषाध्यक्ष रामकृष्ण मानन्धरलाई आग्रह गर्नुभयो ।

कोषाध्यक्ष रामकृष्ण मानन्धरद्वारा लेखापरीक्षण प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्नुभयो ।

संस्थाको आर्थिक स्रोत मूलतः दातृ निकाय नै हो । संस्थाले भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियान भने सञ्चालन गर्न सकिएको छैन कि भन्ने लागेको छ । कार्यसमितिलाई सहयोग गर्ने सबैलाई धन्यवाद ।

यसपछि सभाध्यक्ष श्रीहरि अर्यालले महासचिव र कोषाध्यक्षलाई प्रतिवेदन प्रस्तुतिका लागि धन्यवाद दिँदै

सभासमक्ष प्रस्तुत दुवै प्रतिवेदनउपर खुला छलफलका लागि उपस्थित सम्पूर्ण सदस्यहरूलाई आग्रह गर्नुभयो ।

खुला छलफल

भरतबहादुर थापा: निर्विघ्नातापूर्वक कार्यकाल सम्पन्न गर्नुभएकोमा धन्यवाद । संस्थाको नयाँ सदस्यका रूपमा आउनुभएका साथीहरूलाई पनि स्वागत एवं धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । संस्थापक अध्यक्षहरू डा. देवेन्द्रराज पाण्डे, दामोदरप्रसाद गौतम, अम्बिका श्रेष्ठ र अन्य व्यक्तित्वहरू कृष्णप्रसाद भण्डारी, केदारभक्त माथेमाजस्ता सदस्यहरूलाई नै मानार्थ सदस्यता दिइएको छ । मानार्थ सदस्यताका बारेमा नयाँ कार्यसमितिले यससम्बन्धमा छलफल गरोस् । यो मेरो अनुरोध हो । संस्थाका पूर्व र सम्माननीय व्यक्तिहरू संरक्षककै रूपमा रहिदिनुभएको भए हुन्थ्यो भन्ने लागेको छ ।

कोमल चित्रकार: मानार्थ सदस्य भन्ने यो प्रसङ्ग कहाँबाट आयो ? उहाँहरूले स्वीकृति दिएर भएको हो ? अहिले सरकारले एनजीओहरूलाई पनि ट्याक्स लगाउने भएको छ । अहिले सरप्लस देखाइएको रकममा २५ प्रतिशत ट्याक्स लाग्ने भएको छ ।

भ्रष्टाचार विरुद्ध कविता वाचन, सार्वजनिक वहसकासाथै स्थानीयस्तरमा सार्वजनिक निकायबारेका जनगुनासाहरु संकलन गर्ने काम भएका थिए ।

टीआई नेपालले सञ्चालन गरेको अर्को कार्यक्रम क्लाइमेट फाइनेन्स गर्भर्नेन्स हो । यस कार्यक्रमले जलवायु परिवर्तनसम्बन्धमा राज्यले लागू गर्ने कार्यक्रमको खर्च, व्यवस्थापनमा पारदर्शिता अभिवृद्धि गरिनुपर्ने कुरालाई जोड दिएको छ । एउटा राष्ट्रियस्तरको र ४ वटा स्थानीय स्तरको अनुसन्धान सम्पन्न भई प्रतिवेदनसमेत आएको छ । आवश्यक छलफल र दबाबका लागि चार जिल्लामा जलवायु र वातावरण सम्बन्धी काम गर्ने गैससहरुको सञ्जाल बनेको छ । सूचना आदान-प्रदान र क्षमता अभिवृद्धिका लागि कार्यशालाको आयोजना तथा विभिन्न सञ्चारमाध्यमबाट चेतना अभिवृद्धि गर्ने काम भएका छन् ।

३. प्रमुख क्रियाकलाप

३.१ टीआई नेपालको रणनीतिक योजना २०१८-२०२२: सदस्य महानुभावको परामर्श र चरणबद्ध छलफलपश्चात् SDG को लक्ष्य १६ लाई समेत ध्यानमा राखेर संस्थाको ५ वर्षे रणनीतिक योजना तयार गरी प्रकाशन गरिएको छ । अब यसले टीआई नेपालको कार्यदिशा निर्दिष्ट

गर्नेछ ।

३.२ कार्यसमितिको नेतृत्व, एडभोकेसी र तत्कालिन प्रतिक्रिया

क) कार्यसमितिका पदाधिकारी तथा सदस्य महानुभावमार्फत् २२ जिल्लाको स्थलगत भ्रमण गर्दै टीआई नेपालका कार्यक्रमहरु सहजदंगले परिचालन गर्न सहयोग पुऱ्याउनुभएको छ । भ्रमणस्थल, भ्रमण टोली, भ्रमणको उद्देश्य र उपलब्धि यहाँसमक्ष उपलब्ध गराइएको विस्तृत प्रतिवेदनमा उल्लेखित छ ।

ख) अन्तर्राष्ट्रिय डेलिगेसन तथा राष्ट्रियस्तरमा विभिन्न संघ-संस्थाका प्रतिनिधिहरुलाई संस्थाका कार्यसमिति पदाधिकारी तथा कार्यकारी निर्देशकले भेटी आवश्यक समन्वय तथा सूचना र सहकार्यको आदान-प्रदान भएको छ ।

ग) संस्थाका लागि एडभोकेसी एण्ड इन्टरभेन्सन एक महत्वपूर्ण पक्ष हो । टीआई नेपालले पत्राचार, प्रेस विज्ञप्ति, भेटघाट र प्रतिक्रियामार्फत् नीतिगत सुधार, समसामयिक विषयमा सरकार र सरोकारवाला निकायसमक्ष ध्यानाकर्षण गरेको छ । केही प्रतिनिधि उदाहरण निम्नानुसार छन्:

सरकारले सबै एनजीओलाई फटाहा बनाउन खोजेको छ । यो गलत तरिकाले ल्याइएको कुरामा टीआई नेपालद्वारा संस्थागतरूपमा केही कुरा बोलिएको छैन । ऐन नै संशोधन नगरी ट्याक्स लगाउने भएको छ । विधिका कुरामा भाषण गरेर मात्र हुँदैन, नीतिगत तहमा बसेका मानिसलाई कुरा बुझाउन सक्नुपर्छ । हामीले सचिवालय सञ्चालनका लागि मात्र फन्ड खोजेका हौं । हामीले सडकमा गएर हल्ला गर्ने नै होइन । हामीले यस्तै पद्धतिगत त्रुटिहरु पक्रने हो । यसैका लागि हामी स्थापनाकालदेखि लागेका हौं ।

खेमराज रेग्मी: वार्षिक साधारणसभामा पहिलोपटक सहभागिता जनाउन आउनुहुने र अरु सदस्यहरुलाई पनि स्वागत गर्दछु । महासचिव र कोषाध्यक्षको प्रगति प्रतिवेदन हामीले सुन्यौं । भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्नु र सुशासन कायम गर्नु हाम्रो पहिलो उद्देश्य हो । वास्तवमा हामी एउटा दबाब समूह हौं । यस संस्थाका सदस्यहरु राष्ट्रिय पहिचान बनाइसकेका साथीहरु हुनुहुन्छ । यहाँ हरेक सदस्य आफैँमा एउटा संस्था हुन् । हामीले अरु संस्थाले जस्तै केही परियोजना लिएर तीमात्र सञ्चालन गर्ने नै होइन । सरकारले गरेका त्रुटि औल्याएर सच्याउन दबाब सिर्जना गर्नुपर्छ ।

निर्वाचन प्रणाली खर्च धेरै हुनेखालको देखिएको छ । चुनावी पद्धति फेर्न नसकिए पनि प्रक्रियागत सुधार ल्याउन सकिन्छ भन्ने लाग्छ । हामी प्रोजेक्टमा मात्र अलमलिएका छौं । यस्ता परियोजना सचिवालयका साथीहरुले सम्हाल्न सक्दछन्, तर संगठनको सदस्यहरुले राज्यव्यवस्थाले गरेका विविध भ्रष्टाचारजन्य क्रियाकलाप विरुद्ध क्रियाशील हुनुपर्छ । यसरी सशक्त दबाब समूहका रूपमा लाग्नुपर्थ्यो, सकिन्छ भन्ने लाग्छ । भ्रष्टाचार विरुद्ध क्रियाशील संस्थाहरुसँग सहकार्य गरेर भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियान सञ्चालन गर्नुपर्ने अवस्था छ ।

मानार्थ सदस्यका बारेमा गरिएको निर्णय पुनर्विचार गर्नुपर्नेखालको छ । यो संस्थामा सदस्य नभएका साथीहरुलाई मानार्थ दिनुपर्ने आशय विधानको हो । विधानको दफाको आशय मिलेन कि भन्ने लाग्छ । संस्थाका आदर्शबमोजिम नै कार्यसमितिका निर्णयहरु गरिनुपर्छ ।

शरच्चन्द्र वस्ती: मानार्थ सदस्यको कुरा मलाई अलिक अनौठो लागेको छ । धेरै सदस्यलाई असजिलो लागिरहेको छ भने नियम कानूनले दिएको भए पनि पुनर्विचार गर्नुपर्छ । यो निर्णय त्यति शोभनीय

भ्रष्टाचार विरुद्धको अन्तराष्ट्रिय दिवसको सन्दर्भ पारेर टीआई नेपालले सरकारलाई भ्रष्टाचार बढी हुने क्षेत्रमा निगरानी गर्न र त्यहाँको कार्यशैली सुधार गर्न जोडदार माग गरेको छ ।

निर्वाचन आचारसंहिताको पालना गर्न र सदाचारी र असल चरित्र भएका व्यक्तिलाई मात्र उम्मेदवार बनाउन राजनीतिक दलहरूलाई अपिल गरेको छ ।

दैनिकरूपमा विभिन्न मिडियामा आएका भ्रष्टाचारका आरोपबारे सरकारको स्पष्ट धारणाको माग गरेको छ ।

प्रदेश तथा संघका नवनिर्वाचित प्रतिनिधि तथा सरकारसमक्ष भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियानलाई प्राथमिकता दिनका लागि अपिल ।

कार्टुनिष्ट क्लबसँगको सहकार्यमा सदाचार प्रवर्द्धनका लागि कलात्मक प्रयोग ।

भूकम्पबाट प्रभावित विद्यालयहरूको अविलम्ब पुनर्निर्माण गरी स्वस्थ र सुरक्षित शैक्षिक वातावरण बनाउन शिक्षा मन्त्रालयलाई पत्राचार ।

१४ जिल्लाका सरोकारवाला निकाय तथा सरकारसमक्ष पुनर्निर्माणको कार्यलाई पारदर्शी बनाउन र तिनलाई आ-

आफ्ना कामप्रति जवाफदेही हुन माग ।

घ) प्रेस विज्ञप्ति र ध्यानाकर्षण: नागरिक जीवनका महत्वपूर्ण पाटोमा टीआई नेपालको नियमित सरोकार रहने भएकाले प्रेस विज्ञप्ति र पत्राचारमार्फत् टीआई नेपालले सम्बद्ध सरोकारवालाहरूको ध्यानाकर्षण गर्दै आइरहेको छ । यसै सिलसिलामा, गतवर्ष समसामयिक विषयहरूमा प्रेस विज्ञप्ति र ध्यानाकर्षण जारी गरियो । जसमध्ये डा. केसीले स्वास्थ्य क्षेत्रमा ब्यापक सुधारका लागि जारिराखेको आन्दोलनसँग ऐक्यवद्धता, निजको जीवनरक्षाका लागि अपिल थिए । त्यसैगरी, अपराधिक अभियोग लागेका सभासदको पद निलम्बनमा नपर्ने गरी ल्याउन लागिएको विधेयक लगायतका विषयउपर खबरदारी मूल रहे ।

३.३ अनुसन्धान, अध्ययन तथा कार्यपत्र: समसामयिक विषयमा अध्ययन र अनुसन्धानपछि सार्वजनिक समारोहकामाभ निम्न प्रकाशन सम्प्रेषण गरियो:

क्लाइमेट फाइनान्स गभर्नेन्सबारे अध्ययन । जलवायु परिवर्तनका विषयमा आइसेट नेपालमार्फत् अनुसन्धान गरी विषयलाई उजागर गरियो ।

सार्वजनिक सेवा २०७४ सर्वेक्षण सम्पन्न गरी सार्वजनिक

भएको जस्तो लागेन । टीआई नेपालले प्रकाशन गर्ने प्रतिवेदनहरू नेपाली भाषामै तयार गर्नुपर्छ । नेपालीले नै नबुझ्ने भाषाको प्रयोग नगरौं ।

हामी अलिकति सक्रिय भएजस्तो देखिने गरी एक फड्को अधि बढौं, केही काम गरौं । त्यसो पक्कै गर्न सकिन्छ । टीआई नेपालले के गन्यो भनेर आम नेपालीले मनन गर्नखालका केही कामचाहिँ गर्नुपर्छ । संस्थाका सबै सदस्यलाई केही गरौं भन्ने हुट्हुटी छ । टीआई नेपालले वर्षको एकपटक एउटा इस्सूका विरुद्धमा केही गएर उभिए पनि त्यसले धेरै अर्थ बोक्छ । संस्थाको सदस्य भएको महसूस गराउन यसले सहयोग गर्छ । मुलुकमा भ्रष्टाचार बढ्दै गएको छ । मुलुकमा ऐन कानून र संघ-संस्था सबै छन्, तर बढ्दो भ्रष्टाचार नियन्त्रणभएको देखिँदैन ।

बुद्धिनारायण श्रेष्ठ: मानार्थ सदस्यले मत दिन पाउँछन् कि पाउँदैनन् भन्ने लागिरहेको थियो । मानार्थ सदस्यता दिएर भोटिङराइट नदिन खोजिएको हो कि कया हो । राष्ट्रपतिले भोट दिन पाउनुहुन्छ, तर उहाँहरू दिनुहुन्न । मानार्थ सदस्यलाई भोटिङ राइट दिने प्रबन्ध गरौं ।

पवनकुमार ओझा: सबै कुरा भएजस्तो देखिन्छ, तर

टीआईले के गरिरहेको छ भन्ने कहाँ देखिँदैन । सरकारले 'टीआई छ है' भन्ने अवस्था सिर्जना गर्न सकिएको छैन । हरेकपटक जुलुस जाने कुरा त्यति उपयोगी नहोला, तर केही सीमित इस्सूमा सशक्त तवरले बोलौं । मानार्थ सदस्यता आफ्नो सदस्यलाई दिनै नमिल्ने भन्ने कहाँ लेखिएको छैन, तर संस्थाको ध्येयसँग मिल्ने गरी काम गरेका मानिसलाई मानार्थ सदस्यता दिने हो ।

कृष्ण ज्ञवाली: नवप्रवेशीका कुरा कति पाच्य हुन्छ थाहा छैन । यहाँहरूकै टिप्पणीले केही भक्भक्क्यायो । पहिले टीआईको सदस्यता लिनुहुन्छ भन्दा जुन उत्साह थियो, अहिले त्यो विस्तारै घट्दै गएको छ । वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन पनि अरु संस्थाकै जस्तो सामान्य नै छ । संस्थाको प्रतीकात्मक छवि अझ बढाउन आत्मसमीक्षा गर्नुपर्ने देखियो । संस्थाका सदस्यहरूले परिणाम निकाल्नका लागि केही युवाहरूलाई साथ लिनुपर्छ कि ? परियोजना नचलाई पैसा कसरी आउला र ? हाम्रो संस्थाको रणनीति नै नेपालीमा तयार गरिएको छैन । मानार्थ सदस्यका बारेमा यहाँ उपस्थित सदस्यहरूलाई केही बोल्न दिऊँ भन्ने लाग्यो ।

राजेश्वर नेपाली: संस्था अभै सक्रिय हुनुपर्छ । मेरो

सेवामा जनसाधारणको पहुँच र अनुभूतिलाई प्रष्ट्याउने काम गरियो ।

भ्रष्टाचारका कथा 'बेथितिको जालो' प्रकाशन गरी पत्रकारबीच सार्वजनिक गरियो ।

सदाचार प्रवर्द्धनार्थ विभिन्न सातवटा विषयमा लेखिएका लेखको सँगालो 'सत्ता र सदाचार' पुस्तकको विमोचन गरियो ।

परामर्श संस्था PRENA मार्फत् सम्पन्न भूकम्पपछिको पुनर्निर्माणको स्थिति अध्ययन प्रतिवेदन विमोचन गरियो ।

भूकम्पपश्चात् विभिन्न संघ-संस्थाबाट पुनःस्थापना र पुनर्निर्माणका लागि प्राप्त आर्थिक सहयोगसम्बद्ध तथ्याङ्क संस्थाको आधिकारिक वेबसाइटमा अद्यावधिक गरी सार्वजनिकरण गरियो ।

'सार्वजनिक नीति' र भ्रष्टाचार विषयक कार्यपत्र प्रस्तुति र छलफल गरियो ।

टीआई नेपालले सदासँ यस वर्ष पनि भ्रष्टाचार अवधारणा सूचकाङ्क CPI Index 2017 सार्वजनिक गर्ने काम गर्‍यो ।

सन् २०१२ र २०१३ मा हस्ताक्षर गरेका डीपीको समीक्षा

तथा प्रतिवेदन । भ्रष्टाचारलाई निरुत्साह र सदाचारको प्रवर्द्धन गर्न संस्थाले चितवन, कास्की, गुल्मी, रूपन्देही, कैलाली र सुर्खेत जिल्लाका सरकारी निकायहरूसँग जनसाधारणका अधि गराएका प्रतिवद्धताहरूलाई पुनर्मूल्याङ्कन गरियो । सोही सिकाईका आधारमा भूकम्प प्रभावित जिल्लामा समेत सदाचार प्रतिवद्धता भएका छन् ।

३.४ ऐक्यबद्धता

क) सदाचारलाई प्राथमिकता दिन र जनसमाजमा यसको महत्वसमेत दर्शाउन विजुलीबजारनिरको धोवीखोला पुल नजिकको सडकलाई कामनपाका वडाअध्यक्ष र स्थानीयको सहभागितामा सदाचार चोकबाट नामकरण गरियो ।

ख) गतवर्षभैँ ९ डिसेम्बरका दिन 'विरुद्ध कविता वाचन' र सदाचार प्रवर्द्धन सामाग्री वितरणलगायतका कार्यक्रम गरी भ्रष्टाचारका विरुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय दिवस मनाइयो ।

ग) 'भूकम्पबाट सुरक्षित रहौं' भन्दै भूकम्प सुरक्षा दिवस मनाइयो ।

३.५ क्षमता अभिवृद्धि तथा सूचना आदान-प्रदान: क्षमता

मताधिकार नै छैन रे ! भत्ता खाने संस्थाका रूपमा विकास नगरौं ।

विष्णुबहादुर केसी: धेरै साथीहरूलाई टीआई कुन गन्तव्यमा जाने हो भन्ने विषयमा द्विविधा भएको देखियो । संस्थाको विधानले यसबारेमा प्रष्टसँग बोलेको छ । विधानले दिएको परिसीमाभित्र रहेर काम गर्नुपर्छ । संस्थाको विधानले धर्ना जुलुस नगर्ने नै भनेको छ । धेरै साथीहरूले मानार्थ सदस्यको कुरा उठाउनुभएको छ । विधानमा मानार्थ सदस्यताका बारेमा अर्कै आशयले राखिएको थियो । मानार्थ सदस्यता दिने, तर भोटिङराइट नदिने भन्ने उद्देश्य नै थिएन ।

प्रोजेक्ट लिन मेरै पालामा सुरु गरिएको हो । हामीसँग सचिवालय सञ्चालन गर्न परियोजना खोजी गरेका हौं । परियोजना सञ्चालन गर्दैमा टीआईले गर्नुपर्ने अरु काम नगर्ने भन्ने कहाँ भनिएको छैन । परियोजनाबाट केही जोगाइएको छ । परियोजना बाध्यताबाट बाहिर आउन सञ्चालन गरिएको हो ।

दोलखबहादुर गुरुङ: सदस्यता दिनुभएकोमा सबैप्रति आभार व्यक्त गर्दछु । संस्थाले बनाएको रणनीति राम्रो छ । यसको नेपाली पनि भइदिएको भए हुन्थ्यो

भन्ने कुरासँग म पनि सहमत छु । यसमा एक्सन प्लान पनि बनाउन पाएको भए अझ उपयोगी हुन्थ्यो भन्ने लाग्छ । नेपालमा धेरै संस्था छन्, बनाइन्छन्, ओइलिन्छन्, तर यसले आफ्नो उपस्थिति जनाउँदै आएको छ । अग्रजहरूको योगदानका लागि आभार व्यक्त गर्दछु । नागरिकबाट सलाम पाउने खालको काम गर्न म पनि सकेको सहयोग गर्छु ।

सुनिता गुरुङ: टीआई नेपालका बारेमा धेरै पहिलेदेखि सुनेको हुँ । हामी सबै हरेक क्षण भ्रष्टाचारबाट पीडित छौं । भ्रष्टाचार विरोधी केही काम गर्नेखालको संस्थाको सदस्यता लिन पाउँदा खुसी पनि लागेको छ । भ्रष्टाचार न्यूनीकरण र समाप्त गर्न के गर्ने भन्ने बोल्दैँन । अहिलेको कार्यसमितिले केही गरेन भन्न मिल्दैन नयाँ समितिले फरक कार्यशैली अवलम्बन गर्ने विश्वास गरेको छु । कोही व्यक्तिको सरसहयोगले संस्थाका लागि केही उपलब्धि हुन्छ भने त्यस्ता मानिसलाई मानार्थ सदस्यता दिने गरिन्छ ।

विमल कोइराला: मैले पहिले पनि भनेको थिएँ अहिले पनि भन्छु- संस्थाका सदस्यहरूलाई वर्षको १/२ पटक बोलाएर छलफल गर्ने गरौं ।

प्रकाश एराज: जुन संस्थाको सदस्य हो, त्यही

अभिवृद्धि: जिल्लामा प्रभावकारी कार्य सञ्चालन गर्न र कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि गर्न आवधिक वार्षिक समीक्षा र प्रशिक्षण कार्यक्रमको आयोजना गरियो ।

जलवायु परिवर्तन र त्यसबाट मानवमा पर्ने गम्भीर असरकाबारे काठमाडौंमा दुईदिने गोष्ठी सम्पन्न गरियो ।

साझेदार संस्थाहरूसँग अन्तरक्रिया तथा समीक्षा गतवर्ष आफ्ना साझेदार संस्थाहरूसँग विभिन्न अवसर पारी कार्यसमितिको जिल्ला भ्रमणको सिलसिलामा सहकार्यको समीक्षा, प्रगति र जिल्लास्थित सेवाप्रवाहलाई कसरी प्रभावकारी बनाउन सकिन्छ भन्ने सम्बन्धमा छलफल गरियो ।

सदाचार प्रवर्द्धन र युवाहरूको सहभागिता बढाउन अन्तरकलेज वादविवाद प्रतियोगिता सम्पन्न गरियो ।

३.६ भूकम्पपश्चात् जनपरिचालन तथा संलग्नता

भूकम्पबाट अति प्रभावित १४ जिल्लामा निम्नबमोजिम कार्यहरू सम्पन्न गरियो ।

पुनर्निर्माणसम्बन्धी विषयवस्तुमा 'राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणको प्रस्तुति नीतिगत व्यवस्था' र कार्यप्रगतिबारे छलफल गरियो ।

भूकम्पपीडितलाई कसरी सहजङ्गले सहयोग पुऱ्याउन सकिन्छ र पुनर्निर्माणको कामलाई कसरी पारदर्शी बनाउन सकिन्छ भनी स्थानीय निर्वाचित जनप्रतिनिधिसँग

छलफल तथा सहकार्यका लागि आह्वान गरियो ।

उपत्यकाको शंखरापूर, सूर्यविनायक र महालक्ष्मी न.पा.सँग भूकम्पपछिको पुनर्निर्माणका सन्दर्भमा इन्टिग्रीटी प्लेजमा हस्ताक्षर भएको छ ।

निर्माण सामाग्रीको मूल्य नियन्त्रण र गुणस्तर कायम गर्न स्थानीयस्तरमा जि.प्र.का.को समन्वयमा बजार अवलोकन गर्ने गरिएको छ ।

भूकम्पबाट अति प्रभावित जिल्लाका व्यापारिक संस्था तथा गैसससँग सहकार्य गरिएको छ ।

भूकम्पबाट अति प्रभावित जिल्लामा भइरहेका पुनर्निर्माण स्थलको अवलोकन गरिएको छ ।

भ्रष्टाचार विरुद्धको लडाइँमा महिला, सिमान्तकृत तथा जोखिमयुक्त समुदाय, विपन्न वर्ग, जनजाति, आदिवासी सबैको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने उद्देश्यले उनीहरूसँग सहकार्य विस्तार गर्दै आइरहेको छ । यसै सिलसिलामा, भूकम्पपीडित क्षेत्रमा एकल महिला, विपन्न महिला, जनजाति आदिसमेतलाई समेटेर उनीहरूको समस्यालाई समाधानका लागि बाहिर ल्याइदिने काम भयो ।

भूकम्पीय जोखिम न्यूनीकरणका लागि सचेतनाका कार्यक्रमहरू भएका छन् ।

जनगुनासोको सम्बोधन: नागरिकका गुनासाहरूलाई सम्बद्ध निकायसम्म पुऱ्याउने, सरकारी कार्यालयका

संस्थामा मानार्थ सदस्यता दिइएको थाहा छैन । कानूनी परामर्श लिउँ ।

मुकुन्दबहादुर प्रधान: हामी सदस्यहरू कस्ता छौं ? यसबारेमा पूर्वअध्यक्षकै पालामा सल्लाह गरेका थियौं । मैले अध्ययन गर्दा हाम्रो एभेज उमेर ६८ वर्ष । अहिले नयाँ सदस्यहरूलाई हेर्दा ७० भएको रहेछ । नयाँ सदस्यता दिँदा यस्तै रिटायर्ड मानिसलाई मात्र बनाउने हो भने दौडधूप गर्न सक्ने केही मानिसहरूलाई पनि समेटौं । कम्तीमा ४० वर्षदेखि ५५ वर्षभित्रका मानिसहरूलाई सदस्यता दिऊँ भन्ने कुरा पहिले पनि राखेको थिएँ । अहिले नयाँ सदस्य समेतलाई हेर्दा सरदर उमेर ६० वर्ष होला जस्तो छ । नयाँ कार्यसमितिले सदस्यता दिँदा सरदर घटाउनेतिर लाग्ने छ भन्ने लाग्छ । नयाँ कार्यसमितिले विचार गरोस् भन्ने चाहन्छु ।

सीताराम अग्रहरी: उपत्यकाबाहिर भएका बेला सदस्यता नवीकरणका बारेमा लेखिएको इमेल गएको रहेछ । टीआईले नगरेको होइन । टीआईसँग धेरै

ठूलो शक्ति छ । यसको उपस्थिति स्थानीयस्तरमा हुनु आवश्यक छ । राजधानीभन्दा बाहिर पनि उपस्थित हुने प्रयास गरौं । एकजना अमेरिकीले अन्तर्वाताका क्रममा भनेका छन्- तिम्रो देश कहाँ छ भन्ने कुरा भ्रष्ट राष्ट्रहरूको सूचीमा हेर । संस्थाको अभियान सञ्चालन गर्न नेपालीहरूबाटै चन्दा संकलन गरेर भए पनि अघि बढौं । स्थानीय तहमा फ्रेन्ड्स अफ ट्रान्सपरेन्सी गठन गरेर भ्रष्टाचार विरुद्ध अभियान चलाउन आवश्यक भएको छ ।

आनन्दराज मुल्मी: तीनवटा मूल कुरा छन् । संस्थाको क्रेडिबिलिटी भए पनि संस्थाको उपस्थिति देखिन सकेको छैन । हामीले सहकार्यलाई विस्तारै विर्सदै गएका छौं । भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियान सहकार्यबाट मात्र अघि बढ्न सक्छ । हामीसँग आबद्ध भएका संस्थाहरूलाई सधैं सक्रिय बनाउने प्रयत्न गरौं । हामीसँग अब सिंहदरबारमात्र होइन ७५३ वटा सरकार छन् । हाम्रो रणनीतिमा संघीयतालाई समेट्न सकेनौं कि भन्ने लागेका छ । यी विषयमा नयाँ कार्यसमितिले सोचोस् भन्ने लागेको छ ।

प्रतिनिधिलाई जवाफदेही, पारदर्शी र जिम्मेवार बनाउन दवाब दिने, सरकारी निकायसँग समन्वय गरी सदाचार निर्माणमा सहयोग गर्ने, नागरिक र स्थानीय निकायबीचको सम्बन्ध सुमधुर बनाउने, सार्वजनिक सेवा, सुविधाबारे जानकारी दिनेसमेतको उद्देश्य राखी गतवर्ष ३६ भन्दा अधिक त्यस्ता औपचारिक सुनुवाई सम्पन्न गरियो । नागरिकहरूलाई भ्रष्टाचार विरुद्ध उजुरी गर्न प्रेरित गर्ने उद्देश्यले सम्बन्धित सेवाप्रवाह गर्ने संस्थामा नै गई नागरिकका प्रत्यक्ष गुनासा सुन्ने टीआई नेपालको रणनीतिअनुरूप गतवर्ष पनि विभिन्न मोबाइल एलाक र हेल्पडेस्कहरू सञ्चालन गरिए, दुई हजारभन्दा अधिक गुनासा संकलित भई संस्थाको ब्यावसायिक सल्लाह सहयोगबाट सयौं सेवाग्राहीहरू लाभान्वित भएका थिए ।

स्थानीय गैससहरूलाई सार्वजनिक जवाफदेहिताका औजारको प्रयोग गर्न अभिप्रेरित गरियो ।

३.७ सचेतना अभिवृद्धिका लागि पहल

भ्रष्टाचारको नियन्त्रण र सदाचारको प्रवर्द्धनका लागि गरिने र गरिसकिएका गतिविधिहरूलाई नागरिकसम्म पुर्‍याउने उद्देश्यले सूचनाप्रवाह गर्ने प्रयोजनार्थ टीआई नेपालले विभिन्न प्रकाशनहरू निकाल्दै आइरहेको छ । सोहीअनुरूप, गतवर्ष पनि सूचनामूलक क्यालेन्डर र नियमित बुलेटिन 'पारदर्शी' लगायतका प्रकाशनहरू निकालियो ।

आईसी सामग्री छपाई तथा सार्वजनिक महत्वका सूचना प्रसारण तथा वितरण ।

भ्रष्टाचार विरोधी सन्देशसहित नयाँ वर्षको क्यालेण्डर वितरण ।

भूकम्पपछि जिल्लामा भइरहेका पुनर्निर्माणसम्बन्धी कामको अध्यावधिकबारे जानकारी दिन टीआई नेपालको कार्यालयमा डिजिटल बोर्डको स्थापना गरिएको छ ।

टीआई नेपालका नियमित सूचना र प्रगति विवरणलाई वेबसाइट तथा सोसल मिडियामार्फत् प्रसारण गरिएको छ ।

३.८ इन्टर्नसीप र स्वयम्सेवक परिचालन

टीआई नेपालले स्वदेशी र विदेशी विद्यार्थीहरूलाई इन्टर्नसिपको अवसर प्रदान गर्दै आएकोमा गतवर्ष जर्मनी र नेपाली विद्यार्थीहरूले टीआई नेपालमा इन्टर्नशिप गरेका थिए ।

स्वयम्सेवकलाई अभिमुखीकरण ।

टीआई नेपालमा आवद्ध भई सहकार्य गर्न चाहने स्वयम्सेवकलाई अभिमुखीकरण तालिम गराएको थियो ।

३.९ अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिनिधित्व: विभिन्न सभा-समारोह, तालिम, गोष्ठी आदिमा टीआई नेपालको प्रतिनिधित्व गर्ने क्रममा सदासँगै गतवर्ष पनि टीआई नेपालको कार्यसमिति र सचिवालयबाट प्रतिनिधित्व रह्यो ।

किरण थापा: टीआईको सदस्यता लिएपछि हाम्रो सम्पत्ति सार्वजनिक गर्ने हो कि ? यो मेरो सुभाबमात्र हो ।

श्रीहरि अर्याल: यहाँ सदस्यहरूले बोल्नुभएको कुरा नयाँ कार्यसमितिका लागि मार्ग निर्देशन हुनु भन्ने लागेको छ । मैले नर्मल अवस्थामा अध्यक्षता प्राप्त गरेको होइन । मुलुकमा जताततै निर्वाचनको माहौल थियो । हामीले एउटा चोकलाई सदाचार चोक नामकरण गर्न सफल भएका छौं । त्यही चोक नजिकैको सडकलाई सदाचार मार्ग नामकरण गरेका छौं । मेरो कार्यकालमा एउटा जग्गा जोड्न नपाएकोमा केही पछुतो छ । हाम्रो व्यानरहरू लिएर उभिन मिल्ने एउटा ठाउँ तयार भएको छ । नयाँ कार्यसमितिसँग काँधमा काँधमा मिलाएर त्यहाँ भवन बनाउने प्रयत्नमा साथ दिन्छु ।

परियोजना चलाउनेबारेमा धेरै सदस्यहरूमा कसरी बुझ्ने भन्ने द्विविधा रहेको देखिँ । कार्यक्रम गर्दा धेरै साथीहरूलाई खबर गर्छौं, तर मुस्किलले ८/१०

जनामात्र आउनुहुन्छ । हामीसँग कलेक्टिभ माइन्ड नै छैन ।

संस्थाको रणनीति अनुवाद गर्न पर्ने कुरामा सहमति राख्दछु । एकपटकभन्दा अर्कोपटक बस्नु हुँदैन भन्ने मान्दछु । टीआईमा हामीकहाँ अनुसन्धान ब्यूरो छैन । एउटा त्यस्तो काम गर्ने समिति बनाऔं । सीताराम अग्रहरीजीले फ्रेन्ड्स अफ ट्रान्सपरेन्सी बनाऔं, भन्नुभयो मलाई साह्रै चित्त बुभ्यो । हामीमा नकारात्मक सोच भारी भएको छ । सबै संस्था कमजोर भएका बेला टीआईको महत्व कति छ भन्ने हामी सबैले बुभेका छौं । मानार्थ सदस्य जो ८० वर्ष पुगिसक्नुभएको छ । उहाँहरू मतभन्दा माथिका मानिसहरू हुनुहुन्छ । विधानले उहाँहरूलाई दिन नहुने कहीं भनेको छैन । गैरसरकारी संस्थालाई रेगुलेट गर्ने बारेमा गरिएको निर्णय सरकारले फिर्ता लिइसकेको छ । मानवीय त्रुटिका कारण केही भएको भए अलग्गै कुरा हो, नत्र सदनियतकासाथ काम गरिएको छ ।

साधारणसभामा उपस्थित सबै महानुभावहरूलाई

बैंकक स्थित इन्टिग्रीटी टक प्रोगाममा टीआई नेपालका कार्यकारी निर्देशक र कार्यक्रम अधिकृतको उपस्थिति रह्यो ।

टीआईले बर्लिनमा आयोजना गर्ने एएमएका अवसरमा टीआई नेपालका उपाध्यक्ष र महासचिवको उपस्थिति रह्यो ।

बैङ्ककस्थित एशिया प्यासिफिक कार्यशालामा महासचिव श्री पद्मिनी प्रधानाङ्ग र वरिष्ठ अधिकृत टीएन घिमिरेले उपस्थिति जनाउनुभएको थियो ।

श्रीलंकास्थित एसडीजी एड्भोकेसी तालिममा कार्यकारी निर्देशकले भाग लिनुभयो ।

ढाकास्थित इन्टिग्रीटी डाइलगमा कार्यक्रम अधिकृत सम्राट रायमाझीको सहभागिता रह्यो ।

आगामी दिनमा हुने सम्भावित सहकार्यका लागि टीआई युकेद्वारा टीआई नेपालमा छलफल सम्पन्न भयो ।

ताइवानमा सम्पन्न टीआई एशिया प्यासिफिक रिजनल मिटिङमा महासचिव र वरिष्ठ अधिकृत टीएन घिमिरेले भाग लिनुभएको थियो ।

भारतमा भूकम्प गएपश्चात्को पुनर्निर्माणको उदाहरण हेर्न एक्सपोजर भिजिटका लागि वरिष्ठ अधिकृतहरू दिनानाथ भट्टराई, विनोद भट्टराई र बबिता शर्मा जानुभएको थियो ।

४. संस्थाको आर्थिक स्थायित्व

टीआई नेपाल कार्यसमिति र यसका सदस्यहरूको स्वयम्सेवी योगदानले सञ्चालन हुँदैआएको छ । संस्थाका क्रियाकलापहरू संस्थामा बचत रहेको र दातृ निकायबाट परियोजनामार्फत् प्राप्त हुने कोषबाट सञ्चालन हुँदैआएका छन् । हाल सञ्चालन भइरहेका परियोजनाहरू युरोपियन युनियन र टीआईको केन्द्रीय सचिवालयको सहयोगमा सञ्चालन हुँदैआएका छन् । रोयल नर्वेजियन एम्बेसीको सहयोगमा सञ्चालित बीएनआइएन परियोजना केही समयअघि सम्पन्न भइसकेको छ । आन्तरिक कोषले एड्भोकेसी र न्यापिड रियाक्सनजस्ता काममा र जनचेतना अभिवृद्धि लगायतका काम भने दातृनिकायको सहयोगमा सञ्चालन गर्ने गरिएको छ ।

टीआई नेपालको आन्तरिक कोषमा हाल १ करोड ५० लाख रुपैयाँ रहेको छ । संस्थाले सञ्चालन गरेका विभिन्न परियोजनाको ओभरहेड कस्टबाट यो बचत सम्भव भएको हो । संस्थाका क्रियाकलाप सञ्चालनार्थ आवश्यक यातायातका साधनदेखि अन्य उपकरणहरू कार्यालयमा रहेका छन् । संस्थाले हाल नयाँ बानेश्वरमा भाडाको घरबाट कार्यालय सञ्चालन गरिरहेको छ । निकट भविष्यमा आफ्नै घरबाट कार्यालय सञ्चालन गर्न प्रयत्न पनि संस्थाले गरिरहेको छ ।

सभामा महासचिव र कोषाध्यक्षले प्रस्तुत गर्नुभएको प्रतिवेदन पास गरिदिन अनुरोध गर्दछु । सभाध्यक्षको अनुरोधबमोजिम सबै सदस्यहरूले ताली बजाएर दुवै प्रतिवेदन पारित गरियो ।

त्यसैगरी, संस्थाको लेखा परीक्षक नियुक्ति गर्ने अधिकार नयाँ कार्यसमितिलाई दिने निर्णय पनि पारित गरियो ।

वरिष्ठ अधिवक्ता कृष्णप्रसाद भण्डारी मानार्थ सदस्यको मन्तव्य

कानूनका दृष्टिबाट हेर्दा कानूनविद्ले मात्र न्याय दिन सकिँदैन । अपराध जन्मनै नदिने गरी काम गर्न सक्नुपर्छ । मुद्राको कार्यव्यवहार बैंकिङ प्रणालीबाट गरौ । स्थानीय नागरिकलाई कसरी चेतनशील बनाउने त्यसतर्फ ध्यान दिनुपर्छ । न्यायमा प्रजातान्त्रीकरण गरौ, सबैले यसैमा साथ दिउँ ।

श्रीहरि अर्याल: अध्यक्षमात्र होइन कार्यसमितिका अन्य सदस्यहरू पनि उत्तिकै उपयुक्त आवश्यक हुन्छन् भन्ने

अनुभूति गरेको छु । संस्थाको कार्यमा सहयोग गर्न सक्ने, खट्न सक्ने खालका मानिसहरूलाई नेतृत्वमा ल्याउँ । अध्यक्षको टाउकोमा मात्र जिम्मेवारी हुँदैन । योग्य र सक्षम नेतृत्व चयन गर्न सबैलाई आग्रह गर्दछु । यो कार्यसमिति यही भङ्ग गरेको घोषणा गर्दै निर्वाचन अधिकृत लीलाप्रसाद सापकोटालाई निर्वाचन कार्यक्रम अगाडि बढाउन माइक हस्तान्तरण गर्दछु ।

यसपछि निर्वाचन अधिकृत लीलाप्रसाद सापेकोटाले निर्वाचन प्रक्रिया आरम्भ गर्नुभयो । निर्वाचनले संस्थाका अध्यक्ष पदमा खेमराज रेग्मी, कार्यसमिति सदस्यहरूमा मुकुन्दबहादुर प्रधान, सबिता भण्डारी बराल, सुरेन्द्रबीर मालाकार, बुद्धिनारायण श्रेष्ठ, किरण थापा, कृष्ण ज्ञवाली, आर्या श्रेष्ठ विजयी हुनुभएको घोषणा गर्नुभयो ।

२३ औं वार्षिक साधारणसभाको निर्णय

१. ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालको २२ औं साधारणसभाले गरेका निर्णयहरू २३ औं वार्षिक

५. टीआई नेपालको रणनीति २०१८-२०२२

टीआई नेपालले यसअघि तयार गरेको रणनीति २०१७ सम्मका लागि मात्र भएकाले संस्थाले २०१८ देखि २०२२ सम्मका लागि नयाँ रणनीति तयार गरेको छ । प्रस्तुत रणनीति तयार गर्न कार्यसमितिले संस्थाका सदस्यहरूसँग गहन छलफल गरेको थियो । सदस्य र अन्य सरोकारवालाहरूको विचारलाई संस्थाको रणनीतिमा समावेश गरिएको छ । रणनीति मसौदा गर्ने क्रममा सम्बद्ध सरोकारवालासँग बृहत् छलफल गरिएको थियो । यसक्रममा परामर्श बैठक गरिएका छन्, सर्वेक्षण, अन्तरवार्ता र लिखित सुभावहरू प्राप्त भएका छन् । समग्रमा यो रणनीतिको मुख्य ध्येय भ्रष्टाचार विरुद्ध सहकार्य गर्नु हो । टीआई नेपालको रणनीति २०१८-२२ ले भ्रष्टाचार विरुद्ध नागरिक समाजको सक्रियतालाई आगामी दिनमा निर्देश गर्ने अपेक्षा राखिएको छ ।

टीआई नेपालको रणनीति २०१८-२०२२ ले रोडम्यापका रूपमा मूलतः ४ वटा कार्यदिशा पहिचान गरेको छ ।

1. Advocacy and intervention
2. Prevention, Enforcement and Fairness
3. Citizens and Grassroots Engagement
4. Communities, Institutions and Partners

यो रणनीतिक योजनाले राजनीतिक, प्रशासनिक, कानूनी, सामाजिक, प्राविधिक र संस्थागत स्तरमा

सहकार्य गर्ने आधार तय गर्ने छ । टीआई नेपालको कार्यसमितिले प्रस्तुत रणनीति २०१८-२०२२ संस्था डोहोर्न्याउने खाका बन्ने अपेक्षा राखेको छ ।

६. उपसंहार

यस अवधिमा टीआई नेपालले आफ्नो कार्यक्षेत्रमा रही सम्बद्ध सरोकारवालाहरूलाई भ्रष्टाचारविरुद्ध झक्झक्याउने काम गरिरह्यो । केही सकारात्मक प्रगति पनि भएका छन् । बदलिएको राजनीतिक परिवेशलाई मध्यनजर गर्दै न्यायपालिकीय संरचनालाई सोहीअनुरूप फेरबदल गरिनु र संघीय संरचनालाई कार्यान्वयन गर्न आवश्यक कानूनको तर्जुमा गरिनु निश्चय नै स्वागतयोग्य कदम हुन् । यो बदलिएको राजनीतिक परिवेश अनुरूप लगातार वाचडगको भूमिका निर्वाह गर्न टीआई नेपाल क्रियाशील छ । विधिको शासनलाई संस्थागत गर्ने उद्देश्यले चालिने हरेक कदमको टीआई नेपाल स्वागत गर्दछ । सन् २०१३-१७ को रणनीतिक कार्यदिशाको समापन भई व्यापक आन्तरिक छलफल पश्चात संस्थाको अद्यावधिक रणनीतिक योजना सन् २०१८-२०२२ तर्जुमा भएको छ । आगामी दिनमा आफ्नो रणनीतिक कार्यदिशाअनुसार सम्बद्ध सरोकारवालासँग सहकार्यमा जुटिरहने प्रतिवद्धतासहित यस अभियानलाई सुदृढ गर्न सबैमा आह्वान गर्दछु ॥

पश्चिमी प्रधानाङ्ग

महासचिव, टीआई नेपाल

साधारणसभाद्वारा जानकारीमा लिइयो ।

२. ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालको वार्षिक प्रगतिप्रतिवेदन २०७४/०७५ (Annual Progress Report 2017/018) संस्थाका महासचिव पश्चिमी प्रधानाङ्गद्वारा प्रस्तुत गरियो । प्रतिवेदन अग्रीम रूपमा सभासदस्यहरूलाई उपलब्ध गराइएको थियो । प्रतिवेदनमा संस्थाले सम्पन्न गरेका विभिन्न क्रियाकलापहरू विस्तृतरूपमा उल्लेख गरिएको छ । उक्त प्रतिवेदनमा छलफल भएपश्चात् साधारणसभाद्वारा सर्वसम्मिले स्वीकृत गरियो ।

३. ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालको आ.व. २०७४/७५ को लेखापरीक्षण प्रतिवेदन (Audited Financial Report 2017/018) संस्थाका कोषाध्यक्ष रामकृष्ण मानन्धरद्वारा प्रस्तुत गरियो । प्रतिवेदन अग्रीम रूपमा सभासदस्यहरूलाई उपलब्ध गराइएको थियो । प्रतिवेदनमा संस्थाको आम्दानी र खर्च एवं परियोजना खर्च उल्लेख गरिएको छ । उक्त प्रतिवेदनमा छलफल

भएपश्चात् साधारणसभाद्वारा सर्वसम्मिले स्वीकृत गरियो ।

४. आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ को लेखापरीक्षकको नियुक्ति र पारिश्रमिक सम्बन्धी निर्णय गर्न निर्वाचित कार्यसमितिलाई अधिकार प्रदान गरियो ।

५. मानार्थ सदस्य वरिष्ठ अधिवक्ता कृष्णप्रसाद भण्डारीद्वारा भ्रष्टाचार नियन्त्रण, सदाचार प्रवर्द्धन, राजनीतिक इच्छाशक्तिजस्ता विषयबारे आफ्नो धारणा सभासमक्ष प्रस्तुत गरियो ।

६. निर्वाचन अधिकृत लीलाप्रसाद सापकोटाद्वारा कार्यसमितिको पदावधि समाप्त भएको घोषणासहित निर्वाचनको कार्य आरम्भ गरियो । सभामा रिक्त रहेका ८ पदहरू (अध्यक्ष- १, कार्यसमिति ७) मा मतदान सम्पन्न गरियो । निर्वाचन अधिकृतबाट मतदान परिणाम घोषणा गरियो । अध्यक्ष पदमा उम्मेदवार खेमराज रेग्मीले ५० मध्ये २५ मत प्राप्त गरेकाले निर्वाचन अधिकृतले उहाँलाई विजयी घोषित गर्नुभयो ।

कार्यसमिति सदस्यमा मुकुन्दबहादुर प्रधान, सबिता भण्डारी बराल, सुरेन्द्रवीर मालाकार, बुद्धिनारायण श्रेष्ठ, किरण थापा, कृष्ण ज्ञवाली र आर्या श्रेष्ठ निर्वाचित भएको घोषणा गरियो । निर्वाचित अध्यक्ष र सदस्यलाई निर्वाचन अधिकृतद्वारा प्रमाण-पत्र प्रदान गरियो ।

७. निर्वाचन अधिकृत लीलाप्रसाद सापकोटाद्वारा नवनिर्वाचित अध्यक्ष खेमराज रेग्मीलाई संस्थाको

अध्यक्ष पदको शपथग्रहण गराइयो ।

सभा अध्यक्ष श्रीहरि अर्यालले नवनिर्वाचित अध्यक्षलाई बधाइ र शुभकामना दिनुभयो । उहाँले दशैं, तिहार र छठ एवं न्हँदयाको शुभकामनासहित कार्यसूचीउपर भएको छलफलमा उठेका प्रश्न र जिज्ञासाबारे आफ्ना धारणा प्रस्तुत गर्दै सहभागिताका लागि सदस्यहरूलाई धन्यवाद दिई सभा विसर्जन भएको जनाउ दिनुभयो ॥

२३ औं वार्षिक साधारणसभामा कोषाध्यक्षद्वारा प्रस्तुत आव २०७४/०७५ को लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

यस संस्थाको कार्यसमितिको २४९ औं बैठकबाट अनुमोदन भएको स्वतन्त्र लेखापरीक्षक पीएम एण्ड एशोसिएट्सद्वारा लेखापरीक्षण गरिएको यस संस्थाको आव २०७४/०७५ को आर्थिक प्रतिवेदन सबै सदस्य महानुभावहरूलाई वितरण भइसकेको छ । उक्त प्रतिवेदनमा आधारित हुँदै संस्थाको आर्थिक प्रतिवेदनबारे केही विवरण तथा अन्य जानकारी यहाँहरूसमक्ष प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु । प्रस्तुति पश्चात केही थप जिज्ञासा भएमा प्रष्ट्याउने कोशिस गर्नेछु ।

आर्थिक वर्ष २०७४/०७५ मा संस्थाको कुल आम्दानी करिब रु.२ करोड ९२ लाख र खर्च करिब रु.२ करोड ८० लाख रह्यो । परियोजनाहरूअन्तर्गत अघिल्लो आव २०७३/०७४ बाट Carry Forward भएको रकम करिब रु.९३ लाख जोड्दा आव २०७४/०७५ मा कुल जम्मा करिब रु.३ करोड ६४ लाख रकम उपलब्ध भएको थियो । आव २०७४/०७५ मा आम्दानीको मुख्य स्रोत परियोजनासम्बन्धी सहयोग रह्यो । मुख्यतः युरोपियन युनियनबाट करिब रु.१ करोड ३८ लाख, नर्वेजियन एम्बेसीबाट करिब रु.४० लाख र ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनलबाट करिब रु.८८ लाख पेशीस्वरूप प्राप्त भयो । यी परियोजना अवधिभित्र खर्च गर्नका लागि प्राप्त भएका रकम हुन् ।

परियोजनाहरू सञ्चालनार्थ दातृ निकायबाट प्राप्त रकम Restricted Fund हो । उक्त रकम तोकिएका गतिविधीहरूमा मात्र खर्च गरिएको छ । केही रकम संस्थाको आफ्नो स्रोतबाट खर्च गरिएको छ ।

खर्चमध्ये करिब ४८ लाख काठमाडौं सचिवालयका ११ कर्मचारीको तलब, ७१ लाख जिल्लाका १३ कर्मचारी र १४ आवद्ध संस्थाका १४ कर्मचारीको तलब गरी जम्मा करिब १ करोड १९ लाख तलबमा खर्च भएको छ । खर्च ३९ जना कर्मचारीको वर्षभरिको पूर्ण र आंशिक तलबसम्बन्धी खर्च हो ।

वर्षभरि घरभाडा खर्च करिब रु.१८ लाख रहेको छ । जसमध्ये काठमाडौं सचिवालयको करिब रु.८ लाख र १४ जिल्लालगायत १४ आवद्ध संस्था कार्यालयको करिब रु.११ लाख रहेको छ । वर्षभरि भएको खर्चहरूमध्ये करिब रु.४९ लाख १४ आवद्ध संस्थामार्फत् खर्च भएको छ । यो ३ वटा परियोजना सञ्चालनका लागि दिइएको करिब रु.५३ लाख पेशीबाट भएको हो ।

परियोजनासम्बन्धी प्रशासनिक प्रकृतिका खर्च काठमाडौंमा करिब रु.१९ लाख खर्च भएको छ । युटिलिटीमा काठमाडौं सचिवालय, ११ जिल्ला कार्यालय र आवद्ध संस्थाहरूमा कार्यालयका लागि करिब रु.६ लाख खर्च भएको छ ।

मुख्य खर्चहरूको अन्य शीर्षकमा सभा/सम्मेलन/बैठकमा करिब रु.२२ लाख, दैनिक भ्रमण खर्चमा करिब रु.१६ लाख, प्रचार/प्रसार खर्चमा करिब रु.२४ लाख अध्ययन/अनुसन्धान/लेखसम्बन्धी परामर्शदातामा करिब रु.२१ लाख र प्रकाशनमा करिब रु.१३ लाख खर्च भएको छ । यस आवमा संस्थाले ओभरहेड खर्च र अन्य स्रोतबाट करिब रु.२२ लाख आम्दानी र आफ्ना केही कार्यहरूमा करिब रु.१० लाख खर्च गरी वर्षको अन्तमा करिब रु.१२ लाख बचत गरेको छ । यही बचत रकममा थप गरी रु.१५ लाख यस आव संस्थाको मुद्दति खातामा राखिने निर्णय कार्यसमितिले हाल गरेको छ ।

यसप्रकार स्थिर प्रवृत्तिका रकमजस्तै तलब, घरभाडा, कार्यालय सामग्री, युटिलिटी आदि करिब रु.१ करोड ५० लाख, आवद्ध संस्थामार्फत् भएको खर्च करिब रु.४९ लाख र जिल्ला कार्यालयबाट भएको खर्च करिब रु.२६ लाख कटाउँदा केन्द्रीय सचिवालयबाट प्रत्यक्षरूपमा गतिविधिसम्बन्धी करिब रु.५५ लाख खर्च भएको छ ।

संस्थाको स्थिर सम्पत्ति सञ्चालित परियोजनाहरूसहित करिब रु.७२ लाख रहेको छ । यसमा २ वटा चारपाङ्ग्रे

साधन, ६ वटा मोटरसाइकल, अफिस सामग्री आदि रहेका छन् । परियोजना समाप्त भएपश्चात् स्थिर सम्पत्तिलाई संस्थाको स्वामित्वमा ल्याउने गरिएको छ । BNIN परियोजना समाप्त भएपश्चात् परियोजनाबाट खरिद सम्पत्ति बिक्री गरी रकम फिर्ता गर्नुपर्ने प्रावधान करारमा भए तापनि नर्वेजीयन एम्बेसीसँग छलफल गरी करिब रु.१८ लाखको स्थिर सम्पत्ति संस्थाको स्वामित्वमा ल्याइएको छ ।

गत आर्थिक वर्ष २०७४/०७५ को संशोधित बजेट करि रु.३ करोड ७५ लाखमध्ये करिब रु.२ करोड ८० लाख खर्च भएको छ । छुट्याइएको बजेटमा भएको खर्च करिब ७५ प्रतिशत रहेको छ ।

संस्थाको दैनिक खर्च कार्यकारी निर्देशक र लेखापालको हस्ताक्षरमा चेक मार्फत भई सो खर्च अध्यक्ष/महासचिव र कोषाध्यक्षबाट हेरी सोधभर्ना गरिने गरिएको छ । चालु खाता एउटा बाहेक सम्पूर्ण खाता कार्यसमिति पदाधिकारीबाट सञ्चालन हुने व्यवस्था छ ।

आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ मा चालु रहेका परियोजनाहरू र संस्थाको आफ्नै खर्चबाट करिब रु.३ करोड १५ लाख आम्दानी र करिब रु.३ करोड खर्च हुने अनुमान गरिएको छ । चालु परियोजनाहरू अझै कम्तीमा २-३ वर्ष चल्ने सम्भावना भएकाले संस्थाको क्रियाशीलता कायमै रहने हुन्छ । संस्थाको आफ्नै बचत रकम पनि करिब १ करोड ५० लाख जति पुगिसकेकाले यसलाई पनि आवश्यक परे परिचालन गरी अभियानको दिगोपना बढाउन सकिनेछ । यो रकम विभिन्न खातामा रहेको छ ।

संस्थाको आम्दानी खर्चको लेखापरीक्षण परियोजना केन्द्रित र वार्षिकरूपमा हुने गरेको छ । Project Audit र Statutory Audit नियमितरूपमै भई Auditor को प्रतिवेदन प्राप्त हुने गरेको छ । कार्यसमितिले लेखापरीक्षणमा औल्याइएका सुधारका विषयमा ध्यान दिने गरेको छ । यस वर्षको प्रतिवेदनमा पनि यो कुरा उल्लेख गरिएको छ । खर्च तोकिएको मापदण्डभित्र रही प्रक्रिया पुर्‍याएर भएको लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन रहेको छ ।

तुलनात्मकरूपमा तलव, प्रशासनिक र अन्य स्थिर खर्च गतिविधि खर्चको प्रतिशतमा केही बढी देखिएको छ । यसको कारण २८ जिल्लामै एक कर्मचारी र कार्यालयसम्बन्धी खर्च ब्यहोर्नु परेको कारणले हो । परियोजना सकिएकाले यसमा यस वर्ष कमी आउँनेछ । अर्को कारण कार्यक्रम वा गतिविधिमा मितव्ययीरूपमा खर्च गर्ने परम्पराको निरन्तरता पनि हो । अन्य गैरसरकारी संस्था जस्तो बजेट खर्च गर्नुपर्ने सिद्धान्तबाट यस संस्थाको कार्यक्रम गरिएको छैन ।

अझै पनि तलव, प्रशासनिक र स्थिर खर्च केही घटाउन सकिन्छ भन्ने मेरो विश्वास छ । चुस्त व्यवस्थापन, छरितो

सचिवालय र प्रभावकारी कार्यबीच राम्ररी संयोजन गर्न जरुरी छ । अनावश्यक कार्यक्रम र खर्च कटौती गर्दै जानु पर्दछ ।

संस्था सधैं Project Based हुनु हुँदैन भन्ने मेरो विश्वास छ । यसबाट संस्थाको स्वतन्त्रतामा केही बाधा आउँछ । कसरी आफ्नै पहल र साधनबाट हामी भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियानलाई 'हाम्रो' अभियान बनाउन सक्दछौं भन्नेबारे धेरै मिहीन र गहनरूपमा छलफल भए हामी वास्तवमै प्रभावकारी हुनसक्ने थियौं भन्ने मलाई लागेको छ । कमसेकम साधारणसभा र स्थापना दिवस कार्यक्रमको खर्चसम्म ब्यहोर्नका लागि यस वर्ष सदस्यता शुल्क पनि रु.१०० बाट रु.१००० वृद्धि गरिएको छ । सदस्यता शुल्क भुक्तानी गरी सदस्यता नवीकरण गर्ने सदस्यज्यूहरूलाई साधारणसभामा आमन्त्रण गरिएको छ ।

संस्थाबाट हुने सम्पूर्ण खर्च परियोजनाबाटै हुने भएकाले तलव, प्रशासनिक र गतिविधि खर्चमा संस्थाको रकम खर्च हुने गरेको छैन ।

संस्थाको आफ्नै कार्यालय भवन हुन सके दातृ निकायको भर नपरी पनि विद्यमान देशव्यापी सञ्जालको सहयोगमा अभियानमुखी कार्य गर्न सकिने मेरो निष्कर्ष छ । यसतर्फ आगामी नेतृत्वले पहल गर्नु हुनेछ भन्ने विश्वास छ । मैले स्वयम्ले पनि यो प्रयास गरेको थिएँ ।

नयाँ रणनीति निर्माण भई स्रोत जुटाउन नयाँ दाता र परियोजनाको सम्भावनाबारे छलफल भइरहेको अवस्था छ । SDG र Open Contracting सम्बन्धी परियोजना विकास गर्न ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनलसँग छलफल अघि बढेको छ ।

प्रतिवेदन तयार गर्ने जिम्मा भएको वित्त अधिकृत, लेखापरीक्षक र अन्य सहयोगी सहकर्मीहरूलाई धन्यवाद छ । कार्यसमितिका सदस्यहरूबाट मेरो जिम्मेवारी वहन गर्न सहजता प्रदान गर्नुभएकोमा विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु । लेखापरीक्षण गरिएको प्रतिवेदनमा मैले उल्लेख गरेका आम्दानी र खर्चको थप विवरणसहित उल्लेख गरिएको छ । यहाँहरूले आवश्यक ठान्नुभएमा फेरि पनि लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको वासलात, आम्दानी तथा खर्च, पुँजी खाता र अन्य अनुसूचीमा भएका शीर्षक र खर्चबारे एक/एक गरी वाचन गरी सभामा प्रस्तुत गर्न इच्छुक छु ।

यस संस्थामा कोषाध्यक्षको रूपबाट जिम्मेवारी पूरा गर्दा मैले पाएको सहयोगको लागि आदरणीय अध्यक्षज्यू, उपाध्यक्षज्यू, महासचिवज्यू लगायत संस्थाका सम्पूर्ण सदस्य तथा कर्मचारीहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ॥१॥

रामकृष्ण मानन्धर

कोषाध्यक्ष, टीआई नेपाल

प्रेस विज्ञप्ति

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालले सार्वजनिक चासोका विषयमा नेपाल सरकार, संवैधानिक तथा सरकारी निकाय र तिनका प्रतिनिधिहरूको ध्यान आकृष्ट गर्ने हेतुले समय/समयमा प्रेस विज्ञप्ति/प्रेस सामग्री जारी गर्दैआएको छ । ती सामग्री पाठकको जानकारीमा पनि आउन भन्नाका खातिर आम-सञ्चारका माध्यमार्फत् सार्वजनिक गरिदिन पनि अनुरोध गर्दैआएका छौं । त्यसैक्रममा सस्थाले प्रकाशन गर्ने बुलेटिन "पारदर्शी" मा पनि प्रकाशन गरेका छौं ।

आयुक्त माथि नै भ्रष्टाचारको अभियोग

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल भ्रष्टाचार नियन्त्रण र सुशासन कायम गर्ने अभियानमा निरन्तर लागि रहेको नागरिक संस्था हो । नेपाल सरकारले भ्रष्टाचारमा शून्य सहनशीलताको नीति अपनाउने र भ्रष्टाचार नियन्त्रणमा कडाइका साथ प्रस्तुत हुने घोषणा गरिरहेकै अवस्थामा भ्रष्टाचार नियन्त्रणमा महत्वपूर्ण संवैधानिक दायित्व निर्वाह गर्नुपर्ने अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगका एक जना आयुक्तमाथि नै भ्रष्टाचारको अभियोग लाग्नु र भ्रष्टाचार गरेकोमा लाग्ने महाभियोग तथा हुनसक्ने दण्डसजायबाट छुटकारा पाउन सकिन्छ कि भन्ने ध्येयले तत्काल राजीनामा दिएको घटनाप्रति टीआई नेपालको ध्यान आकर्षित भएको छ ।

भ्रष्टाचार र अनियमितताकै कारण मुलुकमा सुशासन र आर्थिक उन्नति आशातीत रूपमा हुन नसकेको आम नागरिकको बुझाइ रहेकै अवस्थामा नियमनकारी निकायकै जिम्मेवार पदाधिकारी स्वयं घुस लेनदेनको अभियोगमा आरोपित हुनु मुलुककै लागि एउटा अत्यन्त लज्जास्पद र चुनौतीपूर्ण अवस्था पनि हो । केही समय यता आएर अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले भ्रष्टाचार नियन्त्रणमा देखाएको सक्रियताबाट आयोगप्रति सर्वसाधारणले बनाएको सकारात्मक धारणा र प्रधानमन्त्रीज्यूले सुशासनप्रति बारम्बार गरेको प्रतिवद्धता मिथ्या थिएनन् भनी प्रमाणित गर्न पनि राज्यले

भ्रष्टाचारीहरूमाथि थप कठोर हुनु अनिवार्य छ ।

भक्तपुर जिल्लास्थित नेपाल इन्जिनियरिङ कलेजसम्बन्धी विवाद मिलाइदिने शर्तमा सरोकारवालाहरूसँग पटकपटक गरी अठहतर लाख रुपैयाँ अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगका तत्कीन आयुक्त राजनारायण पाठकले घुस लिएको भन्ने बेहोराको भिडियो समेतका सामग्रीहरू विभिन्न सञ्चार माध्यममा आएकाले निजलाई कानूनबमोजिम हदैसम्मको दण्डसजाय हुने गरी आवश्यक अनुसन्धान एवं कारबाही प्रक्रिया तुरुन्त अगाडि बढाइयोस् भनी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगसँग टीआई नेपाल जोडदार माग गर्दछ ।

सरकारको साख र कानूनी शासनप्रति विश्वास कायम राख्न, अपराध गरेबापत तल्ला तह र तप्काका मानिसहरू मात्र दण्डित हुन्छन्, ठूलो तहका अपराधीहरू या त उम्किन्छन् वा उम्काइन्छन् भन्ने मान्यतालाई भत्काउन र दण्डहीनताको संस्कृति समाप्त गरी समन्यायको वातावरण सिर्जना गर्न पनि सम्पूर्ण राज्य व्यवस्था सक्रिय र चनाखो रहोस् भनी टीआई नेपाल सम्बद्ध पक्षको ध्यान आकृष्ट गराउँदछ ।

खेमराज रेग्मी

अध्यक्ष

२०७५ फागुन ७

सीपीआई २०१८ सार्वजनिक

काठमाडौं, २०७५ माघ १५ (जुनै २९, २०१९) । ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) द्वारा आज Corruption Perception Index (CPI)- 2018 (भ्रष्टाचार अवधारणा सूचकाङ्क २०१८) सार्वजनिक गरिएको छ । CPI- 2018 ले १८० देशमा सार्वजनिक क्षेत्रको भ्रष्टाचारबारे विज्ञ र व्यावसायीको अवधारणा

मापन गरेको छ । यस सूचकाङ्कमा १०० अङ्कले अति स्वच्छ र ० अङ्कले अति भ्रष्टाचार रहेको जनाउँछ । विश्वसनीय अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूद्वारा सम्पन्न गरिएका विभिन्न सर्वेक्षणको आधारमा टीआईद्वारा यो सूची तयार गरिन्छ । टीआईले यो सूची सन् १९९५ देखि प्रत्येक वर्ष सार्वजनिक गर्दैआएको छ भने यस सूचीमा

नेपाललाई सन् २००४ देखि समावेश गरिएको छ ।

सीपीआई २०१८ मा दुईतिहाई मुलुकले ५० भन्दा कम अर्थात् औषत ४३ अंक (स्कोर) पाएका छन् । धेरै देशहरू भ्रष्टाचारविरुद्ध प्रतिवद्ध प्रयास गर्न चुकेका देखिन्छन् । भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न नसक्दा धेरैदेशको प्रजातन्त्र/लोकतन्त्र संकटमा देखिन थालेको छ । धेरै भ्रष्टाचार हुने मुलुकमा नियमन र नागरिक अधिकारको स्थिति कमजोर रहेको देखिन्छ । संसारभरि नै निरंकुश र पपुलिष्ट नेताले लोकतान्त्रिक मूल्य र शक्ति सन्तुलन विपरीत काम गर्दै भ्रष्टाचार नियन्त्रणको एजेन्डा आफू अनुकूल बनाएको सीपीआई २०१८ को सन्देश छ । भ्रष्टाचार कम भएको मुलुकमा कानुनी शासन, स्वतन्त्र नियमनकारी निकाय, स्वतन्त्र प्रेस र नागरिक समाजलाई खुलापन छ भने भ्रष्टाचार बढी हुने मुलुकहरूमा राजनीतिक अधिकारमा कमी, नियन्त्रित मिडिया र फितलो कानुनी शासन रहेको सीपीआई २०१८ ले जनाएको छ ।

विगत १ वर्ष भित्र (सन् २०१७/१८) विश्व बैङ्क, वर्ल्ड इकोनोमिक फोरम, ग्लोबल इनसाइट, बर्टेल्सम्यान फाउन्डेसन, वर्ल्ड जस्टिस प्रोजेक्ट, र भीडीइएमसमेत गरी ६ वटा संस्थाद्वारा गरिएका सर्वेक्षणका आधारमा सीपीआई २०१८ मा नेपाललाई १०० मा ३१ अङ्क (गतवर्ष जति नै) दिइएको छ । गतवर्षको तुलनामा यस वर्ष भ्रष्टाचारको अवधारणामा सुधार भएको देखिएको छैन ।

ती संस्थाहरूले सर्वेक्षण गर्दा मूलतः विश्व बैङ्कले

सरकारद्वारा सार्वजनिक क्षेत्र/पदाधिकारीहरूको काम-कारबाहीमा निगरानीको स्थिति र नागरिक समाजलाई राज्यका काम कारबाहीको जानकारीमा पहुँचबारे सर्वेक्षण गरेको छ भने वर्ल्ड इकोनोमिक फोरमले आयात निर्यात, सार्वजनिक सेवा, कर भुक्तानी, ठेक्कापट्टा र न्याय प्राप्तिका लागि घुस विषयमा र ग्लोबल इनसाइटले व्यापार, व्यवसाय, ठेक्कापट्टा, आयात निर्यातमा भ्रष्टाचारबारे सर्वेक्षण गरेकोछ । यस्तै बर्टेल्सम्यान फाउन्डेसनले सार्वजनिक पद दुरुपयोगमा कारबाही र सरकारबाट भ्रष्टाचार नियन्त्रणबारे र वर्ल्ड जस्टिस प्रोजेक्टले सरकार, न्यायालय, संसद र सुरक्षा निकायका प्रतिनिधिहरूद्वारा निजी स्वार्थको लागि पदको दुरुपयोग विषयमा र भेराइटिज अफ डेमोक्रेसी प्रोजेक्ट(भीडीइएम) ले राजनीतिक भ्रष्टाचारको व्यापकताजस्ता विषयहरू समेटेका छन् ।

सीपीआई २०१८मा समाविष्ट विभिन्न संस्थाले गरेका सर्वेक्षण अनुसार निर्वाचनपछि पनि नेपालको सार्वजनिक क्षेत्रमा भ्रष्टाचार, व्यापार व्यवसायमा घुस, सार्वजनिक पद र अधिकारको दुरुपयोग, अनुगमन र कारबाहीमा कमी, सूचनामा नागरिकको पहुँचमाकमी, राजनीतिमा भ्रष्टाचार जस्ता दीर्घकालीन समस्याविद्यमान रहेको देखिन्छ । भ्रष्टाचार अवधारणा सूचकाङ्क २०१८ मा नेपालले पाएको स्कोरले भ्रष्टाचारको स्थिति चिन्ताजनक रहेको जनाएको छ ।

यस वर्षको सूचकाङ्कमा समावेश १८० देशमध्ये डेनमार्क कुल १०० मा ८८ अङ्कप्राप्त गरी सबैभन्दा कम भ्रष्टाचार

सीपीआईमा नेपाल

वर्ष (सन्)	२०१८	२०१७	२०१६	२०१५	२०१४	२०१३	२०१२
स्कोर/कूलअङ्क	३१/१००	३१/१००	२९/१००	२७/१००	२९/१००	३१/१००	२७/१००
स्थान/कुल देश	१२४/१८०	१२२/१८०	१३१/१७६	१३०/१६८	१२६/१७५	११६/१७७	१३९/१७६

नेपालको सीपीआई स्कोरका लागि प्रयोग भएका तथ्याङ्क र सम्बद्ध संस्था

वर्ष	विश्व बैङ्क	वर्ल्ड इकोनोमिक फोरम	ग्लोबल इनसाइट	बर्टेल्सम्यान फाउन्डेसन	वर्ल्ड जस्टिस प्रोजेक्ट	भीडीइएम
२०१८	३५	३३	३५	२५	३२	२५
२०१७	३५	३४	३५	२५	३२	२५
२०१६	३५	२६	३४	२४	३१	२१
२०१५	३५	३३	२२	२३	२४	-
२०१४	३५	३१	२२	२८	३१	-
२०१३	३५	२८	३२	२८	३२	-

हुने मुलुक भएको छ भने सोमालिया १० अङ्क प्राप्त गरी सबैभन्दा बढी भ्रष्टाचार हुने मुलुकको रूपमा सूचीकृत भएको छ ।

दक्षिण एशियाली राष्ट्रहरू मध्ये भुटान ६८ अङ्क प्राप्त गरी २५ औं स्थान, भारत ४१ अङ्क प्राप्त गरी ७८ औं स्थान, श्रीलङ्का ३८ अङ्क प्राप्त गरी ८९ औं स्थान, पाकिस्तान ३३ अङ्क प्राप्त गरी ११७ औं स्थान, मालदिभ्स ३१ अङ्क प्राप्त गरी १२४ औं स्थान, नेपाल ३१ अङ्क प्राप्त गरी १२४ औं स्थान, बङ्गलादेश २६ अङ्क प्राप्त गरी १४९ औं स्थान र अफगानिस्तान १६

अङ्क प्राप्त गरी १७२ औं स्थानमा रहेका छन् । छिमेकी मुलुक चीन ३९ अङ्क प्राप्त गरी ८७ औं स्थानमा रहेको छ ।

सीपीआई २०१८ सम्बन्धमा जारी प्रेस विज्ञप्ति र सूचकाङ्कको विवरण www.transparency.org/cpi2018 मा उपलब्ध छ । टीआई नेपालको प्रेस विज्ञप्ति www.tinepal.org मा उपलब्ध छ ॥

मुकुन्द बहादुर प्रधान
महासचिव
२०७५ माघ १५

उपयोगहीन एकोठे भवन

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल भ्रष्टाचार नियन्त्रण र सुशासन प्रवर्द्धन अभियानमा निरन्तर क्रियाशील नागरिक संस्था हो ।

यस संस्थाले भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनामा सदाचार (Integrity in Post-Earthquake Reconstruction and Rehabilitation-IPERR Program) कार्यक्रमअन्तर्गत भूकम्पबाट अति प्रभावित १४ जिल्लाहरूमा राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणसहित सम्बन्धित निकायहरूको सहयोग र समन्वयमा पुनर्निर्माणसँग सम्बन्धित कार्यमा पारदर्शिता बढाउने, गुणस्तरीयता कायम गर्ने तथा सम्बन्धित कर्मचारी र पदाधिकारीहरूलाई जवाफदेही बनाउने जस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै आइरहेको छ ।

यसैक्रममा हालै यस संस्थाका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, महासचिवलगायत अन्य सदस्यहरूले भूकम्पबाट अतिप्रभावित १४ जिल्लाहरू मध्ये अधिकांश जिल्लाहरूमा सञ्चालन भइरहेको निर्माणसँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन स्थिति अध्ययन गर्दा अन्य कुराहरूका अलावा खास गरी एक कोठे भवन निर्माणका सम्बन्धमा प्रशस्त प्रतिक्रिया प्राप्त भएकाले सो सम्बन्धमा त्यस प्राधिकरणको ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छौं ।

१. रसुवा, नुवाकोट, धादिङसमेतका जिल्लाका भूकम्प पीडितहरूको नाममा बनाइएका अधिकांश घरहरू एक कोठे ८ x १० फिटका देखिए । अझ ती घरहरूमध्ये ठूलै संख्यामा ८ x ८ फिटसम्मका पनि रहेको पाइयो ।

२. घर भन्नाले एक परिवार बस्न मिल्ने तथा एक परिवार भन्नाले सामान्यतः ४।५ जनाको परिवार भन्ने परिकल्पना गरिनुपर्ने हुन्छ तर हाल निर्मित एक कोठे भवनमा ४।५ जनाको परिवारले गुजारा गर्न सक्ने संभावना कतै पनि देखिँदैन ।

३. औचित्य र उपादेयताको दृष्टिले घरै भन्न नसुहाउने दुईवटा खाट पनि नअटाउने, भान्साकोठा विनाको न्यूनतम खाद्यान्न तथा सरसामानहरू पनि राख्न नमिल्ने एक कोठे घरको कसरी के तर्कका आधारमा परिकल्पना गरियो ? यसमा कतै केन्द्रकै नीति निर्माणमा गम्भीर त्रुटि त भएन ?

४. अधिकांश यस्ता एक कोठे घरहरू मानिस बस्ने प्रयोजनका लागि होइन कि सरकारबाट प्राप्त हुने अनुदान रकम लिने उद्देश्यले मात्र बनाइएका हुन् भन्ने अनुमान गर्न कुनै कठिनाई पर्दैन । यस्ता एक कोठे घरहरू वस्तुभाउ लगायत अन्य सामग्री राख्न प्रयोग गरिएका देखिन्छन् ।

५. निजी घर निर्माणमा समेत सहयोग पुऱ्याउन राज्यको ठूलो जनशक्ति खटिरहेको अवस्थामा यति धेरै संख्यामा मुख्य प्रयोजनमा विलकुलै सहायक हुन नसक्ने निर्माण कार्य कसरी अगाडि बढ्यो ? अनुगमन, निरीक्षण, सुभाब, निर्देशनका कार्यहरूमा कहाँ कसबाट कसरी त्रुटि हुन गयो- विचारणीय पक्ष भएको छ ।

६. सुशासन र सदाचारका क्षेत्रमा कार्य गर्ने टीआई नेपालको लागि यो किन पनि बढी चासोको विषय बन्न गयो भने एक कोठे भवन निर्माणको नाममा सरकारबाट प्राप्त अनुदान रकमको ठूलो मात्रामा दुरुपयोग भएको देखिन्छ । त्यही रकम प्राप्त गरी दुरुपयोग गर्ने मनसायले हजारौं परिवार छुट्टिभिन्न भएका, नभत्केका घरहरूमात्र होइन हुँदै नभएका घरहरू पनि भत्केको भनी विवरण पेश गरी रकम प्राप्त गर्ने प्रयासहरू अघ्यापि भइरहेको बुझिँन आयो । एकल महिला वा पुरुषलाई समेत जीवन निर्वाह गर्न असहज हुने यस्ता घर निर्माण कार्यले नेपालीहरूको सदाचार प्रवृत्तिलाई धमिल्याउन सहयोग पुऱ्याएको छ ।

अतः नेपालीहरूको सदाचारयुक्त व्यवहारमा आँच आउन नदिन, स्वदेशी तथा विदेशी सहयोगको अधिकतम सदुपयोग गर्न तथा दातृ संस्थाहरूको सद्भाव र सहयोग निरन्तर कायम राख्न पुनर्निर्माण सम्बन्धी हालका नीतिगत कमी कमजोरीहरू सच्याउनुपर्ने हो

वा के गर्न सकिन्छ त्यसतर्फ गम्भीर ध्यान पुगोस् भनी अनुरोध गर्दछौं ।

खेमराज रेग्मी

अध्यक्ष

२०७५ माघ १३

प्राधिकरणको ध्यानाकृष्ट होस्

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल भ्रष्टाचार नियन्त्रण र सुशासन प्रवर्द्धन अभियानमा निरन्तर क्रियाशील नागरिक संस्था हो ।

यस संस्थाले भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनामा सदाचार (Integrity in Post-Earthquake Reconstruction and Rehabilitation-IPERR Program) कार्यक्रम अन्तर्गत भूकम्पबाट अति प्रभावित १४ जिल्लाहरूमा राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणसहित सम्बन्धित निकायहरूको सहयोग र समन्वयमा पुनर्निर्माणसँग सम्बन्धित कार्यमा पारदर्शिता बढाउने, गुणस्तरीयता कायम गर्ने तथा सम्बन्धित कर्मचारी र पदाधिकारीहरूलाई जवाफदेही बनाउने जस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै आइरहेको छ ।

यस सन्दर्भमा भूकम्पबाट अति प्रभावित १४ जिल्लामा यस संस्थाले सम्पन्न गरेको चौमासिक समीक्षा, भ्रमण, अन्तरकृया, अवलोकन, सार्वजनिक सुनुवाई, गुनासो संकलन र सर्वेक्षणबाट प्राप्त निष्कर्ष समयसमयमा राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणलाई ध्यानाकर्षण गराउँदै आएको छ । यसै परिप्रेक्ष्यमा निम्न उल्लेखित केही सैद्धान्तिक विषयवस्तुतर्फ यहाँको ध्यान पुनः आकृष्ट होस् भन्ने चाहन्छौं ।

१. जनप्रतिनिधिहरूको पुनर्निर्माण सम्बन्धी कार्यमा हालै केही जिम्मेवारी थपिए पनि केही महत्वपूर्ण काममा निर्णय गर्ने भूमिका देखिएको छैन । जसमा स्थानीय सरकारप्रति कर्मचारी जिम्मेवार हुने, किस्ता वितरणको अन्तिम सिफारिस स्थानीय सररकारबाट हुने, मापदण्ड सम्बन्धी समस्या समाधान गर्ने, निर्माण व्यावसायीको अनुगमन गर्नेजस्ता विषय प्रमुख रहेका छन् । यसले प्रभावित क्षेत्रमा पुनर्निर्माणको कामको जिम्मेवारीमा द्विविधा ल्याएको छ । यस सन्दर्भमा पुनर्निर्माणको नीति, कार्य योजना र कार्यविधि पुनरावलोकन हुन जरुरी देखिन्छ ।

२. विभिन्न जिल्ला, गाउँ, नगर र वस्तीको विशेषता र भिन्नतालाई मध्यनजर गर्दै जिल्लाका विशिष्टीकृत समस्याहरूको छुट्टाछुट्टै पहिचान गरी योजनामा सम्बोधन गरिनु जरुरी छ । जस्तै सिन्धुलीमा काठेघरको

डिजाइनमा कमी, रामेछापमा ठूला सवारीबाट ढुवानी नहुने भएकाले सामाग्रीको मूल्य वृद्धि, सिन्धुपाल्चोक र रामेछापमा निर्माण कार्यका लागि पानीको अभाव, रसुवा र धादिङमा यातायातको असुविधाले गर्दा मूल्यवृद्धि भएको आदि । यसका लागि जिल्ला केन्द्रित पुरक योजनाको निर्माण कार्यका लागि व्यवस्था गर्नु आवश्यक देखिन्छ ।

३. कम गुणस्तर र कम क्षेत्रफल भएका बसोवास गर्न अयोग्य सानो एक कोठे घर तीव्र रूपमा निर्माण भइरहेकोले यो विकृति रोकन नीतिगत व्यवस्था जरुरी छ । रसुवा, नुवाकोट, धादिङसमेतका जिल्लाका भूकम्प पीडितहरूको नाममा बनाइएका धेरै घरहरू साना र एक कोठे पनि देखिए । तीमध्ये केही ८ ह ८ वर्गफिटसम्मका पनि रहेको पाइयो । औचित्य र उपादेयताको दृष्टिले धेरै भन्न नसुहाउने, दुईवटा खाट पनि नअटाउने, भान्साकोठा विनाको न्यूनतम खाद्यान्न तथा सरसामानहरू पनि राख्न नमिल्ने एक कोठे घर निर्माण र अनुमोदन कार्यहरूमा कहाँ कसबाट कसरी त्रुटि हुन गयो- सुधार हुन जरुरी छ ।

४. राजमार्ग र शहरक्षेत्रभित्र क्रमशः 'सेटव्याक रेखा' र न्यूनतम क्षेत्रफलका कारण पुनर्निर्माणको काममा बाधा पुगेको छ । राजमार्गको दुवैतर्फको बाटोको छेउछाउमा परेका लाभग्राहीले सेटव्याकका कारण त्यहाँ घर बनाउन सकेका छैनन् । कतिपय लाभग्राहीको अधिकांश जग्गा बाटोले चर्चेको र थोरै मात्र बाँकी रहेकाले त्यहाँ घर बन्न सक्ने अवस्था छैन । यसतर्फ नीतिगत व्यवस्था गर्नु जरुरी छ । शहरीक्षेत्रमा एकापसमा जोडिएका घरहरू कसरी बनाउने भन्ने बारेमा पनि स्पष्ट नीति बनाउनु उपयुक्त हुन्छ ।

५. पुस्तौंदेखि सरकारी, ऐलानी जग्गामा वसोवास गरेका लाभग्राही अन्यत्र स्थानान्तरण हुँदा जिविकोपार्जनको समस्या हुने भन्दै स्थानान्तरण हुन मानिरहेका छैनन् । यसतर्फ पुनः नीतिगत पुनरावलोकन जरुरी देखिन्छ । जस्तै रसुवाको हाकुका वासिन्दालाई "वस्ती नै स्थानान्तरण गर्नुपर्ने" भनिएको थियो तर उनीहरू सोही स्थानमा बसे । अहिले त्यहाँ स्कूल समेत सञ्चालन भइरहेको

छ तर स्कूल भवन नहुँदा त्यहाँका बालबालिका मर्कामा परेका छन् । जोखिमयुक्त स्थलबाट बस्ती स्थानान्तरण गर्ने विद्यमान व्यवस्थालाई थप व्यवहारिक बनाउन जरूरी छ ।

६. मापदण्ड लागू हुनुभन्दा पहिले निर्माण भएका घरहरूले दोस्रो किस्ता पाउने भनी घोषणा गरिए पनि उनीहरूले हालसम्म पाउन सकेका छैनन् । ती घरहरूले मान्यता पाउँछन् वा पाउँदैनन् भन्ने विषयमा सम्बद्ध निकायको ध्यान जान नसकेको गुनासो पीडितहरूको रहेकाले यसतर्फ स्पष्ट नीति निर्माण हुनु जरूरी देखिन्छ ।

७. पुनर्निर्माण कार्य गरिरहेका धेरै संघ संस्था, एनजीओ, तथा दात्री निकायहरूको योजना, बजेट र कार्यक्रममा पारदर्शिता तथा जवाफदेहिता नदेखिएको भनि नागरिकले गुनासो गरेका छन् । यी निकायहरूले गरिरहेको कार्यको नियमित अनुगमन प्रभावकारी हुन नसकेको सन्दर्भमा सरकार र स्थानीय सरकारको संयुक्त रूपमा प्रभावकारी अनुगमन हुन जरूरी देखिन्छ ।

८. भूकम्पपछिको प्रवलीकरणको कार्य अगाडि नबढ्दा त्यो सूचीमा परेका लाभग्राहीहरू अत्यन्त पीडित बनेका छन् । यो कार्य सम्पन्न गर्नको लागि दक्ष जनशक्तिको व्यवस्था गर्ने कार्य तत्काल हुनु जरूरी छ ।

९. विभिन्न सरोकारवाला सरकारी, स्थानीय र वैदेशिक निकायबीच आवश्यक संयोजनको अभावमा पुरातात्विक संरचना, मठ-मन्दिर र सार्वजनिक महत्त्वका संरचनाको निर्माणले गति लिन नसकेकाले यस कार्यलाई थप प्राथमिकता दिन जरूरी छ । ढिलासुस्ति घटाउन र पुनर्निर्माणको कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन केन्द्र तथा स्थानीय सरकारबीच प्रभावकारी संयोजन र अनुगमनको अवश्यकता छ । यस्तो कार्यमा संलग्न निर्माण

व्यावसायीमाथि थप अनुगमन दुवै पक्षबाट हुन जरूरी छ ।

१०. भूकम्प पीडितका विभिन्न प्रकारका गुनासा अभै पनि फछ्योट हुन बाँकी छन् । सबै प्रकृतिको गुनासो सम्बोधनलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखी, पुनः व्यवहारिक समयसीमा तोकी समस्या निराकरण हुनु जरूरी देखिन्छ ।

११. बैकबाट लाभग्राहीलाई किस्ता वितरणमा भइरहेको ढिलाई र सुलभ ऋण सम्बन्धी नीति कार्यान्वयनमा व्यवधान देखिएकाले यसतर्फ थप सहजीकरण आवश्यक देखिन्छ ।

१२. केही जिल्लामा सरकारले करोडौं खर्च गरेर खारेजीमा परेका सरकारी कार्यालयहरूको भवन बनाइरहेकोप्रति स्थानीय नागरिकले चिन्ता व्यक्त गरेका छन् । यस विषयमा सरकारी संयन्त्रहरूबीच नीतिगत रूपमै स्पष्टता ल्याउन जरूरी देखिन्छ ।

१३. पुनर्निर्माण तथा पुनःस्थापना सम्बन्धमा केन्द्रीय स्तरमा हुने नीतिगत निर्णयहरूको जानकारी स्थानीय सरकारसम्म समयमै सम्प्रेषण गरी कार्यसंयोजनमा सहजताको वातावरण बनाउन जरूरी देखिन्छ ।

समग्रमा २०७२ सालको भूकम्पपछि चालु भएको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापना कार्यमा राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणको भूमिका महत्वपूर्ण रहेको कुरा हृदयङ्गम गर्दै उल्लेखित विषयवस्तुमा आवश्यक नीतिगत तथा कार्यान्वयनगत सुधार आवश्यक रहेको यस संस्थाको निष्कर्ष रहेकाले आवश्यक ध्यान पुग्ने विश्वाससहित अनुरोध गर्दछौं ॥

मुकुन्दबहादुर प्रधान

महासचिव

२०७५ माघ १५

सम्झौता अविलम्ब कार्यान्वयन गरी जीवन रक्षा गरौं

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल सुशासन र भ्रष्टाचार नियन्त्रणका क्षेत्रमा निरन्तर क्रियाशील नागरिक संस्था हो ।

स्वास्थ्य सेवा र चिकित्सा शिक्षाका क्षेत्रमा विद्यमान विकृति र विसङ्गतिहरूका विरुद्ध लामोसमयदेखि सत्याग्रहका माध्यमबाट अनवरत संघर्ष गर्दै आउनुभएका डा. गोविन्द के.सी. सरकारसँग भएका सम्झौता अनुरूप आफ्ना मागहरू पूरा नभएको कारणबाट विगत १६ दिनदेखि पुनः आमरण अनसनमा रहनुभएको खबरले यस संस्थाको गम्भीर ध्यान आकृष्ट भएको छ ।

सार्वजनिक हितका लागि स्वास्थ्य सेवा तथा चिकित्सा शिक्षालाई थप गुणस्तरीय बनाउनुपर्ने मागका सम्बन्धमा सत्याग्रही र संसदमा बहुमत प्राप्त प्रधानमन्त्रीका बीचमा भएको सम्झौता कार्यान्वयन नहुनु र सम्झौतालाई तत्कालीन परस्थितिको उपज थियो भनी सम्झौताप्रति उपेक्षाभाव देखिने खालको अभिव्यक्ति प्रधानमन्त्रीज्यूबाट आउनु अत्यन्त दुःखद पक्ष हो ।

चिकित्सा शिक्षाको गुणस्तर कायम राख्न र लोकतान्त्रिक सरकारका प्रमुखले गरेका तथा भविष्यमा गरिने

सम्भौताप्रति जनताको विश्वसनीयता कायम राखिरहन पनि डा. गोविन्द के.सी.सँग भएका सम्भौताहरू अविलम्ब कार्यान्वयन गरी निजको जीवन रक्षा गर्न टीआई नेपाल सरकारसँग जोडदार माग गर्दछ ।

खेमराज रेग्मी

अध्यक्ष

२०७५ माघ १०

सभामुखलाई ज्ञापन-पत्र

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल भ्रष्टाचार नियन्त्रण र सुशासन प्रवर्द्धन अभियानमा निरन्तर क्रियाशील नागरिक संस्था हो ।

नेपाली जनताको दशकौंदेखिको अथक संघर्ष र अप्रतिम बलिदानको फलस्वरूप संविधानसभाबाट जारी नेपालको संविधान २०७२ बमोजिम प्रतिनिधिसभाको सभामुखजस्तो गरिमामय पदको जिम्मेवारी सम्हाल्नु भएकोमा हामी यहाँप्रति बधाइ तथा शुभकामना व्यक्त गर्दछौ ।

यस अवसरमा संविधानको अक्षर, मर्म र भावनाअनुकूल तथा नेपाली जनताको अपेक्षाअनुरूप देशमा लोकतान्त्रिक संसदीय मूल्य र मान्यताको विकास तथा संस्थागतीकरणमा यहाँको भूमिका सार्थक र सारभूत रहोस् भनी सफलताको कामना समेत प्रकट गर्दछौ ।

सम्माननीय सभामुखज्यू,

नेपाल राजनीतिक दृष्टिले लामो संघर्ष र अनेकौं आरोह-अवरोह पश्चात् संविधानको क्रमिक कार्यान्वयनसँगै एउटा सुस्थिर राजनीतिक गन्तव्यतर्फ लम्किएँदछ । तर यो यात्रालाई सहज र सफल बनाउनका लागि यात्राका सबै पथिकहरू अर्थात् राजनीतिक नेतृत्व, सार्वजनिक सेवाका पदाधिकारीहरू, निजीक्षेत्र र नागरिक समाजमा सदाचार स्वाभिमान र आत्मसम्मानको भावना र आचरण प्रचुर मात्रामा हुनु आवश्यक छ । त्यसमा पनि शक्ति, अधिकार, जिम्मेवारी र जवाफदेहीका दृष्टिले 'मुहान' का रूपमा रहेको राजनीतिक नेतृत्व र सार्वजनिक पदाधिकारीको भूमिका त यस सन्दर्भमा अझ निर्णायक छ ।

आदरणीय सभामुखज्यू

केही दिनयता माननीय सांसद, संसदीय समितिका सभापतिहरू, र माननीय मन्त्रीहरूसमेतलाई उल्लेख गरी काठमाडौंमा आफ्नो निजी घर हुँदाहुँदै पनि अनियमित र गैरकानूनीरूपमा घरभाडा लिने गरेको, स्वकीय सचिवलगायत समितिको सचिवालयका अन्य कर्मचारिसमेतको नियुक्ति नै नगरी निजको पारिश्रमिक, तथा अन्य सुविधा पनि आफ्नै खातामा जम्मा गर्ने/गराउने गरेको, कानूनले पाउने भन्दा निकै नै बढी तीन-चारवटासम्म सवारी साधन प्रयोग गर्ने गरेको जस्ता सुन्दै र पढ्दै लज्जाबोध भई शिर निहुरिने प्रकृतिका समाचारहरू सञ्चारमाध्यममा निरन्तर र व्यापक रूपमा

प्रकाशित र प्रसारित भइरहेका छन् । समाचार प्रकाशमा आएपछि केही माननीय सांसदहरूले आत्मालोचना र क्षमायाचनासहित त्यस्तो अनियमित सुविधा राज्यकोषमा फिर्ता गर्नुभएको समाचारले पनि सो अवाञ्छित घटनाको सत्यतालाई पुष्टि गर्छ । यद्यपि यसैबीच केही प्राविधिक र कानूनी अस्पष्टता एवं अपर्याप्तता तथा व्यावहारिक परिस्थितिका कारण त्यस्तो हुन गएकोतर्फ सङ्केत गर्दै संसद सचिवालयबाट निकालिएको विज्ञप्तिपत्र पनि हाम्रो ध्यानाकर्षण नभएको होइन । तर पनि देशको मूल कानून संविधानसमेत निर्माण गरी त्यसको कार्यान्वयनका निमित्त कानूनहरू बनाउने भूमिकामा आसीन जननिर्वाचित वा जनताका प्रतिनिधि सांसदहरू आफैँले कानूनविपरीत र अझ विवेक र सदाचार विपरीत त्यस्तो सुविधाहरू लिने कार्यमा प्रवृत्त हुनु आफैँमा अत्यन्त अशोभनीय हो भन्ने कुरामा सभामुखज्यू पनि पक्कै सहमत हुनुहुन्छ । साथै, यसैबीच, फौजदारी मुद्दाका एकजना अभियुक्त राजनीतिकर्मी सांसद पदमा निर्वाचित हुन पुगेपछि निजलाई प्रचलित संवैधानिक एवं कानूनी मान्यता प्रतिकूल सांसद पदको शपथ ग्रहण गराइएको घटनाले हामीलाई थप विस्मित र दुःखित तुल्याएको छ । राजनीतिक तुष्टीकरणको क्षणिक सत्ता स्वार्थका निम्ति गरिने यस्ता घटनाले विधिको शासनको ठाडो उल्लंघन हुन जाने र त्यसबाट संविधान, कानून र लोकतन्त्रप्रति नै जनताको आस्था क्षीण हुनजाने सम्भावनातर्फ सम्माननीय सभामुखको ध्यान पक्कै पनि जानुपर्छ भन्ने हामीलाई लागेको छ ।

अन्तमा, ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल संवैधानिक मूल्य-मान्यताको निःशर्त पालना, विधिको शासनको निरन्तर अवलम्बन र विवेक एवं सदाचारको सदासर्वदा अनुवर्तनबाटै देशमा लोकतन्त्र संस्थागत हुन्छ र भ्रष्टाचारमुक्त सुशासनयुक्त एवम् समृद्ध समाजको परिकल्पना साकार हुन्छ भन्नेमा पूर्ण विश्वस्त भएको जानकारी गराउँदै सुशासन र सदाचारका पक्षमा सधैं निष्पक्ष एवं निर्भीक ढङ्गबाट आवाज उठाइरहनेछ भन्ने कुरातर्फ पनि महोदयको ध्यान आकर्षित गर्न चाहन्छौ ।

खेमराज रेग्मी

अध्यक्ष

२०७५ माघ २

करारका शिक्षकलाई स्वतः स्थायी नगरौं

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल भ्रष्टाचार नियन्त्रण तथा सुशासन प्रवर्द्धन गर्ने क्षेत्रमा निरन्तर क्रियाशील नागरिक संस्था हो ।

त्रिभुवन विश्वविद्यालयले सो विश्वविद्यालयअन्तर्गत करारमा काम गरिरहेका शिक्षकहरूलाई स्वतः स्थायी गर्नेजस्ता खबरहरू सार्वजनिक सञ्चार माध्यमबाट अवगत हुन आएकोले त्यससम्बन्धमा यस संस्थाको ध्यान आकृष्ट भएको छ ।

करार, अस्थायी र आंशिक प्राध्यापन गर्ने गरी नियुक्त भएका शिक्षकहरूलाई स्वतः वा निश्चित कोटा छुट्याएर स्वच्छ प्रतिस्पर्धा विना अपारदर्शी ढङ्गबाट सामान्य प्रक्रिया पुर्‍याई सीमित व्यक्तिहरूका बीचमा मात्र प्रतिस्पर्धा गराई स्थायी गर्ने प्रक्रिया अप्रजातान्त्रिक र असंवैधानिक छ । यो प्राकृतिक न्याय

र सुशासनको सिद्धान्तविपरीत कार्य पनि हो । खुला प्रतिस्पर्धा विना गरिने कुनै पनि प्रकारका नियुक्तिमा पारदर्शिताको अभावले योग्य व्यक्तिहरूको छनौट हुन सक्नेसंभावना न्यून हुनपुग्दछ । योग्य शिक्षकबाट गुणस्तरीय शिक्षा प्राप्त गर्न पाउने विद्यार्थीहरूको नैसर्गिक अधिकारबाट बञ्चित हुनुपर्ने स्थिति आउनु मुलुकका लागि दुर्भाग्यपूर्ण अवस्था हो । अतः कानूनी राज्यमा हुने समानताको हकको सुनिश्चितताको आधारमा मात्र विश्वविद्यालयअन्तर्गतका शिक्षकहरूको स्थायी गर्ने व्यवस्था हुनेस्थिति सिर्जना गर्न टीआई नेपाल जोडदार माग गर्दछ ।

खेमराज रेग्मी

अध्यक्ष

२०७५ पुस २०

सूचना प्रणाली आधुनिकीकरणका सम्बन्धमा

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपाल भ्रष्टाचार नियन्त्रण तथा सुशासन कायम गर्नका लागि निरन्तर क्रियाशील रहने नागरिक संस्था हो ।

हालै विभिन्न सार्वजनिक सञ्चार माध्यममार्फत सरकारी निकायहरूको सूचना प्रणाली आधुनिकीकरण गर्ने क्रममा स्मार्ट लाइसेन्स तथा राहदानी छपाइलगायत अन्य कतिपय कार्यहरू प्रचलित कानून विपरीत विना प्रतिस्पर्धा मन्त्रिपरिषद्को निर्णय गराई ठेक्कामा दिइएको वा दिने तयारीमा रहेको जानकारी सार्वजनिक भएकोमा टीआई नेपालको गम्भीर ध्यानाकृष्ट भएको छ ।

उपरोक्त विषयमा सार्वजनिक खरिद ऐन तथा सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐनबमोजिम सम्बन्धित कम्पनीहरूको बीचमा प्रतिस्पर्धा नगराई ठेक्का दिइएको

वा दिन लागिएको हो होइन सो सम्बन्धमा वास्तविक जानकारी आम नागरिक सामु प्रस्तुत गर्न टीआई नेपाल प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयलाई आग्रह गर्दछ । साथै भ्रष्टाचारमा शून्यसहनशीलता अपनाउने सरकारको प्रतिवद्धता विपरीत मन्त्रिपरिषद्को निर्णयमात्रको आधारमा अपारदर्शी तरिकाले कानूनको बर्खिलाप हुने गरी ठेक्काहरू दिइएको हो भन्ने त्यस्ता निर्णय यथाशीघ्र सच्याइनु पर्दछ र सो सम्बन्धी अन्य ठेक्कापट्टाहरू प्रतिस्पर्धा गराएर मात्र दिइनुपर्दछ भन्ने टीआई नेपालको धारणा रहेको बेहोरा अनुरोध छ ।

खेमराज रेग्मी

अध्यक्ष

२०७५ पुस ३

सैनिक नेतृत्वको सकारात्मक पहल

गौरवमय इतिहास बोकेको नेपाली सेनाको छविलाई थप उजिल्याउन र यसभित्र देखिएका केही विकृति-विसङ्गतिहरूलाई नियन्त्रण गर्न वर्तमान प्रधानसेनापतिज्यूबाट देखाइएको सक्रियता सराहनीय छ ।

सैनिक भर्नाका क्रममा भएका अनियमिततामा संलग्न सैनिक अधिकृतहरूसहित अन्य दोषीहरूलाई सैनिक

अदालतमार्फत सेवाबाट बर्खास्त एवं ६ वर्षसम्म कैदसजाय गरिनु, मापदण्डविपरीत भर्ना गरिएका एक सय जना भन्दा बढी सैनिकहरूलाई बर्खास्त गरिनु, त्यसक्रममा तीनकरोड रूपैयाँ भन्दा बढी लेनदेन भएको घुसको रकम फिर्ता गरी राजस्वमा दाखिला गरिनुजस्ता समाचारले ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालजस्तो भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्ने र सुशासन कायम राख्ने

अभियानमा निरन्तर संलग्न संस्थालाई सन्तोष लागेको छ ।

सुरक्षाको दृष्टिले अति संवेदनशील मानिएको आर्मी अफिसर्स क्लबमा सञ्चालित क्याटरिङ्ग सर्वसाधारणलाई उपभोग गर्न दिने कार्यमा बन्देज लगाउनु, सेनाभित्रै विभिन्न तहबीचमा देखिने भेदभावजन्य व्यवहारलाई सामान्यीकरण गरिनु, सेनालाई अभि बढी व्यावसायिक रूपमा दक्ष बनाउन प्रयत्नशील रहनु जस्ता कार्यहरू सुशासनतर्फका सकारात्मक पहल हुन् भन्ने हाम्रो

बुझाइ छ ।

नेपाली सेनालाई पारदर्शी र सुशासनयुक्त संस्थाका रूपमा अभिवृद्धाउन वर्तमान नेतृत्वबाट देखाइएको सकारात्मक र सक्रिय पहलको प्रशंसा गर्दै यसले निरन्तरता पाउने विश्वास पनि टीआई नेपालले राखेको छ ।

खेमराज रेग्मी

अध्यक्ष

२०७५ मंसिर १६

टीआई नेपालका पदाधिकारी मनोनीत

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालको अध्यक्ष श्री खेमराज रेग्मीले साधारणसभाद्वारा निर्वाचित कार्यसमिति सदस्यहरूमध्येबाट क्रमशः श्री सवीता भण्डारी बराललाई उपाध्यक्ष, श्री मुकुन्दबहादुर प्रधानलाई महासचिव र श्री किरण थापालाई कोषाध्यक्ष पदमा मनोनयन गर्नुभएको छ ।

उपाध्यक्ष वरिष्ठ अधिवक्ता श्री बराल टीआई नेपालको अघिल्लो कार्यसमिति सदस्य हुनुहुन्थ्यो । त्यसैगरी श्री प्रधान यस संस्थाको पूर्व महासचिव हुनुहुन्छ । समाजसेवी श्री थापा लामो समयदेखि संस्थाको सदस्य हुनुहुन्छ ।

टीआई नेपालको विधानअनुसार अध्यक्षले

साधारणसभाबाट निर्वाचित सदस्यहरूमध्येबाट कार्यसमितिका पदाधिकारी उपाध्यक्ष, महासचिव र कोषाध्यक्ष मनोनयन गर्ने व्यवस्था रहेको छ । यही असोज १९ गते सम्पन्न साधारणसभाले अध्यक्ष तथा कार्यसमिति सदस्यहरूलाई निर्वाचित गरेको थियो ।

कार्यसमितिका अन्य सदस्यहरूमा श्री सुरेन्द्रवीर मालाकार, श्री बुद्धिनारायण श्रेष्ठ, श्री कृष्ण ज्ञवाली र श्री आर्या श्रेष्ठ रहनुभएको छ ।

आशिष थापा

कार्यकारी निर्देशक

२०७५ असोज २२

टीआई नेपालको अध्यक्षमा खेमराज रेग्मी

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालको अध्यक्ष पदमा पूर्व सचिव श्री खेमराज रेग्मी निर्वाचित हुनुभएको छ । टीआई नेपालले आज (२०७५ असोज १९ गते) काठमाडौँमा आयोजना गरेको २३ औँ साधारणसभाले श्री रेग्मीलाई अध्यक्ष पदमा निर्वाचित गरेको हो ।

त्यसैगरी साधारणसभाले अन्य ७ जनालाई कार्यसमिति सदस्य पदमा निर्वाचित गरेको छ । कार्यसमिति सदस्य पदमा क्रमशः श्री मुकुन्दबहादुर प्रधान, श्री सवीता भण्डारी बराल, श्री सुरेन्द्रवीर मालाकार, श्री बुद्धिनारायण श्रेष्ठ, श्री किरण थापा, श्री कृष्ण ज्ञवाली, श्री आर्या श्रेष्ठ विजयी हुनुभएको छ ।

टीआई नेपालको विधानअनुसार अध्यक्षले निर्वाचित सदस्यहरूमध्येबाट कार्यसमितिका पदाधिकारी उपाध्यक्ष,

महासचिव र कोषाध्यक्ष चयन गर्ने व्यवस्था रहेको छ ।

साधारणसभाले वर्तमान परिवेश, संस्थाको नयाँ रणनीति, आर्थिक वर्ष २०७४/०७५ को वार्षिक प्रगति तथा लेखापरीक्षण प्रतिवेदनबारे छलफल गरी प्रतिवेदन पारित गरेको छ ।

टीआई नेपालको साधारणसभा र नवनिर्वाचित नेतृत्वद्वारा नेपालीहरूको चाड बडादशैं, तिहार र छठ एवं न्हँदया (नववर्ष) का अवसरमा हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दै आगामी दिनमा भ्रष्टाचारविरुद्धको एजेन्डालाई थप ऊर्जा प्रदान गरिने अपेक्षा पनि राखिएको छ ।

आशिष थापा

कार्यकारी निर्देशक

२०७५ असोज २२

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालका

सङ्क्षिप्त गतिविधि

एलाक आउटरिच वार्षिक समीक्षा बैठक

टीआई नेपालले २०७५ कात्तिक १८ गते आइतबार एलाक आउटरिच प्रोग्रामको वार्षिक समीक्षा बैठक सम्पन्न गरेको छ । बैठकमा टीआई नेपालका अध्यक्ष, महासचिव, कार्यकारी निर्देशक, वरिष्ठ अधिकृतहरू र गुल्मी, रूपन्देही, चितवन, कैलाली, सुर्खेत र कास्की जिल्लाका टीआई आबद्ध संस्थामा कार्यरत कार्यक्रम अधिकृतहरूको सहभागिता रहेको थियो ।

टीआई नेपालको सभाकक्षमा आयोजित उक्त कार्यक्रममा एलाक आउटरिच कार्यक्रमअन्तर्गत सम्पन्न क्रियाकलापहरूको समीक्षा गरिएको थियो ।

आवद्ध संस्था भेला

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालले चितवनको सौराहामा टीआई नेपालमा आवद्ध रहेका संस्थाका प्रतिनिधिहरूसँग नीति तथा कार्यक्रमसम्बन्धमा एउटा छलफल आयोजना गरेको थियो ।

कार्यक्रम २०७५ मंसिर २८ गते आयोजना गरिएको सो कार्यक्रममा मोरङ, सुनसरी, उदयपुर, सिराहा, पर्सा, चितवन, सिद्धार्थनगर (रूपन्देही), गुल्मी, बाँके, दार्चुला, कैलाली, सुर्खेत, दाङ, कास्की, दोलखालगायतका १५ जिल्लामा क्रियाशील स्थानीय संस्थाका प्रतिनिधिहरूको उपस्थिति रहेको थियो ।

सो भेलामा टीआई नेपालका अध्यक्ष खेमराज रेग्मी र महासचिव मुकुन्दबहादुर प्रधान, कार्यकारी निर्देशक आशिष थापा, वरिष्ठ अधिकृत ठमनाथ घिमिरेको पनि उपस्थिति रहेको थियो ।

सीपीआई २०१८ सार्वजनिक

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) द्वारा २०७५ माघ १५ गते भ्रष्टाचार अवधारणा सूचकाङ्क २०१८ (Corruption Perception Index (CPI)- 2018) सार्वजनिक गरिएको छ । सो प्रतिवेदन टीआई नेपाल च्याप्टरले युनियन हाउसमा एक कार्यक्रम आयोजना गरी सार्वजनिक गरेको थियो ।

प्रतिवेदनअनुसार यस वर्षको सूचकाङ्कमा समावेश १८०

देशमध्ये डेनमार्क कुल १०० मा ८८ अङ्क प्राप्त गरी सबैभन्दा कम भ्रष्टाचार हुने मुलुक भएको छ भने सोमालिया १० अङ्क प्राप्त गरी सबैभन्दा बढी भ्रष्टाचार हुने मुलुकको रूपमा सूचीकृत भएको छ ।

दक्षिण एशियाली राष्ट्रहरूमध्ये भुटान ६८ अङ्क प्राप्त गरी २५औँ स्थान, भारत ४१ अङ्क प्राप्त गरी ७८ औँ स्थान, श्रीलङ्का ३८ अङ्क प्राप्त गरी ८९औँ स्थान, पाकिस्तान ३३ अङ्क प्राप्त गरी ११७ औँ स्थान, मालदिभ्स ३१ अङ्क प्राप्त गरी १२४ औँ स्थान, नेपाल ३१ अङ्क प्राप्त गरी १२४ औँ स्थान, बङ्गलादेश २६ अङ्क प्राप्त गरी १४९ औँ स्थान र अफगानिस्तान १६ अङ्क प्राप्त गरी १७२ औँ स्थानमा रहेका छन् । छिमेकी मुलुक चीन ३९ अङ्क प्राप्त गरी ८७औँ स्थानमा रहेको छ ।

समृद्धि यात्रामा नेपाली महिला

युरोपियन युनियनले 'नेपालका महिलाको समृद्धि यात्रा' शीर्षकमा केन्द्रित रही परियोजना मेला र गोलमेच छलफल आयोजना गर्‍यो । २०७५ मंसिर १९ गते काठमाडौँमा आयोजना गरिएको सो मेलाको उद्घाटन सभामुख कृष्णबहादुर महाराले गरेका थिए । कार्यक्रममा उपस्थित अतिथिहरूले नेपाली महिलाको भूमिका र स्थितिका बारेमा चर्चा गरेका थिए ।

इयुको सहयोग लिई नेपालमा सञ्चालन भइरहेका परियोजनाका क्रियाकलाप भल्कने तस्बिरहरू प्रदर्शन गरिएका थिए । प्रदर्शनी एसडीजी गोल अन्तर्गतका ६ वटा थिमहरू मानिस, पृथ्वी, शान्ति, साभोदारी र डीआरआर पुनर्निर्माणजस्ता विषयमा केन्द्रित थियो ।

टीआई नेपाललाई विपद जोखिम न्यूनीकरण र पुनर्निर्माणमा महिला शीर्षकअन्तर्गत रही संस्थाले काम गरिरहेको भूकम्पपछिको पुनर्निर्माणमा सदाचारसम्बद्ध क्रियाकलाप भल्कने तस्बिर प्रदर्शन गर्न इयूले आमन्त्रण गरेको थियो । ती तस्बिरहरू भूकम्पबाट अति प्रभावित १४ जिल्लामा संस्थाले गरिरहेको क्रियाकलाप सम्बद्ध रहेका थिए ।

टीआई नेपालको प्रदर्शन कक्षमा महामहिम सुश्री वेरोनिका कोडी, राजदूत, नेपालस्थित युरोपियन युनियनको प्रतिनिधि मण्डलले अवलोकन गरेको थियो ।

टीआई नेपाल र अख्तियारका पदाधिकारीबीच भेटघाट

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालका अध्यक्ष खेमराज रेग्मीको नेतृत्वमा रहेको कार्यसमितिका सदस्यहरूको प्रतिनिधि मण्डलले आज (२०७५ कात्तिक २९ गते) अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगका माननीय प्रमुख आयुक्त नवीनकुमार घिमिरे एवं अन्य माननीय आयुक्तज्यूहरू डा. गणेशराज जोशी, राजनारायण पाठक र डा. सावित्री गुरुङसँग भेटघाट गरेको छ । उक्त अवसरमा आयोगका सचिव महेश्वर न्यौपानेको पनि उपस्थिति रहेको थियो ।

सो भेटघाटका अवसरमा देशमा सदाचार प्रवर्द्धन र भ्रष्टाचार नियन्त्रणसम्बन्धी समसामयिक विषयवस्तुहरूमा छलफल गरिएको थियो । भेटघाट मूलतः नीतिगत भ्रष्टाचार नियन्त्रण, आवश्यक कानूनी सुधार, अध्ययन अनुसन्धान, संयुक्त राष्ट्र संघीय भ्रष्टाचार विरोधी महासन्धी कार्यान्वयन, भ्रष्टाचार विरुद्धको दिवस, लक्ष्य र सहकार्य जस्ता विषयमा केन्द्रित रहेको थियो । त्यसक्रममा उल्लिखित विषयका बारेमा दुई संस्थाका धारणा आदान/प्रदान गरिएको थियो ।

भेटघाटका लागि टीआई नेपालका तर्फबाट अध्यक्ष खेमराज रेग्मीको नेतृत्वमा कार्यसमिति सदस्य सुरेन्द्रबीर मालाकार, बुद्धिनारायण श्रेष्ठ, कृष्ण ज्ञवाली र कार्यकारी निर्देशक आशिष थापाको सहभागिता रहेको थियो ।

कार्यसमिति सदस्य सहवरण

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालको कार्यसमितिको २५१ औं बैठकले कार्यसमितिलाई रिक्त रहेको सदस्य पदमा सीताराम अग्रहरीलाई सहवरण गर्ने निर्णय गरेको छ ।

अग्रहरी २०७६ असोज मसान्तसम्मका लागि सो पदमा बहाल रहने प्रबन्ध

टीआई नेपालको विधानले गरेको छ ।

शुभकामना आदानप्रदान

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालले शुभकामना आदान/प्रदान गर्न एक कार्यक्रम आयोजना गर्‍यो । २०७५ असोज २६ गते कार्यालयको सभाकक्षमा आयोजित सो कार्यक्रममा निवर्तमान र नवनिर्वाचित कार्यसमितिका अध्यक्ष, पदाधिकारी र कार्यसमिति सदस्यहरूको उपस्थिति रहेको थियो ।

नवनिर्वाचित अध्यक्ष खेमराज रेग्मीले दुवै कार्यसमितिका पदाधिकारी र सदस्यहरूबीच सद्भाव अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रम आयोजना गरिएको बताउनुभयो । महासचिव मुकुन्दबहादुर प्रधानले कुनै पनि संस्थाको सुधारका लागि पूर्व अनुभवहरू फलदायी हुने भएकाले यस्तो कार्यक्रम आयोजना गर्न सोच बनाइएको बताउनुभयो ।

टीआई नेपाल प्रतिनिधिमण्डलद्वारा सभामुखलाई ज्ञापनपत्र

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालका अध्यक्ष खेमराज रेग्मीको नेतृत्वमा गएको एक प्रतिनिधि मण्डलले प्रतिनिधिसभाका सम्माननीय सभामुख कृष्णबहादुर महारालाई भेटेर ज्ञापन-पत्र बुझाएको छ । सो ज्ञापन-पत्रमा भनिएको छ- केही दिनयता माननीय सांसद, संसदीय समितिका सभापतिहरू र माननीय मन्त्रीहरूसमेतलाई उल्लेख गरी काठमाडौंमा आफ्नो निजी घर हुँदाहुँदै पनि अनियमित र गैरकानूनीरूपमा घरभाडा लिने गरेको, स्वकीय सचिवलगायत समितिको सचिवालयका अन्य कर्मचारीसमेतको नियुक्ति नै नगरी निजको पारिश्रमिक, तथा अन्य सुविधा पनि आफ्नै खातामा जम्मा गर्ने/गराउने गरेको, कानूनले पाउनेभन्दा निकै नै बढी तीन-चारवटासम्म सवारी साधन प्रयोग गर्ने गरेको जस्ता सुन्दै र पढ्दै लज्जाबोध भई शिर निहुँरिने प्रकृतिका समाचारहरू सञ्चारमाध्यममा निरन्तर र व्यापकरूपमा प्रकाशित र प्रसारित भइरहेका छन् ।

टीआई नेपालका अध्यक्षको नेतृत्वमा २०७५ माघ २ गते गएको सो प्रतिनिधि मण्डलमा उपाध्यक्ष सबिता भण्डारी बराल, महासचिव मुकुन्दबहादुर प्रधान, कार्यसमिति सदस्यहरू क्रमशः सुरेन्द्रवीर मालाकार, कृष्ण ज्ञवाली, आर्या श्रेष्ठ र सीताराम अग्रहरी र वरिष्ठ अधिकृत ठमनाथ घिमिरे रहनुभएको थियो ।

सभामुख कृष्णबहादुर महाराले टीआई नेपालले उठाएका विषयप्रति आफ्नो ध्यानाकृष्ट भएको र यसमा निकट भविष्यमै अनुभूति हुने गरी क्रियाशील रहने प्रतिवद्धता जनाउनुभयो ।

सरकारी निकायका पदाधिकारीसँग छलफल

सदाचार प्रवर्द्धन र भ्रष्टाचार नियन्त्रणको एजेन्डामा विगत २३ वर्षदेखि क्रियाशील रहेको ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालको नवनिर्वाचित नेतृत्व र पदाधिकारीले यी कार्यमा प्रत्यक्ष जिम्मेवार सरकारी निकायहरू प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयका राष्ट्रिय सुरक्षा, सुशासन, तथा नतिजा व्यवस्थापनका सचिव, सम्पत्ति शुद्धीकरण विभागका महानिर्देशक,

राजस्व अनुसन्धान विभागका महानिर्देशक र राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्रका प्रतिनिधिसँग छलफल गर्नुभयो । छलफल सुशासन, सदाचार प्रवर्द्धन र भ्रष्टाचार नियन्त्रणको एजेन्डालाई थप प्रभावकारी बनाउने र आवश्यकता बमोजिम आपसी समझदारी कसरी बढाउने भन्ने विषयमा केन्द्रित रहको थियो । यो छलफल ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालले २०७५ कात्तिक १५ गते बिहीबार कार्यालयकै सभाकक्षमा आयोजना गरेको थियो ।

टीआई नेपालका पदाधिकारी मनोनीत

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालका अध्यक्ष खेमराज रेग्मीले साधारणसभाद्वारा निर्वाचित कार्यसमिति सदस्यहरूमध्येबाट क्रमशः सबिता भण्डारी बराललाई उपाध्यक्ष, मुकुन्दबहादुर प्रधानलाई महासचिव र किरण थापालाई कोषाध्यक्ष पदमा मनोनयन गर्नुभएको छ ।

उपाध्यक्ष वरिष्ठ अधिवक्ता बराल टीआई नेपालको अधिल्लो कार्यसमिति सदस्य हुनुहुन्थ्यो । त्यसैगरी, प्रधान यस संस्थाको पूर्वमहासचिव हुनुहुन्छ । समाजसेवी थापा लामो समयदेखि संस्थाको सदस्य हुनुहुन्छ ।

टीआई नेपालको विधानअनुसार अध्यक्षले साधारणसभाबाट निर्वाचित सदस्यहरूमध्येबाट कार्यसमितिका पदाधिकारी उपाध्यक्ष, महासचिव र कोषाध्यक्ष मनोनयन गर्ने व्यवस्था रहेको छ । यही ०७५ असोज १९ गते सम्पन्न साधारणसभाले अध्यक्ष तथा कार्यसमिति सदस्यहरूलाई निर्वाचित गरेको थियो ।

कार्यसमितिका अन्य सदस्यहरूमा सुरेन्द्रवीर मालाकार, बुद्धिनारायण श्रेष्ठ, कृष्ण ज्ञवाली र आर्या श्रेष्ठ रहनुभएको छ ।

समाज कल्याणले कार्यक्रम मूल्याङ्कन गर्दै

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालले सञ्चालन गरिरहेका तीनवटा परियोजनाहरूमध्ये क्लाइमेट फाइनेन्सको अन्तिम मूल्याङ्कन गर्न समाज कल्याण परिषद् र टीआई नेपालबीच सम्झौता गरिएको छ । आईपीईआरआरको मध्यावधि मूल्याङ्कन, आउटरिचको अन्तिम मूल्यांकनका लागि समाज कल्याण परिषद्मा फारम भरी निवेदनसहित दर्ता गरिएको छ ।

एशिया प्रशान्त क्षेत्रीय मिटिङ बैङ्ककमा

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनलले थाइल्याण्डको राजधानी बैङ्ककमा यही वैशाख १८ देखि २१ गतेसम्म एसिया प्रशान्त क्षेत्रीय बैठक आयोजना गर्ने भएको छ । उक्त बैठकमा सहभागी हुनका लागि टीआई कार्यसमितिले कार्यकारी निर्देशक आशिष थापाको नेतृत्वमा वरिष्ठ अधिकृतहरू ठमनाथ घिमिरे र बबिता शर्मालाई सहभागिताका लागि छनौट गरेको छ ।

२०७६ वैशाख १८ देखि २१ गतेसम्म थाइल्याण्डको बैङ्ककमा आयोजना हुने सो कार्यक्रमको शीर्षक टीआई एशिया प्यासिफिक प्रोग्राम प्लानिङ मिटिङ एन्ड जेन्डर वर्कशप रहेको छ ।

भ्रष्टाचारका सम्बन्धमा विभिन्न संस्थाले गरेको परिभाषा

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल भ्रष्टाचार भन्नाले सार्वजनिक क्षेत्रमा काम गर्ने पदाधिकारी र राजनीतिक वा सरकारी अधिकृतले आफूलाई सुम्पिएको अख्तियारी र शक्तिको दुरुपयोग गरी कुनै पनि व्यक्ति वा सम्बद्ध व्यक्तिहरूको निजी फाइदाको लागि प्रयोग गर्ने वा गैरकानूनी व्यवहारलाई जनाउँछ ।

विश्व बैंक निजी फाइदाका लागि सार्वजनिक ओहदाको दुरुपयोग नै भ्रष्टाचार हो ।

संयुक्त राष्ट्रसङ्घ भ्रष्टाचार भन्नाले निजी लाभको लागि सार्वजनिक शक्तिको दुरुपयोग हो, जसले सार्वजनिक हितमा अवरोध पैदा गर्दछ । (UN Manual on Anti-Corruption Policy Vienna 2001)

एशियाली विकास बैंक भ्रष्टाचार भन्नाले सार्वजनिक र निजीक्षेत्रमा कार्यरत पदाधिकारीहरूको त्यस किसिमको व्यवहारलाई जनाउँछ, जसबाट उनीहरू आफैं तथा आफ्ना नजिकका जो-कोहीलाई पदको दुरुपयोग गरी अनुचित र गैरकानूनीरूपमा फाइदा पुऱ्याउने काम गरिन्छ ।

युरोपेली सङ्घ भ्रष्टाचार भन्नाले सम्बद्ध पदाधिकारीलाई आफ्नो कार्यसम्पादनको क्रममा आवश्यक हुने पदीय दायित्व र व्यवहारबाट विमुख तुल्याउने गरी प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्षरूपमा घूस वा अरु कुनै अनुचित फाइदा लिने, दिने, माग्ने, स्वीकार्ने र स्वीकार गर्न सक्ने स्थितिलाई जनाउँछ ।

सञ्चारकर्मीसँग टीआई नेपाल

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालले भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियानमा सहकार्य गर्ने उद्देश्यले सञ्चारमाध्यमका सम्पादकहरूसँग भेटघाट थालेको छ ।

अन्नपूर्णकर्मीसँग टीआई नेपाल

टीआई नेपालका अध्यक्ष खेमराज रेग्मीको नेतृत्वमा गएको एक प्रतिनिधिमण्डलले अन्नपूर्ण पोष्ट दैनिकका प्रधान सम्पादक हरिबहादुर थापासँग भेटघाट एवं छलफल गरेको छ ।

छलफलमा अन्नपूर्ण दैनिकका समाचार सम्पादक अखण्ड भण्डारी, यम विरही र सूर्य पाण्डेको पनि सहभागिता रहेको थियो । अध्यक्ष रेग्मीले सञ्चारमाध्यमसँग सुशासन कायम गर्ने र भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियानमा के कस्ता सहयोग आदानप्रदान गर्न सकिन्छ त्यसबारेमा छलफल गर्ने उद्देश्यले भेटघाट गर्न आएको बताउनुभयो ।

भेटघाटकै क्रममा अन्नपूर्ण पोष्ट दैनिकका प्रधान सम्पादक थापाले आमनागरिकका समस्याबारे टीआई नेपालले गहन तवरले अध्ययन/अनुसन्धान गरी अघि बढ्न र सञ्चारकर्मीसँग निरन्तर भेटघाट एवं छलफल गर्ने हो भने अन्नपूर्ण दैनिक सहयोग र सहकार्य गर्न तयार रहेको बताउनुभयो । भेटघाटका लागि उपाध्यक्ष सबिता भण्डारी बराल, महासचिव मुकुन्दबहादुर प्रधान, कार्यसमिति सदस्य सीताराम अग्रहरी र कार्यकारी निर्देशक आशिष थापा, वरिष्ठ अधिकृत टीएन घिमिरेको सहभागिता रहेको थियो ।

नागरिककर्मीसँग टीआई नेपाल

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालका अध्यक्ष खेमराज रेग्मीको नेतृत्वमा गएको टोलीले नेपाल रिपब्लिक मेडिया प्रालिका प्रबन्ध निर्देशक एवं नागरिक दैनिक र रिपब्लिका दैनिकका सम्पादकहरूसँग भेटघाट गरेको छ । टीआईले भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियानमा सहकार्य गर्ने उद्देश्यले सञ्चारमाध्यमका सम्पादकहरूसँग भेटघाट थालेको हो ।

भेटघाटका अवसरमा नेपाल रिपब्लिक मेडिया प्रालिका प्रबन्ध निर्देशक विनोदराज झवाली, नागरिक दैनिकका सम्पादक गुणराज लुइँटेल, रिपब्लिका डेलीका सम्पादक सुवास घिमिरे, समाचार सम्पादक तिलक पाठक, टपेन्द्र कार्की, सिद्धराज राई, सुनिल सापकोटाको उपस्थिति रहेको थियो ।

टीआई नेपालका अध्यक्ष खेमराज रेग्मीले देशमा भ्रष्टाचार बढ्दो अवस्थामा भएकाले स्थिति दयनीय छ,

यस्तो बेला मिडियाको भूमिका सशक्त बनाउन सके मुलुकले सही मार्ग पहिल्याउन सक्छ । सबै जागरूक नभए लोकतन्त्र नै खतरामा पर्न सक्ने भएकाले नागरिक समाज र सञ्चारमाध्यमले सहकार्य गर्नु अहिलेको आवश्यकता भएको छ । सरकारको स्वेच्छाचारिता बढ्दै गए प्रजातान्त्रिक मूल्य-मान्यता भत्किने छन्, गलत प्रवृत्तिविरुद्ध सामूहिकरूपमा काम गरौं ।

भेटघाटका क्रममा प्रबन्ध निर्देशक विनोदराज झवालीले भन्नुभयो- मुलुकमा नीतिगत र संस्थागत भ्रष्टाचार बढिरहेको छ र यसले प्रवृत्तिकै रूप लिइरहेको अवस्था छ । सञ्चारमाध्यमले आवाज उठाउँदा पनि सरकारले सुनिरहेको छैन ।

नागरिकका सम्पादक गुणराज लुइँटेलले नयाँ इस्यु आएका बेला अन्तरक्रिया गरौं । प्रजातन्त्रले व्यक्ति होइन, संस्था बलियो बनाउनुपर्छ । तरु हामीकहाँ त्यस्तो नभएको बताउनुभयो ।

रिपब्लिका डेलीका सम्पादक सुवास घिमिरेले भ्रष्टाचार विरुद्धको अनुसन्धानमा सहकार्य गरौं । सुशासन क्षेत्रका विज्ञहरु आएका बेला सञ्चारकर्मीहरूसँग भेटघाट गर्ने अवसर सिर्जना गरौं भन्नुभयो । समाचार सम्पादक तिलक पाठकले मिडिया हाउसको मात्र प्रयास पन्याप्त भएन, सामूहिकरूपमै काम गरौं । नीतिगत तहमा र विषय क्षेत्रमा केन्द्रित अनुसन्धान गरेर जानकारी प्रवाह गर्न प्रभावकारी हुन्छ ।

भेटघाटका अवसरमा उपाध्यक्ष सबिता भण्डारी बराल, महासचिव मुकुन्दबहादुर प्रधान, कार्यसमिति सदस्य सीताराम अग्रहरी र आर्या श्रेष्ठ, कार्यकारी निर्देशक आशिष थापा, वरिष्ठ अधिकृत टीएन घिमिरेको पनि सहभागिता रहेको थियो ।

भ्रष्टाचार विरुद्धको चित्रकला प्रदर्शनी

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालले भ्रष्टाचार विरुद्धको चित्रकला प्रदर्शनी आयोजना गरेको छ । आर्ट काउन्सिल बबरमहलमा २०७५ फागुन २६ देखि २८ सम्मका लागि आयोजित प्रदर्शनीमा ललितकला क्याम्पसमा अध्ययनरत तथा ख्याती प्राप्त युवा कलाकारसमेत ६५ जना युवा कलाकारहरूले तयार गरेको चित्रकला राखिएको छ ।

प्रदर्शनीमा सहभागी ६५ युवा कलाकारहरूले बनाएको चित्रकलाहरूमध्येबाट उत्कृष्ट १२ चित्रहरू छनौट गरिएका छन् । उत्कृष्ट चित्रकला छनौट गर्नका लागि वरिष्ठ चित्रकार गोविन्द डंगोल र टीआई नेपालका अध्यक्ष खेमराज रेग्मी सम्मिलित छनौट टोली बनाइएको थियो । सो टोलीले पहिलो, दोस्रो र तेस्रो चित्रहरू

छनौट गरेको छ ।

भ्रष्टाचार विरुद्धको उत्कृष्ट चित्र बनाई कलाकारहरू उद्धवराज रिमाल पहिलो, कृष्ण लामा दोस्रो र साजन ह्यङ्गजु तेस्रो हुन सफल भएका छन् । पहिलो, दोस्रो र तेस्रो हुने कलाकारलाई क्रमशः १५ हजार, १० हजार र ५ हजार नगदसहित प्रमाण-पत्र दिइएको छ । यसैगरी, अन्य ९ जना कलाकारहरू अनिल महर्जन, निरज चित्रकार, लक्ष्मण भुसाल, सविन आचार्य, कमल श्रेष्ठ, विद्यामन तामाङ, रोजन खड्का, विवश राई, कृष्णादेवी महर्जनलाई सान्त्वना पुरस्कारस्वरूप प्रतिव्यक्ति २ हजार रुपैयाँ र प्रमाण-पत्र उपलब्ध गराइएको छ ।

चित्रकला प्रदर्शनीको संयोजन ललितकला क्याम्पसका उपप्राध्यापक जस्मिन राजभण्डारीले गर्नुभएको थियो ।

बबरमहलस्थित आर्ट काउन्सिलमा आयोजना गरिएको चित्रकला प्रदर्शनी उद्घाटन प्रमुख अतिथिका रूपमा ललितकला एकेडेमीका उपकुलपति के. के. कर्माचार्यले गर्नुभएको हो । ललितकला क्याम्पसका पूर्वक्याम्पप्रमुख गोविन्द लालसिंह डंगोलको पनि उपस्थिति रहेको थियो । कार्यक्रमका सहभागीलाई ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालका महासचिव मुकुन्दबहादुर प्रधानले स्वागत गर्नुभएको थियो । त्यसैगरी, कार्यक्रमको अध्यक्षता टीआई नेपालका अध्यक्ष खेमराज रेग्मीले गर्नुभएको थियो ।

कार्यक्रममा वरिष्ठ कलाकारहरू, विभिन्न कला क्याम्पसका विद्यार्थीहरू, टीआई नेपालका पदाधिकारी तथा सदस्यहरू र अन्य महानुभावको सहभागिता रहेको थियो ।

टीआई नेपाल र प्राधिकरणका प्रतिनिधिबीच भेटघाट

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालका अध्यक्षको नेतृत्वमा गएको एक प्रतिनिधिमण्डलले २०७५ माघ १४ गते राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सुशील ज्ञवालीसँग भेटघाट गरेको छ ।

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माणकार्यको संयोजन राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणले गरिरहेको र पुनर्निर्माणकार्य थप पारदर्शी र जवाफदेही बनाउन अति प्रभावित १४ जिल्लामा क्रियाशील रहेको ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालका प्रतिनिधिबीच भएको भेटघाटका अवसरमा पुनर्निर्माणसम्बन्धी कार्यको सफलता र चुनौतीबारे छलफल भएको थियो ।

टीआई नेपालद्वारा विभिन्न जिल्लामा सानो परिवार बसोवास गर्नसमेत उपयुक्त नदेखिएका एककोठे घरको तीव्र निर्माणतर्फ प्राधिकरणका प्राविधिकको ध्यानाकृष्ट

गर्न प्राधिकरणका प्रमुख कार्यकारी अधिकृतलाई एक पत्र पनि बुझाइएको छ ।

ओसीफोरएचको संयोजकमा गौतम

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालले सञ्चालन गर्न लागेको Open Contracting for Health (OC4H) परियोजनामा तुम्बुरु गौतमलाई संयोजकका रूपमा नियुक्त गरिएको छ । टीआई नेपालले परियोजना संयोजकका लागि माघ १९ गते

राष्ट्रिय दैनिकमा संयोजकको आवश्यकतासम्बन्धी सूचना प्रकाशन गरेको थियो । सो विज्ञापनअनुसार आवेदन दिनुहुने प्रतिस्पर्धीहरूमध्येबाट तुम्बुरु गौतमलाई छनौट गरिएको हो । स्वास्थ्यसेवा क्षेत्रको सार्वजनिक खरिदलाई पारदर्शी बनाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य सेवा प्रणालीमा खुला सम्भावना पद्धतिको प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्य राखिएको यो परियोजना डिसेम्बर २०१८ मा सुरु भई २०१९ सम्म सञ्चालन हुनेछ ।

२०७६ सालको भित्ते पात्रो (क्यालेन्डर)

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालले नववर्ष २०७६ को भित्तेपात्रो (क्यालेन्डर)

प्रकाशन गरेको छ ।

टीआई नेपालको क्यालेन्डरमा

भ्रष्टाचार विरुद्धका चित्रकला प्रयोग

गरिएका छन् । यी चित्रहरू कलाकार

र फाइन आर्ट अध्ययन गरिरहेका विद्यार्थीहरूले बनाएका हुन् । यसका लागि भ्रष्टाचार विरुद्धको चित्रकला प्रतियोगिता आयोजना गरिएको थियो ।

प्रतियोगितामा सहभागी कलाकारहरूद्वारा सिर्जना गरिएका चित्रकलाले समाजमा सदाचार प्रवर्द्धन र भ्रष्टाचार नियन्त्रणमा सघाउ पुग्ने विश्वास टीआई नेपालले राखेको छ ।

(Open Contracting for Health (OC4H) परियोजना सुरु नेपालको स्वास्थ्य क्षेत्रमा खुला करारका लागि पहल

टीआई हेल्थ इनिशिएटिवको सहयोगमा टीआई नेपालद्वारा सञ्चालित नेपालको स्वास्थ्य क्षेत्रमा खुला करारका लागि पहल (Open Contracting for Health (OC4H) दुई वर्षे परियोजना सुरु गरिएको छ । परियोजनाले सरकारी निकाय, निजी क्षेत्र, नागरिक समाज र सरोकारवालाको संलग्नतामा नेपालका स्वास्थ्य क्षेत्रमा खुला करारको प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्य लिएको छ ।

परियोजनाको क्रियाकलाप

- ❑ खुला करारका तथ्याङ्कको प्रवर्द्धन
- ❑ सदाचारपूर्ण खरिद प्रक्रियाका विषयमा सरोकारवालाहरूसँग सर्वपक्षीय छलफल
- ❑ सरोकारवालाबीच सहकार्य

- ❑ ज्ञानको दायरा बढाउन टुलकिट र हातेपुस्तिकाको प्रवर्द्धन
- ❑ खुला करारका लागि निर्धारित तथ्याङ्कको ढाँचा (OCDS) बारे तालिम
- ❑ खुला तथ्याङ्क विषयक सूचना, शिक्षा र सञ्चार सामग्री तथा मिडियाको उपयोग
- ❑ औषधिको गुणस्तर र मूल्यबारे बजार अवलोकन
- ❑ अनुसन्धान तथा पैरवी
- ❑ सहकर्मीहरूबीच सिकाइ आदान प्रदानार्थ क्षेत्रीय गोष्ठी
- ❑ करार प्रक्रियाको स्तर मूल्याङ्कन
- ❑ औषधि उद्योग तथा स्थानीय सरकारमा खुला करारका लागि निर्धारित तथ्याङ्क (OCDS) को प्रयोग गराउन पहल ।

रणनीतिक आधार-पत्र तयारी

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालले आगामी दिनमा के विषयमा कसरी वकालत गर्ने भन्नेबारेमा अवधारणा-पत्र तयार गरिरहेको छ । टीआई नेपालको चालू रणनीतिक योजनालाई आधार मानी संस्थाले निम्न विषयलाई आफ्नो कार्यक्षेत्र बनाउन उपयुक्त देखिएको ठहर कार्यसमितिले गरेको छ । प्रस्तुत विषयमा समस्या र समाधानका लागि के कस्तो पहल गर्न सकिन्छ भन्नेबारेमा २-३ पृष्ठको नीतिगत दस्तावेज एकल सदस्यको सहयोगमा तयार गर्न संस्थाका केही सदस्यहरूलाई अनुरोध गरिएको थियो । उहाँहरूबाट प्राप्त दस्तावेजउपर कार्यसमितिले छलफल गरेपछि प्रत्यक्ष र परोक्ष सरोकारवालासमक्ष अध्ययन र कार्यार्थ प्रस्तुत गरिने भएको छ ।

- १) जनताको प्रत्यक्ष सम्पर्क बढी हुने सरकारी कार्यालयहरूमा देखिने ढिलासुस्ती र अनियमितता- बुद्धिनारायण श्रेष्ठ, कार्यसमिति सदस्य
- २) निजीक्षेत्रमा स्वच्छ व्यावसायिक आचरणको प्रवर्द्धन- सुरेन्द्रवीर मालाकार, कार्यसमिति सदस्य
- ३) माध्यमिक विद्यालयतहको पाठ्यक्रममा सदाचार शिक्षा- गीता केशरी, पूर्वउपाध्यक्ष

- ४) स्वार्थको द्वन्द्व हुने क्षेत्रहरू र नियन्त्रणका उपाय- महादेवप्रसाद यादव, पूर्वउपाध्यक्ष अध्ययन
- ५) टीआई नेपालसँग सम्बन्धित अध्ययन, अनुसन्धान तथा सूचना सम्प्रेषण- डा. सागरराज शर्मा, पूर्व कार्यसमिति सदस्य
- ६) भ्रष्टाचार नियन्त्रणसम्बन्धी नीति तथा कार्यान्वयन- सूर्यनाथ उपाध्याय, सदस्य
- ७) भ्रष्टाचार नियन्त्रणमा सञ्चारक्षेत्रको प्रभावकारी संलग्नता- हरिबहादुर थापा, सदस्य
- ८) राजनीतिक दलहरूको चन्दा तथा सहयोग संकलनमा पारदर्शिता र निर्वाचन खर्चमा मितव्ययिता- भोजराज पोखरेल, सदस्य
- ९) भ्रष्टाचार विरुद्धको संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासन्धि कार्यान्वयन- राजुमान सिंह मल्ल, सदस्य
- १०) अन्तर्राष्ट्रिय सहयोगमा पारदर्शिता एवं वैदेशिक रोजगारीमा जवाफदेहिता- विनोद विष्ट, सदस्य
- ११) न्यायिक क्षेत्रका विसङ्गतिहरू र सदाचार प्रवर्द्धन- श्रीहरि अर्याल, पूर्वअध्यक्ष ।

आईपीईआरआरको चौमासिक समीक्षा बैठक

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालले भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनामा सदाचार (आईपीआरआर) कार्यक्रमको चौमासिक समीक्षा गरियो । समीक्षा बैठक २०७५ पुस २५-२६ गते काभ्रेपलाञ्चोकको खावास्थित धुलिखेल माउन्टेन रिसोर्टमा आयोजना गरिएको थियो ।

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनामा सदाचार कार्यक्रम सञ्चालन भइरहेका १४ जिल्लामा तेस्रो वर्षको दोश्रो चौमासिकभित्र सम्पन्न गतिविधिहरू, उपलब्धि र समस्याहरूका सम्बन्धमा राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण केन्द्रका प्रतिनिधिसमेतको उपस्थितिमा छलफल तथा समीक्षा गर्ने ध्येयले कार्यक्रम आयोजना गरिएको थियो ।

कार्यक्रममा टीआई नेपालका तर्फबाट अध्यक्ष खेमराज रेग्मी, महासचिव मुकुन्दबहादुर प्रधान, कार्यसमितिसदस्य बुद्धिनारायण श्रेष्ठ, कार्यकारी निर्देशक आशिष थापा, वरिष्ठ अधिकृतहरू, जिल्ला अधिकृतहरूको उपस्थिति रहेको थियो । साथै, प्राधिकरणका तर्फबाट पीताम्बर घिमिरेको पनि उपस्थिति रहेको थियो ।

कार्यक्रममा राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणका प्रवक्ता पीताम्बर घिमिरेले भूकम्पपछि प्राधिकरणले गरेका कामको विवरण, समस्या र चुनौतीबारेमा केन्द्रित जानकारी प्रस्तुत गर्नुभएको थियो ।

कार्यसमिति सदस्य बुद्धिनारायण श्रेष्ठले भूकम्प जानुको कारण, सुरक्षित रहने उपाय आदिका बारेमा बोल्नुभएको थियो ।

कार्यक्रमको पहिलो दिन महासचिव प्रधानले कार्यक्रम आयोजना गर्नुको उद्देश्य प्रकाश पार्दै नयाँ कार्यसमितिले थाहा पाउनुपर्ने कुरा यस कार्यक्रममार्फत् थाहा पाउने छौं । तपाईंहरू भएकाले के भयो नभए के हुन्थ्यो ?

सुन्न चाहेका छौं । जिल्लाका प्रमुख समस्या के छन् ? हामी कति सफल तथा असफल भयौं ? त्यो सुन्ने अपेक्षा राखेको बताउनुभएको थियो ।

यसपछि रसुवा, रामेछाप, मकवानपुर, काभ्रे, भक्तपुर, दोलखा, सिन्धुली : नुवाकोट गोर्खा, धादिङ, सिन्धुपाल्चोकस्थित जिल्ला अधिकृतहरूले कार्यानुभव प्रस्तुत गरेका थिए ।

दोस्रो दिन (पुस २६) गते टीआई नेपालका अध्यक्ष खेमराज रेग्मीद्वारा कार्यक्रम उद्घाटन गरिएको थियो ।

मन्तव्यका क्रममा कार्यकारी निर्देशक आशिष थापाले एउटै संस्थाको दुईपक्षीय छलफल जस्तो अनुभूति भयो । छलफलका क्रममा प्राप्त सुझावलाई सकारात्मकरूपमा लिँदै आगामी दिनमा समन्वय र सञ्चार सहजता कसरी ल्याउने त्यसतर्फ ध्यान दिनुपर्ने आवश्यकता देखिएको बताउनुभयो ।

अध्यक्ष खेमराज रेग्मीले टीआई नेपालद्वारा जिल्लामा गरिने कार्यक्रमहरू सर्वसाधारण नागरिकलले पनि अनुभूत गर्नेखालको हुनुपर्छ । धेरै असजिलो छ, एनजीओ बग्रेल्टी छन्- त्यसैमा मिसाउँछन् टीआई नेपाललाई पनि । दाताले पनि सुशासन प्रवर्द्धन हुन्छ भन्ने विश्वास गरेर दिएको सहयोग हो- यो । जिल्लामा प्रमुख जिल्ला अधिकारीबाट सहयोग नपाएको खण्डमा कार्यकारी निर्देशकमार्फत् जानकारी पाउँ भने त्यसलाई सहजीकरण गर्न आवश्यक सहयोग गर्नेछु । यो दुईदिने छलफलका क्रममा कमी-कमजोरी औल्याइएका होलान्, त्यसलाई सच्याउने प्रण गरौं । संस्थाको सदाचारप्रतिको प्रतिवद्धताका कारणले इयूले टीआई नेपाललाई यो जिम्मेवारी दिएको हो भन्ने बुझौं ॥

डा. दासलाई सदाचार समान

भ्रष्टाचारसम्बन्धमा मौन रहनु भन् ठूलो भ्रष्टाचार

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालले डा. गौरी शङ्करलाल दासलाई राष्ट्रिय सदाचार सम्मान २०७५ द्वारा सम्मानित गरेको छ । टीआई नेपालले भ्रष्टाचार विरुद्धको अन्तर्राष्ट्रिय दिवस डिसेम्बर ९ का दिन काठमाडौंमा आयोजना गरेको एक समारोहमा यो सम्मान दिइएको हो ।

समारोहमा विशेष वक्ताका रूपमा वरिष्ठ कलाकार मदनकृष्ण श्रेष्ठ, प्रमुख अतिथिका रूपमा पूर्वसभामुख

दमननाथ ढुङ्गाना, र अन्य अतिथिहरूमा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगका प्रमुख आयुक्त, नवीनकुमार घिमिरे, महालेखा परीक्षक टङ्कमणि शर्माले मन्तव्य राख्नुभएको थियो ।

कार्यक्रमको उद्देश्यका बारेमा टीआई नेपालका महासचिव मुकुन्दबहादुरले प्रकाश पार्नुभएको थियो । त्यसैक्रममा उहाँले सहभागीलाई स्वागत गर्दै भ्रष्टाचारले विश्वका विभिन्न भागमा हुने विकास, शान्ति र सुरक्षालगायतका

काम प्रभावित पारिरहेको बताउनुभयो । प्रधानले भ्रष्टाचारले विधिको शासनलाई कमजोर बनाउँछन् । विश्वका लाखौं नागरिक भ्रष्टाचार विरुद्ध उभिएका छन्, हामी पनि यो अभियानमा खुलेर लागौं भनेर आह्वान पनि गर्नुभयो ।

त्यसैगरी, पुरस्कार छनौट उपसमितिका संयोजक एवं पूर्वअध्यक्ष भरतबहादुर थापाले सम्मानीत व्यक्तित्व डा. गौरी शंकरलाल दासको व्यक्तित्वको परिचय दिनुभएको थियो । उहाँले उपसमितिको सिफारिस स्वीकार गरिदिने टीआई कार्यसमितिप्रति आभार व्यक्त गर्नुभयो ।

संस्थाका उपाध्यक्ष सबिता भण्डारी बरालले राष्ट्रिय सदाचार सम्मान २०७५ मा उल्लेख गरिएका शब्दहरू वाचन गर्नुभएको थियो ।

डा. गौरी शंकरलाल दासलाई राष्ट्रिय सदाचार सम्मान २०७५ प्रमुख अतिथि दमननाथ ढुङ्गाना र टीआई नेपालका अध्यक्ष खेमराज रेग्मीले संयुक्तरूपमा प्रदान गर्नुभयो । त्यसअघि टीआई नेपालका महासचिव मुकुन्दबहादुर प्रधानले डा. दासलाई माला लगाउँदै दोसल्ला पनि ओढाइ दिनुभयो ।

विशेष मन्तव्य दिनुहुने वरिष्ठ कलाकार मदनकृष्ण श्रेष्ठले आफू पार्किन्सस रोगबाट पीडित भएको र यो माथि टाउकोबाट सुरु हुन्छ, भन्नुभयो । यो भ्रष्टाचार पनि पार्किन्सस जस्तै रहेछ माथिबाट तलसम्म फैलिएको बताउनुभयो । उहाँले सबैभन्दा बढी भ्रष्टाचार राजनीतिक दल, त्यसपछि कर्मचारी तन्त्र, आर्मी, पुलिस र शिक्षण संस्था आदिमा रहेछ भन्नुभयो । भ्रष्टाचार रोक्न सकिएन भनेर काम गर्न नछाडौं भन्ने सन्देश पनि दिनुभयो ।

पूर्वउपकुलपति केदारभक्त माथेमाले भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्छु भनेर मात्र हुँदैन नागरिकलाई अनुभूति गराउन पनि सक्नुपर्छ भन्नुभयो । नेपाली शिक्षाले फाउन्डेसनल विसडम दिन नसकिरहेको बताउनुभयो । हरेक नागरिकमा अब केही हुन्छ भन्ने आशाको दियो कसरी बाल्ने ? त्यसमा ध्यान दिन आग्रह गर्नुभयो ।

महालेखा परीक्षक टंकमणि शर्माले भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्ने विभिन्न संस्था र निकाय छन् । तर, नियन्त्रण

हुन सकिरहेको छैन, त्यसैले नियन्त्रण होइन । सदाचार प्रवर्द्धन कसरी गर्न सकिन्छ, सबैले त्यता ध्यान दिन जरुरी छ, भन्नुभयो । कुनै कर्मचारीले भ्रष्टाचार गर्नु भने त्यस कार्यालयका प्रमुखले जिम्मेवारी लिने, मन्त्रीले भ्रष्टाचार गरे प्रधानमन्त्रीले जिम्मेवारी लिने अवस्था सिर्जना गर्नु जरुरी रहेको बताउनुभयो ।

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगका प्रमुख आयुक्त नवीनकुमार घिमिरेले जनतालाई सेवा प्रदायकहरूसम्म घिसारेर ल्याउने हो कि जनताको ढोकामा सेवा दिने ? विचार गरौं । प्रमुख आयुक्त घिमिरेले आयोगमा रहने २ वर्षले यसअघि सरकारी सेवामा रहँदाको ३९ वर्षको सेवा मेट्ने रहर मैले गरेको छैन, भन्नुभयो । भ्रष्टाचारसम्बन्धमा मौन रहनु भन् ठूलो भ्रष्टाचार हो, भन्नुभयो ।

प्रमुख अतिथि दमनाथ ढुङ्गानाले कार्यक्रममा सम्बोधन गर्दा भ्रष्टाचार पीडितज्यू भनौं कि जस्तो लागिरहेको बताउनुभयो । उहाँले भन्नुभयो- मानिसको सभ्यताको विकास आशाबाट हुन्छ, हामी कहाँ त्यस्तो आशा कहाँ छ, खोजौं भन्नुभयो । नियन्त्रण गर्ने जिम्मेवारी पाएको आयोगले राजनीतिक नेतृत्वलाई कसरी समाउन सक्छ ? यो कठिन कुरो हो र यसो नगरी भ्रष्टाचार नियन्त्रण नहुने पनि बताउनुभयो । प्रमुख अतिथि ढुङ्गानाले यो देश कहाँ ढुब्दैछ भने त्यो निर्वाचनमा हुने भ्रष्टाचारका कारण ढुब्दैछ, भन्नुभयो ।

कार्यक्रमका सभापति एवं टीआई नेपालका अध्यक्ष खेमराज रेग्मीले समापन मन्तव्य दिनुभएको थियो । उहाँले भ्रष्टाचार विरुद्धको अन्तर्राष्ट्रिय दिवसको सन्दर्भमा आयोजना गरिएको कार्यक्रममा सदाचारी व्यक्तिको खोजी गरी सम्मानीत गरेका छौं । सार्वजनिक जीवनमा रहेर काम गरिरहेका मानिसलाई आज सम्मानीत हुनुहुने व्यक्तित्वको जस्तै अनुकरणीय सदाचारी व्यक्तित्व बन्ने प्रेरणा मिलोस् भन्ने कामना गर्दछु, भन्नुभयो ।

कार्यक्रममा विभिन्न सरकारी, गैरसरकारी क्षेत्र, तह र तप्का एवं सञ्चारकर्मीहरूसहित ८० जनाको सहभागिता रहेको थियो ॥

**विवेकी होऔं
व्यावसायिक आचारसंहिता पालन गरौं ।**

टीआई नेपाल आबद्ध संस्थाहरूको भेला २०७५

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालले चितवनको सौराहामा टीआई नेपालमा आबद्ध रहेका संस्थाका प्रतिनिधिहरूसँग नीति तथा कार्यक्रम सम्बन्धमा केन्द्रित रहेर छलफल कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । २०७५ मंसिर २८ गते आयोजना गरिएको सो कार्यक्रममा मोरङ, सुनसरी, उदयपुर, सिराहा, पर्सा, चितवन, सिद्धार्थनगर (रूपन्देही), गुल्मी, बाँके, दार्चुला, कैलाली, सुर्खेत, दाङ, कास्की, दोलखालगायतका १५ जिल्लामा क्रियाशील स्थानीय संस्थाका प्रतिनिधिहरूको उपस्थिति रहेको थियो ।

सो भेलामा टीआई नेपालका अध्यक्ष खेमराज रेग्मी र महासचिव मुकुन्दबहादुर प्रधान, कार्यकारी निर्देशक आशिष थापा, वरिष्ठ अधिकृत ठमनाथ घिमिरे र विभिन्न संस्थाका अध्यक्ष एवं कार्यसमितिका सदस्यहरूसमेत गरी २० जनाको उपस्थिति रहेको थियो ।

महासचिव मुकुन्दबहादुर प्रधानले भेलाका सहभागीहरूलाई स्वागत एवं कार्यक्रम आयोजना गर्नुको उद्देश्य प्रकाश पार्नुभएको थियो । यसक्रममा उहाँले भन्नुभयो- अहिलेको स्थिति के छ र के गर्न सकिन्छ ? टीआई नेपालमा आबद्ध १९ वटा संस्था भेला हुने लक्ष्यकासाथ यो कार्यक्रम चितवनको सौराहामा आयोजना गरिएको छ । आफू कार्यरत रहेको क्षेत्र, जिल्लाको अवस्था के छ ? संघीय संरचनामा गइसकेपछि के-कस्ता प्रवृत्ति देखिएका छन् ? अहिले त्यसमा मात्र केन्द्रित भएर विचार आदान-प्रदान गरौं भन्ने आग्रह गर्दैछु ।

भीमबहादुर श्रेष्ठ, अध्यक्ष, भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियान

चितवन जिल्लामा देशभरिका सबै ठाउँबाट आएका नागरिकहरूको बसोवास रहेको छ । राजस्व छली, भन्सार छली जिल्लाको मुख्य समस्या हो । यो जिल्ला सीमा नाका नजिक पर्छ । ठेक्कापट्टा आदिमा पनि रिटिमेत गर्दै अन्य जिल्लामा भैं हुने भ्रष्टाचार यहाँ पनि छ । भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियानले जिल्लामा परेको उजुरी फछ्यौट गरेका छौं । दुवै पक्षलाई बोलाएर समस्या समाधान गर्नेगरेको अवस्था छ ।

राजकुमार भा, सामुदायिक विकास समिति, माडर, सिराहा

जिल्लामा भ्रष्टाचारको अवस्था पहिलेकोभन्दा अहिले सुध्रिएको अवस्थामा छैन । राजनीतिक दलको दबाव र संरक्षणका कारण जिल्लामा भ्रष्टाचार बढेकै अवस्थामा

छ । यद्यपि, उनीहरूलाई मात्र दोष दिने अवस्था भने छैन । जिल्लाका उच्चपदस्थ कर्मचारीहरूले कहाँ भ्रष्टाचार भएको देखिए जानकारी दिन आग्रह गर्ने गर्नुभएको छ ।

होम पाठक, हुराडेक, दोलखा

हामीजस्ता नागरिक संस्थाले नैतिक मूल्य-मान्यता अभिवृद्धि गर्न सहयोग गर्न सक्छन् । यसलाई अझ सशक्त बनाउनु जरुरी छ ।

जिल्लामा हुने गरेको सोसल अडिट भारा टार्नेखालको छ । हाम्रो पब्लिक नै साह्रै कमजोर खालको छ । सार्वजनिक सुनुवाईमा आएका एक उपभोक्ता समितिका अध्यक्षले एउटा कागज निकालेर क्रमशः लेखेको छु । कहाँ खाएको छु । खाली खाएको छ भन्ने ? भनेर उल्टो प्रश्न गरेछन् । पब्लिकले पनि पनि विचराले खाएको होइन, लेखेको रहेछ भनेर चूप लागेछन् । हाम्रो पब्लिक त्यस्तो छ ।

श्याम पाण्डे, अध्यक्ष, सुशासन अभियान, गुल्मी

गुल्मीमा दर्ता भई क्रियाशील रहेको संस्था हो । निर्वाचित प्रतिनिधिहरूको उपस्थिति भएपछि उनीहरूमा जे गरे पनि हुन्छ भन्ने दम्भ देखिएको अवस्था छ । यसले जिल्लामा भ्रष्टाचार बढाउने भूमिका निर्वाह गरेको छ । जिल्लामा बढ्दै गएको शैक्षिक अवस्थाका कारण काम गर्न सहयोग गर्ने र उत्प्रेरित गर्नेखालका मानिसहरू भने भेटिन्छन् ।

वेदनाथ शर्मा, अध्यक्ष, सुशासनका लागि नागरिक समाज (सुनास) कास्की

सार्वजनिक सेवा सम्बन्धमा गुनासो सुनेर समाधानका पहल गर्दैआएका छौं । स्थानीय नागरिकलाई करसम्बन्धी द्वन्द्व बढेको छ । सेवाग्राहीसँग सेवा प्रदायकहरूबीचको घुस लेनदेन भएको र यो क्रम बढेको अवस्था छ । नेपालको संघीय मोडल आर्थिक दृष्टिले मितव्ययी हुन सकिरहेको छैन ।

समाज कल्याण समाज, दार्चुलाका अध्यक्ष रघुविर ठगुन्ना

उपभोक्ता समिति गठनमा आफ्नो मानिस परे गठन गर्न दिने नभए नदिने अवस्था छ । फलानो राजनीतिक दल र आफन्त त्यहाँ पर्नेपछि भन्ने मापदण्ड नै बनेको अवस्था छ । लोकसेवा आयोग पास गरेर स्थानीय निकायमा पुगेका कर्मचारीले थेग्न प्रयत्न गरेका छन्, तर

उनीहरूलाई निर्वाचित प्रतिनिधिले विचारा बनाइरहेको अवस्था छ । उनीहरूको अवस्था दयनीय छ । मेयरहरू हामी विशेष मानिस हौं भन्ने ठानिरहेका छन् ।

नागरिक सरोकार संघ, नेपाल, मोरङका सचिव डिल्ली प्रसाईं

उपमेयर २/३ वटा समितिको संयोजक रहने व्यवस्था छ । योजना अनुगमनका सम्बन्धमा अन्तिम भुक्तानी गर्न उपमेयरले हस्ताक्षर गर्नुपर्ने प्रावधान रहेछ । उनी यातायातका साधनबाट सुविधाबाट वञ्चित रहेको अवस्था छ । धेरै ठाउँमा कम्तिमा ३५०० भए पनि आउँछ नि भनेर सही गरिदिने चलन देखिएको छ । स्थानीय तहमा बजेट गएको छ । संघीयताको प्रभाव के छ भने साना/तिना योजनाका लागि केन्द्रको मुख ताक्नुनपर्ने अवस्था आएको छ । पूर्वाधार विकास र निर्माणका क्षेत्रमा वडा तहमा काम गर्न थालिएको छ ।

माधव खनाल, सुर्खेत

संघीयता कार्यान्वयन हुन थालेपछि थुप्रै व्यावहारिक कठिनाई देखिएका छन् । हिजो बजेट थिएन, अहिले बजेट आएको छ, तर उपयोगिता राम्रोसँग हुन सकिरहेको अवस्था छैन । कार्यान्वयन पक्ष कमजोर छ । ७/८ महिना बितिसक्दा बजेटको ३ प्रतिशत पनि खर्च सकिरहेको छैन । बजेट कार्यान्वयन गर्ने क्षमता नै विकास भएको देखिएन । क्षमता विकासमा राज्यले ध्यान दिनुपर्ने आवश्यकता छ । गाडी किन्ने प्रतिस्पर्धा भएको छ । धेरै काम वार्ड लेभलमा गर्न सकिने वातावरण तयार हुँदै गएको छ । नागरिकले भोगेका समस्या खुलेर भन्न सकिरहेका छैनन् । आफ्नो काम भन्नु नहोला कि भन्ने अनुभूति गरिरहेका छन् ।

कमल पोखरेल, सदाचार अभियान, पर्सा

गैरकानूनीरूपमा आर्जन गरेको सम्पत्तिलाई अदालतले वैधता प्राप्त गर्न सहयोग गरेको घटना थुप्रै छन् । न्यायपालिका जति लिप्त छ, त्यति नै प्रहरीको संलग्नता छ, भन्नुपर्ने अवस्था छ । एसपीको लेवलसम्म पनि नपुगी मिलाउने काम गर्ने गरेको उदाहरण पाइन्छन् । काम गर्न चाहँदा पनि धेरै ठाउँका नगरपालिकाका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत निरीह हुनुपर्ने अवस्था छ । गाउँपालिकास्तरमा ६०/७० लाख रुपैयाँ तालिमका नाममा हरेक वर्ष खर्च हुँदै आइरहेको छ । यो कहिलेसम्म गरिरहन्छन्, थाहा छैन । सचेतना र व्यावसायिक तालिमका नाममा भएका अक्षम्य अपराध भएको छ । सार्वजनिक सुनुवाई पत्रकारसम्बद्ध संघ/संस्थाले जिम्मा लिएका छन् । सार्वजनिक

सुनुवाईका नाममा ठूलो समस्या मौलाइ रहेको छ । नियन्त्रण गर्न जिम्मेवार निकाय नै कमजोर भएको अवस्था छ ।

उमिद बागचन्द, सदाचारका लागि सामाजिक पहल

जिल्लामा अहिले डरलाग्दो अवस्था छ । स्थानीय निकायमा छुट्याइएको बजेट आफ्ना कायकर्ता पाल्ने मेलो भएको छ । धनगढी महानगरपालिकामा धेरै कुरा डिजिटल बनाएको अवस्था । नयाँ बनेका नगरपालिका र गाउँपालिका अस्तव्यस्त छ । नयाँ कानून कटपेष्ट छन् । जनप्रतिनिधिमा अन्यायलता छ- के गर्ने, के नगर्ने ? प्रदेश सरकारले स्थानीय तहले गरिरहेको काम गरिरहेको अवस्था छ । अब प्रदेश सरकार किन चाहियो भन्ने भन्न थालेका छन् । देखिने काम केही भइरहेको छैन ।

कल्पना चौधरी, संकल्प सीबीआर

जिल्लामा भ्रष्टाचारको अवस्था हेर्दा सेवा प्रदायकले पैसा न लिई काम गरिदियो भने नक्कली पो गरिदियो कि भन्ने टान्दछन् । अन्य जिल्लामा जस्तै भ्रष्टाचार व्याप्त नै छ ।

पारदर्शी नेपाल सिद्धार्थनगर, रूपन्देहीका सचिव देवीप्रसाद न्यौपाने

स्थानीय तहमा गएको अधिकार प्रयोग गर्न नजानेको हो कि भन्ने लागेको छ । अधिकांश ठाउँमा दुरुपयोग भइरहेको देखिन्छ । स्थानीय, प्रदेश र संघीय सरकारका बीचमा राम्रो समन्वय हुन सकिरहेको अवस्था छैन । जिल्लामा ठूलाठूला आयोजना सञ्चालन भइरहेका छन् ।

जीवन दाहाल, मानवअधिकार, उदयपुर

संस्था २०५० सालमा दर्ता भएको संस्था हो । अरु जिल्लाको जस्तै खालका समस्या उदयपुरमा पनि छ । योजना सञ्चालनबाट उपभोक्ताबाट काटिने कन्टिन्जेन्सी समस्या भएको छ । यो सिधै भ्रष्टाचार हो । जनप्रतिनिधिहरूको विदेश भ्रमण अर्को समस्या छ । २ जना गोरा ल्याएर नापजोख गरेको भैं देखाएर भ्रष्टाचार गर्न थालिएको अवस्था छ । प्राविधिहरूले पैसा नलिई कुनै योजना फछ्छोट नगर्ने चलन बढेको छ । यो विकृति हो । पालिकाले ठेक्का लाउँछ, उपमेयरले रोकिदिनुहुन्छ । अधिकारको द्वन्द्व धेरै देखिएको छ । चुन ढुंगाको दर तोक्दै नीतिगत तहमै भ्रष्टाचार गरिरहेको अवस्था छ ।

मुकुन्दबहादुर प्रधान, महासचिव

संस्थाको स्थायित्व नभई काम गर्न सकिँदैन ।

हामीले कोही न कोही दातृ पक्षको खोजी गर्नेपर्छ । सरकारसँग पैसा लिएर उसैलाई गाली गर्न सम्भव हुन्छ र ? अलिकति तरिका मिलाएर गर्दा त्यसो गर्न सम्भव छ भन्नेमा हामी सहमत भएका छौं । हामीले पारदर्शी बनाउने प्रयत्न गर्ने हो । आजका दिनमा सरकारले सुशासन प्रवर्द्धन गर्न स्थानीय तहसम्म बजेट छुट्याइएको छ ।

आशिष थापा

हामीले छलफल भनेर सुरु गरे पनि आफ्नो समीक्षा गरेका छौं । हामीले वर्तमान र भावी कार्यक्रमका बारेमा बोलेका छौं । हामीमा विविधता भए पनि सबै एकै ठाउँमा उभिएका छौं । यहाँहरूले योजना बनाउँदा पैसा नभए पनि गर्न सकिने काम के के हुनसक्छ ? सरकारी निकायकै एजेन्डामा बसेर गर्न सकिने के हुनसक्छ ? अभियानका रूपमा लान सकिने काम के हुनसक्छ ? टीआईसँग मिलेर गर्नुपर्नेखालका काम के हुन सक्छन् ? यसले संस्थाको उपस्थिति देखाउन सहयोग पुग्छ ।

समापन मन्तव्य: खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष

यो कार्यक्रमका माध्यमबाट भ्रष्टाचार नियन्त्रण र सुशासन प्रवर्द्धनका सम्बन्धमा देखिएका समस्या के के

हुन् भनेर पहिचान गर्न पनि खोजेका हौं । भेटघाटको मुख्य उद्देश्य हाम्रो सम्बन्धलाई ताजा बनाउने हो । हामी सफल भएको अनुभूति गरेका छौं । यहाँहरूका अनुभव सुन्ने मौका पाएका छौं । भ्रष्टाचार मूलतः अधिकारको दुरुपयोग हो । हाम्रो मुलुक भ्रष्टाचारका दृष्टिबाट भ्रष्ट सूचीमा परेको छ । यसले हामीलाई विश्वले हेर्ने दृष्टिकोण फरक पार्दैरहेछ ।

हाम्रो सुशासन ऐनमा स्वार्थको द्वन्द्व भएको काममा सहभागी हुन नहुने कुरा गरेको छ । डोजर आतङ्क स्वार्थको द्वन्द्वको चपेटामा परेको छ । सुशासनसम्बन्धमा काम गर्ने सम्बन्धमा तीन कुरा छन् । लोकतन्त्र भनेको नागरिकका आवाज सुन्नेपद्धति हो । पारदर्शिताको कुरा छ । अर्को जवाफदेहीको कुरा छ । केन्द्रदेखि तलसम्म कसैले जवाफदेही लिने प्रवृत्ति छैन ।

हामीकहाँ परियोजना आउँदा यहाँहरूलाई पनि सेयर गर्ने गरेका छौं । स्रोतसाधन खोज्ने प्रयास गरिरहेका छौं । यहाँहरूले गरिरहनुभएको कामलाई निरन्तरता दिने प्रयत्न गरिरहन अनुरोध गर्दछु । यो समाज शुद्धीकरण गर्न यहाँहरूले धेरै ठूलो सहयोग गरिरहनुभएको छ । यहाँहरू सबैलाई टीआई नेपालका तर्फबाट धन्यवाद दिन चाहन्छु । सबैलाई सहभागिताका लागि पुनः धन्यवाद दिँदै बिदा हुन्छु ॥

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माणमा सदाचार अपनाऔं

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनामा समस्या छ ? भए हामीलाई खबर गर्नुहोस्

हटलाइन (निःशुल्क)

१६६० ०१ २२ २११

एसएमएस

९८४३२४९९०९

इमेल

complain@tinepal.org

टेलिफोन

०१-४४७५२६२

फ्याक्स

०१-४४७५२१२

ट्रान्सपरेन्सी
इन्टरनेशनल नेपाल
भ्रष्टाचार विरुद्धको सहकार्य

छकुबकु मार्ग, नयाँबानेश्वर, काठमाडौं, नेपाल
पोष्ट बक्स नं: ११४८६
E-mail: trans@tinepal.org
Web: www.tinepal.org
/tinepal

नोटिस बोर्ड: १६९८-०१-४४-७५-११२

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनामा सदाचार कार्यक्रम (IPERR) जिल्ला समर्पक
ओखलढुङ्गा: सिद्धिचरण नगरपालिका वडा नं. १२, जिविस टोलबजार, फोन: ०३७-५२०२४६
दोलखा: भीमेश्वर नगरपालिका वडा नं. ३, चरिघवाडबजार, फोन: ०४९-४२१४११
रामेछाप: मन्थली वडा नं. १, बिनिताचोक, फोन: ०४८-५४०५२१
सिन्धुली: कमलामाई नगरपालिका वडा नं. ६ फ्लट नं. २ बजार, फोन: ०४७-५२११९८
सिन्धुपाल्चोक: चौतारा साँगाचोकगढी नपा वडा नं. ५, जुगल बजार, फोन: ०११-६२०१५५
काभ्रेपलान्चोक: छुलिखेल नगरपालिका वडा नं. ७, सरस्वतीबजार, फोन: ०११-४९१०६८
रसुवा: गौसाईकुण्ड गाउँपालिका वडा नं. ५, घुन्चे बजार, फोन: ०१०-५४००७४
नुवाकोट: विदुर नगरपालिका वडा नं. ४ नगरपालिका अफिसरोड, फोन: ०१०-५६०४०७
बागमती: निलकण्ठ नगरपालिका वडा नं. ३ शान्तबजार, फोन: ०१०-५२१३९६
मकवानपुर: हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ५ सिवाइ टोल, फोन: ०५७-५२३४०३
गोरखा: गोरखा नगरपालिका वडा नं. १ शक्तिचोक, बैकरोड, फोन: ०६४-४२०००८
भक्तपुर/ललितपुर/काठमाडौं: छकुबकुमार्ग, नयाँबानेश्वर, फोन: ०१-४४७५२६२, ४४७५२१२

सहयोग:

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनासम्बन्धी नीति-निर्माण, योजना कार्यान्वयन र अनुगमनमा सहकार्य

सहभागिता प्रतिवेदन भ्रष्टाचार विरोधी सम्मेलन, टीआई, युके

ओसीफोरएच: संयुक्त अधिराज्य (युके) भ्रमण प्रतिवेदन ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेशनलले बेलायतको राजधानी लन्डनमा Open Contracting for Health (OC4H) बैठक र विल्टनपार्कमा भ्रष्टाचार विरोधी सम्मेलन आयोजना गरेको थियो । टीआईको आमन्त्रण र टीआई नेपालको निर्णयपश्चात् संस्थाको प्रतिनिधिको रूपमा टीआई नेपालका कार्यकारी निर्देशक आशिष थापाको सहभागिता रह्यो । बैठक १५ जनवरी २०१९ र सम्मेलन १६-१८, जनवरी २०१९ मा आयोजना गरिएको थियो ।

सो कार्यक्रममा सहभागी हुन काठमाडौँबाट दोहा भई आवत/जावत गर्ने टिकट आयोजकबाट प्राप्त भएको थियो । उल्लेखित बैठक र सम्मेलनको सन्दर्भ टीआई युके र टीआई नेपालका बीच हालै सम्पन्न भएको OC4H परियोजना सम्झौता गर्नु रहेको थियो ।

बैठक टीआई युकेको कार्यालयमा जनवरी १५, २०१९ मा आयोजना गरिएको थियो । OC4H परियोजनामा संलग्न टीआई राष्ट्रिय च्याप्टरहरू जाम्बीया, केन्या, साउथ अफ्रिका र नेपालका प्रतिनिधि र टीआई (OC4H) प्रतिनिधिहरूको सहभागिता यस बैठकमा रहेको थियो । यस परियोजनाको लक्ष्य स्वास्थ्य क्षेत्रसम्बन्धी सार्वजनिक खरिदमा थप खुलापन बढाउनु रहेको छ । परियोजनाबारे विभिन्न देशका अनुभव आदान/प्रदान गर्ने सत्रको रूपमा बैठक सुरु गरिएको थियो । सरकार, उत्पादक, नागरिक संस्थासँग नियमित सम्पर्कमा रहँदै विभिन्न परिवेश र प्रक्रियामार्फत् उद्देश्यतर्फ उन्मुख हुनुपर्नेमा छलफल केन्द्रित रह्यो । च्याप्टरहरूबाट हालसम्म परियोजनाको गतिविधिमा प्रगति र चुनौतिबारे अवगत गराइएको थियो । परियोजना आवद्ध टीआईका कर्मचारीहरूद्वारा कार्यक्रम, वित्त, अनुगमन तथा मूल्याङ्कनजस्ता विषयमा थप प्रकाश पारिएको थियो ।

सरकारी खरिद/बिक्री तथ्याङ्कलाई Open Contracting Data System (OCDS) मैत्री बनाउने, त्यसपछि विश्लेषण गर्ने र तथ्याङ्क प्रयोग गरी सुधारको लागि वकालत गर्ने विषयमा विस्तृत छलफल गरियो । यसबाट राज्यको स्रोतसाधनको सही प्रयोग हुने, व्यावसायिक क्षमता बढ्ने, भ्रष्टाचार घट्ने र स्वच्छ प्रतिस्पर्धा बढ्ने कुरा महत्वपूर्ण रहने जानकारी गराइयो । चुनौतिको रूपमा रहेका तथ्याङ्कको अभाव, निजी क्षेत्रको भूमिका, नागरिक संस्थाको क्षमतामा विशेष ध्यान दिनुपर्नेमा छलफल भयो । छलफलको अन्तमा समग्र स्वास्थ्यक्षेत्रमा पारदर्शिता ल्याउने, व्यावसायिक आचरण जवाफदेही बनाउने, समान अवसर सिर्जना गर्ने र सरकारी/व्यवसायी/नागरिक

समाजबीच समझदारी बढाउन यस परियोजनाको महत्वपूर्ण योगदान रहनसक्ने सहभागीहरूको राय रह्यो । बैठक रात्रीभोजबाट अन्त भयो ।

टीआई (OC4H) टोलीसँग लण्डनमा भएको बैठकपछि टीआई युकेका लागि विल्टन पार्कद्वारा ससेक्समा आयोजना गरिएको 'भ्रष्टाचार विरुद्ध प्रगति, सिकाई र क्षमता अभिवृद्धि' शीर्षकको सम्मेलनमा जनवरी १६-१८ मा कार्यकारी निर्देशक थापाको सहभागिता रहेको थियो । सम्मेलनमा करिब २० देशका विभिन्न संघ/संस्थाका ७२ जना सहभागी रहेका थिए ।

सम्मेलनको मुख्य विषयवस्तु

सार्वजनिक खरिद, खुल्ला टेक्कापट्टा र कम्पनीको अदृश्य स्वामित्वजस्ता विषयमा संयुक्त अधिराज्यमा २०१६ मेमा भएको सम्मेलन र विभिन्न देशले गरेको प्रतिवद्धतापछिको प्रगतिबारे विभिन्न राष्ट्रिय परिवेश, परिस्थिति र चुनौतिबारेको छलफल ।

कम्पनीको अदृश्य स्वामित्वमा पारदर्शिता बढाउन कम्पनी रजिष्ट्रार कार्यालयको भूमिका, खुला करारको विकास, टेक्कापट्टासम्बन्धी तथ्याङ्क सार्वजनिक गराउने, भ्रष्ट कम्पनीलाई निरुत्साहित बनाउने जस्ता विषयमा वकालत गर्नुपर्ने धारणा । भ्रष्टाचार विरुद्धको राष्ट्रिय रणनीतिका मूलभूत आधारहरू के हुन सक्दछन् ? र तीमध्ये धेरै देशमा साभा एजेन्डाका लागि कस्ता पहल गर्न सकिन्छ भन्ने छलफल/भ्रष्टाचार विरोधी गठबन्धन विस्तार र गठबन्धनको क्षमता विकास कसरी गर्ने भन्ने अनुभव आदान/प्रदान ।

छलफलका निष्कर्ष

भ्रष्टाचार विरुद्धको एउटै प्रतिवद्धतामा विभिन्न देशहरूले सही गरेकाले सो प्रतिवद्धताको प्रतिफल मूल्याङ्कन गर्न एकै प्रकारको मापदण्ड प्रयोग गर्न सकिने अवसर सिर्जना भए तापनि तुलनात्मक अध्ययनमा प्रगति फितलो र फरक स्तरको पाइएको ।

सार्वजनिक खरिदसम्बन्धी ऐन, नियम, कार्यविधि र स्तर सबै देशमा रहेको, धेरै हदसम्म तिनका न्यूनतम मूल्य-मान्यता समान रहेको भए तापनि सार्वजनिक खरिदमा राजनीतिक प्रभाव रहने भएकाले भ्रष्टाचार बढी हुने गरेको । देशको राज्य व्यवस्था र राज्य सञ्चालनमा मुख्य जिम्मेवार दल/व्यक्ति र देशको सामाजिक परिवेशबाट भ्रष्टाचार विरुद्धको कार्य प्रभावित हुने गरेको ।

कारबाहीको सम्भावना छल्नका लागि ठूलो भ्रष्टाचारमा

केही देशको ऐन-कानूनको त्रुटीको फाइदा उठाउँदै मुख्यरूपमा लाभान्वित हुने उद्योग/व्यापारी पर्दा पछाडि वा अदृश्य रहने चलन बढेको ।

खरिदसम्बन्धी तथ्याङ्क/विवरण खुलारूपमा उपलब्ध गराउनुपर्ने प्रावधान भएमा तथ्याङ्क विश्लेषण गर्दै अनियमितता कम गर्न सकिने अवस्था रहेको ।
खुल्ला ठेक्कापट्टा, करारसम्बन्धी सार्वजनिक तथ्याङ्कको

उपलब्धता, कम्पनीको अदृश्य स्वामित्वको नियन्त्रण, राष्ट्रिय रणनीतिको विकास र विभिन्न भिन्न परिवेशबारेको ज्ञान ग्रहण गर्ने अवसर भ्रमणका बैठक र सम्मेलनबाट प्राप्त हुन गएको छ, जुन संस्थागत कार्यमा प्रयोग गर्न सकिनेछ । बैठक/सम्मेलन सहभागिता र भ्रमण अवसरका लागि कार्यसमितिसमक्ष हार्दिक धन्यवाद आभार प्रकट गर्दछु ।

टीआईको वार्षिक सदस्यता भेला कोपनहेगन २०१८, सहभागिता प्रतिवेदन

डेनमार्कको राजधानी कोपनहेगनमा आयोजना गरिएको ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) को वार्षिक सदस्यता भेलामा कार्यसमितिको निर्णयबमोजिम टीआई नेपालको आधिकारीक प्रतिनिधिका रूपमा कार्यकारी निर्देशक आशिष थापाको सहभागिता रह्यो । सदस्यता भेला अक्टोबर २० र २१ मा कोपनहेगन एयरपोर्टको क्लारियोन होटलमा आयोजना गरिएको थियो । भेलामा टीआईका ११८ मध्ये ९० भन्दा बढी राष्ट्रिय च्याप्टर र व्यक्तिगत सदस्यहरूको उपस्थिति रहेको थियो । टीआई नेपाललाई सदस्यता भेलामा मतदाताको रूपमा आमन्त्रण प्राप्त भएको थियो ।

भेलाको पहिलो दिन विश्व परिवेशमा समसामयिक विषयवस्तु तथा परिवर्तित मूल्य-मान्यताका विषयमा छलफल गरिएको थियो । कालो धनलाई स्रोतमै कसरी नियन्त्रण गर्ने, सार्वजनिक खरिद र संरचना निर्माणमा कालो धनको सन्दर्भ, राजनीतिक दलको चन्दा र स्रोत संकलन कसरी पारदर्शी बनाउने, दल र लोकतान्त्रिक व्यवस्थाको सुदृढीकरणजस्ता महत्वपूर्ण विषयहरूमा समानान्तर गोष्ठीहरू आयोजना गरिएका थिए । दिवाभोजको समयमा अन्य क्षेत्रका साथै एशिया प्रशान्त क्षेत्रका राष्ट्रिय च्याप्टरहरूबीच आफ्ना उल्लेखनीय उपलब्धीहरूबारे पनि छुट्टै विवेचना गरिएको थियो ।

विद्यमान ऐन-कानूनमा सुधार गरी कालोधन नियन्त्रण गर्ने, कालोधन सम्बद्ध अदृश्य कम्पनीहरू र पेशाकर्मीको भूमिका न्यून गर्ने, राजनीतिक र सार्वजनिक स्वार्थबीचको द्वन्द्व नियन्त्रण गर्ने, अपारदर्शी प्रभाव हटाउनेजस्ता विषयवस्तुमा ध्यान दिनुपर्ने छलफलको निष्कर्ष रहेका थिए । विश्वव्यापीरूपमै टीआईद्वारा नीतिगत विषयहरूबारे वकालत गर्दा राष्ट्रियस्तरमा त्यसको सकारात्मक प्रभाव पर्न जाने छलफलको निष्कर्ष रहेको थियो । दिनको अन्तमा सोसल मिडिया यामरका प्रयोगकर्ताहरूलाई पुरस्कार वितरण गर्दै स्वागत रात्रीभोज आयोजना गरिएको थियो ।

दोस्रो दिनको सुरुवातमा टीआईका राष्ट्रिय च्याप्टरका प्रतिनिधि र टीआई बोर्ड प्रतिनिधिबीच आन्तरिकरूपमा

छलफल गर्नुपर्ने विषयवस्तुमा प्रश्न/उत्तर-शत्र आयोजना गरिएको थियो । तत्पश्चात् सन् २०१९-२० सम्मका प्राथमिकताका केही विषयहरूमा साभा प्रयास कसरी कायम राख्ने भन्नेमा छलफल गरियो । टीआईको रणनीतिक योजना सन् २०२० सम्मका लागि मात्र कायम रहेकाले सो योजना समाप्तिपूर्व भावी रणनीति निर्माण गर्न आवश्यक सरसल्लाह गरिने जानकारी गराइयो । वर्तमान रणनीतिक योजनाको मध्यावधि समिक्षा प्रतिवेदन, आन्तरिक सुशासन प्रतिवेदन, सचिवालयको संगठनात्मक परिवर्तन, नयाँ बोर्डका काम/कारबाहीबारे थप विवेचना गरिएको थियो । दिवाभोजपश्चात् वार्षिक सदस्यता भेला औपचारिकरूपमा सुरु गरियो ।

सदस्यता भेला टीआईका अध्यक्ष डेलिया फेरिरा स्वीयोद्वारा सञ्चालन गरिएको थियो । गणपूरक संख्या करिब ९० रहेकाले सभा सुरु गरियो । भेलाद्वारा प्रस्तावित कार्यसूची अनुमोदन गरियो । अघिल्लो भेलाको निर्णय सभाद्वारा आफ्नो जानकारीमा लिएपश्चात् टीआई बोर्डको विभिन्न समितिहरूद्वारा क्रमशः प्रगति प्रतिवेदन प्रस्तुत गरियो । भेलामा विधान संशोधनका लागि प्रस्ताव गरिएका विभिन्न संशोधनहरू मतदाको प्रक्रियाबाट अनुमोदन गरियो । अधिकांश संशोधन कार्यप्रक्रिया सहज गर्ने प्रयोजनका लागि रहेकोमा वार्षिक सदस्यता भेला इलेक्ट्रोनिक माध्यमबाट पनि आयोजना गर्न सकिने संशोधन प्रस्ताव मुख्य रहेको थियो । तत्पश्चात् सदस्यहरूबाट प्रस्तुत गरिएको महिला विवेध रोक्ने, सदस्यता भेला र बोर्ड माइन्सूट ६० दिनभित्र उपलब्ध गराउने, विषम परिस्थितिमा रहेका टीआई राष्ट्रिय च्याप्टरलाई सहयोग गर्ने, पत्रकार तथा मानवअधिकारकर्मी र भ्रष्टाचार विरोधीको ज्यू/ज्यान रक्षा गर्ने, बैकहरूको कर छली रोक्ने विषयसँग सम्बन्धित पाँच प्रस्तावहरू मतदानद्वारा अनुमोदन गरियो । प्रस्तावहरू अनुमोदन भएपश्चात् टीआई बोर्डमा रिक्त रहेको एक सदस्य पदका एकल उम्मेदवार टीआई चिलीका कार्यकारी निर्देशक अल्वर्टो प्रेचटोको मतदानको प्रक्रियाबाट निर्वाचन सम्पन्न गरियो । निर्वाचन परिणाम घोषणा भएपश्चात् सभाध्यक्षद्वारा धन्यवादसहित सभा विसर्जन गरियो ।

स्वास्थ्य क्षेत्रमा योजना र खुला करार कार्यशाला दक्षिण अफ्रिका भ्रमण प्रतिवेदन (२-९ अप्रिल २०१९)

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) हेल्थ इनिशिएटिभले दक्षिण अफ्रिकाको केपटाउनमा Advocacy and Project Planning on Open Contracting For Health (OC4H) कार्यशाला सम्पन्न गरेको छ । होटल पार्क इन वार्ड च्याडिसनमा चैत २१ देखि २५ गतेसम्म आयोजना गरिएको सो कार्यक्रममा नेपालका तर्फबाट संयोजक तुम्बुरु गौतम र कार्यक्रम अधिकृत सम्राट रायमाझीको सहभागिता रहेको थियो ।

त्यसैगरी, टीआई एचआईबाट परियोजनाका कर्मचारी एलिस फगिट, एलिजा होवे, टम राइट र स्रोत ब्यक्तिका रूपमा सिनियर एडभोकेसी म्यानेजर हेरा हुसेनको उपस्थिति रह्यो ।

टीआई हेल्थ इनिशिएटिभले स्वास्थ्य क्षेत्रमा खुला करारका लागि पहल (Open Contracting for Health-OC4H) परियोजना सञ्चालन गरिरहेको छ । यो परियोजना टीआईका च्याप्टर रहेका चार अफ्रिकी मुलुक (युगाण्डा, जाम्बिया, केन्या, दक्षिण अफ्रिका) र नेपाल रहेका छन् । कुनै मुलुकमा यो परियोजना दोस्रो वर्षमा चलिरहेको छ भने कुनै देशमा भर्खर सञ्चालन हुन लागेको छ ।

नेपालमा सरकारबाट स्वीकृति प्राप्त गरी फेब्रुअरी २०१८ देखि सञ्चालन भइरहेको छ । यस परियोजनाले खरिद प्रक्रियामा पारदर्शिताले अपनाउन सके आम-नागरिकको जीवन बचाउन सकिन्छ भन्ने मान्यता राख्छ ।

कार्यशालाको पहिलो र दोस्रो दिन स्रोत व्यक्ति सिनियर एडभोकेसी म्यानेजर हेरा हुसेनबाट परियोजनाको ध्येय, कार्यान्वयनको ढाँचा, सरकार तथा सरोकारवालासँग पैरवीको रणनीति, परियोजनाका जार्जन, ओपन डाटा, पारदर्शी टेण्डर चक्र, समस्या र समाधानका चक्र आदिका बारेमा व्यावहारिक तथा सैद्धान्तिक छलफल भएको थियो । खरिद प्रक्रिया सही नहुँदा स्वास्थ्य सेवाको स्तर खस्कन्छ फलतः धेरै देशमा नागरिकहरु

उपचार खर्च व्यहोर्ने नसक्ने अवस्थामा पुग्छन् ।

स्वास्थ्य क्षेत्रको खरिद प्रक्रियामा भ्रष्टाचार हुँदा औषधिको अभाव, उच्च मूल्य वृद्धि, गलत औषधिको घुसपैठ र कम गुणस्तरका औषधि भित्रिन्छन् । त्यसर्थ, खरिद चक्रका सूचना सरलढङ्गले उपलब्ध हुने गरी प्रकाशन र तिनको उपयोगले ठूलो परिमाणमा हुने राज्यको लगानीलाई प्रभावकारी बनाउन मदत गर्छ । यस परियोजनाले ल्याएको खुला डाटाको अवधारणाले यस समस्यालाई धेरै हदसम्म समाधान गर्न सक्छ भन्ने ठहर भयो ।

कार्यशालामा खुला करारका तथ्याङ्कको प्रवर्धन, सदाचार पूर्ण खरिद प्रक्रियाबारे सरोकारवालाहरुलाई अवगत गराउने, स्थानीय नागरिक समाजको क्षमता अभिवृद्धि गर्दै दीगो र निरन्तर सहकार्यका माध्यमबाट सार्वजनिक खरिद प्रक्रियामा उनीहरुको संलग्नता बढाउनेलगायतका विषयहरु छलफल गरिएको थियो ।

तेस्रो र चौथो दिन सहभागीहरुलाई अधिल्ला दिनका विषयमा सहकर्मीहरुबीच एकापसमा छलफल गर्नका लागि छुट्याइएको थियो । आफ्नो रूची र आवश्यकताअनुसार सहभागी देशका प्रतिनिधिले अनौपचारिकरूपमा सूचना आदान/प्रदान गरेका थिए ।

साथै, सहरका केही महत्वपूर्ण ठाउँमा आफ्ना समूह बनाई अवलोकन भ्रमणका लागि समय दिइएको थियो । देश फर्कने अन्तिम पाँचौ दिनमा टीआई एचआईकी एलिजा होवेले परियोजना मनिटरिङ, मूल्याङ्कन, अवसर र चुनौतिका बारे छलफल चलाएकी थिइन् ।

टम राइटले ओपन डाटा, टुलकिट, टाइमलाइन आदिका विषयमा ब्यवहारिक ज्ञान सेयर गरेका थिए । त्यसैगरी, कार्यक्रमको उत्तरार्धमा उपस्थित सबै देशका प्रतिनिधिले आफ्ना देशमा परियोजनाअन्तर्गत हालसम्म भएका प्रगति, चुनौति र आगामी रणनीतिका बारेमा प्रस्तुति गरेका थिए ।

**पारदर्शिता नै लोकतन्त्रको सुन्दर पक्ष हो,
भ्रष्टाचार विरुद्धको मूल अस्त्र पनि पारदर्शिता नै हो ।**

टीआईएनको रणनीतिक योजना २०१८-२०२२ को फ्रेमवर्क

रणनीतिक दिशा

यो नयाँ रणनीतिक योजना २०१८-२०२२ ले पुरानै योजनालाई टीआईएन र मुख्य साभेदारहरूबीच सर्वेक्षण, छलफल, अन्तर्वार्ता र लिखित सुभावका आधारमा फराकिलो र समावेशी परामर्शको प्रक्रियाद्वारा निरन्तरता दिनेछ । दोस्रो रणनीतिक योजना २०१३-०१७ पछिको

यो नयाँ योजनाले निम्नलिखित मुख्य चार दिशालाई मार्गचित्र बनाउनेछ :

- (१) वकालत तथा हस्तक्षेप,
- (२) निवारण, कार्यान्वयन तथा निष्पक्षता,
- (३) आम नागरिकको संलग्नता,
- (४) समुदाय, संस्था तथा साभेदारहरू ।

रणनीतिक दिशा १ : वकालत तथा हस्तक्षेप

प्राथमिकता

- राज्यका निकायहरूको जवाफदेहिता सुनिश्चित गर्न विधायिकी पहलका लागि थप उपायहरू खोज्ने र सुभाउने ।
- सार्वजनिक सदाचार, विशेषगरी दण्डहीनताको बुझाई वा बढ्दो अवस्थामा सम्बन्धित विषयलाई ध्यान दिँदै कार्यकारी जिम्मेवारीलाई मुख्य प्रस्थानविन्दु ठानेर हस्तक्षेप गर्ने ।
- न्यायिक प्रणालीको पारदर्शिता तथा जवाफदेहितालाई राज्यका अरु अङ्गसँगै सरहमा ल्याउने ।
- राजनीतिक दलको आर्थिक कार्यप्रणालीको पारदर्शिता र उनीहरूको जवाफदेहिताका लागि विशेष तरिकाले हस्तक्षेप गर्ने ।
- सार्वजनिक कोषजस्तै वैदेशिक सहायताको पनि प्रवाह र प्रयोगमा पारदर्शिताका लागि वकालत र हस्तक्षेप गर्ने ।
- विद्यालय पाठ्यक्रममा भ्रष्टाचार विरुद्धको सिकाई र मान्यतालाई समावेश गर्न दबाव दिने ।
- सरकारी पदाधिकारीमा सदाचार अभिवृद्धि गर्न आचारसंहिता र स्वार्थको द्वन्द्वको खोजी र अनुगमन गर्ने ।
- निजी क्षेत्रमा पारदर्शिता र जवाफदेहिताका लागि पैरवी गर्दै हस्तक्षेप गर्ने ।

रणनीतिक दिशा २ : निवारण, कार्यान्वयन तथा निष्पक्षता

प्राथमिकता

- भ्रष्टाचार विरुद्ध विशेष मापदण्डको कार्यान्वयनलाई प्राथमिकीकरण गर्ने, सुभाव दिने र निरीक्षण गर्ने ।
- सरकारलाई नीति तथा विधायिकी सुधार, निरीक्षण विधि र मापदण्डका लागि सुभाव दिने ।
- अदालतहरूको न्यायिक प्रवाहमा निष्पक्षता सुनिश्चित गर्न न्यायिक मुद्दाहरूको निरीक्षण गर्ने ।
- संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय सरकारका सरोकारवाला संस्थामा संलग्न हुने ।
- भ्रष्टाचार विरोधी अभियानमा समान उद्देश्यले काम गर्ने राज्यका निकायहरू र संसदीय समितिसँग कार्यगत सम्बन्ध स्थापित गर्ने
- सम्बन्धित पक्षहरूसँग राष्ट्रिय सहकार्य गर्दै राज्यका कार्यकलापमा निष्पक्षताका लागि सुभाव दिने ।

रणनीतिक दिशा ३ : आम-नागरिकको संलग्नता

- ❑ नागरिकहरूलाई केन्द्रविन्दुमा राखेर भ्रष्टाचार विरोधी सार्वजनिक अभियानको विकसित गर्ने ।
- ❑ शिक्षा, स्वास्थ्य, सरकारी काम, सार्वजनिक सेवा प्रवाह र राजस्व सेवा आदिमा आम-नागरिक सक्रिय रूपमा संलग्न हुनेखालका कार्यक्रम र गतिविधि सञ्चालन गर्ने ।
- ❑ टीआईएनका मूल्य-मान्यताहरूलाई नागरिकसँग जोड्न सञ्चार र सूचना प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउने ।
- ❑ टीआईएनका वार्षिक प्रतिवेदन, अनुसन्धान र अन्य प्रकाशनहरूलाई आम-नागरिकमा सचेतना जगाउने गरी बाहिर ल्याउने ।
- ❑ निश्चित संवेदनशील क्षेत्र र प्रक्रिया तथा त्यसभित्रका ज्यादाति र दुरुपयोगमा केन्द्रित हुने र सुधारका उपायहरू सुझाउने ।
- ❑ भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण, जलवायु परिवर्तन, सामाजिक विकास, सूचनाको हक र खुला सरकारको सुधारका लागि निगरानी गर्ने तथा उपायहरू सुझाउने ।
- ❑ सदाचारको उदाहरणीय कार्यलाई पहिचान गर्ने र सम्मान गर्ने ।

रणनीतिक दिशा ४ : समुदाय, संस्था तथा साभेदारहरू

प्राथमिकता

- ❑ साभेदार संस्थाहरूको नीति तथा कार्य सञ्चालनमा पारदर्शिता र जवाफदेहिता सुनिश्चित गर्ने ।
- ❑ ज्ञान उत्पादन गर्ने संस्थाहरू (विश्वविद्यालय, अनुसन्धानमूलक संस्थाहरू)सँग कार्यगत सम्बन्धको विकास गर्ने ।
- ❑ समाजभित्रका भ्रष्टाचार विरुद्ध लड्न प्रतिबद्ध समूहलाई सबलीकरण गर्दै उनीहरूसँग सहकार्य पनि गर्ने ।
- ❑ भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियानमा मिडियालाई अभिन्न साभेदारका रूपमा लिई मिडियासँग प्रभावकारी समन्वय गर्ने ।
- ❑ नेपालमा शासकीय पद्धति र दीगो विकासमा काम गरिरहेका अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरू, दुईपक्षीय र बहुपक्षीय निकायहरूसँग समन्वयात्मक सम्बन्ध विकास गर्ने ।
- ❑ सूचना, ज्ञान, भ्रमण र साभा कार्यक्रमहरूको आदान-प्रदानमार्फत् दक्षिण एसियाका टीआई च्याप्टर्ससँग सञ्जाल विकास गर्ने ।

कार्यप्रणालीको प्रबन्ध (अपरेसनल अरेन्जमेन्ट)

प्राथमिकताहरू

ॐ शासकीय सुधार

- ❑ सदस्यता वृद्धि तथा संलग्नता
- ❑ टीआईएनको प्रयासमा युवा तथा महिला सहभागिता
- ❑ आन्तरिक संरचनामा परिवर्तन
- ❑ नयाँपन र लचकता

ॐ सचिवालयको क्षमता अभिवृद्धि

- ❑ निरीक्षण तथा मूल्याङ्कन
- ❑ मानव संसाधन विकास
- ❑ टीआईएन भवन तथा भौतिक सुविधा
- ❑ वार्षिक योजना ।

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनामा सदाचार (आईपीईआरआर) कार्यक्रमअन्तर्गत सम्पन्न गतिविधि (२०७५ जेठदेखि फागुनसम्म)

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालले भूकम्पबाट अति प्रभावित जिल्लाहरूमा भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनामा सदाचार Integrity in Post Earthquake Reconstruction and Rehabilitation (IPERR) program कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेको छ । यसका लागि हाल उपत्यका र अन्य ११ वटा जिल्लामा सम्पर्क कार्यालय छन् । ती सम्पर्क कार्यालय काठमाडौं, ललितपुर र भक्तपुरको काठमाडौंमा र अन्य कार्यालयहरू भने ओखलढुङ्गा, दोलखा, रामेछाप, सिन्धुली, सिन्धुपाल्चोक, काभ्रेपलाञ्चोक, रसुवा, नुवाकोट, धादिङ, मकवानपुर र गोरखा जिल्लाको सदरमुकाममा रहेका छन् । ती कार्यालयले सम्पन्न गरेका गतिविधि निम्नानुसार रहेका छन् ।

क. नीतिगत छलफल

क्रसं	जिल्ला	स्थान	जिल्ला केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)	उपत्यका केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)
१	भक्तपुर	भक्तपुर नगरपालिका	१	०
२	धादिङ	जिसस हल धादिङवेशी नगरपालिका	१	०
३	दोलखा	कालिञ्चोक गाउँपालिका	१	०
४	गोरखा	गोरखा जिसस हल, गोरखा नगरपालिका (२)	२	०
५	काठमाडौं	अल्फा हाउस, नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं	१	०
६	काभ्रे	धुलिखेल चेम्बर अफ कमर्स हल, धुलिखेल नगरपालिका (२)	२	०
७	ललितपुर	अल्फा हाउस, नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं	१	०
८	मकवानपुर	थाहा नगरपालिका	१	०
९	नुवाकोट	विदुर नगरपालिका	१	०
१०	ओखलढुङ्गा	सिद्धिचरण नगरपालिका	१	०
११	रामेछाप	जिसस हल, मन्थली नगरपालिका	१	०
१२	रसुवा	धुन्चे, गोसाइकुण्ड गाउँपालिका	१	०
१३	सिन्धुली	कमलामाई नगरपालिका	१	०
१४	सिन्धुपाल्चोक	त्रिवि तालिम केन्द्र, चौतारा नगरपालिका, जिसस हल चौतारा नगरपालिका	२	०
१५	काठमाडौं, भक्तपुर, ललितपुर	अल्फा हाउस, नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं	०	१
जम्मा			१७	१

ख. सरोकारवालाहरूसँग छलफल

क्रसं	जिल्ला	स्थान	जिल्ला केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)	उपत्यका केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)
१	भक्तपुर	जिसस हल, भक्तपुर नगरपालिका	१	०
२	गोरखा	जिसस हल, गोरखा नगरपालिका	१	०
३	काभ्रे	धुलिखेल धुलिखेल चेम्बर अफ कमर्स हल, धुलिखेल नगरपालिका	१	०
४	मकवानपुर	जिसस हल, हेटौँडा उप-महानगरपालिका	१	०
५	नुवाकोट	विदुर नगरपालिका	१	०
६	रसुवा	जिसस हल धुन्चे, गोसाइकुण्ड गाउँपालिका	१	०
७	सिन्धुली	कमलामाई नगरपालिका	१	०
८	सिन्धुपाल्चोक	त्रि.वि. तालिम केन्द्र, चौतारा नगरपालिका	१	०
९	काठमाडौँ र ललितपुर	अल्फा हाउस, बानेश्वर, काठमाडौँ	०	१
जम्मा			८	१

नोट: काठमाडौँ, भक्तपुर, ललितपुर र काभ्रे जिल्लाको पछिल्लो सरोकारवालाहरूसँगको छलफल र नीतिगत छलफल कार्यक्रम संयुक्तरूपमा एकै कार्यक्रममा गरिएको थियो ।

ग. प्रतिवेदन सार्वजनिक

क्र.म	जिल्ला	स्थान	जिल्ला केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)	उपत्यका केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)
१	धादिङ	धादिङवेशी नगरपालिका	१	०
२	दोलखा	चरिकोट, भीमेश्वर नगरपालिका	१	०
३	गोरखा	हरमतारी, गोरखा	१	०
४	काभ्रे	जिसस हल, धुलिखेल नगरपालिका	१	०
५	मकवानपुर	कैलाश गाउँपालिका हल	१	०
६	नुवाकोट	विदुर नगरपालिका	१	०
७	ओखलढुङ्गा	सिद्धिचरण नगरपालिका हल	१	०
८	रामेछाप	खाडादेबी गाउँपालिका	१	०
९	रसुवा	धुन्चे, गोसाइकुण्ड गाउँपालिका	१	०
१०	सिन्धुली	फिक्कल गाउँपालिका	१	०
११	सिन्धुपाल्चोक	बाह्रबिसे नगरपालिका हल	१	०
१२	काठमाडौँ, भक्तपुर, ललितपुर	अल्फा हाउस, नयाँ बानेश्वर, काठमाडौँ	०	१
जम्मा			११	१

घ. निर्वाचित जनप्रतिनिधिसँग छलफल

क्रसं	जिल्ला	स्थान	जिल्ला केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)
१	भक्तपुर	सूर्यविनायक नगरपालिका, चाँगुनारायण नगरपालिका	२
२	धादिङ	गजुरी गाउँपालिका, थाक्ले गाउँपालिका	२
३	दोलखा	वैतेश्वर गाउँपालिका, विगु गाउँपालिका	२
४	गोरखा	शाहिद लखन गाउँपालिका, गोरखा नगरपालिका	२
५	काठमाडौँ	शंखरापुर नगरपालिका, कीर्तिपुर नगरपालिका	२
६	काभ्रे	बेथानचोक गाउँपालिका, मण्डनदेउपुर नगरपालिका	२
७	ललितपुर	महालक्ष्मी नगरपालिका, महाङ्काल गाउँपालिका	२
८	मकवानपुर	कैलाश गाउँपालिका, मनहरी गाउँपालिका	२
९	नुवाकोट	विदुर नगरपालिका, टाडी गाउँपालिका	२
१०	ओखलढुङ्गा	मोलुङ गाउँपालिका, खिजीदेम्वा गाउँपालिका	२
११	रामेछाप	खाडादेवी गाउँपालिका, गोकुलगङ्गा गाउँपालिका	२
१२	रसुवा	कालिका गाउँपालिका, आमाछोदिङ्मो गाउँपालिका, नौकुण्ड गाउँपालिका	३
१३	सिन्धुली	फिक्कल गाउँपालिका, तीनपाटन गाउँपालिका	२
१४	सिन्धुपाल्चोक	बाह्रबिसे नगरपालिका, पाँचपोखरी थाङपाल गाउँपालिका	२
जम्मा			२९

ङ. निर्माणधीन विद्यालय अवलोकन तथा छलफल

क्रसं	जिल्ला	स्थान	जिल्ला केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)
१	भक्तपुर	ठूली ब्रमायणी माध्यमिक विद्यालय, कटुन्जे आधारभूत विद्यालय	२
२	धादिङ	आदर्श माध्यमिक विद्यालय, कर्णेश्वर माध्यमिक विद्यालय, पिपलभञ्ज्याङ माध्यमिक विद्यालय	३
३	दोलखा	जनजाग्रति माध्यमिक विद्यालय, गौरीशंकर माध्यमिक विद्यालय	२
४	गोरखा	रामशाह प्राथमिक विद्यालय, पृथ्वी प्राथमिक विद्यालय भृकुटी प्राथमिक विद्यालय, सरस्वती प्राथमिक विद्यालय, प्रभात किरण माध्यमिक विद्यालय	५
५	काठमाडौँ	नेपाल राष्ट्रिय निर्माण माध्यमिक विद्यालय, श्री कालिका शरण माध्यमिक विद्यालय	२
६	काभ्रे	श्री पुन्य माध्यमिक विद्यालय, श्री सपनेश्वर माध्यमिक विद्यालय	२
७	ललितपुर	श्री महाकालिदेवी उच्च माध्यमिक विद्यालय, श्री शान्ति विद्याश्रम माध्यमिक विद्यालय, त्रिपद्म माध्यमिक विद्यालय	३
८	मकवानपुर	नवज्योती माध्यमिक विद्यालय, चण्डिका माध्यमिक विद्यालय, प्रगति माध्यमिक विद्यालय	३
९	नुवाकोट	गणेश सूर्य प्राथमिक विद्यालय, सेतीदेवी प्राथमिक विद्यालय, सरस्वती माध्यमिक विद्यालय, अर्जुन प्राथमिक विद्यालय	४
१०	ओखलढुङ्गा	कुन्ता माध्यमिक विद्यालय	१
११	रामेछाप	श्री सेतीदेवी माध्यमिक विद्यालय, इन्द्रादेवी प्राथमिक विद्यालय	२
१२	रसुवा	पार्वतीकुण्ड माध्यमिक विद्यालय, रसुवा माध्यमिक विद्यालय, जनकल्याण आधारभूत विद्यालय	३
१३	सिन्धुली	बरुनदेवी माध्यमिक विद्यालय, पञ्चकन्या माध्यमिक विद्यालय, सरस्वती बल प्राथमिक विद्यालय	३
१४	सिन्धुपाल्चोक	श्री कालिका माध्यमिक विद्यालय, गोरखनाथ आधारभूत विद्यालय	२
जम्मा			३७

च. विद्यालयहरूसँगको संयुक्त अन्तरक्रिया

क्र.सं	जिल्ला	स्थान	जिल्ला केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)
१	भक्तपुर	जिल्ला शिक्षा कार्यालय, भक्तपुर	१
२	धादिङ	सिद्धलेख गाउँपालिका, धादिङ	१
३	दोलखा	भीमेश्वर नगरपालिका, चरिकोट	१
४	गोरखा	गोरखा नगरपालिका, हरमटारी	१
५	काठमाडौँ	बबरमहल, काठमाडौँ	१
६	काभ्रे	धुलिखेल चेम्बर अफ कमर्स हल, धुलिखेल नगरपालिका	१
७	ललितपुर	जिसस, ललितपुर	१
८	मकवानपुर	नोबल होटल, हेटौडा उपमहानगरपालिक	१
९	नुवाकोट	लिखु गाउँपालिका	१
१०	ओखलढुङ्गा	मानेभञ्ज्याङ गाउँपालिका हल	१
११	रामेछाप	बालमन्दिर प्राथमिक विद्यालय, रामेछाप नगरपालिका	१
१२	सिन्धुली	गौमति माध्यमिक विद्यालय, कमलामाई नगरपालिका	१
१३	सिन्धुपाल्चोक	बलेफी गाउँपालिका	१
जम्मा			१३

छ. सदाचार प्रतिवद्धता हस्ताक्षर

क्रसं	जिल्ला	स्थान	जिल्ला केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)
१	भक्तपुर	सूर्यविनायक नगरपालिका	१
२	गोरखा	गोरखा नगरपालिका, हरमटारी	१
३	काठमाडौँ	शंखरापुर नगरपालिका	१
४	ललितपुर	महालक्ष्मी नगरपालिका	१
५	नुवाकोट	विदुर नगरपालिका	१
६	सिन्धुली	कमलामाई नगरपालिका	१
७	सिन्धुपाल्चोक	बाह्रबिसे नगरपालिका	१
जम्मा			७

ज. सदाचार प्रतिवद्धता कार्यान्वयन समिति

क्रसं	जिल्ला	स्थान	जिल्ला केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)
१	भक्तपुर	सूर्यविनायक नगरपालिका	१
२	काठमाडौँ	शंखरापुर नगरपालिका	१
३	ललितपुर	महालक्ष्मी नगरपालिका	१
जम्मा			३

भ. बजार अवलोकन

क्रसं	जिल्ला	स्थान	जिल्ला केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)
१	भक्तपुर	कमलविनायक बजार, जगती र सूर्यविनायक बजार	२
२	धादिङ	धादिङवेशी बजार	१
३	दोलखा	चरिकोट बजार	१
४	गोरखा	गोरखा बजार	१
५	काठमाडौँ	धुमबराही, बल्खु	२
६	काभ्रे	बनेपा बजार र नमोबुद्ध नगरपालिका, भकुन्डे	२
७	ललितपुर	सातदोबाटो, चापागाउँ	२
८	मकवानपुर	हेटौंडा उप-महानगरपालिका,	१
९	नुवाकोट	विदुर बजार र बत्तर बजार	१
१०	ओखलढुङ्गा	ओखलढुङ्गा बजार, सिद्धिचरण नगरपालिका रुम्जाटार	२
११	रामेछाप	मन्थली बजार (२)	२
१२	सिन्धुली	कमलामाई नगरपालिका ०६, कमलामाई नगरपालिका ०९	२
१३	सिन्धुपाल्चोक	मेलम्ची बजार, बाह्रबिसे बजार	२
जम्मा			२१

ज. सूचना बोर्ड

क्रसं	जिल्ला	स्थान	जिल्लामा राखिएका सूचना बोर्ड (संख्या)	संयुक्त रूपमा राखिएका सूचना बोर्ड (संख्या)
२	धादिङ	आईपीईआरआर अफिस धादिङ	१	०
२	दोलखा	चरिघ्याङ बजार	१	०
३	गोरखा	आईपीईआरआर अफिस गोरखा, एनआरए जिमाली गोरखा, गोरखा नगरपालिका कार्यालय	३	०
४	काठमाडौँ	शंकरापुर नगरपालिका	१	०
५	काभ्रे	आईपीईआरआर अफिस काभ्रे	१	०
६	मकवानपुर	टीआई नेपाल अफिस, हेटौंडा	१	०
७	नुवाकोट	टीआई नेपाल अफिस, नुवाकोट	१	०
८	ओखलढुङ्गा	टीआई नेपाल अफिस, ओखलढुङ्गा	१	०
९	रामेछाप	टीआई नेपाल अफिस, मन्थली	१	०
१०	रसुवा	टीआई नेपाल अफिस, रसुवा, एनआरए जिमाली रसुवा	२	०
११	सिन्धुली	कमलामाई ०६ टीआई नेपाल कार्यालय नजिक	१	०
१२	सिन्धुपाल्चोक	चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिका-५, टुडिखेल चोक	१	०
१३	काठमाडौँ, भक्तपुर, ललितपुर	टीआई नेपाल अफिस, बानेश्वर	०	१
जम्मा			१५	१

ट. नागरिक वडापत्र

क्रसं	जिल्ला	स्थान	संयुक्त रूपमा राखिएका नागरिक वडापत्र (संख्या)
१	भक्तपुर	सूर्यविनायक नगरपालिका (२)	२
२	धादिङ	एनआरए कार्यालय, धादिङ	१
३	गोरखा	एनआरए कार्यालय, गोरखा	१
४	काभ्रे	जिमाली कार्यालय, काभ्रे	१
५	ललितपुर	DLPIU शिक्षा कार्यालय, महालक्ष्मी नगरपालिका कार्यालय	२
६	मकवानपुर	एनआरए कार्यालय, हेटौडा	१
७	ओखलढुङ्गा	एनआरए कार्यालय, ओखलढुङ्गा	१
८	रामेछाप	एनआरए कार्यालय, मन्थली	१
९	रसुवा	एनआरए जिमाली, एनआरए DLPIU कार्यालय	२
१०	सिन्धुली	कमलामाई ०६ जिमाली कार्यालय, कमलामाई ०७ DLPIU कार्यालय	२
जम्मा			१४

ठ. सामाजिक परीक्षण

क्रसं	जिल्ला	स्थान	जिल्ला केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)
१	भक्तपुर	श्री चुनादेवी माध्यमिक विद्यालय, भक्तपुर	१
२	धादिङ	बेनिघाट राराङ्ग ०२, रवालडाँडा	१
३	दोलखा	जिरी नगरपालिका	१
४	गोरखा	गण्डकी ०७, घ्यालचोक	१
५	काठमाडौँ	श्री जनविकास माध्यमिक विद्यालय	१
६	काभ्रे	पाँचखाल ०८, होक्से	१
७	ललितपुर	श्रमिक शान्ति माध्यमिक विद्यालय, च्यासल	१
८	मकवानपुर	मकवानपुरगडी गाउँपालिका	१
९	ओखलढुङ्गा	चम्पादेवी माध्यमिक विद्यालय, सिद्धिचरण ०८, सल्लेरी	१
१०	रामेछाप	जयतेश्वरी प्राथमिक विद्यालय, गोकुलगङ्गा गाउँपालिका	१
जम्मा			१०

ड. एफ.एम. रेडियोसँग सम्झौता

क्र.म	जिल्ला	सम्झौता भएका एफएम रेडियो	सम्झौता भएका एफएम रेडियो (संख्या)	संयुक्तरूपमा सम्झौता भएका एफएम रेडियो (संख्या)
१	भक्तपुर	रेडियो जनसञ्चार एफएम	१	०
२	धादिङ	रेडियो धादिङ	१	०
३	दोलखा	कालिञ्चोक एफएम	१	०
४	गोरखा	रेडियो गोरखा	१	०

क्र.म	जिल्ला	सम्झौता भएका एफएम रेडियो	सम्झौता भएका एफएम रेडियो (संख्या)	संयुक्तरूपमा सम्झौता भएका एफएम रेडियो (संख्या)
५	काभ्रे	रेडियो नमोबुद्ध एफएम	१	०
६	मकवानपुर	रेडियो मकवानपुर	१	०
७	नुवाकोट	रेडियो त्रिशुली	१	०
८	ओखलढुङ्गा	सहयात्री सामुदायिक रेडियो	१	०
९	रामेछाप	रेडियो तिफादी	१	०
१०	रसुवा	रेडियो रसुवा	१	०
१२	सिन्धुली	रेडियो सिद्धबाबा	१	०
१३	सिन्धुपाल्चोक	रेडियो सुनकोशी	१	०
१४	ललितपुर र काठमाडौँ	रेडियो सगरमाथा, रेडियो नेपाल	०	२
जम्मा			१२	२

ढ. पत्रपत्रिकासँग सम्झौता

क्र.म	जिल्ला	सम्झौता भएका पत्रपत्रिका	सम्झौता भएका पत्रपत्रिका (संख्या)	संयुक्तरूपमा भएका सम्झौता (संख्या)
१	धादिङ	धादिङ आवाज दैनिक	१	०
२	दोलखा	दिक्षान दैनिक	१	०
३	गोरखा	शुरुवात दैनिक	१	०
४	काभ्रे	जनप्रतिरोध	१	०
५	मकवानपुर	सम्बृदि समाज राष्ट्रिय दैनिक	१	०
६	नुवाकोट	त्रिशुली खबर	१	०
७	ओखलढुङ्गा	भिजन दैनिक	१	०
८	रसुवा	सप्तकुण्ड पत्रिका	१	०
९	सिन्धुली	प्रभात समाचार दैनिक	१	०
१०	सिन्धुपाल्चोक	लोकप्रिय समाचार	१	०
११	काठमाडौँ, भक्तपुर, ललितपुर	नयाँ पत्रिका	०	१
जम्मा			१०	१

ण. पत्रकारहरूसँगको बैठक तथा छलफल

क्रसं	जिल्ला	स्थान	जिल्ला केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)	उपत्यका केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)
१	भक्तपुर	कमलविनायक, भक्तपुर	१	०
२	धादिङ	एफ.एन.जे हल, धादिङ	१	०
३	दोलखा	चरिकोट, दोलखा	१	०

क्र.म	जिल्ला	सम्झौता भएका एफएम रेडियो	सम्झौता भएका एफएम रेडियो (संख्या)	संयुक्तरूपमा सम्झौता भएका एफएम रेडियो (संख्या)
४	गोरखा	गोरखा नगरपालिका	१	०
५	काभ्रे	आईपीईआरआर अफिस, काभ्रे	१	०
६	मकवानपुर	आईपीईआरआर अफिस, हेटौडा	१	०
७	नुवाकोट	विदुर नगरपालिका, एनआरए कार्यालय	२	०
८	ओखलढुङ्गा	सिद्धिचरण नगरपालिका	१	०
९	रामेछाप	मन्थली नगरपालिका	१	०
१०	रसुवा	धुन्चे, गोसाइकुण्ड गाउँपालिका	१	०
११	सिन्धुली	आईपीईआरआर अफिस, सिन्धुली	१	०
१२	सिन्धुपाल्चोक	एफएनजे हल, सिन्धुपाल्चोक	१	०
१३	काठमाडौँ, ललितपुर	लखनखेल, ललितपुर	०	१
जम्मा			१३	१

त. होर्डिङ्ग बोर्ड

क्रसं	जिल्ला	स्थान	जिल्लामा राखिएका होर्डिङ बोर्ड (संख्या)
१	भक्तपुर	सूर्यविनायक नगरपालिका (२), चाङ्गुनारायण नगरपालिका, भक्तपुर जिल्ला प्रशासन कार्यालय	४
२	धादिङ	त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिका, गजुरी गाउँपालिका	२
३	दोलखा	भिमेश्वर ६, भिमेश्वर ७	२
४	गोरखा	आईपीईआरआर अफिस गोरखा, गोरखा नगरपालिका कार्यालय अगाडि, जिसस कार्यालय अगाडि	३
५	काठमाडौँ	गोकर्णेश्वर नगरपालिका	१
६	काभ्रे	धुलिखेल नगरपालिका ०७ (२)	२
७	ललितपुर	महालक्ष्मी नगरपालिका, गोदावरी नगरपालिका	२
८	मकवानपुर	हेटौडा उप-महानगरपालिका १३, हेटौडा उप-महानगरपालिका ०२,	२
९	नुवाकोट	विदुर नगरपालिका ५, बेलकोटगडी ०७	२
१०	ओखलढुङ्गा	मिलनचोक ओखलढुङ्गा, सिद्धिचरण नगरपालिका	२
११	रामेछाप	मन्थली बजार, मन्थली भैशेश्वर, खाँडादेवी गाउँपालिका	३
१२	रसुवा	गोसाइकुण्ड गाउँपालिका ०६, कालिका गाउँपालिका ०२, उत्तरगया गाउँपालिका	३
१३	सिन्धुली	फिक्कल गाउँपालिका, कमलामाई नगरपालिका	२
१४	सिन्धुपाल्चोक	बाह्रबिसे नगरपालिका, मेलम्ची नगरपालिका	२
जम्मा			३२

थ. व्यवसायी/बैङ्कसँग छलफल

क्रसं	जिल्ला	स्थान	जिल्ला केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)	उपत्यका केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)
१	भक्तपुर	चेम्बर अफ कमर्स भक्तपुर	१	०
२	धादिङ	चेम्बर अफ कमर्स धादिङ (२)	२	०
३	दोलखा	चरिकोट दोलखा	१	०
४	काठमाडौँ	FNCCI काठमाडौँ	१	०
५	काभ्रे	चेम्बर अफ कमर्स काभ्रे (२)	२	०
६	ललितपुर	चेम्बर अफ कमर्स, मंगलबजार (२)	२	०
७	मकवानपुर	नोबल होटल हेटौडा (२)	२	०
८	नुवाकोट	विदुर नगरपालिका	१	०
९	ओखलढुङ्गा	सिद्धिचरण नगरपालिका हल (२)	२	०
१०	रामेछाप	मन्थली रामेछाप, जिसस कार्यालय मन्थली	२	०
११	रसुवा	जिसस हल धुन्चे (२)	२	०
१२	सिन्धुली	आईपीईआरआर अफिस सिन्धुली	१	०
१३	सिन्धुपाल्चोक	बाह्रबिसे, जिसस हल	२	०
१४	काठमाडौँ, भक्तपुर, ललितपुर	अल्फा हाउस बानेश्वर, काठमाडौँ	०	१
जम्मा			२१	१

द. गैरसरकारी संस्थाहरूसँग छलफल

क्रसं	जिल्ला	स्थान	जिल्ला केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)	उपत्यका केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)
१	धादिङ	जिसस हल धादिङवेशी	१	०
२	दोलखा	चरिकोट, दोलखा	१	०
३	गोरखा	होटल गोरखा प्यालेस, गोरखा	१	०
४	काभ्रे	जागरण नेपाल, काभ्रे	१	०
५	मकवानपुर	नोबल होटल, हेटौडा	१	०
६	नुवाकोट	खुसी पाहुनाघर, नुवाकोट	१	०
७	ओखलढुङ्गा	शेर्पा होटल, ओखलढुङ्गा	१	०
८	रामेछाप	मन्थली, रामेछाप	१	०
९	रसुवा	गोसाइकुण्ड ०६, जिसस हल	१	०
१०	सिन्धुली	आईपीईआरआर अफिस सिन्धुली	१	०
११	सिन्धुपाल्चोक	त्रिवि तालिम केन्द्र	१	०
१२	काठमाडौँ, भक्तपुर, ललितपुर	सिद्धार्थ कटेज, तिनकुने	०	१
जम्मा			११	१

ध. सहायता कक्ष सञ्चालन

क्रसं	जिल्ला	स्थान	जिल्ला केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)
१	भक्तपुर	सूर्यविनायक ०९, सूर्यविनायक १०, चौगुनारायण ०५, मध्यपुर ०६	४
२	धादिङ	निलकण्ठ नगरपालिका ०३, धादिङवेशी, सिद्धलेख गाउँपालिका	३
३	दोलखा	शैलुङ गाउँपालिका (२), गौरीशंकर गाउँपालिका, चरिकोट नगरपालिका	४
४	गोरखा	पालुङटार नगरपालिका, डिडिसि कार्यालय	२
५	काठमाडौँ	नागरजुन नगरपालिका ०६, टोखा नगरपालिका ०३, तार्केश्वर नगरपालिका, कागेश्वरी नगरपालिका ०२	४
६	काभ्रे	पाँचखाल नगरपालिका ०६, पाँचखाल नगरपालिका ०९, पाँचखाल नगरपालिका १२, धुलिखेल नगरपालिका १०	४
७	ललितपुर	महान्काल गाउँपालिका, कोज्योसोम गाउँपालिका ०२, बागमती गाउँपालिका ०७, बागमती गाउँपालिका ०४	४
८	मकवानपुर	हेटौडा ०४, इन्द्रसरोवर गाउँपालिका, हेटौडा उप-महानगरपालिका, रक्सिराङ्ग गाउँपालिका, बकैया गाउँपालिका	५
९	नुवाकोट	विदुर नगरपालिका ०३, बेलकोटगढी ०७	२
१०	ओखलढुङ्गा	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक शाखा	१
११	रामेछाप	मन्थली नगरपालिका १२, दोरम्बा नगरपालिका, उमाकुण्ड गाउँपालिका, सुनापती गाउँपालिका	४
१२	सिन्धुली	गोलाञ्जोर गाउँपालिका, कमलामाई नगरपालिका ०७, कमलामाई नगरपालिका ०९, घ्याङलेख गाउँपालिका, मरिण गाउँपालिका	५
१३	सिन्धुपाल्चोक	सुनकोशी गाउँपालिका ०३, हेलम्बु गाउँपालिका ०४, लिशंखु पाखर गाउँपालिका ०२, भोटेकोशी गाउँपालिका ०५	४
जम्मा			४६

न. स्वयंसेवक अभिमुखीकरण तथा परिचालन

क्रसं	जिल्ला	स्थान	जिल्ला केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)	उपत्यका केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)
१	धादिङ	आईपीईआरआर अफिस धादिङ (२)	२	०
२	गोरखा	आईपीईआरआर अफिस गोरखा (२), चौतारी	३	०
३	काभ्रे	आईपीईआरआर अफिस धुलिखेल (२)	२	०
४	मकवानपुर	आईपीईआरआर अफिस हेटौडा	१	०
५	नुवाकोट	होटल स्टोन भ्यू, नुवाकोट (२)	२	०
६	ओखलढुङ्गा	आईपीईआरआर अफिस ओखलढुङ्गा	१	०
७	रामेछाप	मन्थली क्याम्पस	१	०
८	रसुवा	आईपीईआरआर अफिस, धुन्चे	१	०
९	सिन्धुली	आईपीईआरआर अफिस सिन्धुली (२)	२	०
१०	सिन्धुपाल्चोक	आईपीईआरआर अफिस सिन्धुपाल्चोक	१	०
११	काठमाडौँ, भक्तपुर, ललितपुर	अल्फा हाउस बानेश्वर, सिद्धार्थ कटेज तिनकुने	०	२
जम्मा			१६	२

प. सरकारी भवन अवलोकन

क्रसं	जिल्ला	स्थान	जिल्ला केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)
१	भक्तपुर	सूर्यविनायक १० चिताडोल	१
२	धादिङ	धादिङवेशी कार्यालय (२)	२
३	दोलखा	चरिघ्याङ भिमेश्वर	१
४	गोरखा	गोरखा जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला अदालत गोरखा	२
५	काठमाडौं	खानी तथा भूगर्भ विभाग, सिंहदरबार विद्याखाना, महान्याधिवक्ताको कार्यालय	३
६	ललितपुर	जिल्ला पशुसेवा कार्यालय लगनखेल, सानागुठी ठेचो, माल्टा स्वास्थ्य चौकी	३
७	मकवानपुर	हेटौडा उपमहानगरपालिका कार्यालय, हेटौडा अस्पताल	२
८	नुवाकोट	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, जिल्ला भूसंरक्षण कार्यालय	२
९	ओखलढुङ्गा	सिद्धिचरण नगरपालिका	१
१०	रामेछाप	मन्थली कार्यालय, रामेछाप नगरपालिका कार्यालय	२
११	रसुवा	आमाछोदिङमो गा.पा. ०६, गोसाइकुण्ड गा.पा. ०६ पोस्ट अफिस, गोसाइकुण्ड गा.पा. ०६ महिला तथा बालबालिका केन्द्र, गोसाइकुण्ड गा.पा. ०६ खानेपानी कार्यालय, गोसाइकुण्ड सिंचाइ कार्यालय	५
१२	सिन्धुली	कमलामाई ०६, कमलामाई ०७	१
१३	सिन्धुपाल्चोक	चौतारा सिन्धुपाल्चोक	१
जम्मा			२६

फ. निजी आवास अवलोकन

क्रसं	जिल्ला	स्थान	जिल्ला केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)
१	भक्तपुर	चाङगुनारायण ०२ ददिकोट, सूर्यविनायक ०८ पलासे, मध्यपुर ठिमी ०६ पाचो टोल	३
२	धादिङ	निलकण्ठ-१२ कुमाल गाउँ, गजुरी गाउँपालिका ०६ आदामघाट, धुनिवेशी नगरपालिका ०२	३
३	दोलखा	दोलखा बजार, शैलुङ गाउँपालिका, कालिञ्चोक गाउँपालिका	३
४	गोरखा	गोरखा नगरपालिका १३ डराङगाउँ, पालुङटार ०२ आँपपिपल, धार्चे ०६ माछीखोला	३
५	काठमाडौं	बूढानिलकण्ठ ०७ हात्तिगौडा, दक्षिणकाली नगरपालिका ०२ ग्यालदह, काठमाडौं डिल्लीबजार	३
६	काभ्रे	पनौती नगरपालिका ०४, पाँचखाल नगरपालिका ०८, बेथानचोक गाउँपालिका	३
७	ललितपुर	गोदावरी नगरपालिका ०२, कोन्ज्योसोम गाउँपालिका ०२ शंखु, बागमती गाउँपालिका ०२ माल्टा	३
८	मकवानपुर	हेटौडा ०५, मनहरी गाउँपालिका ०५, थाहा नगरपालिका ०६	३
९	नुवाकोट	विदुर नगरपालिका ०२, तादी गाउँपालिका ०६, किस्पाङ गाउँपालिका ०३	३
१०	ओखलढुङ्गा	सिद्धिचरण नगरपालिका, सुनकोशी ०१	२
११	रामेछाप	लिखु गाउँपालिका ०७ तिलपुङ्ग, रामेछाप नगरपालिका, मन्थली नगरपालिका ०४ शलु	३
१२	रसुवा	कालिका गाउँपालिका ०३, आमाछोदिङमो ०३, नौकुण्ड ०३	३
१३	सिन्धुली	कमलामाई नगरपालिका ०६, तीनपाटन गाउँपालिका ११, हरिहरपुरगढी गाउँपालिका	३
१४	सिन्धुपाल्चोक	चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिका १४, इन्द्रावती गाउँपालिका ०३, बाह्रबिसे नगरपालिका ०५	३
जम्मा			४२

ब. सम्पदा अवलोकन

क्रसं	जिल्ला	स्थान	जिल्ला केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)
१	भक्तपुर	भक्तपुर दरबार स्क्वायर, पोटरी स्क्वायर/हनुमान घाट	२
२	धादिङ	गजुरी गाउँपालिका ०१, गल्छी गाउँपालिका ०६	२
३	गोरखा	गोरखकाली मन्दिर, पालुङटार नगरपालिका ०४	२
४	काठमाडौं	कीर्तिपुर नगरपालिका तिलिचो जगतपाल महाबिहार, शंकरापुर नगरपालिका बज्रयोनी मन्दिर	२
५	काभ्रे	नमोबुद्ध नगरपालिका ११, बनेपा नगरपालिका चण्डेश्वरी मन्दिर	२
६	ललितपुर	ब्रमायणी मन्दिर, जगतनारायण मन्दिर शंखमूल	२
७	मकवानपुर	हेटौडा १३ बनस्पती	१
८	नुवाकोट	नुवाकोट दरबार, ब्रमश्वरे (पञ्चकन्या ०५)	२
९	ओखलढुङ्गा	गणेश मन्दिर	१
१०	रामेछाप	मन्थली ०७ चिसापानी, मन्थली ०७ गाईखुरा	२
११	रसुवा	गोसाइकुण्ड गाउँपालिका ०६ धुन्चे गुम्बा, आमाछोदिङ्मो गाउँपालिका ०३	२
१२	सिन्धुली	सुनकोशी गाउँपालिका	१
१३	सिन्धुपाल्चोक	चौतारा कृष्ण मन्दिर, त्रिपुरासुन्दरी मन्दिर	२
जम्मा			२३

भ. खानेपानी अवलोकन

क्रसं	जिल्ला	स्थान	जिल्ला केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)
१	भक्तपुर	सूर्यविनायक नगरपालिका ०८	१
२	धादिङ	गजुरी गाउँपालिका, निलकण्ठ नगरपालिका ०२	२
३	दोलखा	भिमेश्वर ०२, ताथली	१
४	गोरखा	गोरखा नगरपालिका १०	१
५	काठमाडौं	दक्षिणकाली नगरपालिका ०८	१
६	काभ्रे	बैथानचोक गाउँपालिका ०३, बनेपा नगरपालिका ०३	२
७	ललितपुर	बागमती गाउँपालिका ०३, बागमति गाउँपालिका ०४	२
८	मकवानपुर	हेटौडा ११, बस्तीपुर	१
९	नुवाकोट	विदुर नगरपालिका ०३ (२)	२
१०	रामेछाप	मन्थली नगरपालिका ०२, मन्थली नगरपालिका १३	२
११	रसुवा	आमाछोदिङ्मो गाउँपालिका ०३	१
१२	सिन्धुली	कमलामाई नगरपालिका ०५	१
१३	सिन्धुपाल्चोक	चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिका १४, बाह्रबिसे नगरपालिका ०४	२
जम्मा			१९

म. गुनासो सङ्कलन

क्रसं	जिल्ला	स्थान	जिल्ला केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)
१	भक्तपुर	सूर्यविनायक नगरपालिका ०९, सूर्यविनायक नगरपालिका १०, चाँगुनारायण ०५	३
२	धादिङ	धुनिबेशी नगरपालिका ०७, बेनीघाट रोराङ्ग गाउँपालिका १०, सिद्धलेक गाउँपालिका ०४, गल्छी गाउँपालिका	४
३	दोलखा	चरिकोट (२), शैलुङ गाउँपालिका (२)	४
४	गोरखा	पालुङ्गटार नगरपालिका, गोरखा नगरपालिका, जिल्ला प्रशासन कार्यालय गोरखा	३
५	काठमाडौं	नागरजुन नगरपालिका ०६ रामकोट, जिल्ला प्रशासन कार्यालय काठमाडौं, टोखा नगरपालिका ०३, तार्केश्वर नगरपालिका, कागेश्वरी नगरपालिका ०२	४
६	काभ्रे	पाँचखाल नगरपालिका ०६, पाँचखाल नगरपालिका ०९, पाँचखाल नगरपालिका १२, धुलिखेल नगरपालिका १०,	४
७	ललितपुर	महाकाल गाउँपालिका गाटिखेल, कोञ्ज्योसोम गाउँपालिका ०२ शंखु, बागमती गाउँपालिका ०७ गिम्दी, बागमती गाउँपालिका ०४ प्युटार	४
८	मकवानपुर	हेटौडा ०४ वार्ड अफिस, इन्द्रसरोवर गाउँपालिका, हेटौडा उपमहानगरपालिका, रक्सिराङ्ग गाउँपालिका, बकैया गाउँपालिका	५
९	नुवाकोट	लिखु नगरपालिका ०१, विदुर नगरपालिका ०३, बेलकोटगढी ०७	३
१०	ओखलढुङ्गा	मोलुङ्ग ०२ रामपुर, सुनकोशी ०१, सुनकोशी ०५, खिजीदेम्बा गाउँपालिका	४
११	रामेछाप	मन्थली नगरपालिका १२ गेलु, दोरम्बा गाउँपालिका, उमाकुण्ड गाउँपालिका, सुनापति गाउँपालिका	४
१२	रसुवा	आमाछोदिङमो गाउँपालिका गोल्लुङ्ग, कालिका नगरपालिका ०३ वार्ड अफिस, उत्तरगया गाउँपालिका ०२ वार्ड अफिस	३
१३	सिन्धुली	गोलाञ्जोर गाउँपालिका, कमलामार्ग नगरपालिका ०७, कमलामार्ग ०८ र ०९	३
१४	सिन्धुपाल्चोक	सुनकोशी गाउँपालिका ०३, हेलम्बु गाउँपालिका ०४, लिशंखु पाखर गाउँपालिका ०२ घ्याङडाँडा, भोटेकोशी गाउँपालिका ०४ फिर्पु	४
जम्मा			५२

य. सार्वजनिक सुनुवाई

क्रसं	जिल्ला	स्थान	जिल्ला केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)
१	भक्तपुर	सूर्यविनायक नगरपालिका ०९, सूर्यविनायक नगरपालिका १०, चाँगुनारायण ०५, मध्यपुर ठिमी ०६	४
२	धादिङ	धुनिबेशी नगरपालिका ०७, गल्छी गाउँपालिका	२
३	दोलखा	मेलुङ्ग गाउँपालिका टुन्डिखेल, शैलुङ गाउँपालिका (२), गौरीशंकर गाउँपालिका	४
४	गोरखा	पालुङ्गटार नगरपालिका, धार्चे गाउँपालिका	२
५	काठमाडौं	नागरजुन नगरपालिका ०६ रामकोट, टोखा नगरपालिका ०३, तार्केश्वर नगरपालिका, कागेश्वरी नगरपालिका ०२	४
६	काभ्रे	पाँचखाल नगरपालिका ०६, पाँचखाल नगरपालिका ०९, पाँचखाल नगरपालिका १२, धुलिखेल नगरपालिका १०	४

क्रसं	जिल्ला	स्थान	जिल्ला केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)
७	ललितपुर	मार्हाकाल गाउँपालिका गाटिखेल, कोज्ज्योसोम गाउँपालिका ०२, बागमती गाउँपालिका ०७, बागमती गाउँपालिका ०४	४
८	मकवानपुर	हेटौडा ०४, इन्द्रसरोवर गाउँपालिका, रक्सिराङ्ग गाउँपालिका, बकैया गाउँपालिका	४
९	नुवाकोट	लिखु ०१ नुवाकोट	१
१०	ओखलढुङ्गा	सिद्धिचरण नगरपालिका, सुनकोशी ०१, सुनकोशी ०५, खिजिदेम्बा गाउँपालिका	४
११	रामेछाप	मन्थली नगरपालिका १२ गेलु, दोरम्बा गाउँपालिका, उमाकुण्ड गाउँपालिका, सुनपाती गाउँपालिका	४
१२	रसुवा	आमाछोदिङ्मो गाउँपालिका ०४ गोलजुङ्ग	१
१३	सिन्धुली	गोलाञ्जोर गाउँपालिका कार्यालय, कमलामाई ८, ९ र १०, मरिण गाउँपालिका, घ्याङलेख गाउँपालिका	४
१४	सिन्धुपाल्चोक	इन्द्रावती गाउँपालिका, लिशंखु पाखर गाउँपालिका ०२, भोटेकोशी गाउँपालिका ०४	३
जम्मा			४५

र. समावेशी समूहसँग बैठक

क्रसं	जिल्ला	स्थान	जिल्ला केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)
१	भक्तपुर	सूर्यविनायक नगरपालिका ०७, चाँगुनारायण नगरपालिका ०५, चाँगुनारायण नगरपालिका ०६	३
२	धादिङ	सिद्धलेक गाउँपालिका ०१, सिद्धलेक गाउँपालिका ०४, निलकण्ठ नगरपालिका ०१	३
३	दोलखा	कालिञ्चोक गाउँपालिका, भीमेश्वर नगरपालिका, विगु नगरपालिका	३
४	गोरखा	गोरखा नगरपालिका १३, गोरखा नगरपालिका ०७	२
५	काठमाडौं	कागेश्वरी नगरपालिका १, दक्षिणकाली नगरपालिका ०२	२
६	काभ्रे	धुलिखेल नगरपालिका ११, पाँचखाल नगरपालिका ०४, पाँचखाल नगरपालिका १२	३
७	ललितपुर	बागमती गाउँपालिका ०२, बागमती गाउँपालिका ०३, गोदावरी नगरपालिका ०२	३
८	मकवानपुर	हेटौडा १२ भोर्ले, हेटौडा १२ बीचरोड, हेटौडा १५ ठूलो सपौली	३
९	नुवाकोट	गर्यु, विदुर नगरपालिका	२
१०	ओखलढुङ्गा	मानेभन्ज्याङ्ग गाउँपालिका, आईपीईआरआर अफिस ओखलढुङ्गा, सिद्धिचरण ०५ वार्ड अफिस	३
११	रामेछाप	मन्थली नगरपालिका ०६, मन्थली नगरपालिका ०७, मन्थली नगरपालिका ११ (२)	४
१२	रसुवा	गोसाइकुण्ड गाउँपालिका ०६ (२),	२
१३	सिन्धुली	कमलामाई नगरपालिका ०६, कमलामाई नगरपालिका ०८, तीनपाटन गाउँपालिका ०२	३
१४	सिन्धुपाल्चोक	चौतारा नगरपालिका, सुनकोशी गाउँपालिका	२
जम्मा			३८

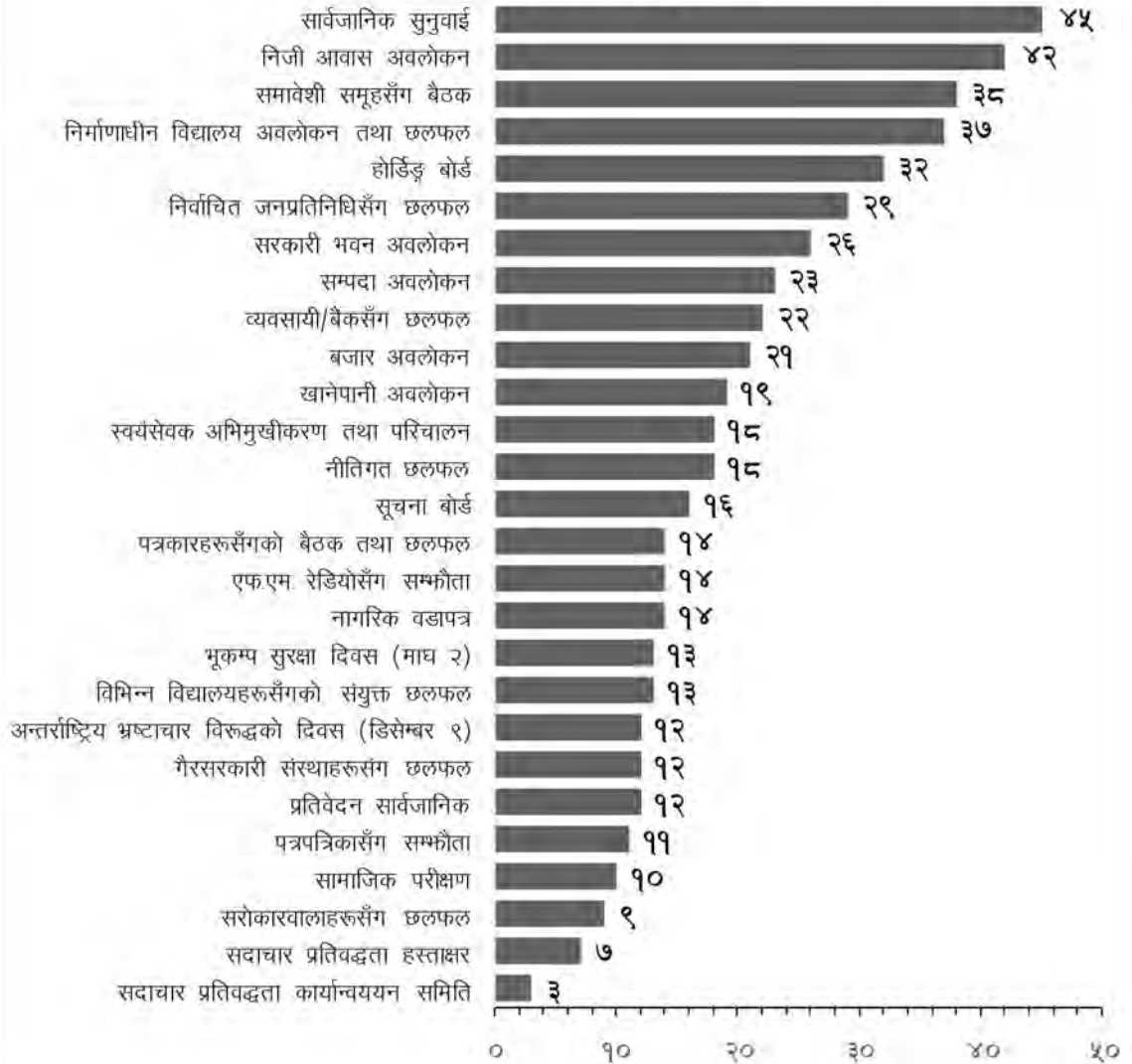
ल. अन्तर्राष्ट्रिय भ्रष्टाचार विरुद्धको दिवस (डिसेम्बर ९)

क्रसं	जिल्ला	स्थान	जिल्ला केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)	उपत्यका केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)
१	धादिङ	सिडिओ कार्यालय धादिङ	१	०
२	दोलखा	चरिकोट बजार	१	०
३	गोरखा	जिल्ला प्रशासन कार्यालय गोरखा	१	०
४	काभ्रे	धुलिखेल ०७ सरस्वती बजार	१	०
५	मकवानपुर	हेटौडा उपमहानगरपालिका	१	०
६	नुवाकोट	विदुर नगरपालिका	१	०
७	ओखलढुङ्गा	सिडिओ कार्यालय, धादिङ	१	०
८	रामेछाप	मन्थली रामेछाप	१	०
९	रसुवा	एफएनजे हल रसुवा	१	०
१०	सिन्धुली	कमलामाई नगरपालिका	१	०
११	सिन्धुपाल्चोक	जिमाली सिन्धुपाल्चोक	१	०
१२	काठमाडौँ, भक्तपुर, ललितपुर	लगनखेल बसपार्क, ललितपुर	०	१
जम्मा			११	१

व. भूकम्प सुरक्षा दिवस (माघ २)

क्रसं	जिल्ला	स्थान	जिल्ला केन्द्रित कार्यक्रम (संख्या)
१	भक्तपुर	सूर्यविनायक ०८ शान्तकृष्ण आधारभूत विद्यालय	१
२	धादिङ	धादिङवेशी नगरपालिका	१
३	दोलखा	बोचबजार दोलखा	१
४	गोरखा	जिसस हल गोरखा	१
५	काठमाडौँ	श्री पद्मोदया माध्यमिक विद्यालय	१
६	काभ्रे	धुलिखेल ०७ सरस्वती बजार	१
७	ललितपुर	श्री त्रीपदम विद्याश्रम, पुल्चोक	१
८	मकवानपुर	हेटौडा उपमहानगरपालिका	१
९	नुवाकोट	विदुर नगरपालिका	१
१०	ओखलढुङ्गा	जिसस हल ओखलढुङ्गा	१
११	रामेछाप	मन्थली नगरपालिका	१
१२	रसुवा	गोसाइकुण्ड गाउँपालिका ०६	१
१३	सिन्धुली	कमलामाई नगरपालिका ०६	१
जम्मा			१३

आईपीईआरआर अन्तर्गत सम्पन्न भएका विभिन्न कार्यक्रमहरूको संख्या जेठ २०७५-फागुन २०७५

हामी आह्वान

तपाईंले कतै भ्रष्टाचार, अनावश्यक हैरानी वा ढिलासुस्तीको सामना गर्नुपरेको छ ? छ भने हाम्रो निःशुल्क नम्बर १६६०-०१-२२-२-११ मा सम्पर्क गर्नुहोस्। हामी तपाईंलाई मदत गर्न तयार छौं ।

शुल्क नलाग्ने नम्बर १६६०-०१-२२२११

(गुनासो सुन्न व्यवस्था गरिएको विशेष संयन्त्र)

ट्रान्सपरेन्सी
इन्टरनेशनल
नेपाल

भ्रष्टाचार विरुद्धको सहकार्य

एलाक आउटरिच परियाजनाअन्तर्गत सम्पन्न गतिविधि (२०७४ पुस २०७५ चैतसम्म)

क. मोवाइल एलाक (गुनासो सङ्कलन)

क्रसं	जिल्ला	स्थान	मिति	कार्यक्रम संख्या
१.	चितवन	राजस्व कार्यालय, चितवन	२०७५ वैशाख १६ (२९ अप्रिल २०१८)	१
२.	चितवन	भरतपुर महानगरपालिकाको कार्यालयमा	२०७५ जेठ १३ (२७ मे २०१८)	१
३.	चितवन	भरतपुर अस्पताल	२०७५ साउन ३० (१५ अगस्ट, २०१८)	१
४.	चितवन	भरतपुर वडा नम्बर १० को कार्यालय	२०७५ असोज ११ (२७ सेप्टेम्बर २०१८)	१
५.	कैलाली	नेपाल आन्तरिक राजस्व कार्यालय धनगढी, कैलाली	२०७५ भदौ ८ (२४ अगस्ट २०१८)	१
६.	कैलाली	यातायात कार्यालय, कैलाली	२०७५ असोज १८ (४ अक्टोबर २०१८)	१
७.	कैलाली	कैलाली गाउँपालिकाको कार्यालय	२०७५ मंसिर २ (१८ नोभेम्बर, २०१८)	१
८.	कास्की	माछापुच्छ्रे गाउँपालिका	२०७४ पुस २३	१
९.	कास्की	सवारी यातायात	२०७४ फागुन १६	१
१०.	कास्की	जिल्ला मालपोत कार्यालय, कास्की	२०७५ वैशाख २४ (मे २०१८)	१
११.	कास्की	यातायात कार्यालय, कास्की	२०७५ जेठ २३ (६ जुन २०१८)	१
१२.	कास्की	नेपाल खानेपानी संस्था, कास्की	२०७५ साउन १५ (३१ जुलाई २०१८)	१
१३.	सुर्खेत	भेरीगङ्गा नगरपालिका, सुर्खेत	२०७४ चैत २२ (५ अप्रिल, २०१८)	१
१४.	सुर्खेत	गुर्भाकोट नगरपालिका, सुर्खेत	२०७५ जेठ १७ (३१ मे २०१८)	१
१५.	सुर्खेत	बराहताल गाउँपालिका, सुर्खेत	२०७५ जेठ २७ (१० जुन, २०१८)	१
१६.	सुर्खेत	सुर्खेत उपत्यका खानेपानी उपभोक्ता संस्था, सुर्खेत	२०७५ असार २४ (८ जुलाई २०१८)	१
१७.	सुर्खेत	विरेन्द्रनगर नगरपालिका वडा नं. १४ को कार्यालय परिसर	२०७५ असोज १० (२६ सेप्टेम्बर २०१८)	१
१८.	सुर्खेत	विरेन्द्रनगर नगरपालिका वडा नं. ९ को वडा कार्यालय	२०७५ कात्तिक ८ (अक्टोबर २५, २०१८)	१
१९.	सुर्खेत	विरेन्द्रनगर नगरपालिका वडा नं. १० को वडा कार्यालय	२०७५ पुस १२ (२७ डिसेम्बर, २०१८)	१
२०.	सुर्खेत	वी.न.पा. ६ न. वडा कार्यालय, सुर्खेत	२०७५ चैत ४ गते (१८ मार्च, २०१९)	१
२१.	गुल्मी	जिल्ला पशुसेवा कार्यालय, गुल्मी	२०७४ चैत १३ (२७ मार्च २०१८)	१
२२.	गुल्मी	जिल्ला प्रशासन कार्यालय परिसर, तम्घास, गुल्मी	२०७५ वैशाख १२ (२५ अप्रिल २०१८)	१
२३.	गुल्मी	रेसुङ्गा नगरपालिका कार्यालय परिसर, तम्घास, गुल्मी	२०७५ जेठ १३ (२७ मे २०१८)	१
२४.	गुल्मी	जिल्ला मालपोत कार्यालय परिसर, गुल्मी	२०७५ जेठ २९ (१२ जुन २०१८)	१
२५.	गुल्मी	आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र परिसर, गुल्मी	२०७५ साउन २७ (१२ अगस्ट, २०१८)	१
२६.	गुल्मी	जिल्ला अस्पताल तम्घास परिसर, गुल्मी	२०७५ भदौ २५ (१० सेप्टेम्बर, २०१८)	१
२७.	गुल्मी	नेपाल विद्युत् प्राधिकरण, गुल्मी वितरण केन्द्र	२०७५ असोज २८ (१४ अक्टोबर, २०१८)	१
२८.	गुल्मी	नापी कार्यालय, गुल्मी	२०७५ मंसिर ६ (२२ नोभेम्बर, २०१८)	१
२९.	गुल्मी	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	२०७५ पुस ४ (१९ डिसेम्बर, २०१८)	१
३०.	गुल्मी	पूर्वाधार विकास कार्यालय/राष्ट्रिय पुनर्निर्माण परियोजना कार्यान्वयन एकाई	२०७५ पुस १२ (२७ डिसेम्बर, २०१८)	१

३१.	गुल्मी	रेसुङ्गा नगरपालिका कार्यालय तम्घास गुल्मीको परिसर	२०७५ फागुन १२ (१४ फेब्रुवरी २०१९)	१
३२.	गुल्मी	चन्द्रकोट गाउँपालिका-८ मजुवाबजारमा रहेको जिल्ला मालपोत कार्यालय गुल्मीको परिसर	२०७५ चैत ०३ (१७ मार्च, २०१९)	१
३३.	गुल्मी	नेपाल विद्युत् प्राधिकरण गुल्मी वितरण केन्द्रको परिसर	२०७५ चैत १२ (२६ मार्च, २०१९)	१
३४.	रुपन्देही	ओमसतिया गाउँपालिकाको कार्यालय	२०७४ चैत १४	१
३५.	रुपन्देही	सियारी गाउँपालिका-५ को कार्यालय	२०७४ चैत १५	१
३६.	रुपन्देही	नेपाल खानेपानी संस्थानको कार्यालय, भैरहवा	२०७५ जेठ १ (१५ मे, २०१८)	१
३७.	रुपन्देही	यातायात व्यवस्था इकाई कार्यालय, भैरहवा	२०७५ जेठ २ (१६ मे, २०१८)	१
३८.	रुपन्देही	सिद्धार्थनगर नगरपालिकाको कार्यालय, भैरहवा	२०७५ साउन ९ (२५ जुलाई २०१८)	१
३९.	रुपन्देही	रोहिणी गाउँपालिका-३ को कार्यालय धकधङ्ग, रुपन्देही	२०७५ साउन १० (२६ जुलाई २०१८)	१
४०.	रुपन्देही	सिनपा वार्ड नं. ११ भुजौली	२०७५ साउन १५ (३१ जुलाई २०१८)	१
४१.	रुपन्देही	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, भैरहवा	२०७५ मंसिर ४	१
४२.	रुपन्देही	सिद्धार्थनगर नगरपालिका-८ कार्यालय	२०७५ मंसिर ११	१
४३.	रुपन्देही	मायादेवी गाउँपालिकाको कार्यालय, रुपन्देही	२०७५ माघ १४ (२८ जनवरी २०१९)	१
४४.	रुपन्देही	सिद्धार्थनगर नगरपालिकाको वार्ड नं. ९ को कार्यालय परिसर	२०७५ माघ १५ (२९ जनवरी २०१९)	१
४५.	रुपन्देही	ओमसतिया गाउँपालिका वार्ड नं. १ को कार्यालय	२०७५ चैत १३ (२७ मार्च २०१९)	१
जम्मा				४५

ख. बजेट ट्राकिङ (आम्दानी खर्च सार्वजनिकरण)

क्रसं	जिल्ला	स्थान	मिति	कार्यक्रम संख्या
१.	चितवन	भरतपुर महानगरपालिका-४	२०७५ साउन २ (१८ जुलाई २०१८)	१
२.	चितवन	भरतपुर महानगरपालिका-४	२०७५ भदौ ०५ (२१ अगस्ट २०१८)	१
३.	सुर्खेत	कोपिला माध्यमिक विद्यालय पर्सेनीको भवन	२०७५ वशाख २७ (१० मे, २०१८)	१
४.	सुर्खेत	शिव मावि, धुलियाबिट	२०७५ असोज ८ (२४ सेप्टेम्बर, २०१८)	१
५.	सुर्खेत	जनजागृति मावि, पदमपुर, सुर्खेत	२०७५ मंसिर ९ (२५ नोभेम्बर, २०१८)	१
६.	सुर्खेत	वीरेन्द्रनगर नगरपालिका वडा नं. ११ स्थित धुलियाबिट सुर्खेत	२०७५ फागुन ९ (२१ फेब्रुअरी २०१९)	१
७.	रुपन्देही	कोटहीमाई गाउँपालिका	२०७५ जेठ ६ (२० मे, २०१८)	१
८.	रुपन्देही	ओमसतीय गाउँपालिका, रुपन्देही	२०७५ भदौ ३ (१९ अगस्ट २०१८)	१
९.	गुल्मी	जिल्ला कारागार कार्यालय तम्घास, गुल्मी	२०७५ वैशाख १४ (२७ अप्रिल २०१८)	१
१०.	गुल्मी	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, गुल्मी	२०७५ कात्तिक १३ (३० अक्टोबर, २०१८)	१
११.	गुल्मी	अर्खले स्वास्थ्य चौकी, रेसुङ्गा नगरपालिका	२०७५ पुस ५ (२० डिसेम्बर, २०१८)	१
जम्मा				११

ग. डीपी एससमेन्ट रिपोर्ट (सदाचार प्रतिवद्धता कार्यान्वयन प्रतिवेदन सार्वजनिकरण)

क्रसं	जिल्ला	स्थान	मिति	कार्यक्रम संख्या
१.	कास्की	पोखरा महानगरपालिका	२०७५ फागुन १५ (२७ फेब्रुअरी, २०१९)	१
२.	सुर्खेत	नेपाल पत्रकार महासंघको सुर्खेतस्थित कार्यालयको सभाकक्ष	२०७५ फागुन १७ (२९ फेब्रुअरी, २०१९)	१
३.	कैलाली	ऐश्वर्य बहुमुखी क्याम्पसको सभा हल, कैलाली	२०७५ फागुन १६ (२८ फेब्रुअरी, २०१९)	१

क्रसं	जिल्ला	स्थान	मिति	कार्यक्रम संख्या
४.	रूपन्देही	अरनिको बहुउद्देशीय सहकारी संस्थाको सभाहल	२०७५ फागुन १७ (१ मार्च २०१९)	१
५.	रूपन्देही	अरनिको बहुउद्देशीय सहकारी संस्थाको सभाहल	७ जनवरी २०१८ (२०७४ पुस २३)	१
६.	गुल्मी	समन्वय समिति, गुल्मीको सभाकक्ष	२०७४ पुस २४ (८ जनवरी २०७४)	१
७.	गुल्मी	समन्वय समिति, गुल्मीको सभाकक्ष	२०७५ फागुन १६ (२८ फेब्रुअरी, २०१९)	१
जम्मा				७

घ. डीपी मिटिङ (सदाचार प्रतिद्ववता कार्यान्वयन बैठक)

क्रसं	जिल्ला	स्थान	मिति	कार्यक्रम संख्या
१.	चितवन	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	२०७५ वैशाख ६ (१९ अप्रिल, २०१८)	१
२.	चितवन	जिल्ला मालपोत कार्यालय	२०७५ वैशाख ९ (२२ अप्रिल, २०१८)	१
३.	चितवन	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, चितवन	२०७५ साउन २८ (१३ अगस्ट २०१८)	१
४.	चितवन	जिल्ला मालपोत कार्यालय, चितवन	२०७५ साउन २९ (१४ अगस्ट २०१८)	१
५.	कैलाली	धनगढी उपमहानगरपालिका	२०७५ साउन २ (१८ जुलाई २०१८)	१
६.	कैलाली	धनगढी उपमहानगरपालिकाको कार्यालय	२०७५ फागुन ०५ (१७ फेब्रुअरी २०१९)	१
७.	कैलाली	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	२०७५ फागुन १५ (२७ फेब्रुअरी २०१९)	१
८.	कास्की	लेखनाथ महानगरपालिका कार्यालय	२०७५ वैशाख २७ (१० मे २०१८)	१
९.	कास्की	पोखरा महानगरपालिका	२०७५ असार ३	१
१०.	कास्की	पोखरा महानगरपालिका	२०७५ साउन ३१ (१६ अगष्ट २०१८)	१
११.	गुल्मी	मालपोत कार्यालय, गुल्मी	२०७५ असोज ०७ (२३ सेप्टेम्बर २०१८)	१
१२.	गुल्मी	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, गुल्मी	२०७५ असोज ०९ (२५ सेप्टेम्बर २०१८)	१
१३.	गुल्मी	मालपोत कार्यालय, गुल्मी	२०७५ पुस १५ (३० डिसेम्बर, २०१८)	१
१४.	गुल्मी	मालपोत कार्यालय, गुल्मी	२०७५ फागुन ८ (२६ फेब्रुअरी, २०१९)	१
१५.	सुर्खेत	मालपोत कार्यालय, सुर्खेत	२०७४ चैत २७ गते (१० अप्रिल २०१८)	१
१६.	सुर्खेत	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	२०७५ जेठ ३ (१७ मे २०१८)	१
१७.	सुर्खेत	मालपोत कार्यालय वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत	२०७५ साउन ३१ (जुलाई १६, २०१८)	१
१८.	सुर्खेत	नापी कार्यालय वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत	२०७५ असोज १९ (५ अक्टोबर, २०१८)	१
१९.	सुर्खेत	मालपोत कार्यालय वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत	२०७५ पुस १३ (२८ डिसेम्बर, २०१८)	१
२०.	सुर्खेत	सुर्खेतको नापी कार्यालय	२०७५ चैत १० (२४ मार्च २०१९)	१
२१.	रूपन्देही	नापी कार्यालय, रूपन्देही	२०७५ मंसिर २५	१
२२.	रूपन्देही	सिद्धार्थनगर नगरपालिका	२०७५ मंसिर २५	१
२३.	रूपन्देही	मालपोत कार्यालय	२०७५ पुस ३	१
२४.	रूपन्देही	सिद्धार्थनगर नगरपालिका	२०७५ साउन ९ (२५ जुलाई २०१८)	१
२५.	रूपन्देही	नापी कार्यालय रूपन्देही, भैरहवा	२०७५ चैत १० गते (२४ मार्च २०१९)	१
जम्मा				२५

ड. एनजीओ अलाइन्स (नागरिक संस्थाबीच बैठक)

क्रसं	जिल्ला	स्थान	मिति	कार्यक्रम संख्या
१.	चितवन	भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियान, चितवन	२०७५ जेठ ११ (२५ मे २०१८)	१
२.	चितवन	भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियान, चितवन	२०७५ असोज १४ (३० सेप्टेम्बर २०१८)	१
३.	कैलाली	सदाचारको लागि सामाजिक पहल, कैलाली	२०७५ जेठ १९ (२ जुन, २०१८)	१
४.	कैलाली	धनगढी उपमहानगरपालिका	२०७५ जेठ १९ (२ जुन २०१८)	१
५.	कास्की	सुशासनका लागि नागरिक समाजको कार्यालय	२०७५ जेठ २८ (११ जुन २०१८)	१
६.	कास्की	पोखरा, कास्की	२०७५ असोज १३ (२९ सेप्टेम्बर २०१८)	१
७.	सुर्खेत	नागरिक सरोकार संघ, सुर्खेत	२०७४ फागुन ११ (२३ फेब्रुअरी, २०१८)	१
८.	सुर्खेत	नागरिक सरोकार संघ, सुर्खेत	२०७५ वैशाख ०९ (२२ अप्रिल २०१८)	१
९.	सुर्खेत	नागरिक सरोकार संघ, सुर्खेत	२०७५ असार ११ (२५ जुन २०१८)	१
१०.	सुर्खेत	नागरिक सरोकार संघ, सुर्खेत	२०७५ भदौ १२ (२८ अगस्ट, २०१८)	१
११.	सुर्खेत	नागरिक सरोकार संघ, सुर्खेत	२०७५ असोज ५ (२१ सेप्टेम्बर, २०१८)	१
१२.	सुर्खेत	नागरिक सरोकार संघ, सुर्खेत	२०७५ फागुन ३ (१५ फेब्रुअरी, २०१९)	१
१३.	गुल्मी	सुशासन अभियान गुल्मीको कार्यालय	२०७५ वैशाख १३ (२६ अप्रिल २०१८)	१
१४.	गुल्मी	सुशासन अभियान गुल्मीको कार्यालय	२०७५ भदौ ३ (१९ अगस्ट २०१८)	१
१५.	गुल्मी	सुशासन अभियान गुल्मीको कार्यालय	२०७५ पुस १६ (३१ डिसेम्बर, २०१८)	१
जम्मा				१५

च. पब्लिक सर्भिस डेलिभरी सर्वे (सार्वजनिक सेवा सर्वेक्षण)

क्रसं	जिल्ला	मार्फत	मिति	कार्यक्रम संख्या
१.	चितवन	भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियान, चितवन	२०७५ माघ-फागुन	१
२.	रूपन्देही	पारदर्शी नेपाल, सिद्धार्थनगर	२०७५ माघ-फागुन	१
३.	गुल्मी	सुशासन अभियान, गुल्मी	२०७५ माघ-फागुन	१
४.	कैलाली	सदाचारको लागि सामाजिक पहल, कैलाली	२०७५ माघ-फागुन	१
५.	सुर्खेत	नागरिक सरोकार संघ, सुर्खेत	२०७५ माघ-फागुन	१
६.	कास्की	सुशासनका लागि नागरिक समाज, कास्की	२०७५ माघ-फागुन	१
जम्मा				६

Climate Finance Governance (March 2017 - December 2018)

S.No.	Particulars	Completed Activities
1	National Research	6
	a. Public call	1
	b. Selection of Research Consultant	1
	c. Research Validation meeting	1
	d. Designing and Editing of Research	1
	e. Printing of Research Book	1
	f. Research Launch	1
2	Local Level Mapping of Climate Projects/programs	12
	a. Engage with affiliated organization at local level	4
	b. Identify Local Researcher	4
	c. Research Finding Consultation meeting	4
3	NGO Alliance and Integrity Pledge	7
	a. Introductory and training meeting with Local level CSOs	4
	b. Meeting and follow up to sign integrity pledge with local project implementer	3
4	Communication Campaign	12
	a. Prepare and record slogans	4
	b. National Radio (broadcast for 132 days)	1
	c. Disseminate through Local Radio and Print media (Slogans, Articles)	4
	d. Highlighting climate campaigner/champions event	2
	e. Broadcast CFG awareness Video Through National Television (40 Days)	1
5	Capacity Building workshop	3
	a. Identify Potential Speakers and Participants	1
	b. Finalize Concept note, Agenda, Event venue, and Date	1
	c. Organize workshop	1
6	Building Synergy with climate change work and TIN's work	4
	a. Travel to earthquake affected area to Inform and Collect greivances through helpdesk/FGD/meetings	4
7	Travel	4
	a. Project learning Visit at TI-Bangladesh	1
	b. Integrity Talk event at Bangkok, Thailand	1
	c. Integrity Dialogue event at Dhaka, Bangladesh	1
	d. Project Evaluation at Thulusdoo, Maldives	1
8	Others activities	7
	a. Consolidated Local Level District's mapping report	1
	b. District Activities Review Meeting	1
	c. Kathmandu based Inter-college debate/oratory competitions	2
	d. Local level Inter-college Oratory competitions	3
Total		55

पदाधिकारी र कार्यसमिति सदस्यको जिल्ला कार्यक्रममा सहभागिता (२०७५/०६/०१ देखि २०७५/१२/३० सम्म)

सिन	मिति	जिल्ला	स्थान	कार्यक्रमको नाम	सहभागी पदाधिकारी
१	२०७५/६/१०	ललितपुर	महाङ्काल गाउँपालिका, गोटीखेल	पुनर्निर्माण तथा पुनःस्थापना सम्बन्धमा जनप्रतिनिधिसँग छलफल	पद्मिनी प्रधानाङ्ग, महासचिव
२	२०७५/६/११	भक्तपुर	शिक्षा समन्वयको हल	संयुक्त विद्यालय बैठक	पद्मिनी प्रधानाङ्ग, महासचिव
३	२०७५/६/१२	ललितपुर	ललितपुर जिल्ला महालक्ष्मी नगरपालिका वडा नं. १ को कार्यालय, इमाडोलमा	सदाचार प्रतिबद्धतामा हस्ताक्षर	श्री हरि अर्याल, अध्यक्ष
४	२०७५/६/१२	नुवाकोट	तादि गाउँपालिका	जनप्रतिनिधिसँग छलफल तथा सदाचार प्रतिबद्धतामा हस्ताक्षर	पद्मिनी प्रधानाङ्ग, महासचिव
५	२०७५/६/१५	काठमाडौं	साप फाल्वा, बबरमहल	संयुक्त विद्यालय बैठक	पद्मिनी प्रधानाङ्ग, महासचिव
६	२०७५/६/१६	नुवाकोट	विदुर न.पा.को हलमा	जनप्रतिनिधिसँग छलफल तथा सदाचार प्रतिबद्धतामा हस्ताक्षर	पद्मिनी प्रधानाङ्ग, महासचिव
७	२०७५/६/२८	काठमाडौं	नेपाल उद्योग बाणिज्य महासंघ ३ प्रदेशको कार्यालय	व्यवसायीसँग छलफल	मुकुन्दबहादुर प्रधान, महासचिव सुरेन्द्रबिर मालाकार, कार्यसमिति सदस्य
८	२०७५/८/६	भक्तपुर	भक्तपुर जिविस	पुनर्निर्माणसम्बन्धी सरोकारवालसँग छलफल	मुकुन्दबहादुर प्रधान, महासचिव पद्मिनी प्रधानाङ्ग, पूर्व महासचिव
९	२०७५/९/९	रसुवा	कालिकास्थान गा.पा.	जनप्रतिनिधिसँग छलफल	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
१०	२०७५/९/१०	रसुवा	गोसाइकुण्ड गा.पा.	सरोकारवालसँग छलफल कार्यक्रम	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
११	२०७५/९/११	नुवाँकोट	विदु न.पा.	सरोकारवालसँग छलफल कार्यक्रम	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
१२	२०७५/९/१२	धादिङ्	नीलकण्ठ न.पा.	सरोकारवालसँग छलफल कार्यक्रम	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
१३	२०७५/९/१७	रामेछाप	गोकुल गंगा गा.पा.	जनप्रतिनिधिसँग छलफल	मुकुन्दबहादुर प्रधान, महासचिव
१४	२०७५/९/१९	दोलखा	गौरीशंकर गाउँपालिकाको, सभाहल	जनप्रतिनिधिसँग छलफल	मुकुन्दबहादुर प्रधान, महासचिव
१५	२०७५/९/१९	मकवानपुर	मनोहरी गाउँपालिकाको, सभाहल	जनप्रतिनिधिसँग छलफल	सविता भण्डारी बराल, उपाध्यक्ष र आर्या श्रेष्ठ कार्यसमिति सदस्य

१६	२०७५/९/२०	गोर्खा	गोर्खा जिससको सभाहल	सरोकारवालासँग छलफल कार्यक्रम	सविता भण्डारी बराल, उपाध्यक्ष र आर्या श्रेष्ठ कार्यसमिति सदस्य
१७	२०७५/९/२०	सिन्धुपाल्चोक	बाह्रबिसे न.पा. सभाहल	सदाचार प्रतिबद्धतामा हस्ताक्षर	मुकुन्दबहादुर प्रधान, महासचिव
१८	२०७५/९/२१	गोर्खा	गोर्खा प्यालेसको सभाहल	जनप्रतिनिधिसँग छलफल तथासदाचार प्रतिबद्धतामा हस्ताक्षर	सविता भण्डारी बराल, उपाध्यक्ष र आर्या श्रेष्ठ कार्यसमिति सदस्य
१९	२०७५/१०/२०	काभ्रेपलाञ्चोक	मण्डन देउपुर	जनप्रतिनिधिसँग छलफल	बुद्धिनारायण श्रेष्ठ, कार्यसमिति सदस्य
२०	२०७५/१०/२१	मकवानपुर	जिसस सभाहल	सरोकारवालासँग छलफल कार्यक्रम	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
२१	२०७५/१०/२१	मकवानपुर		सरोकारवालासँग छलफल	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
२२	२०७५/१०/२३	सिन्धुपाल्चोक	त्रिवी खेल मैदान	सरोकारवालासँग छलफल कार्यक्रम	बुद्धिनारायण श्रेष्ठ, कार्यसमिति सदस्य
२३	२०७५/१०/२३	भक्तपुर, ललितपुर, काठमाडौं	अल्फा हाउस	बैकरहरुसँग छलफल	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष मुकुन्दबहादुर प्रधान, महासचिव
२४	२०७५/१०/२७	सिन्धुपाल्चोक	जिसस हल	व्यावसायीसँग छलफल	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
२५	२०७५/१०/२८	दोलखा	आशिर्वाद होटल	सरोकारवालासँग छलफल	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
२६	२०७५/११/१२	काठमाडौं	महान्यायाधिवक्ता को कार्यालय	सरकारी भवन अवलोकन	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
२७	२०७५/११/१३	काठमाडौं, ललितपुर भक्तपुर	अल्फा हाउस, बानेश्वर	पुनर्निर्माणमा प्रगति, नयाँ ब्यवस्था र भावि योजना तथा जनप्रतिनिधी र सरोकारवालाविच छलफल	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष सविता भण्डारी बराल, उपाध्यक्ष
२८	२०७५/११/२८	काभ्रेपलाञ्चोक	धुलिखेल उद्योग बाणिज्य संघ	सरोकारवाला तथा नीतिगत छलफल	सिताराम अग्रहरी, कार्यसमिति सदस्य
२९	२०७५/११/२९	सिन्धुपाल्चोक	जिसस	नीतिगत छलफल तथा खर्चबारे	सिताराम अग्रहरी, कार्यसमिति सदस्य
३०	२०७५/११/२९	गोर्खा	जिसस सभाहल गोर्खा	नीतिगत छलफल तथा खर्चबारे	चन्द्रेश्वर आचार्य, टीआइ नेपाल सदस्य
३१	२०७५/१२/१३	ललितपुर	जिल्ला समन्वय समितिको सभाकक्ष	निति, प्रगति र खर्च बारे सरोकारवालाविच छलफल	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
३२	२०७५/१२/१८	भक्तपुर	जिसस	खर्चबारे छलफल	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
३३	२०७५/१२/२०	मकवानपुर	जिसस सभाहल	नीतिगत छलफल तथा खर्चबारे र पत्रकारसँग बैठक	सविता भण्डारी बराल, उपाध्यक्ष
३४	२०७५/१२/२५	काठमाडौं	सार्फ फाल्वा सभाहल	नीतिगत छलफल तथा खर्चबारे	मुकुन्दबहादुर प्रधान, महासचिव, किरण थापा, कोषाध्यक्ष र बुद्धिनारायण श्रेष्ठ कार्यसमिति सदस्य
३५	२०७५/१२/२६	ओखलढुंगा	सिद्धिचरण नगरपालिका हल	सरोकारवाला तथा नीतिगत छलफल	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
३६	२०७५/१२/२७	रामेछाप	जिसस	सरोकारवाला तथा नीतिगत छलफल	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
३७	२०७५/१२/२८	नुवाकोट	सप्तर्ंगी होटल सभाहल	नीतिगत छलफल	किरण थापा, कोषाध्यक्ष
३८	२०७५/१२/२९	धादिङ्	जिसस सभाहल	नीतिगत छलफल तथा खर्चबारे	किरण थापा, कोषाध्यक्ष

Transparency International Nepal
Budget vs. Expenditure
FY 2075/076
(in Rs '000)

Upto 30 Fagun 2075

Source of Fund	Yearly Budget (2075/076)			Fund received/refund (Shrawan-Fagun, 2075)
TIN Source	Committed Budget	Available Budget	Total (01.04.2075)	
Return from Investment	600	-	600	230
Membership Fee	64.0	-	64	55
Overhead Income	1,777	-	1,777	0
Grant from Donor				
IPERR (EU)	20,131	4,665	24,796	27,011
ALAC - Advocacy and Legal Advice Center (ALAC) Outreach (TI-S)	1,172	2,043	3,215	1,059.99
Climate Finance (TI-S)	249	581	831	640
BNIN (RNE)	-	275	275	(272)
Total	23,993	7,565	31,558	28,724
Expenditure				
HR- Central	-	-	4,418	2,979
Administration- Central	-	-	1,455	1,026
Program Activities- Central	-	-	7,784	8,875
Program Cost District	-	-	17,011	2,697
Total Expenditure	-	-	30,668	15,578
Surplus (Deficit)			890	13,147
Fund Position (Both Free & Restricted				
Opening Balance				24,594
Addition during the period				28,724
Expenditure till period				15,578
Balance				37,740
Free Fund/Core Fund				16,682
Restricted Fund				21,058
Fund Represented By				37,740
Investment Balance				11,000
Cash & Bank Balance				25,085
Advance and Deposits				3,374
Receivable				196
Less: Liabilities & Payables				(1,914)

Projects' Acronym

Donor

IPERR - Integrity in Post Earthquake Reconstruction European Union Delegation to Nepal
 BNIN - Building National Integrity in Nepal Norwegian Ministry of Foreign Affairs
 ALAC - Advocacy and Legal Advice Center (AL) Transparency International Secretariat
 Climate Finance (CFG) Transparency International Secretariat

Transparency International Nepal Income and Expenditure

For the period 01 Shrawan 2075 to 30 Fagun 2075
FY 2075/076

Particulars	Amount in NPR	Grand Total in NPR
Income		
Opening balance		24593730.52
BNIN	275439.18	
IPERR	4664596	
SCWP	11682	
Climate Finance	581410	
ALAC Outreach	2031376	
TIN	17029227	
Revenue from Restricted Fund		28724349
BNIN	-272401	
IPERR	27011372	
ALAC Outreach (TI-S)	1059994	
Climate Finance (TI-S)	639922	
TIN (Membership fee, Bank Interest)	285462	
Total Income including Opening balance (A)		53318080
Expenditures (B)		
Human Resources (i)		2,978,684
Salary and allowances (Central)	2,978,684	
Administration (ii)		1,026,073
Meeting & Refreshments	42,587	
Rent	558,056	
Office materials	137,177	
Repair & Maintenance	72,859	
Registration and Taxes	46,523	
Transport and conveyance	500	
Insurance expenses	26,138	
Communication cost	47,731	
Utility	53,767	
Miscellaneous expenses	735	
Audit Fee	40,000	
Program Activities (iii)		11,572,840
Human Resources (Affiliated Organizations/Districts)	4,834,916	
Consultant Cost	530,607	
Workshop and Seminar	1,893,671	
Meeting Refreshments	301,979	
Transport and conveyance	583,344	
Travel and daily expenses	701,904	
Office Equipment	70,000	
Awareness and Publicity	1,305,497	
Printing and publication	332,385	
Bank charges	2,706	
Resource Center	11,456	
Rent - District	519,036	
Utility - District	244,387	
Communication cost - District	13,041	
Office materials - District	108,469	
Repair & Maintenance - District	70,940	
Insurance expenses	48,502	
Total Expenditure (i+ii+iii)		15,577,597
Balance of Funds (A-B)		37,740,483

Projects' Acronym

IPERR - Integrity in Post Earthquake Reconstruction and Rehabilitation
BNIN - Building National Integrity in Nepal
ALAC - Advocacy and Legal Advice Center (ALAC) Outreach
Climate Finance

Donor

European Union Delegation to Nepal
Norwegian Ministry of Foreign Affairs
Transparency International Secretariat
Transparency International Secretariat

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल साधारणसभा सदस्य

१.	श्री खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
२.	श्री सबीता भण्डारी बराल, उपाध्यक्ष
३.	श्री मुकुन्दबहादुर प्रधान, महासचिव
४.	श्री किरण थापा, कोषाध्यक्ष
५.	श्री सुरेन्द्रवीर मालाकार, कार्यसमिति सदस्य
६.	श्री बुद्धिनारायण श्रेष्ठ, कार्यसमिति सदस्य
७.	श्री कृष्ण ज्ञवाली, कार्यसमिति सदस्य
८.	श्री आर्या श्रेष्ठ, कार्यसमिति सदस्य
९.	श्री सीताराम अग्रहरि, कार्यसमिति सदस्य
१०.	डा. देवेन्द्रराज पाण्डे (संस्थापक सदस्य, पूर्वअध्यक्ष), मानार्थ सदस्य
११.	श्री अम्बिका श्रेष्ठ (संस्थापक सदस्य, पूर्वअध्यक्ष), मानार्थ सदस्य
१२.	श्री दामोदरप्रसाद गौतम (संस्थापक सदस्य, पूर्वअध्यक्ष), मानार्थ सदस्य
१३.	श्री केदारभक्त माथेमा (पूर्व सभापति, सल्लाहकार परिषद्), मानार्थ सदस्य
१४.	श्री कृष्णप्रसाद भण्डारी (पूर्वमहासचिव), मानार्थ सदस्य
१५.	श्रीहरि अर्याल (पूर्वअध्यक्ष), सदस्य
१६.	श्री भरतबहादुर थापा (पूर्वअध्यक्ष), सदस्य
१७.	श्री विष्णुबहादुर के.सी. (पूर्वअध्यक्ष), सदस्य
१८.	डा. राम दयाल राकेश (पूर्वउपाध्यक्ष), सदस्य
१९.	श्री गीता केशरी (पूर्वउपाध्यक्ष), सदस्य
२०.	श्री महादेवप्रसाद यादव (पूर्वउपाध्यक्ष), सदस्य
२१.	श्री आनन्दराज मूल्मी (पूर्वउपाध्यक्ष), सदस्य
२२.	श्री सर्वज्ञरत्न तुलाधर (पूर्वउपाध्यक्ष), सदस्य
२३.	श्री रामकृष्ण मानन्धर (पूर्वउपाध्यक्ष), सदस्य
२४.	श्री रमेशनाथ ढुङ्गेल (पूर्वउपाध्यक्ष), सदस्य
२५.	श्री आदित्यमान श्रेष्ठ (पूर्वउपाध्यक्ष), सदस्य
२६.	श्री पद्मिनी प्रधानाङ्ग (पूर्वमहासचिव), सदस्य
२७.	श्री कोमल चित्रकार (पूर्वमहासचिव), सदस्य
२८.	श्री लीलाप्रसाद सापकोटा (पूर्वकार्यसमिति सदस्य), सदस्य
२९.	श्री सोमराज सिग्देल (पूर्वकार्यसमिति सदस्य), सदस्य
३०.	श्री भीमबहादुर श्रेष्ठ (पूर्वकार्यसमिति सदस्य), सदस्य
३१.	श्री चिन्तामणि योगी (पूर्वकार्यसमिति सदस्य), सदस्य
३२.	श्री शरच्चन्द वस्ती (पूर्वकार्यसमिति सदस्य), सदस्य
३३.	डा. सागरराज शर्मा (पूर्वकार्यसमिति सदस्य), सदस्य
३४.	श्री तोया गुरुङ (पूर्वकार्यसमिति सदस्य), सदस्य
३५.	डा. विश्वकेशर मास्के (पूर्वकार्यसमिति सदस्य), सदस्य
३६.	डा. मीना आचार्य (पूर्वकार्यसमिति सदस्य), सदस्य
३७.	डा. पोषराज पाण्डे (पूर्वकार्यसमिति सदस्य), सदस्य
३८.	राष्ट्रिय व्यावसायिक पहल (पूर्वकार्यसमिति सदस्य), सदस्य

३९.	श्री दीपकुमार उपाध्याय, सदस्य
४०.	श्री जगतमान शाक्य, सदस्य
४१.	श्री सूर्यनाथ उपाध्याय, सदस्य
४२.	डा. पुरुषोत्तम बास्कोटा, सदस्य
४३.	श्री प्रेमराज पन्त, सदस्य
४४.	श्री कनकविक्रम थापा, सदस्य
४५.	डा. सुरेशराज चालिसे, सदस्य
४६.	डा. विजय के.सी., सदस्य
४७.	श्री अनुसुया जोशी, सदस्य
४८.	डा. ईश्वरप्रसाद उपाध्याय, सदस्य
४९.	श्री भोजराज पोखरेल, सदस्य
५०.	श्री मुकुन्द शर्मा पौडेल, सदस्य
५१.	श्री वरूणप्रसाद श्रेष्ठ, सदस्य
५२.	डा. रेवतबहादुर कार्की, सदस्य
५३.	श्री विमलप्रसाद कोइराला, सदस्य
५४.	श्री वीरेन्द्रप्रसाद मिश्र, सदस्य
५५.	श्री वंशीधर घिमिरे, सदस्य
५६.	श्री पवनकुमार ओझा, सदस्य
५७.	श्री केशवप्रसाद आचार्य, सदस्य
५८.	श्री मदनकृष्ण शर्मा, सदस्य
५९.	श्री जयराम सिंह बोहरा, सदस्य
६०.	श्री प्रकाश ए राज, सदस्य
६१.	श्री दोलखबहादुर गुरुङ, सदस्य
६२.	डा. सूर्यप्रसाद ढुङ्गेल, सदस्य
६३.	श्री राजुमान सि मल्ल, सदस्य
६४.	श्री रामप्रसाद श्रेष्ठ, सदस्य
६५.	श्री गीता अर्याल, सदस्य
६६.	श्री खेमराज पाण्डे, सदस्य
६७.	श्री विनोदप्रसाद विष्ट, सदस्य
६८.	श्री सुरेन्द्रबहादुर भारिजू, सदस्य
६९.	श्री महेन्द्रनारायण श्रेष्ठ, सदस्य
७०.	श्री राजेश्वर नेपाली, सदस्य
७१.	श्री चण्डेश्वर आचार्य, सदस्य
७२.	श्री केदार सुबेदी, सदस्य
७३.	श्री हरिबहादुर थापा, सदस्य
७४.	श्री सुनीता गुरुङ, सदस्य
७५.	श्री फुर्पा तामाङ, सदस्य

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनामा सदाचार जिल्ला सम्पर्क कार्यालय

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालले भूकम्पबाट अति प्रभावित जिल्लाहरूमा भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनामा सदाचार कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेको छ । उक्त कार्यक्रम सञ्चालन भइरहेका जिल्लामा खोलिएका सम्पर्क कार्यालयको ठेगाना निम्नानुसार रहेको छ ।

१. ओखलढुङ्गा

सिद्धिचरण नगरपालिका वडा नं. १२,
जिविस टोल बजार, फोन: ०३७ ५२०२४६

२. दोलखा

भीमेश्वर नगरपालिका वडा नं. ३,
चरिघ्याङ बजार, फोन: ०४९ ४२१४११

३. रामेछाप

मन्थली नगरपालिका वडा नं. १,
बिनिता चोक, फोन: ०४८ ५४०५२१

४. सिन्धुली

कमलामाई नगरपालिका वडा नं. ६,
फ्लट नं. २ बजार, फोन: ०४७ ५२११९८

५. सिन्धुपाल्चोक

चौतारा साँगाचोकगढी न.पा. वडा नं. ५,
जुगल बजार, फोन: ०११ ६२०१५५

६. काभ्रेपलान्चोक

धुलिखेल नगरपालिका वडा नं. ७,
सरस्वती बजार, फोन: ०११ ४९१०६८

७. रसुवा

गोसाईकुण्ड गाउँपालिका वडा नं. ६
धुन्चे बजार, फोन: ०१० ५४००७४

८. नुवाकोट

विदुर न.पा. वडा नं. ४, नगरपालिका अफिसरोड
फोन: ०१० ५६०४०७

९. धादिङ

निलकण्ठ नगरपालिका वडा नं. ३,
शान्तबजार, फोन: ०१० ५२१३९६

१०. मकवानपुर

हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ५,
सिचाई टोल, फोन: ०५७ ५२३४०३

११. गोरखा

गोरखा न.पा. वडा नं. १, शक्तिचोक,
बैक रोड, फोन: ०६४ ४२०००८

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल संस्थागत आवद्धता रहेका संस्था

१. महिला जागरण संघ

इलाम नगरपालिका-८, सिंहबाहिनी, इलाम
फोन: ०२७-५२१६४९

२. नागरिक सरोकार मञ्च

विराटनगर उपमहानगरपालिका-११, मोरङ

३. संकल्प समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना

इनरूवा नगरपालिका-३, इनरूवा, सुनसरी
फोन: ०२५-५६१९४४

४. मानवअधिकार र वातावरण विकास केन्द्र

त्रियुगा नगरपालिका-१२, बुद्धचोक, उदयपुर
फोन: ०३५-४२१५६३

५. सामुदायिक विकास समिति

सिरहा नगरपालिका-७, सिरहा,
फोन: ०३३-५२०५८१

६. मानव अधिकार सचेतन तथा विकास केन्द्र

भीमेश्वर नगरपालिका-१०, चरिकोट, दोलखा
फोन: ०४९-४२१२४०

७. जनचेतना तथा विकास कार्यक्रम

जनकपुर उपमहानगरपालिका-९, धनुषा

८. सदाचार अभियान

वीरगञ्ज, पर्सा

९. भ्रष्टाचार विरुद्ध अभियान

भरतपुर महानगरपालिका -१०, रेडक्रस भवन,
चितवन, फोन: ०५६-५२३७४०

१०. सुशासनका लागि नागरिक समाज

पोखरा महानगरपालिका-८, नयाँबजार, कास्की
फोन: ०६१-५३३६४४

११. पारदर्शी सरोकार समूह

ट्राफिकचोक, बुटवल उपमहानगरपालिका-४,
रूपन्देही, फोन: ०७१-५४६३२३

१२. पारदर्शी नेपाल सिद्धार्थनगर

सिद्धार्थनगर नगरपालिका-९, भैरहवा, रूपन्देही
फोन: ०७१-५२१३६८

१३. सुशासन अभियान

रेसुङ्गा नगरपालिका- १, पुतलीबजार, तम्घास, गुल्मी
फोन: ०७९-५२०८५४

१४. विकासका लागि सामाजिक सद्भाव

तुलसीपुर उपमहानगरपालिका, दाङ
फोन: ०८२-५२३१४९

१५. बागेश्वरी असल शासन क्लब

नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका-१०, बाँके
फोन: ०८१-५२६१५४

१६. नागरिक सरोकार संघ

विरेन्द्रनगर नगरपालिका-८, सुर्खेत
फोन: ०८३-५२१२९४

१७. भवानी जनहित विकास केन्द्र

गमगढी, मुगु

१८. सदाचारका लागि सामाजिक पहल

धनगढी उपमहानगरपालिका-५, धनगढी, कैलाली
फोन: ०९१-५२०४६०

१९. समाज कल्याण समाज

महाकाली नगरपालिका-४, दार्चुला
फोन: ०९३-४१०१४२

OPEN CONTRACTING FOR HEALTH (OC4H) INITIATIVES IN NEPAL

Transparency in procurement that saves lives

TRANSPARENCY INTERNATIONAL NEPAL
coalition against corruption

TI-Nepal

Transparency International Nepal (TI-Nepal) is a civil society organization dedicated to increasing public accountability and curbing corruption in all walks of life through advocacy of transparency, integrity, and accountability in Nepal. It is registered at the Kathmandu District Administration Office and is affiliated with the Social Welfare Council. TI-Nepal is one of the national chapters of Transparency International, an NGO that leads a global movement against corruption.

OC4H

When procurement goes wrong, the quality of health services decreases and in many countries citizens end up paying for their health out-of-pocket. Corruption in health procurement can result in medicines shortages, inflated drug prices and the infiltration of falsified and substandard medicines into the health system. Open contracting is the practice of publishing and using accessible procurement cycle

information to ensure that the vast sums of public money are spent honestly, fairly and effectively. TI-Nepal's two-year project titled 'Open Contracting for Health' (OC4H) supported by TI-Health, aims to facilitate open contracting in the Nepalese health sector, involving health and procurement related government agencies, the private sector, civil society, and stakeholders.

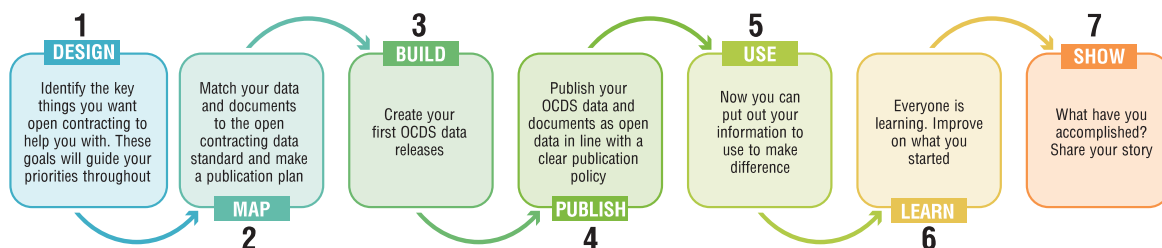

ACTIVITIES

- Promotion of open contracting data
- Multi stakeholder dialogue on procurement integrity
- Building alliances between national stakeholders
- Promotion of toolkit and handbook to expand knowledge base
- Training on Open Contracting Data Standard (OCDS)
- IEC materials and media campaign on open data
- Market observation on quality and price of medicines
- Research and advocacy for open contracting
- Regional workshops for peer to peer learning
- Evaluating contracting standards
- Initiatives to use OCDS by pharmaceutical manufacturers and local government

EXPECTED OUTCOMES

- Strengthen the capacity of governments to implement open contracting, as well as linking government, private sector and civil society to establish lasting and effective networks.
- Facilitate the diversity of suppliers in health sector public procurement by bringing together and informing enterprises about how open contracting can be beneficial for business.
- Strengthen the capacity of local civil society to heighten their engagement with the public procurement process, establishing sustainable and lasting networks.

टीआई नेपालको गतिविधि सम्बद्ध तस्बिर

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालको २३ औं साधारणसभा-असोज २०७५, काठमाडौं ।

टीआई नेपालका निवर्तमान अध्यक्षद्वारा वर्तमान अध्यक्ष खेमराज रेग्मीलाई कार्यभार हस्तान्तरण गर्दै, काठमाडौं ।

नवनिर्वाचित कार्यसमितिका उपाध्यक्ष, महासचिव, कोषाध्यक्ष र कार्यसमिति सदस्यको शपथग्रहण, काठमाडौं ।

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालको निवर्तमान र वर्तमान कार्यसमितिका पदाधिकारी विचार आदानप्रदान गर्दै, काठमाडौं ।

डा. गौरी शङ्करलाल दासलाई राष्ट्रिय सदाचार सम्मान २०७५ अर्पण गरिँदै, काठमाडौं ।

भ्रष्टाचार अवधारणा सूचकाङ्क (सीपीआई) २०१८ सार्वजनिक कार्यक्रम, काठमाडौं ।

टीआई नेपालको आबद्ध संस्था भेला, सौराहा, चितवन ।

भेटघाटपछि टीआई नेपाल र अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगका पदाधिकारी ।

टीआई नेपालको प्रतिनिधिमण्डल प्रतिनिधि सभाका सभामुखसँगको भेटघाटमा, काठमाडौं ।

भ्रष्टाचार नियन्त्रणका लागि जिम्मेवार सरकारी निकायका प्रतिनिधिसँग छलफल गर्दै टीआई नेपालका अध्यक्ष एवं अन्य पदाधिकारी, काठमाडौं ।

राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणका पदाधिकारिसँग छलफल गर्दै टीआई नेपालको प्रतिनिधिमण्डल, काठमाडौं ।

अन्नपूर्ण पोष्टका प्रधान सम्पादक र पत्रकारहरूसँग टीआई नेपालको प्रतिनिधिमण्डल छलफल गर्दै, काठमाडौं ।

नागरिक दैनिकका प्रकाशक, प्रधान सम्पादक र पत्रकारहरूसँग टीआई नेपालको प्रतिनिधिमण्डल छलफल गर्दै, काठमाडौं ।

आइपीइआरआर टीम र स्वयम्सेवकहरू, इयू मेला, काठमाडौं ।

भ्रष्टाचार विरुद्धको चित्रकला प्रतियोगिताका सहभागीहरू, आर्टकाउन्सिल, बबरमहल, काठमाडौं ।

ओसीफोरएच परियोजना व्यवस्थापक सेवेस्टीयना एजो टीआई नेपालको कार्यालयमा

टीआई नेपालका प्रतिनिधिको अन्तर्राष्ट्रिय सहभागिता

स्वास्थ्य क्षेत्रमा खुला करार परियोजना सञ्चालन गर्ने टीआई च्याप्टरका प्रतिनिधिहरू, लन्डन ।

परियोजना समीक्षा बैठकका सहभागी, तुलुस्थू, मालद्विप्स ।

स्वास्थ्य क्षेत्रको खुला करारसम्बन्धी परियोजनाबारे अनुशिक्षण कार्यक्रमपछि सहभागीहरू, केपटाउन, साउथ अफ्रिका ।

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनलको वार्षिक सदस्यता भेला- सन २०१८, कोपेनहेगन, डेनमार्क ।

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापना कार्यक्रम (IPERR) सम्बद्ध तस्बिर

उद्योगी व्यवसायी समूहहरूसँगको बैठक, उद्योग वाणिज्य संघ, भक्तपुर ।

नीति, प्रगति र खर्चसम्बन्धी छलफल, चरिकोट, दोलखा ।

स्वास्थ्य चौकी अनुगमन, भुम्लु, काभ्रेपलाञ्चोक ।

सार्वजनिक सुनुवाई, खिजिदेम्बा, ओखलढुङ्गा ।

पुनर्निर्माण मा प्रगति सम्बन्धी जिल्लास्तरीय अन्तरक्रिया, मन्थली, रामेछाप ।

सार्वजनिक सुनुवाई, कमलामाई, भिमान, सिन्धुली ।

पुनर्निर्माणसम्बन्धी नीति तथा प्रगतिबारे छलफल, चौतारा सिन्धुपाल्चोक ।

बैंक प्रतिनिधिसँग अन्तरक्रिया, धादिङ्गबेसी, धादिङ ।

न्यून आयभएका नागरिकसँग छलफल, बैतारी, गोर्खा ।

नीति, प्रगति र खर्चसम्बन्धी छलफल, मकवानपुर ।

नीति, प्रगति र खर्चसम्बन्धी छलफल, विदुर, नुवाकोट ।

पुनर्निर्माणसम्बन्धी सार्वजनिक सुनुवाई, गिम्दी, ललितपुर ।

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालको सङ्गठनात्मक संरचना

साधारणसभा:

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालका सबै सदस्य सम्मिलित सभा नै साधारणसभा हो । जसको अध्यक्षता अध्यक्षले गर्दछन् । यो टीआई नेपाल सञ्चालन गर्ने सर्वोच्च निकाय हो । साधारणसभाले अध्यक्ष तथा कार्यसमितिका सदस्यहरू निर्वाचित गर्ने, नीतिगत मामिलामा कार्यसमितिलाई निर्देशन दिने र वार्षिक तथा आर्थिक प्रतिवेदनहरू पारित गर्ने काम गर्दछ ।

कार्यसमिति:

कार्यसमितिमा हरेक दुई वर्षका लागि निर्वाचित हुने नौजना सदस्यहरू रहन्छन्, जसको अध्यक्षता अध्यक्षले गर्दछन् । कार्यसमितिले नीतिगत मार्ग-निर्देशन जारी गर्ने, कार्ययोजनाको तर्जुमा/कार्यान्वयन गर्ने तथा कार्ययोजना/कार्यक्रमको अनुगमन गर्ने काम गर्दछ । कार्यसमिति तथा सचिवालयको समन्वय गर्ने जिम्मेवारी महासचिवको रहेको छ ।

व्यवस्थापन उपसमिति:

व्यवस्थापन उपसमितिले टीआई नेपालका काम/कारबाहीहरूको कार्यान्वयन गर्ने काम गर्दछ ।

व्यवस्थापन उपसमितिमा अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, महासचिव, कोषाध्यक्ष तथा कार्यकारी निर्देशक रहने व्यवस्था छ ।

सचिवालय:

कार्यसमिति तथा व्यवस्थापन उपसमितिद्वारा पारित साङ्गठनिक कार्ययोजना, कार्यक्रम तथा परियोजनाहरूको कार्यान्वयनका लागि सचिवालय जिम्मेवार रहने गरेको छ, जसको नेतृत्व कार्यकारी निर्देशकले गर्ने गर्दछन् ।

जिल्ला सम्पर्क कार्यालय:

टीआई नेपालले हाल भूकम्पबाट अति-प्रभावित जिल्लाहरूमध्ये काठमाडौं, भक्तपुर र ललितपुरको उपत्यकामा र अन्य ११ वटा जिल्लामा सम्पर्क कार्यालय सञ्चालन गरेको छ ।

आवद्ध संस्था:

नेपालका १८ जिल्लामा १९ वटा स्थानीय गैर-सरकारी संस्थाहरू हाल टीआई नेपालसँग आवद्ध रही भ्रष्टाचार विरुद्ध जिल्ला स्तरमा क्रियाशिल छन् ।

भ्रष्टाचार विरुद्ध एकजुट होऔं !

भ्रष्टाचार र सार्वजनिक सेवासम्बन्धी उजुरीका लागि सम्पर्क गर्ने माध्यम

हटलाइन (निःशुल्क)

१ ६ ६ ० ० १ २ २ २ १ १

एसएमएस ९८४३२४१९०९

टेलिफोन ०१-४४७५२६२

इमेल complain@tinepal.org

फ्याक्स ०१-४४७५११२